CONSTANTIN POENARU

PUBLICISTICA

2004 -2016

Editura INTOL PRESS
Râmnicu Vâlcea, 2022

Anul I Nr. 1 Ianuarie 2014

Buletin de ISTORIA PRESEI

Director:
CONSTANTIN POENARU

ISSN 2359 – 778X
ISSN-L 2359 – 778X

Din sumar:

- Centrul Român de Istorie a Presei – la început de drum
- Se mai ține Congresul de Istorie a Presei de la Galați, ediția 2014?
- Plagiatorii ajung profesori universitari
- Două asociații ale ziariștilor vâlceni din perioada interbelică
- Noutăți editoriale privind istoria presei

Fotografia participanților la cel de-al VI-lea Congres Național de Istorie a Presei, desfășurat între 18-20 aprilie 2013 la Cercul Militar Național din București

Între anii 2014 - 2016 Constantin Poenaru a editat în format PDF *Buletin de istoria presei* care se găsește pe http://www.culturaarsmundi.ro, prima pagină, și pe Arhiva reviste (totalul numerelor apărute) din cadrul aceluiași site. (Editorul)

9 786068 701356

ISBN 978-606-8701-35-6

PUBLICISTICA

(2004 - 2016)

Cu Poe (C. C. Poenaru) spre sediul UZPR București
24 mai 2011 (Foto S. P. CICH)

CONSTANTIN POENARU

PUBLICISTICA

2004 - 2016

(Prefață de Petre Cichirdan)

Editura INTOL PRESS
Râmnicu Vâlcea, 2022

Tehnoredactarea: Simona Maria KIS
Coperta: Leontina CICHIRDAN
Corectura: Rodica MATEI

CIP nr.15891/07 09 2022

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
POENARU, CONSTANTIN
Publicistica : 2004-2016 / Constantin Poenaru ; cu o pref. de Petre Cichirdan. - Râmnicu Vâlcea : Intol Press, 2022
ISBN 978-606-8701-35-6

I. Cichirdan, Petre (pref.)

821.135.1.09

Tipărit la KITCOM, Verguleasa, Poganu, Olt, septembrie, 2022, 50 de exemplare, ediția 1.

Copyright © 2022, Mariana Poenaru și Editura Intol Press din cadrul SC Intol SRL, str. Calea lui Traian 169, bl.5, sc.E, ap.3, tel(fax) 0250 736615, tel: 0350 401 254, 0746.029.824 Reg.Comerţului J38/ 442/ 1993. E-mail: cichirdan@yahoo.com

PREFAȚA

“Pe masă-i sticla cu cerneală - albastră/ Licoarea fiinţei, confidenta noastră/ Ce se înşiră peste file albe/ Şi scoate – adevărul florilor dalbe/ (…) / Cerneala-i în sine adevăr şi minciună,/ E sângele care dureri o să spună/ Dureri din profund.”

Dincolo de unele naivităţi impuse de rimele greoaie, se simte fiorul unui poet care trăia viaţa mai presus de arta literară. Şi cum o va trăi şi dincolo de liceu, frust, în profunzime, fără compromisuri, cu luciditate mortală. (Constantin Poenaru, „Florin Ciriperu şi iluziile unei vieţi trăite ca în cărţi”, Intol Press, 21. 04. 14)

Am început cu acest fragment din articolul semnat de C. Poenaru și publicat în Cultura vâlceană nr. 100 din iulie 2014 (trustul de presă Intol Press) ca să vedeți cum, în câteva fraze, cel care se dorea poet în copilărie și un fan George Călinescu când va ajunge matur (ori un Titu Maiorescu) reușește să surprindă un colț de lume, o secvență de viață prin intermediul descrierii profilului poetic al unui colaborator - prieten elev… Întreg articolul dacă l-am fi redat acum, după opt ani de la apariție, ar constitui fără echivoc chiar definiția creației în activitatea jurnalistică, asupra căreia tot mai mulți încearcă să și-o demonstreze încercând să adere la Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România!...așa cum a făcut-o și prietenul nostru Poe (C. Poenaru) între 2008 și 2017, din păcate, dispărând dintre noi în 2017 și nereușind să se bucure de această calitate ...Poe a practicat foarte mult această muncă de publicist la ziar, munca de redactor în sine, între 1971 și 1977, la ziarul Orizont din Râmnicu Vâlcea; apoi între 1977 - 1979 realizând programe la Studioul de Radioficare Râmnicu Vâlcea. Zece ani a fost colaborator la diferite publicații, între 1979 - 1987, când a funcționat ca traducător din limbile portugheză, spaniolă și

franceză în cadrul Institutului de Cercetare „Faur” din București. Între 1987 - 1992 fiind instructor tipărituri şi, apoi, secretar general la Consiliul Naţional al Societăţii Române de Cruce Roşie, este și redactor şi editor foi volante cu tematică de sănătate şi Crucea Roşie. Între 1992 - 1995: Director executiv al Asociaţiei Române de Drept Umanitar. 1993-1994: Redactor-şef adjunct la “Revista Română de Drept Umanitar”, redactor şef (1995 - 1996) şi apoi consilier editorial în colegiul redacţional (1996 - 2004). Din CV-ul atașat în această carte constatăm, vedem, munca de colaborator la atâtea și atâtea publicații, cu precădere la cele din domeniul istoriei presei; dar, între 2004 și 2016 urmând o perioadă de mare productivitate, C. Poenaru semnează articole pline de rafinament jurnalistic pro-fesionist, cu tematică culturală, până în 2007, la cotidianul Info Puls din Râmnicu Vâlcea; și, mai apoi, la presa de cultură apă-rută sub egida Direcției de Presă a SC INTOL SRL prin intermediul Editurii Intol Press al cărui consilier editorial a și fost prin atestatul luat la Ministerul Culturii în 1994!

Între 2014 și 2016 Constantin Poenaru a editat on line un Buletin de Istorie a Presei, 22 de numere, care, și acum, poate fi urmărit, întreaga colecție, pe revista Cultura Ars Mundi on line, www.culturaarsmundi.ro; și, pentru care UZPR i-a acordat un premiu în anul 2015 la categoria reviste on line! ...În volumul de față sunt redate (nu toate) articolele publicate în presa vâlceană între 2004 și 2016...și pe care editorul le consideră modele de publicistică de orice tip. Se subînțelege, în acest demers editorial nu s-a făcut trimitere la activitatea de presă samizdat pe care C. Poenaru a practicat-o în timpul școlii medii și care va constitui tematica, softul, următorului volum.

09 09 22, Râmnicu Vâlcea

Petre Cichirdan

Leca Morariu și soția sa Octavia

O cronică literară a universitarului sucevean Mircea A. Diaconu, publicată în "Adevărul literar și artistic" din 8 februarie a.c., readuce în atenție imaginea intelectualului bucovinean Leca Morariu, așa cum este ea prezentată într-un studiu monografic al lui Liviu Papuc apărut anul trecut la Editura Timpul din Iași. Puțini dintre cei de azi știu însă câte ceva despre această personalitate culturală multivalentă, care a trăit 24 de ani la Rm.Vâlcea, după cum nu știu nici despre alți intelectuali bucovineni de vază veniți în timpul celui de-al doilea război mondial în patria-mamă România.

După dictatul de la Viena din 1940, care a rupt din trupul țării nu doar Basarabia, dar și nordul Bucovinei și Ținutul Herței, mulți români din teritoriile ocupate au fugit din fața hoardelor bolșevice invadatoare și au căutat refugiu în orașele și chiar satele din Oltenia subcarpatică, cât mai departe de granița nesigură de nord-est. Între aceștia s-au aflat și câțiva intelectuali de marcă din Cernăuți, care se stabilesc în liniștitul nostru orășel de la poalele Capelei. Primul care vine, chiar în acel fatidic an 1940, este istoricul literar, folcloristul, publicistul și scriitorul Leca (Alexandru) Morariu, cunoscut profesor de literatură română modernă și folclor la Universitatea din Cernăuți, aceeași la care învățase și Mihai Eminescu. Era însoțit de soția sa Octavia. Îi urmează la scurt timp, în 1944, și fostul său student și discipol în studierea istro-românei, Traian Cantemir.

Născut la 25 iulie 1888, la Pătrăuți, în actualul județ Suceava, unde tatăl său era preot, Leca Morariu a studiat literatura și filozofia la Cernăuți, între 1908-1912. După ce își ia doctoratul în filologie în 1921, la Cluj, cu teza "Morfologia ver-

bului predicativ român”, se reîntoarce la Universitatea din Cernăuți, ca profesor la catedra de literatură modernă și folclor (1922-1940), fiind numit în două rânduri (1936-1937 și 1937-1938) decan al Facultății de litere și filozofie. Spirit complex și dornic să se afirme în cât mai multe domenii, nu se sfiește să se înscrie la recent înființatul Conservator de muzică din Cernăuți, deși era deja cadru didactic universitar. Aici va învăța să cânte la violoncel, fără să știe că acest lucru îi va fi de mare folos în împrejurările vitrege ale exilului său din anii ’50-’60, la Rm.Vâlcea, când va fi nevoit să se întrețină învățând elevii de la Școala de muzică să cânte la acest instrument.

Nu l-am cunoscut personal, pentru că eu am venit în oraș abia în ultimii lui ani de viață (a murit la 15 decembrie 1963), când am început cursurile gimnaziale la fostul Liceu nr.2 „Vasile Roaită”. L-am întâlnit însă o dată chiar în fața porții casei sale de pe strada Argeș, lângă Episcopie. Eram cu colegul meu de clasă Simion-Petre Cichirdan. Acesta l-a salutat de departe, scoțându-și șapca și întrebându-l dacă poate veni la dânsul după orele de curs. Așa am aflat că domnul respectiv era profesor de violoncel, iar prietenul meu lua lecții în particular cu el de câteva ori pe săptămână.

Leca Morariu a desfășurat o activitate culturală extrem de diversă și bogată la Cernăuți. A fost profesor universitar și director al Institutului de literatură, filologie, istorie și folclor, a fondat și condus reviste ca “Făt Frumos”, “Buletinul Mihai Eminescu” sau “Fond și formă”, a cules și publicat povești, poezii și cimilituri populare, a militat pentru constituirea folcloristicii ca disciplină autonomă. Deși dicționarele literare de astăzi îl ignoră cu desăvârșire, a fost un “jandarm literar” de ale cărui lovituri, uneori nedrepte, au avut parte nu doar G. Călinescu sau Șerban Cioculescu, dar și foști profesori ai săi și proteguitori în anumite momente, ca Ion Nistor, cunoscutul

autor al “Istoriei Basarabiei”, sau lingvistul Sextil Pușcariu, cu a cărui fiică ar fi avut chiar și o idilă.

Rm. Vâlcea nu era însă, după război, decât o mică reședință de raion cu nici 20.000 de locuitori, fără învățământ superior care să pună la lucru energiile unor profesori sau tineri studenți, fără teatru sau orchestră simfonică, fără reviste literare sau ziare care să facă cunoscute ideile ori creațiile intelectualilor locali sau venetici. De aceea, încercarea de a reconstrui aici o parte din climatul literar-artistic și universitar pe care fusese nevoit să-l părăsească în graba refugiului se va dovedi aproape imposibilă. Catedra de literatură modernă și folclor a Facultății din Cernăuți, mutată pentru scurt timp în orașul de pe Olt, va fi desființată în 1944, și tot atunci apar ultimele numere ale revistelor “Făt Frumos” și “Fond și formă, scrise aproape în întregime de Leca Morariu.

Astfel, fostul președinte al Societății “Armonia” și director al Teatrului Național din Cernăuți din anii 1933-1935 a trebuit să se mulțumească doar cu postura de animator cultural, e drept, unul extrem de activ, mai ales în domeniul muzical, fiind sprijinit cu devoțiune de soția sa, Octavia Lupu pe numele său de fată. Aceasta avea, ca și soțul său, o dublă pregătire: una umanistă, urmase literele și filozofia la Cernăuți, dar și muzicală, studiase la Viena, unde, în 1932, fusese chiar laureată a unui concurs internațional de canto. Cei doi nu vor activa doar ca profesori - de violoncel și, respectiv, pian - la Școala de muzică și arte plastice din Rm.Vâlcea, ci vor organiza și vor conduce prima orchestră semisimfonică din oraș, o formație camerală a Sindicatului învățământ, iar la nevoie vor urca ei înșiși pe scenă ca interpreți, chiar și la cămine culturale, și vor ține prelegeri, urmate de audiții muzicale, pentru elevi și tineri.
Cu toate acestea, amintirea lor este destul de ștearsă în memoria râmnicenilor. Omul Leca Morariu nu era ceea ce se

cheamă un expansiv, la fel și soția sa, care va părăsi definitiv orașul în 1967, stabilindu-se la Suceava. Le impuneau prudență în comunicarea cu ceilalți atât statutul lor de refugiați din Bucovina, cât și reticența localnicilor în a-i adopta ca membri cu drepturi depline ai comunității.

De aceea, credem că ar fi binevenită o reconsiderare, din partea oficialităților culturale actuale, a rolului determinant pe care l-au jucat acești bucovineni inimoși în crearea primelor formații muzicale semiprofesioniste la Rm.Vâlcea, ca și în dezvoltarea gustului pentru arta autentică.

Info Puls
2005-04-18

Cititorul de gazete

„Înscrisuri dușmănoase” și la Rm. Vâlcea

Muzeul Literaturii Române din București găzduiește în perioada 3-25 martie 2005 o expoziție insolită cu titlul “Înscrisuri dușmănoase/Scripta hostilia”. În concepția organizatorului, Asociația Ziariștilor Independenți din România, sintagma respectivă, deși nu se regăsește în textele legilor sau în Codul Penal, ar fi apărut cu o mare frecvență în procesele-verbale de interogatoriu, în denunțurile și rapoartele Securității, înainte de 1989, și ar desemna generic “manuscrise de sertar, samizdate, manifeste, afișe, caricaturi, cărți și broșuri ostile sau doar neconforme ideologiei oficiale a celor aproape 45 de ani de comunism românesc”.

Dornic de a vedea cum au acționat din umbră cei care nu s-au împăcat niciodată cu vechiul regim și au încercat să creeze o lume culturală paralelă, am mers și eu și am vizitat cele două săli de la muzeu. Mare parte din conținutul exponatelor îmi erau cunoscute. Unele au fost transmise la "Europa Liberă" și le-am ascultat cu inima strânsă de teamă chiar atunci, în acele timpuri de răstriște. Este vorba despre scrisorile deschise către Nicolae Ceaușescu semnate de dizidenți ca Vasile Paraschiv, Ion Vianu și Doina Cornea, despre cronicile literare trimise de la Paris de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, despre articolele publicate în ziare din Danemarca de fostul meu profesor de la facultatea de ziaristică Victor Frunză sau despre manuscrisele literare ale unor scriitori precum Paul Goma, Rodica Iulian, Ioana Orlea, I.D.Sârbu și Ana Blandiana, interzise în România și citite în premieră la acest post de radio.

Despre alte exponate am aflat abia acum. De exemplu, despre cărțile care au circulat în samizdat, cum ar fi traducerile din Lao Tse, Mircea Eliade și Gabriel Marcel, realizate de Doina Cornea, sau despre paginile din jurnalul Florenței Albu și mărturiile despre Radu Filipescu. Tot aici am putut vedea și mașina de scris care a aparținut celebrului indianist Sergiu Al. George, închis în 1960 cu lotul Noica-Pillat, doar pentru „vina" de a fi citit pe Cioran și Eliade.

Sunt expuse și câteva fragmente din jurnalele și însemnările zilnice ale unor persoane mai puțin cunoscute, care voiau să-și demonstreze lor însele că pot încă să-și exprime neîngrădit opiniile despre greutățile vieții pe care o duceau la fel ca și celelalte milioane de români. Din păcate nu sunt prea multe, deși Asociația Ziariștilor Independenți a încercat să alcătuiască fondul necesar acestei expoziții dând anunțuri în diverse pu-

blicații pentru a-i contacta pe cei care ar fi putut păstra dovezi ale unui trecut despre care știm foarte puțin.

Am rămas surprins când am văzut că în expoziție nu există decât o singură mărturie palpabilă despre ziare sau reviste clandestine apărute în perioada 1947-1989. Astfel, alături de dosarul de penitenciar al lui Mihai Creangă este prezentată prima pagină din ziarul "România" pe care acesta a vrut să îl realizeze la începutul anului 1989 împreună cu alți doi colegi ziariști, Petre Mihai Băcanu și Anton Uncu, precum și cu tipograful Alexandru Chivoiu. Doar atât, ca și cum nu ar mai fi apărut, fie și într-un circuit mai restrâns, și alte publicații în afara celor legale. Să fim noi mai săraci în acest domeniu decât alte țări foste comuniste? Nu neapărat, mi-a explicat într-o convorbire telefonică Doina Jela, secretarul Asociației Ziariștilor Independenți și "sufletul" acestei manifestări, dar, fiind organizată pe principii de benevolat, expoziția de la Muzeul Literaturii Române nu putea oferi decât ceea ce a primit în urma anunțurilor de participare.

În acest context, i-am spus doamnei Jela că pot să aduc și eu la expoziția "Înscrisuri dușmănoase", ediția din vară, de la Muzeul memorial al victimelor comunismului și rezistenței de la Sighetu Marmației, mai multe reviste "manuscrise" proprii, cum ar fi "Dacia", "Universul", "Cotidian", "Poesis", "Pegas", "Rebus" sau "Luncavățul", scoase de mine la Rm.Vâlcea încă de prin 1965, adică la 14 ani. Acestea erau scrise cât mai caligrafic, cu penița, pe foi de caiet de matematică obișnuit și încercau să concureze publicațiile literare, de sport sau de rebus oficiale. Majoritatea erau inofensive, căci prima mea dorință a fost să îmi creez doar o "lume paralelă", numai a mea, diferită de cea din jur de care nu eram prea mulțumit. Abia mai târziu am devenit și "revoluționar", chiar ostil regimului prin ideile

pe care le vehiculam. Astfel, în 1968, pe fondul mișcărilor studențești din Franța și al reprimării "Primăverii de la Praga", am publicat într-una din revistele mele, în "Universul", un "Manifest al presei mondiale", prin care ceream abolirea cenzurii și libertatea presei.

Tot prin 1968 am început să scot și revista "Balenele", împreună cu Felix Sima și Petre Cichirdan, pe atunci mai mult poet decât pictor. Mai publicau alături de noi George Țărnea, George Achim, Dumitru Velea, Dumitru Constantin. Era destul de îndrăzneață și nonconformistă pentru acele timpuri, pentru că aici apăreau, de exemplu, "versuri albe" și s-au pus bazele unui nou curent literar denumit "introductivism", revendicat de la avangardismul interbelic, s-au tradus din "Le Monde" articole despre scriitorul ex-sovietic exilat la Paris Alexandre Soljenițân, despre care în România se putea auzi numai la "Europa Liberă". Revistele mele circulau printre colegii de clasă sau de cenaclu literar, fiind citite cu fereală. Cu toate acestea, la un moment dat am fost turnat de cineva, a venit prim secretarul Comitetului municipal al UTC, m-a ridicat din timpul unei ore de literatură și m-a dus la sediu, unde am fost anchetat o zi întreagă în prezența unui ofițer de Securitate.

Prin urmare, în iunie voi expune o parte din revistele mele "manuscrise" la Sighetu Marmației. Până atunci, sper să găsesc înțelegere la factorii de conducere ai Bibliotecii Județene Vâlcea și să deschid, poate în luna mai, o expoziție cu toate revistele scoase de mine în anii de liceu, ca și cu cărțile "editate" tot atunci în format samizdat. Va fi un prilej nimerit de a vedea pe viu că au existat și în România, la Rm.Vâlcea, ziare și reviste clandestine, chiar dacă scrise de mână.

Info Puls
30.03.05

Ziariști în misiune periculoasă

Răpirea celor trei ziariști români în Irak - un reporter de la cotidianul “România liberă”, un reporter și un cameraman de la postul de televiziune Prima TV – continuă să stupefieze și să îngrijoreze nu doar pe colegii lor de breaslă, dar și opinia publică din întreaga lume. Ceea ce i-a surprins pe toți este scenariul atipic după care s-a desfășurat această acțiune. Cei trei tineri gazetari au fost luați, se pare, de pe stradă și duși într-un loc necunoscut, iar imaginile transmise de televiziunea AlJazeera, ca și fotografiile publicate zilele următoare nu sunt deloc concludente asupra scopului răpirii și al identității răpitorilor. În majoritatea celorlalte 34 de răpiri de jurnaliști din Irak, care au avut loc până acum, s-au formulat imediat anumite revendicări politice de către teroriștii răpitori, cea mai frecventă cerere fiind aceea ca statul de origine al ziaristului capturat să-și retragă trupele din Irak sau sprijinul față de coaliția internațională condusă de SUA. În cazul concetățenilor noștri nu s-a făcut nici o astfel de revendicare, iar răpitorii nu și-au declarat nici apartenența la vreo facțiune politică sau militară și nici ce intenții au în continuare.

Desfășurarea atipică a acestei operațiuni de răpire a suscitat numeroase semne de întrebare, vehiculându-se chiar ideea că totul este doar o înscenare, regizată chiar de ziariștii înșiși împreună cu sponsorul călătoriei lor și călăuză totodată, cetățeanul irakiano-româno-american Mohammad Munaf. Acesta este bun prieten cu controversatul om de afaceri Omar Hayssam, rezident și el în România și cercetat de DNA în prezent, cel care ar sta de fapt în spatele întregii afaceri.

Dincolo de dedesubturile evident neclare ale acestei răpiri, nu trebuie să uităm că ziariștii români se află totuși într-un real pericol de moarte, răpitorii nefiind întotdeauna membri ai unor formațiuni paramilitare sau teroriste recunoscute, ci și tâlhari de drumul mare, care nu se sfiesc să-și vândă victimele altor bande, precum pirații sau stăpânii de sclavi altădată. Apoi, din cei 34 de ziariști răpiți în Irak, doi au fost executați, doi au murit în cursul unor schimburi de focuri, câțiva sunt dați dispăruți, adică nu se mai știe nimic despre ei, iar trei se află încă în captivitate. Este firească, așadar, preocuparea noastră și a colegilor de breaslă din lumea întreagă față de soarta celor trei români, pentru că răpirea lor pune în lumină, încă o dată, nesiguranța care îi pândește pe ziariștii care merg să-și desfășoare activitatea în zone de conflict armat sau periculoase.

Ar trebui arătat că Federația internațională a redactorilor șefi a aprobat încă din 1968 un proiect de "Convenție pentru protecția ziariștilor în misiune periculoasă", iar Adunarea Generală a ONU a adoptat, începând cu 1970, mai multe rezoluții prin care a încercat să instituie un sistem eficace de protecție a ziariștilor care își exercită profesia în zone periculoase. Aceste rezoluții au stat la baza discuțiilor ce s-au purtat în cadrul lucrărilor Conferinței pentru reafirmarea și dezvoltarea dreptului umanitar în timp de conflict armat, între 1974-1977, privind introducerea celebrului articol 79, intitulat "Măsuri de protecție a ziariștilor", în Protocolul I adițional la Convențiile de la Geneva, adoptat la 8 iunie 1977.

Prin Convențiile de la Haga din 1907 și 1929, singura categorie de ziariști protejați în timp de conflict armat era formată din corespondenții de război, care însoțeau armatele în campanie alături de alți civili: cantinieri, vivandiere, furnizori de

materiale etc. Statutul acestora a fost reconfirmat odată cu crearea sistemului de drept internațional umanitar, prin adoptarea celor patru Convenții de la Geneva din 12 august 1949. Dincolo de protecție și anumite facilități materiale, acești ziariști acreditați pe lângă forțele armate în campanie se bucurau, în caz de capturare de către trupele inamice, de aceleași drepturi ca și prizonierii de război. Cât privește ziariștii independenți sau așa zis "liberi", aceștia se află sub jurisdicția art.79 din amintitul Protocol adițional I din 1977, prin care, conform alin.1, toți "ziariștii care îndeplinesc misiuni profesionale periculoase în zonele de conflict armat vor fi considerați ca persoane civile", fiind protejați ca atare contra ostilităților și atacurilor directe, cu condiția de a nu întreprinde nici o acțiune care ar putea compromite acest statut și să dețină un document de identitate care să le ateste calitatea de ziarist.

Prin extindere, ziariștii români răpiți se pot încadra în această ultimă categorie, acționând la fel ca alt reporter TV, Cătălin Radu Tănase, în timpul războiului de acum doi ani. Ei au avut astfel de înfruntat, pe cont propriu, pe lângă inerentele probleme de logistică privind transportul, masa, cazarea sau transmiterea corespondențelor, și grave probleme de insecuritate, mai ales că, se pare, ei nu au obținut o acreditare oficială din partea autorităților irakiene și nici nu au informat în prealabil trupele americane sau aliate, nici măcar pe cele române, despre intențiile lor de deplasare într-un teritoriu extrem de nesigur și frământat de numeroase tulburări și tensiuni interne, de atentate și acțiuni teroriste.

Din păcate, nici măcar forțele combatante oficiale nu mai respectă întotdeauna normele internaționale de drept umanitar, dovadă fiind ziariștii omorâți sau răniți de tirurile "prietenești" ale trupelor americano-britanice la Bagdad și în alte

părți ale Irakului sau incidentul petrecut la eliberarea jurnalistei italiene Giuliana Sgrena, când trupele americane au tras asupra mașinii cu care era transportată la aeroport, acțiune care s-a soldat cu decesul unui agent al serviciilor secrete italiene. Se pare că luările de ostateci, deși interzise de art.34 din Convenția IV de la Geneva din 1949 și de art.75 par.2 lit.c) din primul Protocol adițional din 1977, acestea constituie tactica preferată de diversele facțiuni teroriste care acționează în Irak, având în vedere efectul multiplicator al publicității făcute de mijloacele mass-media în jurul răpirilor de ziariști.

Goana după subiecte de presă cât mai atractive, alimentată de nevoia permanentă de informare și "foamea de senzațional" a consumatorilor mass-media (cititori, ascultători, telespectatori), a transformat zonele de conflict armat sau de tulburări interne într-un spectacol mediatic fără precedent. În această situație, conștiința profesională a ziariștilor îi obligă să fie permanent în "linia întâi" a evenimentelor, pentru a asigura opiniei publice informațiile zilnice de care aceasta are nevoie. Pentru a evita pericolele și situațiile neplăcute, este important ca ei să plece pregătiți cum se cuvine la îndeplinirea misiunii,. Astfel, ei trebuie să beneficieze de o pregătire prealabilă mi-nuțioasă, atât sub aspectul cunoașterii aprofundate a situației politice și militare din zonă, cât și al înțelegerii istoriei popu-lațiilor respective, a credințelor, tradițiilor și obiceiurilor loca-le.

Or, conform declarațiilor colegilor lor, cei trei tineri ziariști români au plecat la drum în mod intempestiv, fără o documentare serioasă asupra condițiilor în care trebuia să-și desfășoare activitatea în Irak, bazându-se doar pe flerul lor gazetăresc, care îi salvase de atâtea ori, și pe sprijinul călăuzei și

al sponsorului lor arab. Imprudență care a contribuit și ea, în mod sigur, la drama actuală.

Info Puls
2005-04-18

Cititorul de gazete

Apocalipsa apelor

Ziarele, emisiunile de radio și televiziune din ultimele zile sunt pline de știri cutremurătoare despre inundațiile care au îndurerat și înlăcrimat mii de familii de români, îndeosebi din partea de vest a țării. Ochilor noștri, tot mai agresați de nenorociri de tot felul, li se descoperă un peisaj apocaliptic: case dărâmate, stâlpi rupți ca niște bețe de chibrituri, sate izolate în mijlocul puhoaielor dezlănțuite, devenite adevărate insule ale deznădejdii, terenuri acoperite de luciuri întinse de ape, cu culturile distruse și îngropate în mâl, animale înecate, bărbați, femei și copii sinistrați, urcați pe case sau prin pomi, ori așteptând să fie evacuați spre locuri mai sigure.

"Și-a întors Dumnezeu fața de la noi, păcătoșii, spun bătrânii. Acesta e prețul pe care îl plătim pentru trufia de a ne crede mai presus de orice, pentru ticăloșirea oamenilor, care fură, înșeală, omoară, lucrează fără să țină cont că e duminică sau altă sărbătoare, se ceartă frate cu soră și tată cu fiu și se pizmuiesc între ei de parcă ar trăi cât lumea, nu mai respectă nici o tradiție, nu mai au milă de Pământul pe care trăiesc și pe care îl exploatează până la ultima snagă."

“O fi și asta, răspund tinerii, dar cauza principală este că nici guvernele care s-au perindat la Putere, nici autoritățile locale nu au tras învățămintele necesare din catastrofele anterioare. De la marile inundații din 1970 și 1980 nu s-a întreprins nimic pentru protejarea zonelor predispuse la revărsările de ape”.

Și au dreptate și unii și alții. Căci noi, oamenii, ne-am făcut mai răi, mai egoiști, preocupați doar de propria îmbogățire, tăind la ras pădurile și perdelele de arbuști de protecție, lăsând canalele de scurgere a apelor să se colmateze sau desființându-le chiar, pentru a mai câștiga un petec de pământ.

Convinși de politrucii interesați să-l dărâme pe Ceaușescu, am început să credem că tot ce au făcut românii în vechiul regim comunist a fost rău și prost gândit. Astfel, după 1989 am renunțat, într-o veselă inconștiență, la toate programele de îndiguiri și împăduriri, am lăsat în paragină canalele de irigații, care aveau și rolul de a drena solul în caz de ploi sau deszăpeziri bruște, am tăiat până și ultimul salcâm din colțul ogrăzii, ne-am construit casele unde “au vrut mușchii noștri”, că doar de aceea suntem acum liberi. Ca o sfidare la adresa multhulitei sistematizări ceaușiste a satelor, ale cărei consecințe au fost evidențiate doar pe latura aspectelor negative, cetățenii noii Românii nu mai construiesc în “vatra satului”, ci își înalță case și vile pe dealuri în surpare, pe halde de steril sau cenuși radioactive, în zone mlăștinoase sau predispuse la băltiri, pe malul apelor și al pâraielor, fără prospecțiuni geologice prealabile privind soliditatea solului sau prezența pânzelor freatice.

Aici aș aminti impresia deplorabilă pe care au lăsat-o ginerelui meu din Olanda arhitectura caselor noastre, împestrițate ca niște sorcove, și amplasarea lor haotică. Înghesuite unele într-altele sau răzlețite pe diverse coclauri, ele par aruncate cu furca și vopsite cu bidineaua, fără nici un pic de respect față de

planurile urbanistice ale localităților sau față de intruziunea legală în rezervațiile naturale. Ar trebui să luăm exemplu de la micuța "țară a lalelelor", fie și numai pentru stăruința cu care și-au construit digurile care o apără de apele Mării Nordului, aflate mult deasupra nivelului solului. Timp de aproape cincizeci de ani, după terminarea serviciului, generații la rând de bărbați și femei, tineri și vârstnici, au cărat pământ cu roaba și au înălțat și consolidat digurile care îi protejează acum, transformând întreaga țară într-o peluză uriașă cu gazon și flori.

La noi, se așteaptă ca totul să fie făcut numai de Stat, considerat o vacă uriașă bună de muls, care trebuie să aibă singur grijă de toți cetățenii săi, fără ca aceștia să miște un deget. Dacă le-ai spune românilor că e necesar să vină și ei câteva ore pe săptămână la repararea digurilor de pe râurile care le inundă gospodăriile în fiecare primăvară, îți vor răspunde ca nu mai sunt dispuși să facă "muncă patriotică", ca și cum nu și-ar asigura protecția lor și a familiei lor. Această mentalitate paternalistă l-a determinat pe președintele Traian Băsescu să se ducă personal în locurile sinistrate, precum Ceaușescu pe vremuri, convins că numai astfel va putea mișca din loc nu doar inerția autorităților locale, dar și cea a oamenilor din zonele respective.

Cât privește multe din casele inundate, acestea se știa de ani buni că ar fi trebuit demolate și reamplasate pe alte terenuri mai sigure, mai ales că multe din ele erau construite din chirpici, un material care nu rezistă la umezeală sau la furia apelor dezlănțuite. Dar nici un guvernant sau parlamentar nu a dus o campanie inteligentă de sensibilizare a proprietarilor pentru acceptarea schimbării amplasării gospodăriilor respective, în nici un buget nu s-au regăsit fondurile necesare realizării unor asemenea operațiuni de amploare.

În țara noastră, organizarea structurilor însărcinate să reacționeze în caz de dezastre naturale (cutremure, incendii de proporții, inundații, prăbușiri de terenuri) este una învechită și fără eficiența scontată. Numite milităros “comandamente”, organismele respective au o conducere stufoasă, cu “oameni de răspundere” luați de pe la mai toate instituțiile reprezentative dintr-un județ sau dintr-o localitate, dar nu au o mână de tehnicieni competenți, bine pregătiți și antrenați, care să intervină prompt și în cunoștință de cauză la nevoie. Nu există depozite dotate corespunzător pentru specificul fiecărui tip de dezastru. Astfel că sunt îndreptățite plângerile oamenilor din zonele inundate că nu au la dispoziție bărci de salvare sau pentru transportul animalelor și materialelor, nu au nici măcar suficientă apă potabilă și hrană pentru supraviețuire, ca să nu mai vorbim de pături sau corturi. Cei de la Protecția Civilă spun că situația îi depășește și trebuie să intervină Armata, aceasta nu este nici ea pregătită special pentru asemenea situații, iar Crucea Roșie Română, de când se bazează strict pe voluntariat, iar majoritatea firmelor s-au privatizat, nu își mai poate asigura resursele necesare ajutorării persoanelor aflate în suferință.

Ar trebui să ne uităm cum procedează autoritățile din alte țări în caz de dezastre naturale. Vom constata, astfel, că guvernatorii din statele americane pun la dispoziția locuitorilor din zonele sinistrate de tornade și inundații sume impresionante pentru refacerea locuințelor afectate, iar Garda Națională se ocupă nu numai de evacuarea oamenilor, ci și de aducerea materialelor de construcție necesare: ciment, lemn, var, cărămizi etc. Locuitorii înșiși, de la mic la mare, nu se rușinează să facă “muncă voluntar - patriotică” la întărirea digurilor distruse de ape, cară saci cu nisip, sapă canale de scurgere, sal-

vează oameni și bunuri materiale.

Așadar, depinde numai de noi ca furia apelor să nu devină o apocalipsă.

Info Puls
2005-06-14

Moartea unui frizer

S-au împlinit zilele acestea șase ani de la moartea frizerului Petre Vasilescu. Numele acesta vă mai spune ceva? Vă mai aduceți aminte de el? Nu, nu trebuie să ripostați, am întrebat mai mult retoric. În fond, de ce ar trebui să ne amintim de un banal și atât de comun frizer; sunt atâția în orașul nostru. Dacă vă spun însă că pe acest Petre Vasilescu toți prietenii și chiar necunoscuții îl strigau numai cu apelativul Pele, atunci cu siguranță veți recunoaște: “Da, acum îl știu, sau mi-a vorbit tata de el.“

Pele a fost unul dintre cei mai cunoscuți frizeri din câți a avut Râmnicul vreodată. Sub foarfeca sau briciul său au stat primi-secretari de județ, colonei de armată sau de miliție, doctori sau arbitri de fotbal vestiți, personalități și personaje celebre ale urbei noastre. De ce era el atât de iubit și de căutat? Nu neapărat că își cunoștea meseria ca nimeni altul, ci pentru că, în jumătatea aia de oră în care îți aranja părul sau barba, el îți spunea tot ceea ce ziarele nu aflaseră sau nu puteau să scrie, cu o savoare a povestitului inegalabilă.

L-am cunoscut încă din copilărie, am crescut aș putea zice împreună, gard în gard, îi cunosc toată istoria tinereții sale zbuciumate. Elev de gimnaziu și apoi de liceu, am fost chiriașul mătușii sale, binecunoscuta “Coana Anica” de pe strada Lenin nr.241, vânzătoare de semințe de dovleac sau floarea-soarelui, după sezon. Când veneam de la școală, stăteam ore întregi în picioare lângă măsuța cu picioarele înfipte în pământ din fața frizeriei tatălui său, “La Kiki”, uitându-mă la nesfârșitele partide de table pe care le încingeau fanții și prietenii lui din Versailles, cum se numea, nu știu de ce, cartierul nostru. Mă prindea miezul nopții ascultându-le poveștile, reale sau inventate, spuse de Gil, Papagal, Limbă Dulce sau Crăcănel, printre înjurături, sticle de bere lovite cu piciorul sau scuipături de semințe.

Indiferent, parcă, la tot ce se întâmpla în pragul frizeriei sale, Kiki citea la nesfârșit unul și același ziar, ferfeniţat de mâinile clienților care îl frunzăriseră, și anume “Sportul popular”.

De la o vreme, Pele a început să mă ia cu el pe stadion, în Zăvoi, să vedem pe Sanda, portarul Chimiei Govora, care m-a făcut să nu mai iubesc alt post într-o echipă de fotbal. Apoi, am început să jucăm și noi pe cimentul din Piața Mică, zdrelindu-ne genunchii și rupându-ne degetele de la picioare, pierzând mingi după mingi peste gardul unui cârpănos, care ni le tăia cu briceagul. După ce am fost prins în flagrant delict de tatăl meu, pe la 12 noaptea (ce vreți, jucam în “nocturnă”, la lumina chioară a unui bec de pe stradă!), am fost silit să abandonez activitatea “competițională” în favoarea studiilor. Petre a continuat însă, cu frenezie, încă vreo două “sezoane”, cam până pe la 14 ani. Nu juca doar fotbal, îl mânca pur și simplu în loc de pâine, îl cunoștea tot cartierul pentru dragostea lui păti-

mașă pentru minge, pentru fotbal. De aici i s-a tras și porecla Pele.

Într-o duminică, abia mă trezisem din somn, când am auzit țipete de femei speriate, strigăte guturale de bărbați, îmbrânceli în gardul putred al Coanei Anica, zgomot de geamuri sparte. Am ieșit afară, și nu-mi venea să cred ce-mi vedeau ochii: blândul și greoiul Kiki agita o secure deasupra capului, alergându-l pe Pele prin frizerie și apoi prin fața casei, dărâmând măsuța tablagiilor, despicând ușa în două și cotonogindu-l până l-a făcut o masă sângerie de carne. Nici Oarcă, vânzătorul de chimicale și menaj de peste drum, nici Mazilu, responsabilul bufetului "Lotru" de la colțul străzii, nimeni n-a putut face nimic. Cu părul răvășit și ochii ieșiți din orbite, Kiki l-a încălecat pe Pele și, trăgându-l de părul lățos, i-a pus securea la gât strigându-i din toți bojogii: "Jură după mine, că altfel te omor. Martoră mi-e toată lumulița asta, și era strâns acolo cam tot cartierul, că-ți tai beregata. Jură că te apuci de lucru în frizerie și că îl vei ajuta pe fratele tău să-și termine școala de doctori, jură!" Și-a jurat Pele, și-așa s-a terminat cea mai frumoasă perioadă din adolescența mea, căci table nu s-a mai jucat, cărțile de tabinet au fost înlocuite cu cele de școală, iar fotbalul era privit doar în Zăvoi, și acolo doar din două în două săptămâni, când juca Chimia acasă. Cât îl privește pe Mișu, fratele lui Pele, acesta și-a terminat liceul la "seral", muncind ziua ca frizer, apoi a mers la facultate și timp de șase ani Pele i-a asigurat banii de cămin și cantină, până l-a văzut doctor de copii, repartizat taman la Huși.

Pele a rămas la Rm.Vâlcea. Frizeria "La Kiki" a dispărut sub buldozere, ca și casa Coanei Anica și tot vechiul cartier, în locul lor răsărind blocuri noi și noi mentalități. S-a dus parfumul de cartier boem, desprins din "Groapa" lui Eugen Barbu sau "Mai-

danul cu dragoste” al lui G.M.Zamfirescu. Pele s-a mutat într-un bloc de pe strada Matei Basarab, singur, căci rudele au început să se ducă pe lumea cealaltă, una câte una. Nu s-a căsătorit niciodată, căci avea oroare de constrângerile familiale. “Bă, Costele, îmi spunea el, mie îmi place să mai trag câte o bere, o țuiculiță, mai întârzii cu prietenii pe ici, pe colo, prin cârciumi, la fotbal, iar o femeie trebuie să ai grijă de ea, să mai faci și cum zice ea, că altfel aia nu e căsnicie… Iar dacă mai apare și un copil, ce să facă? Să ajungă frizer ca mine? Că eu nu le-am prea avut cu cartea, știi bine, orele mele de școală erau alea din Piața Mică, unde jucam fotbal ca un disperat, așa că nu prea aș fi avut ce să îl învăț.”

Îl revedeam când și când pe Pele, căci mă mutasem în Capitală, dar când veneam la Râmnic mă duceam glonț ca să îl văd, să-i ascult “buletinul de știri locale”, cum zicea el, râzând zgomotos pe sub mustața-i falnică, “pe oală”. Mă așezam pe scaunul rotitor și mă lăsam tuns, pe gratis, pentru că vechea noastră prietenie, ca și un respect deosebit pentru mama mea, care îl ajutase pe frate-său Mișu într-un moment delicat al studenției sale, îl făceau să se poarte extrem de atent cu mine. În primăvara lui 1999, când am trecut din nou pe la el, nu mai era același om plin de viață, mereu pus pe glume și istorisiri nesfârșite. Abia am putut schimba câteva vorbe cu el, era nervos, nemulțumit de toate câte se petreceau în jurul său, era morocănos și trist. Mi-a aruncat un ziar mototolit în față și mi-a reproșat ca niciodată: “Uite ce prostii scrieți în ziarele astea de rahat ale voastre, cum îi ponegriți de pomană pe oamenii cinstiți și corecți!”

Știa că nu mai lucrez de mult în presă, dar el își vărsa năduful pe mine, prietenul său, pentru că își aducea aminte că am fost redactor la “Orizont”-ul de pe vremuri și că sunt sen-

sibil la cei care scriu nedrept, “fără acoperire faptică”.

Peste vreo trei săptămâni, am revenit la Râmnic. Înainte de a pleca spre complexul “Nord” unde era frizeria în care lucra, am cumpărat un vraf de ziare locale și am început să le parcurg titlurile chiar pe stradă. “Cortina s-a lăsat peste spectacolul vieții lui Pele frizerul”, citesc înmărmurit pe ultima pagină a unui săptămânal. “Pele a fost găsit mort în pat cu un ziar mototolit în mână… Se crede că a murit în timp ce răsfoia ziarul”.

După câteva minute bune de stupoare, m-am recules și mi-am spus că este cea mai frumoasă moarte pentru un cititor împătimit de ziare, cum era și Pele, prietenul meu. De aceea, am considerat că merită să comemorez aici amintirea acestui frizer, pentru că el și atâția oameni anonimi, obișnuiți, sunt publicul nostru al ziariștilor, ei ne felicită sau ne huiduie, în gând, ei ne susțin și ne fac ceea ce suntem.

Info Puls
2005-07-02

Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (1)

Am scris în mai multe rânduri că ziarul „Orizont”, care a apărut între 1968-1989 la Rm. Vâlcea și la care am lucrat câțiva ani buni, a fost pentru foarte mulți dintre publiciștii și scriitorii de astăzi ai Vâlcii o adevărată școală de gazetărie și de literatură. Firesc să fie așa, căci, prin forța împrejurărilor, era singura publicație oficială a județului nostru, care se distribuia zil-

nic în toate comunele și orașele, într-un tiraj care a oscilat la început între 5.000 și 10.000 de exemplare.

Nucleul de bază al redacției noului cotidian l-au constituit câțiva ziariști veniți de la Pitești, de la organul de presă al fostei regiuni Argeș, „Secera și ciocanul”. Aceștia erau înainte de toate „făcători de ziare”, adică buni cunoscători ai meșteșugului tehnoredactării sau secretariatului de redacție, al lucrului anevoios din tipografie. La început ziarul s-a tipărit la Pitești, apoi s-a construit o tipografie lângă Fabrica de piele „Vâlceana”, dincolo de bariera de cale ferată. Dar, deși clădirea era nouă, utilajele tipografice erau vechi și puține. Mi-aduc aminte că de multe ori se intra în criză de litere, mai ales din cele cu corp mare, pentru titluri, și atunci începeau să le toarne la un „Ludlow” care scârțâia din toate încheieturile. Parcă îi văd pe zețarii Eremia Ilcenco, poet în timpul liber, sau pe Nicoleta Zvârluga, pe solidul nea Berbece de la calandre, cum freza formele semirotunde de metal ale paginilor, apoi le lua în brațele vânjoase și le monta pe rotativă, pe mignonul nea Diniță, care mi-a încurcat într-o noapte data de apariție a ziarului, culegând-o la linotip cu o lună în urmă, în amintirea nu știu cărui coleg dispărut prematur.

În aceste condiții lucrau, noapte de noapte, Dumitru Opincaru, nea Săndulescu sau Ion Ruicu, primii noștri secretari de redacție, care știau să aranjeze în câteva minute o pagină în funcție de cerințe, să o înlocuiască imediat cu materiale păstrate anume la „speck” sau să aplaneze neînțelegerile interminabile dintre zețari, linotipiști și corectorii cu mâinile înnegrite veșnic de cerneală tipografică. Lângă ei au apărut Petre Dobrescu și Constantin Bulacu, veniți tot de la Pitești, dar care făcuseră mai întâi un stagiu la „Lumina de pe Lotru”, ce apărea la Voineasa încă din octombrie 1967, fiind un organ al con-

structorilor de pe șantierul marii hidrocentrale, tipărit când zilnic, când săptămânal.

Nea Titi Bulacu era nu doar un secretar de redacție fără pereche, dar și unul dintre cei mai buni foiletoniști, autor de tablete satirice în genul lui Nicuță Tănase, scriitorul faimoaselor cărți „Muzicuță cu schimbător” sau „M-am făcut băiat mare”. El a fost unul dintre cei mai mari gazetari ai Vâlcii. Dacă îl sculai la două noaptea de la masă din restaurant și îi comandai să scrie urgent o pagină de ziar, se spăla bine pe ochi, cerea două ibrice cu cafea și cinci pachete de țigări, și într-o oră, o oră și jumătate îți dădea cele 16 coli de manuscris. De la el au învățat să macheteze un ziar toți cei care i-au stat în preajmă sau i-au urmat la secretariatul de redacție. Eu, personal, am aflat de la el nu doar ce sunt și cum se măsoară cuadrații, sau ce diferență de puncte este între un cicero și un garamond, dar și ce înseamnă adevărata camaraderie profesională, lipsa de invidie sau ranchiună, omenia dezinteresată. Lui i se datorează rubricile cu mare priză la cititori „Ocolul județului în 7 informații”, „Ultrascurte” sau „Ora H”, în care orice „bumb” critic se termina cu câte o poantă hazoasă.

Aceeași istovitoare muncă de noapte o făceau și corectoarele. Așezate câte două, față în față, ele citeau bucățile de șpalturi care veneau de la zețărie, confruntându-le cu dactilogramele textelor culese, fiind atente să nu lase vreo „șopârlă” pe care ar fi putut-o vâna cei doi cenzori de la DPT (Direcția de Presă și Tipărituri). Din fericire, aceștia erau cunoscuți și chiar prieteni cu cei din redacție, mai ales că publicau din când în când diverse materiale, mai ales de istorie a culturii vâlcene (Alexandru Stanciu) sau de etnografie și folclor (Nicolae Ciurea-Genuneni). Nici ei, nici noi nu aveam interes să ne aprin-

dem paie în cap cu organele de partid sau de securitate. Și cu toate acestea, fie cenzorii oficiali se făceau că nu văd, fie noi le strecuram abil printre rânduri, mai apăreau unele cuvinte sau propoziții „cu dublu înțeles”, care ne făceau tare mândri când le recenzam la un pahar de coniac, la celebrul Fântânică.

Ioan Barbu, fondatorul și patronul actualului ziar „Curierul de Vâlcea”, venea din comuna argeșeană Corbu, pseudonim cu care semna unele note critice. El a adus în redacție rigoarea și uzanțele contactelor oficiale cu autoritățile momentului, fiind ani întregi redactor-șef adjunct. I se spunea „nenea” de către cei apropiați. A avut un rol hotărâtor în angajarea lui Gheorghe Smeoreanu, pe care eu îl remarcasem și publicasem doar ca poet. Au scris împreună multe articole, dar și o carte despre cruzimile din lagărele naziste. Gigi, absolvent al unei facultăți de psihologie, parcă, și al unor cursuri de specializare în demografie, va fonda după Revoluție propriile ziare. Nea Barbu era mâna dreaptă a redactorului-șef Gheorghe Cârstea, care se purta întotdeauna la cravată și sobru, și care ni se adresa în ședințele de machetă doar pe numele de familie, pe care îl articula apăsat: „Iar ai scris fără patos, Poenaaarule!”

În ciuda unor voci răutăcioase de după 1989 („După război, mulți viteji se-arată!”), ziarul „Orizont” a avut o anume ținută intelectuală, dată de valoarea gazetarilor și a colaboratorilor care publicau aici. Existau, desigur, și editoriale sau articole „de serviciu”, în care obligatoriile citate din Secretarul general al PCR ocupau mai bine de jumătate din conținut, apăreau și telegrame sau omagii pentru „conducătorul iubit”, se publica și multă „maculatură ideologică”, dar acestea rămâneau „literă moartă”, necitite de nimeni. Lângă ele se tipăreau anchete, reportaje și interviuri care electrizau cititorii, paginile spe-

ciale sau suplimentele culturale ofereau câmp larg de afirmare condeierilor sau plasticienilor locali, aici au acceptat să publice nume de seamă ale publicisticii și culturii române.

Info Puls
2005-07-02

Cititorul de gazete

Școala de gazetărie de la "Orizont" (2)

În afară de argeșeni, o altă categorie de gazetari de la "Orizont" a fost alcătuită din cei veniți din diverse alte localități din țară și stabiliți la Rm.Vâlcea. Printre aceștia, ajuns nu știu cum în orașul nostru, s-a aflat și Nicolae Sârbu. L-am găsit în secția cultură-învățământ, unde fusesem și eu repartizat. Era originar dintr-un sat din Caraș-Severin, dar făcuse filologia la Cluj, unde cochetase o vreme cu cei de la revista studențească "Echinox", vestită pentru paginile sale îndrăznețe de literatură.
L-am avut partener la prima mea deplasare pe teren, la Brezoi, pare-mi-se. Deși aveam doar 19 ani și veneam direct de pe băncile liceului, Nicu s-a purtat cu mine ca și cum aș fi fost coleg cu el de facultate: atent, ocrotitor, sfătuindu-mă cum să scriu o notă critică sau un articol "pozitiv", cum să abordez oamenii cu care trebuia să stau de vorbă, ajutându-mă să mă integrez cât mai repede și fără dificultăți în redacție. El m-a atras în grupul său de prieteni apropiați, alături de Marilena Tutilă și Iulian Model, împreună cu care am petrecut multe

nopți albe, citindu-ne unii altora ultimele creații sau discutând despre noi articole sau rubrici pe care voiam să le publicăm în ziar. Și atunci, ca și acum când este membru al Uniunii Scriitorilor, Nicolae Sârbu cultiva o poezie calmă, interiorizată, străbătută de un lirism ușor estompat, dar detectabil chiar și în reportajele sale despre subiecte considerate aprioric proza-ice, precum șantierele tineretului sau construcția de hidrocentrale.

Dacă Marilena Tutilă absolvise filologia tot la Cluj, de unde aducea cu ea o anume rigoare ardelenească a scrisului, Iulian Model, mic de stat și cu vorba domoală, venea de la o facultate din Moldova și era tobă de carte. Cred că era cel mai citit și mai inteligent dintre noi toți. În fiecare dimineață trecea pe la chioșcul de ziare de pe peronul gării, unde aranjase să i se oprească „Le Monde", „Le Figaro" sau „L'Humanité", pe care le sorbea ca și pe cafeaua nelipsită de pe biroul său. Fuma, din păcate, enorm, „suda" practic țigară de la țigară, ca majoritatea dintre colegii săi. A fost, alături de Mihai Tatulici, unul din gazetarii nominalizați în articolul „Plecat-au nouă din Vaslui", apărut în „Viața studențească", în care se relata povestea incredibilă a nouă colegi de facultate care se răspândiseră pe la gazetele din toată țara.

Am fost foarte bun prieten cu el, m-a și găzduit de câteva ori, așa i-am cunoscut pe cei doi băieți ai săi încă de mici și știu cu ce dragoste îmi vorbea despre ei când plecam împreună pe teren. Scria îndeosebi despre tineret, clar și direct, cu o eleganță a exprimării ce părea îndelung exersată, deși era obligat să improvizeze de multe ori. Cald și apropiat, își trăia viața cu o intensitate maximă. Păstrez câteva fotografii cu el, făcute de fotoreporterul ziarului undeva pe drumul dintre Fârtățești și Tetoiu, unde ne trimisese redactorul-șef să scriem despre o

acțiune a primului secretar în agricultură, care se chema „Ochiul stăpânului îngrașă vita”. Am și o altă fotografie realizată în curtea redacției de lângă fosta Bancă de Investiții, cu un Iulică stând sfios lângă viitoarea mea soție, răzemat ușor de botul GAZ-ului care îl dusese sute de kilometri în documentare prin satele și orașele județului. A murit, din păcate, la numai 33 de ani, vârsta lui Hristos, fiind înmormântat în comuna natală Teiu din județul Argeș, unde se născuse și criticul literar Vladimir Streinu.

Un prieten bun mi-a fost și Lucian Avramescu, originar din Sângeru, județul Prahova, care făcuse horticultura la Craiova și intrase în redacția noastră cam o dată cu mine. Actualul director general al Agenției de știri A.M.Press nu purta barbă pe atunci, însă era la fel de frumos ca acum. Fusese repartizat la secția Agricultură, dar ușor-ușor a început să scrie și altceva, îndeosebi articole culturale, reportaje, „cursive” și tablete, devenind unul dintre numele cele mai căutate de către cititorii ziarului. În perioada debutului său editorial ca poet, în 1975, avea deja două rubrici permanente în ziar, dintre care una - „Memoria inimii” - a constituit nucleul viitoarei sale cărți „Transplantul de albastru”. Și el, ca și Iulian Model, atrăgea mulți tineri în jurul său, cărora le asculta poeziile, pe care le corecta elegant și prevenitor, îi îndruma spre anumite lecturi. După plecarea la București, a lucrat la „Scânteia tineretului”, apoi, după 1989, și-a făcut propria agenție de știri. A publicat mai multe cărți de poezie, dintre care rețin câteva: „Poeme”, „Stele pe dealuri”, „Un liber albatros”, „Ei, aș! Spunea poetul”, „Bună seara, iubito” etc.

La secția Social-Cetățenești a fost șef până la plecarea sa din redacție nea Costică Șorega. Un antifumător fanatic, un

om cumpătat în toate, de altfel. Mai puțin în ceea ce privește sexul frumos, știu ele fostele noastre secretare-dactilografe de ce. Parcă îi văd părul creț și scrisul mărunt, numai cu creionul. Avea un talent deosebit pentru articolele cu tentă moralizatoare sau pentru foiletoanele satirice, pagina sa „Omul în oglinda faptelor sale” fiind extrem de iubită de cititori, care îi scriau cu sutele. O altă pagină celebră a sa a fost „Estival”, care apărea pe toată durata verii, săptămânal, și era dedicată prezentării activității turistice de pe Valea Oltului. Nea Costică migălea mult pe fiecare cuvânt pe care îl așternea pe hârtie, ștergea și adăuga, iar ștergea, iar adăuga. Avea un stil inconfundabil, iar după plecarea sa ca primar la Olănești, unde făcuse tot timpul naveta, nu l-a putut înlocui nimeni.

Dintre colaboratorii pe care i-a atras să scrie pentru paginile sale l-aș aminti aici doar pe Gheorghe Cerna, care alimentase multă vreme rubrica sport cu știri din diversele competiții din județ. Gigi - fie-i țărâna ușoară! că a murit de tânăr – era ca o mreană înșelătoare de râu, nu știai de unde să îl apuci. Mereu vesel, săritor, agitat și prins cu o mulțime de treburi, era gata să se ducă și pe Lună pentru un articol. Cu tenacitatea sa caracteristică, nea Costică Șorega a reușit să susțină trimiterea lui Gigi la Facultatea de Ziaristică.

Tot „venetic” în redacție a fost și fotoreporterul Pavel Tânjală, fratele mai cunoscutului Emanuel Tânjală, un foarte bun profesionist, dar total neadaptabil la normele de comportare impuse de rigidul nostru redactor-șef.

Îmi pare rău că nu mai știu exact de unde au venit Dumitru Iacobescu, Alfred Garoescu sau Ion Stanciu, fiecare având stilul său de a scrie și de a se purta în redacție. Mitică era mereu elegant, frumos, iubit de femei, dar și, din păcate, prea iubitor de licori bachice, ceea ce avea să-l doboare la vreo

patruzeci de ani, când ajunsese corespondentul local al Radiodifuziunii Române. Locul său îl va lua, la Radio, Ion Stanciu, care devenise și corespondent al „Scânteii”, după ce lucrase ani buni la „Orizont”, fie ca redactor cu probleme agrare, fie ca secretar de redacție. Alfred era ușor pedant și distant, un elitist, scria cronici muzicale și de artă plastică, și va rămâne la un moment dat în Germania Federală, unde avea unele rude.

După plecarea mea de la ziar, în 1977, redacția s-a primenit substanțial, au apărut nume de gazetari vremelnici, care nu au rămas însă în amintirile pozitive ale puținilor lor cititori. De aceea, nu-i voi aminti. Voi vorbi însă data viitoare despre excelenții gazetari proveniți dintre localnici.

Info puls
2005-07-02

Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (3)

Toamna lui 1971, când am intrat eu în redacția „Orizont”, era încă perioada „romantică” a ziarului, una în care se învăța practic să se facă din nou gazetărie la Rm.Vâlcea, după decenii în care orașul nu avusese o presă locală. Semnalul „dezghețului” îl dăduse „Lumina de pe Lotru”, o publicație de patru pagini scoasă de către Comitetul de partid și Comitetul sindicatului Hidrocentralei de pe Lotru, începând cu 26 octombrie 1967. Era un ziar de șantier, ca multe altele care începuseră să apară potrivit noilor orientări propagandistice ale PCR, par-

tidul unic condus de Nicolae Ceaușescu din 1965. Aici lucrau Viorel Popescu, Petre Dobrescu și Constantin Bulacu, ultimii doi venind în 1968 la noua gazetă înființată odată cu noul județ Vâlcea.

Tot aici, în redacția improvizată într-o cameră dintr-un bloc administrativ în colonia muncitorească de la Voineasa, lângă actualul hotel „Lotru”, l-am reîntâlnit după mulți ani pe George Țărnea, de care mă lega nu doar copilăria petrecută în același sat, Șirineasa, ci și o lungă prietenie. Rătăcitor prin țară precum menestrelii de altădată, se hotărâse să se așeze o vreme undeva pentru a-și termina în liniște poemele din „Păsările miresei”, placheta cu care avea să debuteze în 1972 în colecția Biblioteca „Argeș” a revistei din Pitești. Încercase să se angajeze ca redactor la „Orizont”, dar dosarul său de cadre nu i-a permis. Chiar dacă publicase ceva în ziarul „Secera și ciocanul”și avea o ușurință a scrisului de invidiat, faptul că fusese exmatriculat după doi ani de filozofie la București, în condiții pe care le vom lămuri cu alt prilej, și că era un boem incurabil i-a creat mereu probleme. De aceea, era mulțumit că găsise adăpost și ceva mâncare la prietenii săi Horia Gliniastei și Cucu Ureche, noii redactori de la „Lumina de pe Lotru”.

George a început să colaboreze la „Orizont” trimițând reportaje pentru rubrica permanentă „Contribuții la epopeea Lotrului”, stilul său metaforic și inventiv aducând o pată de culoare în cenușiul articolelor sau relatărilor seci despre munca și viața constructorilor de la Ciunget, Brădișor, Malaia, Vidra sau Petrimanu. Va mai publica o mulțime de tablete, pornind de la cele mai anodine teme, cărora însă uriașul său talent poetic și gazetăresc le va da savoare, făcându-le atractive și interesante. După ce începe să fie publicat constant de marile reviste literare de la București și unele dintre cele mai cunos-

cute poezii ale sale sunt preferate de cântăreții de muzică folk, numele său devine tot mai cunoscut și apreciat. Volumele „Testamentele înțeleptului” (1973) și „Starea de iubire” (1975) îi deschid ușile Uniunii Scriitorilor, iar versurile ocazionale, pe care le însăila între două cafele și două fumuri de țigară pentru diversele spectacole patriotice ale autorităților politice și culturale locale, îi cauționează în sfârșit angajarea la ziarul „Orizont”.

Își scria articolele numai cu pixul și numai în redacție, nu l-am văzut venind niciodată cu vreun manuscris de-acasă. Avea un scris grăbit și lăbărțat, în care literele erau mai mult schițate și aplecate spre stânga, iar cuvintele mai lungi nu conțineau practic decât prima și ultima silabă, restul fiind o linie prelungă, șerpuită. Redactorul-șef Gheorghe Cârstea ținea mult la el, apreciindu-i lejeritatea cu care știa să improvizeze un articol sau chiar o pagină întreagă de ziar, plecând doar de la câteva nume și câteva cifre.

La fel de rapid ca el mai era doar Ilie Purcaru, vâlcean și el, dar lucrând la „Scânteia”. Când venea în oraș, nea Ilie trecea neapărat și pe la noi. Era bun prieten cu mulți din redacție, cu care încingea lungi libații pe la „Casa vâlceană” sau la „Capela”. Cum rămânea veșnic în pană de bani, aranja cu redactorul-șef, cu care se cunoștea de mulți ani, ca să primească în avans drepturile de autor pentru o pagină de ziar, pe care o scria într-o noapte, răsfoindu-și febril însemnările dintr-un bloc-notes micuț, de buzunar. Despre Ilie Purcaru circula prin redacție vorba că, fiind bolnav grav de ciroză și convins, prin urmare, că nu o mai duce mult, s-ar fi oferit singur să plece corespondent în Vietnam, în perioada războiului cu americanii. Urmarea, anecdotică, este că, prin nu se știe ce minune, s-a în-

tors sănătos tun, deși a avut de îndurat multe privațiuni acolo.

Dintre foștii redactori de la „Orizont”, omul căruia îi port însă cel mai mare respect și recunoștință totodată este Doru Moțoc. El m-a încurajat să scriu și mi-a vegheat debutul în ziar în mai 1970. Eram în febra examenului de bacalaureat, iar eu alergam cu taică-meu, cu mașina, să văd ce prăpăd făcuseră apele revărsate ale Oltului care inundaseră casele și acareturile unor țărani de la Cremenari-Galicea. A ieșit un reportaj patetic, dar mustind de autenticitate, despre niște gospodari ai satului care puneau înaintea vieții lor salvarea animalelor și păsărilor din ogradă. Mi-aduc aminte cum l-a scos nea Doru pe redactorul-șef din birou și i-a dat să citească foile aduse de mine. Acesta a parcurs în grabă câteva rânduri de la început, apoi și-a aruncat ochii grăbit pe la mijloc și la sfârșit, după care a spus rar și apăsat: „Ai dreptate, dragă, e cel mai bun material primit zilele acestea. Dă-l pe prima pagină!”

Cu Doru Moțoc am colaborat apoi multă vreme, mai ales că mă „specializasem” în articole, note, știri și diverse însemnări din domeniul cultural-artistic. Veneam și îi aduceam cele scrise de mine, iar el oprea ceea ce credea că are nevoie, făcând doar corecturi minore. Apoi a început să-mi comande anumite subiecte, explicându-mi cum trebuia să arate un articol sau altul, potrivit cerințelor redacționale. De la el am învățat foarte multe lucruri concrete despre tainele gazetăriei, mult mai multe decât am învățat în facultatea de profil, mai târziu. Avea un fel anume de a vorbi cu tine, cald, apropiat, cu un pronunțat simț pedagogic, ceea ce l-a și făcut mai apoi să se dedice multă vreme carierei didactice. Din păcate, nu am apucat să fim colegi de redacție, pentru că a plecat la sfârșitul anului 1970 de la „Orizont”. Între 1972-1975 a fost corespondent județean și apoi redactor la „Scânteia tineretului”. În

decembrie 1989 a scos, împreună cu alții, primul număr din „Orizonturi noi”, după care a trecut la „Curierul de Vâlcea”, o vreme fiind director la postul de radio și televiziune „Etalon”.

Pe Marin Bulugea l-am cunoscut mai întâi ca redactor la Studioul de radioficare Rm.Vâlcea, când m-a chemat, elev fiind încă, să citesc o poezie alături de Traian D. Lungu. Era și a rămas același om modest, cu vorba blândă și ocrotitoare, un gazetar conștiincios, gata să scrie și trei-patru materiale dacă e nevoie. Nu și-a afișat niciodată orgoliile proprii mai tuturor ziariștilor, trecând cu seninătate prin toate secțiile redacționale la „Orizont”, fiind ceea ce se cheamă „om bun la toate”. Această experiență multiplă în gazetărie i-a făcut pe patronii de la „Curierul de Vâlcea” să-l numească la un moment dat redactor-șef, numai că Monel, cum îi spun apropiații, a preferat să se retragă repede într-un loc mai liniștit, la Biblioteca județeană, unde să-și poată scrie în tihnă cărțile lăsate în așteptare.

Info Puls
2005-07-02

Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (4)

Timp de 21 de ani, „Orizont” a atras ca un far solitar toate speranțele navigatorilor într-ale scrisului vâlcean. Veleitari sau talentați, „cu carte” sau doar cu carnet roșu de partid, zilnic urcau treptele redacției tot felul de indivizi dornici de a-și vedea numele tipărite în gazetă, considerând că astfel vor deveni

cineva în urbea sau satul lor de baștină. E adevărat că pe-atunci gazetarul avea un statut privilegiat și chiar o anume prestanță. Pe baza legitimației de serviciu el putea intra și controla oriunde, iar dacă venea însoțit de un activist de la județeana de partid sau chiar numai de cineva de la Sanepid, tremurau toți ca piftiile, știind că orice articol negativ din ziar se lăsa cu sancțiuni drastice, mergând până la destituirea din funcții. Deh, alte timpuri!

Cele mai gustate de cititori erau anchetele sociale sau cetățenești de tip „Reflector”, efectuate prin piețe și alimentări, prin internate și cămine muncitorești, prin autogări sau unități de prestări servicii: frizerii, croitorii, ateliere de reparat diverse aparate electrocasnice etc. Într-un asemenea raidanchetă prin restaurantele din Rm.Vâlcea, am ajuns și la ospătăria de la capul podului Vinerii Mari, înspre cartierul 1 Mai, ospătărie care fusese poreclită de nu știu cine „La cățeaua leșinată”. Și așa i-a rămas multă vreme numele, și zău că avea și de ce. „Bomba” respectivă fusese închisă „pentru renovare” de vreo trei-patru ori, dar banii pentru reparații și igienizare, veniți de la Trustul de Alimentație Publică Locală, deci de la stat, se topiseră în obligațiunile CEC ale responsabilului și pe giuvaerurile amantei de la bucătărie. Înăuntru, „crimă și pedeapsă”: fum de parcă se afuma carnea de Crăciun, chiștoace de țigări aruncate pe jos, apă murdară prin solnițe și în cele câteva vaze jerpelite, mese cu blaturile din placaj jupuite, scaune schiloade, veselă ciobită. Bucătăria parcă era bombardată, iar la magazie, într-un uriaș frigider ruginit, am găsit congelat în mijlocul unui cub imens de grăsime transparentă un ditamai șobolan cu o coadă lungă și păroasă. Cerând explicații, s-a apropiat de mine un ospătar pirpiriu care mi-a șoptit conspirativ în ureche: „Vedeți,

tovarășul ziarist, nu m-ați crezut când v-am scris nota aceea critică sub pseudonim. Acum v-ați convins!”

Omul acela era unul din cei mai activi corespondenți voluntari ai noștri. Ne scria despre orice: despre găurile din asfalt, despre sifonăria care se închisese taman în mijlocul verii, despre florile plantate în fața blocului prin munca voluntară a pensionarilor. Exista pe atunci o politică redacțională a corespondenților voluntari, nu numai la ziarul nostru, ci în întreaga presă românească. De inspirație sovietică, această „legătură a maselor cu intelectualitatea” fusese teoretizată de Lenin în tezele revoluției bolșevice din 1917 și pusă în practică mai apoi de Kalinin. „Oameni ai muncii”, îndeosebi secretari de partid și de UTC, dar și simpli muncitori sau țărani, erau îndemnați, atrași chiar să scrie periodic la ziar despre munca și viața lor. Din acest punct de vedere, redacția „Orizont” a avut întotdeauna deschisă ușa pentru cei care au venit cu știri, informații, cu relatări despre evenimentele din oraș și din județ. Cel puțin în perioada cât am lucrat eu acolo, adică până prin 1979.

Materialele trimise de corespondenți erau preluate de redactori, care aveau ca sarcină de serviciu prelucrarea și stilizarea lor pentru a le face publicabile. În primul rând se verifica autenticitatea informațiilor, pentru a nu cădea în plasa unor rău-intenționați. E drept că printre corespondenți existau și câțiva „oameni de condei”, serioși și talentați, ale căror materiale intrau aproape neschimbate în paginile ziarului. Mi-aduc aminte, de exemplu, de Gheorghe Ispășoiu, care scria inclusiv la ziarele centrale din Capitală. Nu același lucru îl pot spune însă despre vreo doi secretari de partid de pe Platforma chimică Govora, care trimiteau tot felul de texte propagandistice copiate din „Lupta de clasă”, „Munca de partid” sau „Era socialistă”, revistele CC al PCR, cerând cu insistență să le fie

publicate imediat pe prima pagină. Eu am fost chiar sancționat în redacție din cauza unui astfel de personaj, un maistru care era și membru al Comitetului județean de partid, căruia, ca să mă răzbun pentru tupeul și obrăznicia cu care ne trata pe noi, ziariștii, i-am publicat un „ecou” (adică o suită de laude deșănțate) la o cuvântare a lui Ceaușescu fără să-i fac nici o modificare, lăsându-i ca atare mulțimea de platitudini, agramatisme și lozinci comune debitate cu pretenții de ideolog și jurnalist.

Erau și corespondenți voluntari care ne trimiteau tot felul de propuneri bizare, menite, în viziunea lor, să îmbunătățească anumite aspecte ale vieții localității în care trăiau. Astfel, un pensionar dintr-o localitate de sub munte ne-a trimis douăzeci de scrisori pentru a ne convinge să-l sprijinim în demersul său de a pune difuzoare în cimitir, pentru ca morții de acolo să nu se mai simtă atât de singuri și să asculte programele radio. Altul, un fost inspector de personal de la o cooperativă de consum dintr-o comună mai mărișoară, fostă reședință de raion pe vremuri, ne soma să-i publicăm știri de genul: „La magazinul mixt din comuna B. s-au adus caiele” (era într-adevăr o problemă procurarea cuielor de potcovit caii) sau „Încă două gâște și trei curci au fost achiziționate de la țăranii cooperatori fruntași”.

Absolut toți corespondenții voluntari ne solicitau legitimații, cu care se făleau la cârciumile unde își beau romul cu bere sau își amenințau vecinii cu care se aflau în conflicte. Cel mai rău era că aveam norme lunare de prelucrat materialele venite de la acești așa-ziși ziariști ocazionali, precum și ședințe periodice de îndrumare. Înființasem chiar și o rubrică permanentă intitulată „Ne scriu corespondenții voluntari”, care era urmărită atent de șeful secției propagandă de la județeana de

partid, fiind considerată un fel de barometru al implicării noastre partinice.

Nu spun că nu erau utile și aceste informații primite de la corespondenții voluntari, că întâlnirile cu ei și cu ceilalți cititori ai ziarului nu ne ajutau în a ne ajusta cât mai bine structura tematică a ziarului. Dar, din păcate, existau și destui grafomani, cu pretenții nejustificate față de posibilitățile reale, care nu acceptau nici un sfat al nostru de a-și redacta materialele de-o manieră care să le facă publicabile. De aceea, când mă uit în urmă, nu văd decât vreo câțiva jurnaliști adevărați care să fi trecut mai întâi prin stagiul de corespondenți voluntari.

Un ziar adevărat nu poate exista bazându-se numai pe articolele scrise de redactorii săi. El are nevoie, fie și pentru a da un suflu proaspăt paginilor, de materialele venite de la colaboratorii externi. Așa s-a întâmplat și cu „Orizont”. Încă de la apariție ziarul de la Rm.Vâlcea a trezit interesul multor intelectuali localnici, care au găsit în această publicație o oportunitate pentru afirmarea opiniilor și a talentului lor

Info Puls
2005-07-02

Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (5)

Nici un ziar serios nu poate ține mereu treaz interesul cititorilor săi numai cu articolele scrise de proprii săi redactori. Este inevitabil să intervină rutina, automulțumirea, plafonarea stilului, îngustarea ariei subiectelor abordate. De aceea, orice

editor sau redactor-șef caută să-și formeze un grup de colaboratori permanenți cât mai performanți și mai reprezentativi pentru publicul căruia i se adresează. Nici ziarul „Orizont” nu s-a abătut de la această regulă de aur a gazetăriei. Chiar dacă apărea într-o perioadă în care libertatea de exprimare era preponderent dirijată și cu multe îngrădiri, mai ales de natură ideologică, ziarul a dus o politică redacțională de atragere a celor mai inspirate condeie locale, indiferent de domeniul în care își desfășurau activitatea de bază.

În acest sens, au fost stimulați să publice îndeosebi acei colaboratori ale căror articole nu aveau nevoie de prea multe corecturi sau stilizări. Așa se face că, în scurt timp, ziarul „Orizont” și-a format o adevărată redacție paralelă, de rezervă, cu care reușea să scoată numere substanțiale și echilibrate tematic pe toată perioada concediilor de vară, dar nu numai. La început, acești colaboratori propuneau ei subiectele articolelor, apoi, pe măsură ce s-a realizat o legătură mai strânsă cu ei și li s-au verificat aptitudinile gazetărești, li se comandau anumite teme și li se fixau chiar termene de realizare.

La secția cultură - învățământ, unde am lucrat, aveam cei mai mulți colaboratori externi permanenți. Cel mai activ dintre ei era Traian D. Lungu, pe care l-am prețuit nespus de mult, atât ca om, cât și ca profesionist al scrisului, pe care nu îl puteai deosebi de un redactor obișnuit. De altfel, am fost în numeroase deplasări cu el în județ, am scris împreună sau separat despre evenimente cultural-artistice de mare răsunet care se produceau pe atunci în județ, precum „Cântecele Oltului”, „Hora vâlceană” și „Corala vâlceană” (la care am stat alături în juriu de câteva ori), „Ogoare înfrățite”, „Cântare tinereții” sau „Călușul vâlcean”. Așa cum am mai relatat și cu alt prilej, nea Traian venea zilnic la ziar cu tot felul de articole

și interviuri, unele comandate special de redactorul-șef sau de mine personal, cu note și cronici de teatru sau de film, cu informații „calde”. Deși știa că mai toate materialele aduse de el intrau imediat la tipar, nea Traian era de o modestie și un bunsimț rar întâlnite. Se așeza pe un scaun lângă biroul meu și-mi zicea cu sfială: „Ți-am adus ceva ca să umpli pagina, vezi și tu pe unde le strecori”. Pentru că se întâmpla ca în aceeași zi să aibă mai multe materiale apărute, semna când cu numele întreg, când cu inițialele T.D.L., când cu pseudonimele L. Troianescu, L.Traian sau Lulu Troianescu.

Alături de el i-am avut colaboratori permanenți pe alți doi „mușchetari” ai culturii vâlcene: Gheorghe Deaconu și Ion Șt. Lazăr, ambii lucrând la Centrul Creației Populare. Primul era sobru și oficios, „deschizându-se” doar atunci când scria vreun studiu despre folclorul vâlcean. Al doilea, bântuit mai mereu de melancolii metafizice, cultiva încă de pe atunci un discurs universitar, era și el pasionat de folclor, dar publica și diverse note și însemnări, cronici literare și poezii, pe care le semna adesea cu pseudonimul I. Stâlpnicul.

De la o vreme cronica dramatică a început să fie susținută de doctorul chirurg Miron Brucăr, care mai semna Miron B. Rucăr sau M. Brumar. Era un om deosebit de cultivat, inclusiv în domeniul artistic, de aceea însemnările sale pe marginea spectacolelor Teatrului Popular din Rm.Vâlcea sau ale teatrelor profesioniste venite în turneu în orașul nostru erau pline de observații judicioase și la obiect, cu nimic mai prejos decât cele ale criticilor de teatru obișnuiți. Cronica filmelor care rulau în oraș era făcută, alternativ, de Traian D. Lungu și Ion Țoanță, un fost coleg mai mic din liceu, pe care îl știam ca un pasionat cinefil.

Până să plece la facultatea de ziaristică, Gheorghe Cerna a fost cel mai constant colaborator al rubricii de sport, alături de Sergiu Zbârnea, metodist la Direcția județeană de profil. Omniprezentul Gigi a trecut apoi să scrie despre problemele social-cetățenești, fiind cooptat rapid de șeful secției C. Șorega. Rubrica „Curier juridic" era susținută de Nicolae Cochinescu, procuror la Procuratura județeană, venit de la Drăgășani. Viitorul procuror general al României și apoi judecător la Curtea Constituțională era pe atunci nu doar un delicat autor de proze pentru copii, dar și un tăios autor de însemnări moralizatoare inspirate din lumea delincvenței.

Chiar și la ilustrarea ziarului se apela la colaboratori permanenți. Toate desenele și vignetele pentru titlurile de rubrici erau realizate de desenatori din afara redacției. Pentru numerele festive de 1 Mai sau 23 August se apela la serviciile unor artiști plastici consacrați din Capitală. În ciuda faptului că ziarul a avut întotdeauna un fotoreporter propriu, acesta nu putea să asigure toate necesitățile redacționale. De aceea, s-a creat o fototecă tematică alcătuită cu ajutorul unor fotografi amatori din afară, precum Constantin Crețu, profesor de geografie la fostul meu liceu, sau neobositul Lică Popa, care lucra la Combinatul Chimic Govora și care făcea nu numai fotografii, dar și filma, drept pentru care a fost utilizat mai târziu ca operator de către Televiziunea Română, fiind, pare-mi-se, chiar și corespondent județean o vreme al acesteia.

Între semnăturile frecvent întâlnite în paginile culturale ale ziarului le-aș aminti pe cele ale istoricilor Petre Bardașu, Horia Nestorescu-Bălcești sau Corneliu Tamaș, ale profesorilor Traian Cantemir, Costea Marinoiu, Nicolae Ciurea - Genuneni, care a fost unul dintre cenzorii ziarului, Emil Istocescu din Drăgășani și Dumitru Mitrana de la Jiblea - Călimănești, ale ingine-

rului Ion Șahinian sau ale avocatului Ion Constantin Vasile, tatăl fostului premier Radu Vasile. În afara acestor colaboratori locali, la „Orizont” au mai publicat, destul de des, și unele nume de prestigiu ale vieții literare și artistice din țara noastră, precum poetul Victor Eftimiu, lingvistul Al. Graur, scriitorii N. Crevedia și Alexandru Mitru, istoricii literari Ovidiu Papadima și Augustin Z.N. Pop, italienistul Grigore Tănăsescu sau criticul muzical George Sbârcea, care a avut chiar rubrică permanentă.

Am evocat aceste momente din istoria ziarului „Orizont” pentru a înțelege mai bine de ce consider că aici a existat o veritabilă școală de gazetărie. De altfel, nu pot să nu remarc încă o dată faptul că aici s-au format mulți din publiciștii de valoare de astăzi, actuali șefi de redacții, patroni de ziare și agenții de știri. O fotografie din martie 1973 readuce în memorie chipurile câtorva din redactorii care lucrau pe atunci la „Orizont” și care i-au învățat pe mulți colaboratori externi tainele gazetăriei.

Info puls
2005-07-25

Râsu' plânsu' la români

Aș fi vrut să scriu ceva vesel, pentru că suntem în plin sezon de vacanță. Și oamenii vor să râdă, să se simtă bine, să se destindă după un an tensionat, de muncă zilnică, încordată. Inundațiile devastatoare care au înlăcrimat România mi-au în-

curcat însă planurile. Noroc cu concetățenii noștri care par să reacționeze atipic în fața dezastrelor. Sunt unici în lume în ceea ce privește modul în care își manifestă stările emoționale în momentele de cumpănă ale vieții. Și asta nu de azi, de ieri.

Sintagma care ar caracteriza cel mai bine reacția românilor la necazuri se regăsește în titlul celebrei poezii a lui Nichita Stănescu Râsu' plânsu'. De altfel, înțelepciunea populară a sintetizat din vremuri străvechi această particularitate a noastră prin vorbele "Cu un ochi plânge, cu altul râde". De la Dimitrie Cantemir la Constantin Noica, mai toți gânditorii români au observat această pendulare periculoasă între extreme, această dualitate păguboasă care coexistă nu doar în sufletele, ci și în acțiunile noastre.

Iată, bunăoară, citesc în ziare că durerea sătenilor dintr-un sat pustiit de ape este prilej de bucurie și înavuțire rapidă pentru niște semeni de-ai lor, iertați până acum de potopul lui Dumnezeu. Aceștia, veseli că oamenii și-au părăsit casele în grabă de teama viiturilor, au venit să fure agoniseala acestora lăsată de izbeliște, ca și cum ar fi un lucru firesc ca fericirea unora să se clădească pe nenorocirea altora. Nici o remușcare pentru fapta comisă, nici o undă de compasiune pentru cei sărăciți o dată în plus.

Alte imagini tragi-comice ni le-au prezentat televiziunile dintr-un sat moldav greu încercat de inundații. În timp ce femeile încărcau de zor saci de nisip pentru consolidarea digurilor, plângându-și tăcute morții sub basmalele cernite, bărbații lor chefuiau la cârciumi, bucuroși, pe de o parte, că scăpaseră teferi din urgie, amărâți, pe de alta, că rămăseseră doar cu banii din buzunare.

Într-un sat din Banat, devastat și el de apele revărsate peste maluri, ni se arată un sinistrat căruia i s-a construit des-

tul de repede o căsuță cu geamuri și uși termopane. Nu importă că respectivul cetățean este de etnie rromă, dar faptul că își sărbătorește bucuria cu sticla de bere în mână, mult prea vesel pentru situația în care se găsesc alți vecini de-ai săi, care mai au mult de așteptat până să-și vadă un acoperiș deasupra capului, trezește invidia și amărăciunea acestora, chiar răbufniri cu accente rasiale.

O întâmplare neverosimilă s-a petrecut la Buzău, unde secretarul Prefecturii, care coordona ajutoarele primite pentru sinistrați, a fost prins umplându-și fără jenă cămara proprie cu câteva sute de conserve, ca și cum se pregătea pentru o ședere mai îndelungată pe o insulă pustie. Acum, după ce a ajuns de "râsul curcilor", ar trebui ca Justiția chiar să îl izoleze de lume o vreme.

Ridiculul acestor situații este de neînțeles pentru străinii care au trecut și ei prin astfel de momente. De la bulgari și cehi, până la nemți sau americani, toți și-au învins spaimele și durerea, au uitat culoarea partidelor și au pornit să-și reconstruiască casele și bunurile distruse, uneori să-și reia chiar viața de la început. Cu încredere în forțele proprii și ale autorităților, indiferent care sunt la putere, cu încrâncenare și tenacitate.

Dincolo de fruntariile țării marile dezastre îi unesc pe politicieni, la noi îi dezbină și mai tare. Fericiți că nu au fost ei la putere, cei din Opoziție găsesc momentul prielnic să îi atace pe guvernanți că n-au făcut și n-au dres, stau la "fereastra dezinteresului național" și chibițează cu mâinile în buzunare, aruncând șmecherește "semințele" discordiei între alegători și aleși. Speculează orice greșeală în gestionarea crizei, de la proasta distribuire a ajutoarelor până la lentoarea refacerii caselor și drumurilor distruse. La rândul lor, negri de supărare că

toate aceste necazuri s-au întâmplat în mandantul lor, actualii guvernanți încearcă să caute țapi ispășitori doar printre cei care au condus destinele țării înaintea lor, producând o ruptură între Cei de Ieri și Cei de Azi, ca și cum Țara aceasta trebuie să meargă numai în salturi, din legislatură în legislatură.

Te uiți la cele două-trei bărcuțe din cauciuc pe care se chinuie să le umfle bieții militari veniți să-i salveze pe cei amenințați de viituri, la vilele și palatele somptuoase construite cu cimentul și materialele sustrase de la diguri, drumuri și poduri, la pădurile tăiate în cârdășie de reprezentanții mai tuturor partidelor aflate la un moment dat la putere, la casele înălțate fără autorizații pe văi și vâlcele, la bărbații în putere, și chiar la femeile lor, care zac ziua și noaptea prin crâșme, dar nu-și sapă un șanț de scurgere a apei pe lângă casă, te uiți la toate astea și la multe altele și te bufnește, vorba Poetului, râsu' plânsu'.

La fel s-a întâmplat și cu mult vehiculata demisie a premierului Tăriceanu, așteptată cu bucurie și speranță de unii, deplânsă și înfierată cu mânie proletară de alții. De la sublimul primelor declarații ferme de demisie, care ar fi trebuit să ducă la alegerile anticipate menite să întărească majoritatea parlamentară, la ridiculul renunțărilor repetate la demisie nu a fost decât un pas. Un pas care, pe fond, nu exprimă decât o crasă incapacitate decizională, minată subteran și de anumite calcule politicianiste, care deteriorează grav autoritatea unui guvern aflat în derivă morală.

Peste toate, un râs și un plâns care dezonorează și păgubește milioane de români.

Info puls
2005-08-06

Cititorul de gazete

„Obsedantul deceniu” în România

Citesc în unele reviste de cultură și chiar ziare din ultima vreme o reluare, din diverse unghiuri și pe diverse registre, a temei “obsedantului deceniu” în România, temă pusă pe tapet prima dată de Marin Preda, înainte de 1989. Privite detașat, de la depărtarea anilor care au trecut, evenimentele de atunci ni se par astăzi greu de înțeles sau de explicat. “Obsedantul deceniu”, fixat generic cam între 1948-1960, cu prelungire până spre 1964, anul denunțării de către Gheorghiu-Dej a relațiilor satelite cu marea noastră vecină de la Răsărit, a constituit perioada cea mai confuză din întreaga istorie a regimului politic instaurat după îndepărtarea regelui Mihai. O perioadă zbuciumată, plină de convulsii ideologice și estetice, de trădări și compromisuri neașteptate, de suișuri greoaie și mai ales de coborâșuri vertiginoase în mlaștina unui cult stalinist deșănțat și a unui proletcultism rudimentar, de import.
Țara, în refacere după un război devastator, și-a subordonat toate eforturile, inclusiv cele cultural-artistice, unui țel “măreț”, adoptat în Plenarele CC al PMR, cel al construirii noii societăți democrat populare după modelul “luminos” al socialismului din URSS. În administrație, funcționarii de carieră au fost înlocuiți brutal de oameni fideli ai noului regim, membri ai recentului nou botezat Partid Muncitoresc Român. Toate funcțiile importante de conducere, inclusiv din fabrici, mine sau gospodării agricole de stat, unde se cereau ingineri și specialiști tehnici în domeniile respective, au fost dublate sau ocupate chiar de activiștii de partid, recrutați exclusiv dintre „cadrele de nădejde” ale proletariatului industrial și agricol. A-

cești muncitori și țărani, unii fără nici măcar liceul la bază, dar instruiți intensiv timp de câteva săptămâni în nou înființatele școli serale de partid sau universități muncitorești, sunt promovați, din nefericire, și în fruntea instituțiilor de cultură, creând o mare confuzie a valorilor, o degringoladă greu de controlat a vieții literare și artistice.

Încă nu s-au lămurit inexplicabilele "cedări" ale unor intelectuali antebelici de mare calibru, precum Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Mihai Ralea sau Tudor Arghezi, în fața noilor direcții impuse literaturii române, mai ales că unii dintre ei (Călinescu sau Arghezi, de exemplu) au avut de suferit la început din partea noilor guvernanți. În amintirile sale, poeta Nina Cassian consideră că acești intelectuali de marcă s-au pretat la noile condiții din mai multe motive: de frică, din oportunism, din dorința de a rămâne în atenție și a-și vedea numele tipărit în continuare, din naivitate și confuzie. Este perioada în care Lucian Blaga era dat afară din Academia Română, din Universitate și pentru o vreme chiar și de la Biblioteca Academiei, iar la închisoarea din Aiud erau întemnițați, pentru că nu au putut fi îngenuncheați sub cnutul noii ideologii, nu mai puțin de 44 de scriitori, printre care Radu Gyr, Sandu Tudor, Petre Pandrea, Petre Țuțea, Romulus Dianu, Sergiu Dan, I. Peltz, vâlceanul Valeriu Anania, Vasile Voiculescu, Al. Marinescu, Ion Caraion, Nichifor Crainic, cărora și după eliberare li se va interzice să publice multă vreme. La nici cinci ani de la ieșirea din temniță a lui Nichifor Crainic, printr-un act de curaj vecin cu inconștiența, îi voi "republica" acestuia poezia "Troița" în revista mea manuscrisă "Universul", însoțită de un desen mai mult decât sugestiv.

Abandonată de angloamericani, intelectualitatea română a fost lăsată pradă primitivilor ocupanți ruși. Naționalizate, e-

diturile, ziarele și revistele au fost obligate să consoneze cu Puterea și să publice traduceri masive din noua literatură sovietică, să popularizeze experiența culturală a noilor noștri frați vitregi. S-a înființat chiar o editură specială, “Cartea Rusă”, care nu-i publica însă decât rar și fragmentar pe clasicii ruși (Cehov, Tolstoi, Dostoievski), mari valori ale literaturii universale, fiind preferați Maxim Gorki, cel din “Universitățile mele”, și plagiatorul Mihail Șolohov, cu “Pământ desțelenit” sau “Povestiri de pe Don”.

Tinerii cititori sunt îndoctrinați cu faptele de luptă și de muncă ale unor eroi sovietici luați ca etalon de vitejie și de dăruire pentru cauza socialismului, precum Pavel Corceaghin (din “Așa s-a călit oțelul”) sau Zoia Kosmodemianskaia, cartea de căpătâi a școlarilor fiind “Tânăra gardă” de Fadeev. Se confecționează noi eroi naționali, precum Lazăr de la Rusca sau Vasile Roaită, vedetele mitingurilor populare sunt stahanoviștii remarcați în întrecerea socialistă a nituitorilor sau vagonetarilor.

De altfel, întreaga cultură românească a timpului, ca și economia prin vestitele “Sovrom”-uri, este pusă mereu în relație inferioară cu cea sovietică, singura valabilă, capabilă să dea o ripostă adecvată reacționarismului burghez și imperialismului american. Ani buni, până după Congresul al IX-lea al PCR din 1965, care va marca începerea erei totalitare a lui Ceaușescu, propaganda sovietică în țara noastră a fost instituționalizată prin oficine precum Institutul cultural româno-sovietic, Muzeul româno-rus, Institutul “Maxim Gorki”sau ARLUS (Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică).

Pictura și sculptura sunt anexate și ele realismului socialist, de sorginte sovietică, programului ideologic de creare a omu-

lui nou, expozițiile fiind înțesate cu scene din fabrici și din mine, de pe marile șantiere ale țării, cu țărani îmbrăcați ca de nuntă, cărându-și acasă roadele îmbelșugate date de la "noii boieri", gospodăriile agricole colective. Bucureștiul a fost cadorisit cu un imens Monument al ostașului sovietic eliberator, amplasat în coasta Guvernului, cu o statuie a generalisimului Stalin, care se pare că a fost topită după moartea acestuia și refăcută sub chipul și trupul lui Lenin, cel din fața Casei Scânteii.

Cinematografele și teatrele sunt invadate de filme și piese sovietice, multe dintre ele vorbind încă despre Marele Război de Apărare a Patriei, în care, culmea ironiei, până la 23 august 1944 românii au fost, alături de germani, „băieții răi". Acum sunt puse în scenă montări de mare amplitudine revoluționară ca „Orologiul Kremlinului" și „Tragedia optimistă", dar pot fi văzute la București și câteva spectacole strălucitoare de balet aduse de vestitele trupe coregrafice de la Moscova. Filmul românesc se inspiră preponderent din realitatea trepidantă a țării în plină transformare industrială, dând pelicule înflăcărate precum „Viața învinge", „Brigada lui Ionuț" sau „Răsună valea". Cineaștii noștri, chiar dintre cei mai buni, sunt obligați să facă unele concesii estetice și ideologice pentru a-și vedea și alte realizări „de suflet" pe ecrane. Astfel, Victor Iliu realizează capodopera „Moara cu noroc", pe care o va prezenta în 1957 la Cannes, dar și „Comoara din Vadul Vechi" în 1964, iar Liviu Ciulei va debuta cu „În sat la noi" (1951), va continua cu „Nepoții gornistului" și „Alarmă în munți", pentru ca în 1959 să dea lovitura cu „Valurile Dunării", în care însă distribuția include, inevitabil, și un personaj comunist.

Nici muzica nu este uitată în „obsedantul deceniu". Muzicienii sunt constrânși să se adapteze noilor rigori ale rea-

lismului socialist și să compună sau să interpreteze piese „de largă respirație patriotică”, care să glorifice măreția vremurilor noi sau lupta eroică a comuniștilor, precum în oratoriul „Trandafirii Doftanei”. Un „nealiniat” ca Mihail Andricu, care face parte din „triumviratul de aur” al muzicii simfonice din România, alături de George Enescu (mort în acei ani în exil la Paris) și Dimitrie Cuclin, va fi stigmatizat de oportuniști precum Mihai Beniuc, Alfred Mendelsohn și Matei Socor pentru „atitudine criminală față de Rezoluția lui Jdanov și față de realismul socialist”.

În „obsedantul deceniu” și-au început însă cariera literară și o serie dintre scriitorii noștri valoroși, de la inegalul Nicolae Labiș până la controversatul Marin Preda. Toți, ca și ceilalți creatori din alte domenii ale artelor, au trebuit – cum arăta criticul Daniel Cristea-Enache – să se supună « canoanelor ideologice, maniheismului primar al epocii, tuturor acelor reguli jdanoviste de trivializare a discursului epic și „ascuțire” partinică a mesajului. »

Acesta a fost prețul plătit pentru a rezista în cultură, atunci.

Info Puls
2005-08-13

Gafele și contradicțiile domnului Nicolae Manolescu

Nu știu cum se face dar, de la alegerea sa ca președinte al Uniunii Scriitorilor din România, domnul Nicolae Manolescu calcă numai din gafe în gafe. Și-a dorit atât de mult să fie “sta-

reț literar” peste confrații săi, după cum singur clama în „România literară” din 18 aprilie 2001, încât a uitat de toate animozitățile și idiosincraziile sale, și a făcut pace cu toată lumea, de la Eugen Simion până la Ion Bogdan Lefter. Cu primul, critic literar instalat de pe vremea lui Iliescu în fruntea Academiei Române, s-a împăcat după mai multe runde de negocieri în urma cărora a fost primit în sfârșit printre „nemuritorii” înaltului for științific. Cu cel de-al doilea, mai colțos, încă nu a reușit să treacă de faza armistițiului, ținta fiind desființarea ASPRO condusă de acesta, Asociația Scriitorilor Profesioniști din România, înființată în 1994, numărând vreo 150 de tineri scriitori, pe care Manolescu îi vrea readuși printre ceilalți colhoznici de la Uniune.

Apreciat pentru longeviva sa activitate de cronicar literar, desfășurată metronomic între 1962 și 1993 în “Contemporanul” și “România literară”, Nicolae Manolescu a devenit în ultimii zece ani un candidat de profesie la diverse funcții oficiale: ba la președinția statului, în 1996, ba la cea a Uniunii Scriitorilor, în 2001, ambele pierdute în mod lamentabil. Între altele, a reușit și rara performanță de a fi singurul conducător de partid (Partidul Alianței Civice) care și-a îngropat propria formațiune politică, desființând-o.

Având în vedere aceste antecedente electorale, nu e de mirare că Niki de la Vâlcea nu prea a avut încredere în mărturiile de dragoste ale fanilor săi privind șansele sale de reușită la alegerile scriitoricești din 17 iunie curent. De aceea, se spune că nici nu a avut curajul să stea până la sfârșit în Aula Facultății de Drept, unde s-a desfășurat conferința de alegeri, ca să vadă “pe viu” rezultatul voturilor, ci s-a dus să adăste alături, la un celebru local studențesc. “Alegătorii - dezvăluie revista piteșteană “Cafeneaua literară” nr.6/2005 – l-au așteptat a-

proape o jumătate de oră să vină de la Tosca, unde noul președinte vorbea cu o bere…”

Când a luat în primire administrarea Uniunii Scriitorilor din România, Manolescu știa că aceasta se află în colaps financiar, singura “gură de aer” fiind asigurată de cei 40.000 de dolari luați lunar pentru închirierea Casei Vernescu (sinecură aranjată de regretatul Laurențiu Ulici). Numai că actualul Cazino Palace, ca și Casa Monteoru, unde se află sediul propriu-zis al Uniunii, sunt pe cale de a fi revendicate de adevărații proprietari. În această situație, Niki a apelat la serviciile bunului său prieten, poetul economist Varujan Vosganian, pe care a reușit să-l impună ca vicepreședinte și mâna sa dreaptă în găsirea de noi resurse pentru supraviețuire. Nu contează că acesta este stipendiatul miliardarului Sorin Vântu, demolatorul și prădătorul FNI, că doar Niki și revista sa “România literară” au beneficiat și ei de sprijinul financiar al unui controversat om de afaceri, Sorin Marin, ascuns multă vreme în spatele Societății Anonimul, cea care organizează și anualul Festival de film din Deltă.

Dacă din 1993, odată cu intrarea sa în politică, Nicolae Manolescu a renunțat la ceea ce știa el să facă mai bine, cronica literară, nu a renunțat și la scrierea unor editoriale sau tablete, publicate de regulă pe pagina întâi în revista al cărei director este, “România literară”. Din iulie anul acesta tonul acestor însemnări a devenit deosebit de agresiv și radical. Ca și cum s-ar fi supărat dintr-odată pe toată lumea, cel care era apreciat pentru eleganța sa vestimentară și verbală, pentru prestanța universitară, a început să vitupereze, cu și fără temei, împotriva nu doar a celor lumești, ci și a celor sfinte.

În tableta “Exorciștii”, publicată în nr.27 din 13-19 iulie 2005 al revistei “România literară”, Manolescu pleacă de la

“crima odioasă” de la mănăstirea Tanacu și se dezlănțuie incontrolabil împotriva a ceea ce crede el că ar fi atmosfera de misticism și mistificare permanente întreținute în țara noastră de Biserică și Mass-media. Nu îl știam ateu și nici îndoctrinat ideologic al vechiului regim, dar nici dezlânat în gândire nu îl știam. De aceea, trebuie să îi dau dreptate tânărului Cristian Bădiliță, doctor în istoria creștinismului, care publică o replică dură în “Adevărul literar și artistic” din 26 iulie 2005 sub titlul “N. Manolescu, teolog”. Într-o beție de amalgamuri și inexactități, “dl Manolescu face, de pildă, apropiere între ritualul sfințirii unei biserici, emisiunile despre zodiac și despre tehnicile vrăjitorești, exorcizare, mistificare, Tanacu și BOR”, iar pelerinajele la locurile sfinte și cultul moaștelor, precum cel de la Iași de Sfânta Paraschiva, le califică drept “mistificări”, ceea ce, consideră reputatul cercetător al religiilor, “nu e doar o jignire adusă sutelor de mii de creștini a căror fervoare se vede redusă la zero de un critic literar neatent, dar și o afirmație care te descalifică și te taxează ca intelectual”. Într-adevăr, “e grav că un universitar, critic literar și mânuitor al cuvintelor nu are simțul proprietății acestora”.

Sunt de acord și eu cu concluziile articolului domnului Manolescu: “Mass-media și-a crescut audiența prin evocarea senzaționalului cel mai ieftin. Iar biserica a dat simbolistica vindecătoare a paradigmei cristice pe mâna unor parodiatori seculari ai puterilor dumnezeiești”. Dar nu sunt de acord cu amestecarea în aceeași oală a zodiacelor matinale și a vracilor popularizați de “Flacăra” lui Păunescu cu practicile exorciste sau cu cei care “au descifrat înaintea lingviștilor alfabetul dacilor și pretind că au tradus codexuri străvechi al căror mesaj a rămas misterios pentru istorici”. Referitor la ultima afirmație, trebuie să ne reamintim că nu toți marii descifratori de limbi

vechi, necunoscute au fost și lingviști de renume sau profesori universitari, iar cât privește codexurile invocate peiorativ (între care "Codex Rohonczi", la care cred că a făcut aluzie dl.N.M.), acestea nu doar că nu sunt acceptate, dar nici măcar studiate de istoricii și lingviștii noștri, pentru că ar da peste cap întreg eșafodajul științific oficial construit până acum. Cu toate acestea, din comoditate și interes, ele sunt catalogate din start drept niște "făcături", niște mistificări.

O altă tabletă care s-a vrut incendiară este "Inchizitorii și criticii literari", publicată în "România literară" din 20-26 iulie 2005. Pornind de la eseul lui Mario Vargas Llosa "Adevărul minciunilor", domnul Manolescu dezvoltă ideea potrivit căreia "oamenii, care trăiesc în istorie, au nevoie de adevărul minciunilor românești", dar aceasta nu înseamnă însă că trebuie "să obligi istoria să mintă și romanul să propage « adevăruri confecționate » de puterea politică, și anume să treci pur și simplu scrierea istoriei în sarcina romancierilor". De acest lucru uimitor și-a dat seama când a recitit romanele românești din anii '50, care „se foloseau de prisma concepției marxist-leniniste, cu determinismul și teleologia care o fundamentau", la care se „adăugau amănuntele, culoarea, senzația de trăit și de firesc specifice romanelor". Din păcate, „toată acea istorie falsă, dar dramatică, loc al unui unic conflict numit lupta de clasă și avându-i drept protagoniști pe exploatatori și exploatați", va fi introdusă în manualele de liceu și propagată în subconștientul generațiilor viitoare.

În sprijinul afirmațiilor sale, criticul literar dă ca exemplu romanele „Cronica de familie" de Petru Dimitriu, „Desculț" de Zaharia Stancu, „Străinul" de Titus Popovici și „Scrinul negru" de G. Călinescu, „socotite în era realismului socialist și, din nefericire, și după aceea capodopere ale genului la noi", dar care

„se dovedesc purtătoare ale tuturor neadevărurilor istorice de care s-a slujit comunismul în făurirea omului nou, fără memorie...”

Bine. Să zicem că așa este. Nicolae Manolescu a scris însă în repetate rânduri despre aceste romane, dar nu le-a amendat niciodată pentru “falsa istorie” înfățișată. Dimpotrivă. Iată ce spunea în “România literară” nr.49/1975: “Umanitate sfâșiată, conștiință sfâșiată: acestea sunt premisele romanești propriuzise ale ciclului Desculț. (…) Ura și iubirea, solidaritatea și lupta, conflictul de clasă și acela confesional stau mereu pe cutia de rezonanță pe care o oferă natura și biologicul, umanul luat în sensul lui cosmic general”.

De unde, oare, atâtea gafe și contradicții la domnul Manolescu în această vară?

Info Puls, 2005-08-16

Arta și incultura după război

Au spus-o mulți înaintea mea că Vâlcea nu a avut niciodată o viață literară pe măsura celorlalte mari centre culturale ale țării: Cluj, Iași, Timișoara. Nici înainte, nici după al doilea război mondial. Bucureștii nu intră în ecuația discuției, pentru că acest cosmopolit conglomerat uman a absorbit, cu o energofagie de vampir, tot “sângele proaspăt” al valorilor provinciale. Cum apărea un poet, un prozator sau un artist mai îndrăzneț, cum era momit în Capitală. Pentru că nu a avut nici o editură sau revistă literară de prestigiu, așa cum vecinii din Craiova, Sibiu sau Pitești au reușit să-și facă, Râmnicul a rămas

mereu un “oraș al pensionarilor”, un loc în care nu se întâmplă mare lucru în plan literar-artistic. La nivel oficial, toate fondurile culturnicilor de după război s-au consumat pe promovarea așa-zisei culturi de masă, în care s-a pus accentul, exclusivist, pe un folclor de paradă, festivist și falsificat adesea, un folclor bun pentru “Cântarea României” și pentru primirea înalților oaspeți politici de la București “cu pâine și cu sare”.

Scriam într-un articol anterior despre încercarea intelectualilor bucovineni Leca Morariu și soția sa Octavia Lupu, ajutați de profesorul Traian Cantemir, de a crea un climat artistic autentic în orășelul în care s-au refugiat imediat după Dictatul de la Viena. Deși în perioada interbelică veneau să dea spectacole la Sala „Adreani” diverse trupe teatrale din București sau Craiova, iar George Enescu a concertat aici cel puțin în două rânduri, la Rm.Vâlcea nu au existat în această perioadă un teatru sau o orchestră simfonică profesioniste. Nu au existat, după cum își amintește scriitorul Constantin Mateescu în „Râmnicul, Râmnicul” (1994), „nici săli de expoziții și nici măcar cenacluri literare care să propună noi talente și să confirme certitudini”. Doar echipa teatrală a elevilor profesorului Constantin Popian de la Seminarul teologic mai înveselea, din când în când, serile patriarhale, la care se adăugau rarele lecturi publice din creația proprie a unor poeți, precum Victor Eftimiu, de exemplu, pornit în turneu prin țară ca să-și vândă vreun volumaș de versuri.

După 1944, în condițiile grele de privațiuni materiale ale anilor de după război și ale schimbărilor intervenite în politica culturală a noilor guvernanți, atmosfera orașului de la poalele Capelei a devenit tot mai cenușie și mai plicticoasă. Rm.Vâlcea nu avea forța artistică și intelectuală a unui Cernăuți, care număra atunci circa 400.000 de locuitori. Nu avea actori, regizori

sau muzicieni, nu mai avea nici măcar o sală de spectacole ca lumea, pe locul fostului teatru "Adreani" ridicându-se actualul cinematograf "Modern". De altfel, se pare că noii politruci prosovietici "gândeau" că nici nu mai este nevoie de artă cultă, de artiști în general, de vreme ce orice muncitor putea deveni peste noapte "un cântăreț al vremurilor noi". Măsura noilor tendințe artistice era dată de apariția brigăzilor de agitație, care aveau avantajul că se puteau manifesta atât lângă batoza de treierat grâu, cât și lângă un strung, iar "mesajul" lor era unul simplu și direct: "Jos chiaburii!", "Trăiască Marea Uniune Sovietică și cârmaciul său înțelept Iosif Visarionovici Stalin!", "Moarte imperialismului american!".

Noua putere opresivă instalată cu sprijinul rușilor și ideologia comunistă importată de la aceștia determină schimbări radicale în conducerea județului și a orașului. Se fac simțite imediat "binefacerile" noii politici de cadre. "În locul unor personalități cu o reputație și onorabilitate recunoscute, scrie același memorialist Constantin Mateescu, în fruntea obștii au fost numiți sobari, tâmplari, cizmari cu studii sumare, îndoielnice, care nu avuseseră de-a face până atunci cu un fotoliu de conducere și nici cu oarecare deprinderi intelectuale". Nicolae Angelescu notează și el cu amărăciune, în "Memoriile unui om obscur" (apărute în 2005), cum în fruntea inspectoratului școlar fusese instalat "un simplu și neînsemnat maistru la Școala de meserii (…), fără nici o calificare și fără nici un merit".

În această situație, disperați că se vor sufoca de atâta mediocritate spirituală și prostie omenească, Leca Morariu și soția sa au trecut la o "rezistență" originală. Se păstrează departe de orice implicare politică, mai ales că vremurile erau încă tulburi, și, la început, se rezumă să facă scurte excursii în împrejurimile Râmnicului, unde vizitează mănăstirile Cozia,

Turnu și Stânișoara, considerate de ei “Elveția noastră”, dar și frumoasele locuri de la Olănești, Govora, Călimănești, Căciulata, Brezoi și Ocnele-Mari. Aceste călătorii nu aveau doar un scop turistic și cultural, ele le dădeau și posibilitatea să se întâlnească, feriți de ochii autorităților tot mai curioase, cu o mulțime de cunoscuți și prieteni bucovineni, dar și ieșeni fugiți ca și ei de furia cotropitorilor ruși. În afara preoților și călugărilor refugiați cu o parte a bunurilor și odoarelor Mitropoliei din Cernăuți (la Turnu), ale Mitropoliei din Iași (la Govora) și ale mănăstirilor din nord-estul țării, în Vâlcea se stabiliseră în 1944-1945 o serie de intelectuali de marcă, precum Al. Ieșan, dr. Victor Halițchi, Bibi Onciul, O. Bucevschi, Nicolae Grămadă și Ilie Grămadă, despre care vom vorbi altă dată.

La Brezoi, Leca Morariu îl întâlnește la 24 iulie 1944 pe poetul Radu Gyr, cu care discută despre “pezevenghii culturali” Șerban Cioculescu, Octav Neamțu, D. Caracostea, Al. Rosetti și alții. În așezarea cu aspect de “oraș începător”, consemnează el în “Drumuri oltene”, jurnalul personal publicat abia în 2004, exista Căminul cultural “Mircea cel Bătrân”, cu o bibliotecă de 700 de volume, precum și biblioteca “Muncă și lumină”, secție a Întreprinderii “Carpatina”, cu vreo 600 de volume, iar Teatrul Municipal București prezenta periodic spectacole cu *Scampolo*, *Femeie sută-n sută*, *Omul care-a văzut moartea.*

Doar peste câțiva ani, turneele teatrelor în Vâlcea se vor împuțina, iar repertoriul acestora va fi ajustat drastic pentru a sluji noile comandamente artistice ale țării: întovărășirea și colectivizarea țăranilor, industrializarea forțată. În afara unor piese de teatru teziste precum “Ziua cea mare”, “Cetatea de foc” sau “Vlaicu și feciorii săi”, doar spectacolele de circ sau ale unor formații sindicale de muzică populară mai animau, din

când în când, urbea. De aceea, Leca Morariu și soția au reînsuflețit activitatea Societății "Armonia", înființată la Cernăuți cu ani în urmă, și au reluat "audițiile de cameră", ținute în casele unor prieteni, iubitori și ei de muzică bună. În 1955 se ajunsese la 66 de asemenea mini-spectacole. De altfel, tuturor bucovinenilor și basarabenilor, ca și moldovenilor, "le plăceau petrecerile, muzica, spectacolele, dansul, își amintește Constantin Mateescu. Aproape zilnic puneau la cale reuniuni familiale numite "ceaiuri", la care se serveau tartine, plăcinte moldovenești și prăjituri de casă și se dansa după un patefon *His master's voice* adus cu mari primejdii de la Iași. Noi, "băștinașii", educați în spiritul pedagogiei prăfuite a provinciei, neam acomodat destul de greu cu manierele emancipate ale ieșenilor". Până și copii acestora, „elevi la școli cu reputație ca liceele "Național" și "Internat", citeau romane franțuzești și versuri de Breton sau Valery, luau lecții de vioară, de pian, văzuseră o mulțime de filme americane și povesteau cancanuri despre marile actrițe de cinematograf", ceea ce le conferea un plus de educație și civilizație.

Hotărât să transforme mentalitatea localnicilor, Leca Morariu a început să caute prin oraș după intelectualii cu preocupări în domeniul artistic. Pentru că urmase Conservatorul de muzică, ca și soția sa, i-a căutat în primul rând pe cei care aveau cunoștințe muzicale sau care cântau la un instrument muzical. A trebuit să apeleze însă mai întâi tot la congenerii săi.

Astfel, înjghebează o mică orchestră simfonică, în care el e dirijor și cântă la violoncel, Lori Cantemir, băiatul bunului său prieten Traian, cântă la pian, Eugen Niculescu, la violă, iar soția sa Octavia Lupu, la pian și canto, fiind ajutați și de poetul I. I. Alexandrescu. Oriunde mergeau, la Drăgășani, la Horezu sau la Govora, începeau concertele neapărat cu Ciprian Porumbescu,

interpretând atât Dorul și Balada, cât și Potpourriul din opereta Crai nou. Așa s-a constituit o alternativă redutabilă la politrucii sovietizați care încercau să impună o cultură de masă amorfă și insipidă, slujind tezist o ideologie străină de dorințele acestui popor.

Info Puls
2005-08-27

Trafic modern de indulgențe

Acum cinci sute de ani, reformatorul Martin Luther s-a ridicat împotriva conducătorilor bisericii care făcuseră din vânzarea indulgențelor o adevărată negustorie. Aceste indulgențe erau niște documente scrise care trebuia cumpărate de credincioșii care preferau să plătească o anume sumă de bani decât să îndeplinească penitențele date pentru ispășirea păcatelor săvârșite. În octombrie 1517, văzând zeci de oameni cărând teancuri de hârtii care, susțineau ei, îi va salva de mânia Domnului, Luther a bătut în cuie, pe ușa bisericii din Wittenberg, o petiție conținând 95 de teze (argumente) împotriva vânzării de indulgențe, pe care a apreciat-o drept un abuz și o sursă imorală de îmbogățire a clerului.

La început, "părinții Bisericii" au considerat că orice păcat presupune și o pedeapsă temporală, care poate fi însă ștearsă după moarte, prin pocăință, fără a mai fi nevoie ca sufletele morților să mai treacă prin Purgatoriu. De aici și lungul

șir de penitențe, cerute aici pe Pământ, pentru izbăvirea păcatelor. Treptat, “iertarea păcatelor” a încetat să mai fie însă un atribut exclusiv al sacralității, căpătând aspecte tot mai laice. Astfel, de la “scrisorile de indulgență” și “indulgențele plenare” acordate cu ocazia vizitelor papale s-a ajuns la “traficul cu indulgențe”, un călugăr dominician susținând fără pic de rușine că, “imediat ce banul de aur a fost dat, sufletul în ceruri s-a ridicat!”

Nu mică mi-a fost mirarea când am citit zilele acestea într-un ziar central că “vânzarea de indulgențe” a reapărut, sub o formă ușor schimbată, acum, în plin secol XXI. Și nu în cine știe ce colț uitat de lume, aflat la începutul evanghelizării, ci în România, țara celor mai extravagante miracole religioase, precum experimentul exorcizării de la Tanacu. Citez: “Ultima scăpare a bucovinenilor care dau în patima beției a ajuns contractul scris cu Dumnezeu. În satele sucevene, ștampila Bisericii pe un petic de hârtie valorează cât un tratament la dezalcoolizare, iar semnătura preotului garantează o viață fără vicii. Unii jură că se lasă de alcool, alții de jocurile de noroc sau de femei. Pentru toate li se eliberează o adeverință de la Biserică, fie cea Ortodoxă, fie cea Catolică”.

Până aici, să zicem că avem de-a face cu o formă mai atipică și mai modernă de exercitare a misiunii Bisericii de a-i aduce pe calea cea bună pe cei predispuși păcatului. Numai că, pe lângă “jurămintele” de renunțare totală la un viciu sau altul, au apărut și “adeverințele” cu dispensă de bună-purtare date de preoți: “Adeveresc prin prezenta că numitul Cristi a jurat că nu mai consumă băuturi alcoolice mai mult decât un litru de bere pe zi și 100 de grame de tărie pe zi, până la data de 11 august 2007”. Într-un alt “act” s-a acceptat consumarea doar a

unui pahar sau a unei sticle, fără a se preciza însă mărimea acestora.

După câte știam eu de la preotul copilăriei mele, păcatele biblice sunt de trei categorii: păcate capitale, strigătoare la cer și împotriva Sfântului Duh. Acestora li s-au adăugat apoi și păcatele așa-zis ordinare, care pot fi iertate, cele mai multe apărute în zilele noastre. Nici unul din aceste păcate nu are însă grade de săvârșire, care pot fi negociate. Totul ține de bunul-simț și de cumpătarea fiecărui om. Nicăieri în Biblie nu scrie să nu bei, căci chiar Iisus a transformat apa în vin la nunta din Caana Galileii, dar a bea nu înseamnă a te îmbăta, a bea peste măsură.

De aceea, de cum am citit despre preoții suceveni care fac "contracte" scrise cu enoriașii împotriva băuturii și negociază numărul de pahare pe care le acceptă Cel de Sus, am zis că undeva la mijloc este și o mică escrocherie. Altfel, acești slujitori ai Domnului le-ar fi cerut acestora să țină rânduielile tradiționale, iar pentru încălcarea lor le-ar fi dat câte o penitență. Așa cum îmi dădea mie popa Gheorghiță, la spovedanie, în copilărie, să zic de douăzeci de ori "Tatăl nostru" și să fac cincizeci de îngenuncheri în fața iconostasului pentru că am furat câteva mere văratice din mărul de peste gardul vecinei.
Numai că preoții suceveni, și ortodocși și greco-catolici, au căzut "la pace" cu cei care știu că nu se pot înfrâna de la patima beției și, contra unei taxe de 50.000-100.000 lei, au stabilit un procent de bețiveală, acceptabil de ambele părți. Unii, care știu că trebuie să se ducă la o nuntă sau la un botez, dau fuga la preoți și plătesc o taxă de "dezlegare temporară" pentru "jurămintele" făcute.

Problema "jurămintelor în fața lui Dumnezeu" nu este una nouă, cel puțin la români. Multe din actele domnitorilor

noștri sunt astfel întărite, pentru a căpăta garanția că vor fi respectate cum se cuvine, încălcarea lor fiind supusă judecății divinității. Chiar și astăzi, președintele României își încheie jurământul în fața Camerei Deputaților și Senatului, reunite, cu formula "Așa să-mi ajute Dumnezeu!", iar martorii din procese depun mărturie după ce jură cu mâna pe Biblie.

"Angajamentele" asumate de enoriașii suceveni, parafate chiar cu ștampile în toată regula de la Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților sau a Bisericii Greco-Catolice Ucrainiene, nu au însă caracterul solemn și benevol al unor "jurăminte" din vechime. Chiar dacă preoții le numesc prozaic și administrativ "adeverințe", pentru ca să perceapă cât de cât legal anumite taxe "de legământ", aceste înscrisuri nu sunt doar o sursă de câștiguri bănești pentru preoți, dar și o mare blasfemie. Un păcat capital, așadar, pentru care nu există iertare. Căci nu se poate concepe ca un umil și păcătos muritor să "cadă la înțelegere" cu Dumnezeu în vederea comiterii doar pe jumătate sau pe sfert a unor păcate, în funcție de câți bani dă și cum face "contractul" cu preotul duhovnic.

Noii "vânzători de indulgențe" de la Suceava nu au decât vina venalității lor, căci nu se pot accepta argumentele aduse în favoarea unor asemenea practici medievale. Limitarea beției, a fumatului sau a patimei jocurilor de noroc constituie o acțiune socială benefică, și chiar creștină, dar să fie făcută prin convingere și credință, nu prin "dispense de bună-purtare" plătite. Acest trafic modern de indulgențe îmi readuce în memorie spusele lui George Călinescu despre români, al căror suflet nu transcende dincolo de cerințele traiului zilnic. Astfel, scria divinul critic, vezi pe român rugându-se pentru a câștiga la loterie, dar nu și pentru mântuirea sufletului.

Cu alte cuvinte, semenii noștri amintiți nu sunt doar meschini când își negociază, contra cost, modul în care pot păcătui pe lumea aceasta, dar și lipsiți de orice aspirație spirituală. Ei nu-și pot învinge trupul de lut, oricâte "adeverințe cu indulgențe" ar cumpăra, aripile lor sunt frânte, iar suficiența lor culturală le refuză orice zbor deasupra propriei nimicnicii. Osânda lor este însăși viața neînfrânată pe care o duc.

Info puls
2005.08.22

O povestire a lui Henric Stahl despre Rm Vâlcea

Amicul meu, istoricul literar Liviu Papuc, de la Biblioteca Centrală Universitară din Iași, mi-a trimis o copie a unei interesante povestiri a lui Henric Stahl a cărei acțiune se petrece în gara orașului Rm.Vâlcea, la începutul secolului trecut. Povestirea a fost descoperită în paginile publicației "Bucovina", anul I, nr. 144 din 18 septembrie 1919, o publicație mai puțin cunoscută, editată de Societatea "Unirea" din Cernăuți între 18 martie-31 decembrie 1919, la puțină vreme după revenirea Bucovinei la Regatul României.

Henric Stahl (1877-1942) este autorul primului "roman astronomic" de factură științifico-fantastică din literatura română, intitulat "Un român în lună", care a apărut în 1914.

La 1919, însă, faima sa de scriitor nu era atât de bine consolidată, el fiind mai bine cunoscut pentru studiile sale de grafologie și expertiză în scrieri, ca și pentru crearea, în 1908, a

celui mai răspândit sistem stenografic utilizat în țara noastră, care îi poartă numele. De altfel, această din urmă preocupare îl obseda într-atât încât răzbate până și în textul povestirii: "…și gândind cât de stenografic se simplifică spectacolul pentru aceeași ființă iubită, într-un caz de holeră, ciumă sau război, intrai în gară".

Ar fi interesant de știut prin ce împrejurare a ajuns Henric Stahl să publice această povestire taman la Cernăuți, deși subiectul ei se referă la o întâmplare petrecută la mare depărtare, în cealaltă parte a țării reîntregite, în Oltenia. Să fi fost premoniția bucovinenilor de a afla cât mai multe despre Vâlcea, spre care vor emigra cu sutele după 1940, sau să fi fost solicitat autorul în mod special de Pamfil Șeicaru, directorul publicației "Bucovina" în perioada respectivă, care dorea să facă din noua tribună culturală un instrument de emancipare națională, la care să atragă colaboratori din toate provinciile țării?

Povestirea se cheamă "Tren mortuar" și este o relatare cu iz anecdotic a unui spectacol grotesc la care asistă, fără să vrea, pe peronul gării din Rm.Vâlcea, înainte de a-și relua călătoria întreruptă spre Călimănești. E vorba de momentele de așteptare a unui tren care trebuia să aducă trupul unui localnic mort în urma unei operații nereușite într-un spital din Craiova. Sunt descrise cu lux de amănunte pitorești și cu un acut simț al observației crude, sarcastice chiar, dricul tras la poarta clădirii roșii a gării, în fața unui șir de trăsuri, rudele mortului așteptând tăcute, cioclii și ceilalți gură-cască:

"Cu toată sluțenia oribilă, de idole budiste, a figurilor sculptate la cele patru colțuri ale trăsurii și care ar fi trebuit să reprezinte îngeri; cu toate penele și panglicele cu care erau înzorzonați cei patru cai albi înhămați la caraghiosul vehicul, cu

tot taraful de lăutari ce aștepta, acordând din când în când instrumentele, trebui să mă conving că nu se pregătea vreo mascaradă, ci că era un dric de provincie carul cu baldachin și că cei din jurul lui, în hainele lor albe, cu fireturi imposibile, cisme largi de jandarmi de operetă, coif de pompier, erau, cu tot ridicolul îmbrăcămintei lor de carnaval, cioclii, simbriași ai morții, bucurându-se și trăind din jalea altora.(…)

Ca în orice oraș de provincie, unde distracția cea mai de seamă e sosirea trenului, peronul gării era tixit de localnici și mai ales localnice, venite în număr mai mare și din cauza mortului. Bagaje de tot felul, ale celor ce plecau la băi, stăteau risipite grămezi de-a lungul peronului, păzite cu îngrijorare febrilă de proprietarii respectivi și cu un ochi flegmatic, profesionist, de hamali. La un capăt al cheiului, rudele mortului, strânse în grup compact, așteptau tăcute. Priveau, cu ochii uscați, țintă spre locul de unde trebuia să vie trenul și din când în când scoteau câte un oftat prelung. La câțiva pași în urma lor, și contrastând prin albul uniformei cu pata largă, neagră a hainelor de doliu, stăteau smeriți patru cioclii, de o crasă murdărie, cu abjecte mutre de alcoolici, oribili și caraghioși în felul cum se căzneau să păstreze masca cerută de profesiunea lor macabră.

Trenul era în întârziere și acum, din grupul celor în zăbranic, se tot desprindea un domn gras, cu barba nerasă, cu pălărie, guler, cămașă, haine și mănuși negre; înainta hotărât prin mulțime spre mijlocul gării până ce putea privi ceasornicul. Apoi da din cap de două ori și, ștergându-se de sudoare cu o foarte largă batistă cernită, se întorcea spre grupa lui, mergând pe marginea cheiului, privind în zare, înspre locul unde șinele subțiate păreau că se împreună.

Cu cât treceau clipele, cu atât oftatul unuia se repeta ca un ecou mai prelungit de ceilalți, pe diferite glasuri. O bătrână singură plângea tăcut, continuu. Un tânăr se tot pipăia să vadă de n-a rătăcit sticla cu "odicolon" sau eter pentru cucoane."

Odată cu sosirea lungului șir de vagoane tixite cu călători se declanșează nebunia. Rudele mortului, înspăimântate că va pleca trenul, aleargă cu cioclii și mulțimea curioasă după ele, dintr-un capăt în celălalt al trenului, unde sunt vagoanele de marfă, așteptând nerăbdătoare coborârea sicriului. De fiecare dată când se deschide ușa vagonului, încep să se jelească, să plângă sălbatec, cu strigăte sfâșietoare. Mortul însă nu este nicăieri. Domnul cel gras întreabă atunci nedumerit un impiegat:

"- Mortu?!... Mortu... unde-i??!!

- Mortu?!!... care mort??!!

- Mortu!... Operatu de la Craiova!...

- Aah! Mortu?... A scăpat trenu!"

Poanta finală este facilă și macabră, ca într-o scenetă populară jucată de actori ambulanți în piețele publice. Dar nu pentru substanța literară am reținut noi textul lui Henric Stahl, ci pentru valoarea lui documentară din prima parte a relatării. Este printre puținele mărturii scrise care ne prezintă orașul Rm.Vâlcea pe la 1916-1919: "Mă oprisem în Râmnicu-Vâlcea, în drum spre Călimănești, doritor să văd orașul, la iuțeală, între două trenuri.

Obosit, cum ești totdeauna când cutreieri singur locuri străine, coboram încet frumosul drum plantat ce coteşte spre gară. Mergeam visător, ducând în minte și suflet întipărirea priveliștei orășelului tăcut, așa cum îl văzusem de sus, din vârful foișorului de pe deal, deasupra monumentului. Vedeam petele vesele, multicolore ale caselor, îngropate în verdeață, presă-

rate în jurul celor 13 biserici ale orașului Episcopal, odihnind liniștit pe malul drept al Oltului larg și maiestuos; revedeam cele două șiruri de dealuri albastre cari, de dragul apei fermecătoare, s-au rupt din munții înzăpeziți ca să o petreacă cu dor departe, cât mai departe spre ses.

Abia dacă liniștea ce domnea sus, pe dealul acoperit cu brazi ce îmbălsămau [aerul], se tulbura jos, în inima orășelului cu frumoase case nouă, bogate, în stil românesc izbutit."

„Foișorul de pe deal" deasupra „monumentului" este Foișorul de foc construit la sfârșitul secolului XIX în vârful Dealului Capela și care servea ca punct de observație pentru pompieri, având în vedere că panta spre oraș nu era atât de împădurită ca acum.

Cât privește monumentul, este vorba desigur de "Statuia Independenței", așa cum o știm noi astăzi, amplasată la capătul de nord al bulevardului Tudor Vladimirescu. Lucrarea este opera sculptorului Ion Iordănescu (1881-1950) și simbolizează "România cu chip îndurerat pentru fiii căzuți vitejește în lupte" și a fost ridicat la 17 mai 1915 în cinstea eroilor vâlceni căzuți în războiul de independență din 1877, precum și în campania din 1913.

Din însemnările scriitorului mai reținem că orașul era înecat în verdeață, cu case mari și frumoase, în stil specific românesc, cu aer curat și oameni liniștiți. Nu mai puțin de 13 biserici vegheau la tihna sufletească a locuitorilor săi.

Info puls
2006 01 06

Moartea lui Nicolae Labiș, accident sau asasinat politic? (I)

Dacă nu ar fi căzut (sau ar fi fost împins) sub roțile unui tramvai în noaptea de 9 spre 10 decembrie 1956, Nicolae Labiș ar fi împlinit recent 70 de ani. Născut la 2 decembrie 1935 la Mălini – Suceava, poetul a fost considerat multă vreme "copilul teribil al literaturii române". Cu toate acestea, evenimentul a trecut neobservat de televiziunile noastre maneliste, fiind consemnat doar de presa și revistele culturale din nordul Moldovei. De altfel, poetul reprezentativ al generației de după război, succesorul genialității lui Eminescu și Arghezi, a fost pus la index imediat după 1989 de noua cohortă de condeieri revizioniști, care au început să-și revendice gălăgioși locuri cât mai confortabile în istoria literaturii române, negând cu vehemență mai tot ce s-a creat înaintea lor.

Nici colegii săi de generație nu l-au iubit cu toții, preferându-l mai ales ca partener de libații prelungite, decât ca tovarăș de idei și poezie. Adolescentul cu verb scânteietor venit din obcinele Bucovinei nu avea cum să nu-i deranjeze pe vajnicii și închistații slujitori ai proletcultismului aciuiți la București, versurile sale puternic originale și fruste, păstrând încă "miros proaspăt de jivine" din codrii săi natali, au produs o revoluție estetică de proporții în plin stalinism, reabilitând lirismul și deschizând calea marilor inovații poetice ale lui Nichita Stănescu, Ana Blandiana sau Adrian Păunescu.

Autoritățile comuniste și l-au asumat multă vreme ca fiind exponentul lor de frunte în plan literar, pentru că la începuturi a crezut sincer, cu entuziasmul naiv al tinereții, în promisiunile ideologice ale puterii instalate după război. Când

îl copleșesc însă întrebările cu privire la oportuniștii și demagogii găunoși care schimbă “mersul revoluției” după bunul lor plac, abordează un registru poetic nou, mult mai combativ, în care sinceritatea lirică și originalitatea de expresie se combină cu verbul șfichiuitor și interogația crudă. Poemele scrise în anii 1955-1956, ce vor constitui substanța necruțătorului ciclu intitulat sugestiv “Lupta cu inerția”, constituie “strigătul patetic al unui om aflat în război cu nepăsarea, cu lehuzia ideilor, cu scleroza sentimentelor”. Din acest moment, oficialitățile se dezic de el, considerându-l un dușman, la fel ca ceilalți contestatori ai regimurilor comuniste instaurate de sovietici. După unele mărturii, se pare că, în ciuda faptului că Sadoveanu îl luase sub pulpana sa ocrotitoare, politrucii culturali, care se simțeau trădați în idealurile cauzei lor, ar fi pus “hingherii securiști” pe urmele lui, încercând să-l discrediteze, să-l reducă la tăcere, mai ales că “trezirea” lui Labiș din “visul comunismului de omenie” se producea în preajma furtunosului an 1956. “Labiș este primul poet dizident român. (…) El anunța o ruptură fioroasă între poezia și ideologia momentului. Mai mult ca sigur că pușcăria nu i-ar fi fost departe”, scria Gheorghe Tomozei, autorul mai multor cărți documentare despre poet. Oare unde o fi dosarul său de urmărire de la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității ?

Din păcate, cei mai mulți dintre comentatorii lui Labiș (inclusiv Lucian Raicu, în monografia dedicată în 1977 poeziei acestuia) au văzut în el mai ales slujitorul entuziast al “totalului vis” revoluționar, cântărețul faldurilor roșii, imagine care nu corespunde însă întru totul nici măcar primei sale perioade de creație, când credea chiar cu sinceritate în promisiunile noii ideologii. Poet spontan, nerutiniar, cu mare putere de seducție a cuvântului, el nu putea concepe birocratizarea

ori golirea de umanism a comunismului, pe care el îl vedea altfel decât cum era propovăduit atunci în România. De aceea, încă din 1953, când va fi exclus pentru scurtă vreme din UTM, începe să înțeleagă că aspirațiile sale nu corespundeau cu politica oficială a timpului, atitudinea sa poetică radicalizându-se total la începutul anului 1955.

Anul premergător contrarevoluției din Ungaria este unul clarificator în creația sa literară. La zece ani după terminarea războiului, lumea nu-și găsea încă ritmul normal de viață. Drama tinerilor de aici, din lagărul comunist, ca și a celor de dincolo de "cortina de fier", este cea a neadaptării la noile vremuri, a neînțelegerii acestora. Paradoxal, Labiș trăiește aceeași dramă ca și Jimmy Stark, personajul interpretat de James Dean în filmul american "Rebel fără cauză" (1955), care încearcă cu disperare să se integreze într-o societate care, în ciuda promisiunilor de acceptare, pare mai degrabă hotărâtă să îl respingă. De unde se vede că spiritul rebel al adolescenței este același pe malurile Dâmboviței ca și dincolo de Ocean.

De altfel, prin 1955, când gesturile de frondă vestimentară erau practic excluse în țara noastră, Labiș îndrăznește să se îmbrace numai în negru, afișându-se peste tot, chiar și în redacții sau la ședințele UTM, în bluză, pantaloni și cizme negre, ca Edgar Allan Poe și Baudelaire cândva, frecventează tot mai asiduu cârciumile și femeile, într-o dezlănțuire a "beției simțurilor" precum iluștrii săi predecesori Esenin, Maiakovski sau Rimbaud. Această boemă, inspirată de lectura unor autori interziși în acel moment, nu era însă pe placul oficialităților și a diriguitorilor literari, care doreau o turmă scriitoricească docilă, angajată trup și suflet cauzei. Astfel, când publică poezia "Neliniște" în "Scânteia tineretului", plină de interogații și îndoieli asupra vieții, a societății, un versificator la modă îi dă o replică

dură într-o altă gazetă, sub titlul “Neliniștea mea nu e a cioarei”.

Au fost și alți poeți, mai vârstnici sau colegi de generație, care, simțindu-și amenințate locurile ocupate în ierarhia literară a vremii, l-au invidiat pe Labiș pentru succesul său fulgurant. Cezar Ivănescu susține chiar, în “Timpul asasinilor” (1997), că ar fi existat o cabală împotriva lui Labiș, pentru anihilarea acestuia ca om și ca poet. Printre cei nominalizați ca fiind responsabili direct de moartea sa, îi amintește pe Nicolae Stoian și Gheorghe Tomozei, cu nevasta căruia, Elena Dragoș, se pare că se culcase la un moment dat, dar și pe vâlceanul nostru Al. Oprea, născut la 5 iulie 1931 în comuna Gorunești (în prezent orașul Bălcești), mort în condiții dubioase la 4 decembrie 1983 în cadă. Se pare că Al. Oprea ar fi încercat să îl dea pe Labiș afară din UTM imediat după accidentul din noaptea de 9 spre 10 decembrie 1956, acuzându-l că numai din cauza vieții sale destrăbălate ar fi ajuns să zacă pe un pat de spital cu coloana vertebrală fracturată.

Un alt poet care nu vedea cu ochi buni succesul de care se bucura Labiș a fost nimeni altul decât Nichita Stănescu. “Nu-l iubeam. Eram topit de invidie. Fusese îndrăgostit de femeia pe care eu o iubeam”, va declara el cinic prin 1970. Împotriva acestei blasfemii am scris o notă critică extrem de dură, inserată în revista mea manuscris “Balenele”, nr.7 din 12 martie 1971. Nichita a recunoscut că a avut întotdeauna “un anumit timbru de resentiment strict personal” față de Labiș, care încercase, la o petrecere, să o sărute pe gât pe viitoarea sa soție, poeta Doina Ciurea, care îl și reclamase de altfel pentru… viol. Interesant de știut: cât a trăi Labiș, Nichita nu a publicat nici un vers, abia în martie 1957 a debutat acesta, întrucât, recu-

noaște singur, a avut mereu “sentimentul deznădăjduitor că el era de neatins.”

Info Puls
2006-02-10

Moartea lui Nicolae Labiș, accident sau asasinat politic? (II)

Anul 1956, a fost unul extrem de agitat, mai ales pentru țări ca Polonia și Ungaria. Pe plan ideologic, se ducea o luptă internă fratricidă între comunismul de tip sovietic și cel de tip titoist. În octombrie izbucnește mișcarea contrarevoluționară de la Budapesta, ale cărei ecouri se vor resimți acut și în România, îndeosebi printre studenți, care cereau o reevaluare a modului de guvernare comunistă, ce își dovedise deja limitele. La începutul lui noiembrie, revolta ungară este înăbușită cu ajutorul tancurilor trimise de Kremlin și începe prigoana printre susținătorii acesteia. Inclusiv în țara noastră.

Nu se știe precis dacă Labiș fusese la curent cu acțiunile pregătitoare ale contrarevoluției ungare, dar el consonase încă din 1955 cu ideile acesteia de reînnoire a climatului politic, de liberalizare a vieții sociale și de scoatere a comunismului din imobilismul în care se afla. Se pare că sufletul inocent al adolescentului cu mustața abia mijită sub nas a fost profund răvășit de demascarea crimelor și abuzurilor epocii staliniste făcută de N.S. Hrușciov în Raportul prezentat la Congresul al XX-lea al PCUS din 20 februarie 1956, ceea ce i-a provocat un

puternic șoc revelator în ceea ce privește valorile comunismului în care crezuse până atunci. De-acum îndoielile și interogațiile retorice îi sfâșie nu doar sufletul, ci și ultimele sale creații.

Apariția poemului “Dracul șchiop”, care reproduce titlul unui roman clasic al lui Lesage, demască “soborul tuturor nemernicilor”, constituind nu doar o satiră împotriva imposturii morale, dar și semnalul că Labiș nu mai avea disponibilitate pentru nici un fel de compromis. Odată cu “Omul comun”, se produce ruptura definitivă a acestuia de poezia și idealurile epocii, această dezertare din frontul ideologic proletcultist fiindu-i fatală.

Este urmărit tot mai fățiș de securiști, i se refuză sistematic o locuință, fiind nevoit să doarmă pe la prieteni, de unde și legenda unui Labiș care sta mai mult prin cârciumi decât acasă. După ce își dă demisia de la “Gazeta literară”, unde se simțea inutil într-o redacție cu mai mulți șefi decât redactori, poetul devine tot mai rebel. Cunoscuții spun că nu mai avea nici teamă, nici rețineri, recitând la un moment dat ostentativ poezia “Doina” a lui Mihai Eminescu în bistroul “Café de la Paix”, de pe Calea Victoriei, deși era interzisă oficial, iar în chiar ziua tragicului accident cântă într-un local, cu un grup de cheflii, „Trăiască regele”, numai din spirit de frondă, pentru că nu avea simpatii monarhiste. Tot acum începe să primească și o serie de amenințări cu moartea din partea unor necunoscuți.

În acest vălmășag de întâmplări are loc accidentul din noaptea de 9 spre 10 decembrie 1956, când Labiș ajunge sub roțile unui tramvai, suferind un traumatism al coloanei vertebrale cervicale, în urma căruia va rămâne paralizat de la torace în jos. În ciuda eforturilor medicilor de la Spitalul de urgență, starea acestuia se complică și va muri de bronho-pneu-

monie, după aproape două săptămâni de suferință cruntă, în cea mai lungă (și tristă) zi a anului, 21 spre 22 decembrie, strigând “Oxigen! Oxigen!”

Misterul acestui accident bizar nu a fost elucidat pe deplin nici până astăzi. Ce s-a întâmplat? În seara zilei de 9 decembrie, poetul s-ar fi întâlnit la Capșa cu o cunoștință, doamna Vale Nicu Niculescu, care era însoțită de soț, sufleur la Teatrul Comedia, și trei amici ai acestuia. Acolo a cunoscut-o pe dansatoarea Maria Polevoi, de la Ansamblul “Ciocârlia” a Ministerului de Interne, care îl vâna de multă vreme ca să îl atragă în patul său. S-a băut țuică, până la ora închiderii, apoi s-au mutat la restaurantul Victoria, unde au mai băut ceva. De-acolo ar fi plecat pe la casele lor, Labiș îndreptându-se, singur, spre stația ITB din fața Spitalului Colțea, căci pe-atunci tramvaiele circulau pe bulevard.

Poeta Mioara Cremene susține că, de fapt, el era însoțit de o anume Zizi Munteanu, dispărută ulterior în străinătate, și Maria Polevoi, la care voia să înnopteze. În stație mai era și securistul care îl urmărea peste tot. Când a sosit tramvaiul, securistul s-a urcat prin ușa din față a remorcii, dar, văzând că Labiș șovăia pe refugiu, a sărit din tramvai ca să nu-l scape din filaj și s-ar fi ciocnit involuntar de poet, care a căzut sub roți. Securistul ar fi venit apoi la spital ca să-i solicite acestuia să semneze o declarație care să-l disculpe pe linie de serviciu, dar mai ales să apere instituția la care lucra de orice bănuială de asasinat.

La spital, Labiș (care scrisese premonitoriu într-o poezie neterminată: “Mă speria larma tramvaielor, vaierul”) le-a spus prietenilor săi Mihai Stoian și Florin Mugur că în momentul accidentului era însoțit de doi bărbați și o femeie, iar când a încercat să urce prin față în vagonul de clasa a doua, cineva l-

ar fi îmbrâncit din spate și atunci s-a agățat de grătarul dintre vagoane, căzând însă cu capul în jos și lovindu-se de caldarâm.

Potrivit versiunii oficiale, însă, furnizată de organele de cercetare ale Miliției, accidentarea lui Labiș s-ar fi produs când tramvaiul cu numărul 13 (ce destin!) intra în stație, doar din vina poetului care era "în stare pronunțată de ebrietate și nestăpânind picioarele". Tot așa a susținut și martorul Isac-Grișa Schwartzman, pianist: "Mergea pe zona de refugiu în zigzaguri. Când am văzut cetățeanul mergând în acest fel m-am oprit pe loc deoarece vedeam clar cum intra în vagonul de tramvai și am văzut că, înainte ca vagonul să oprească, cetățeanul cum mergea în zig-zaguri s-a lovit de vagonul motor (…), după care a căzut între vagoane". De aceea, manipulantul de pe tramvaiul care l-a lovit pe Labiș, un anume Udroiu Mihai, născut la 27 octombrie 1928 în comuna Genuneni, raionul Horezu, regiunea Pitești, fiul lui Moise și al Paraschivei, a fost găsit nevinovat.

Cât privește prietena de ocazie, dansatoarea de origine rusă Maria Polevoi (născută la 3 martie 1919 la Ismail, URSS), aceasta a declarat anchetatorilor: "Când am ajuns în stația Colței, în stație se mai găsea 5-6 persoane, pe Labeș [numele stâlcit al poetului – n.n.] l-am văzut când a ajuns pe zona de refugiu (…), a trecut pe lângă mine, nu m-a văzut și nici eu nu i-am dat atenție (…), nu mai rețin precis dacă mergea în linie dreaptă, însă mergea cu capul în jos. În timp ce mă uitam după tramvai fără să mai fiu atentă ce se întâmpla cu Labeș și mă gândeam că a fost lăsat singur, am auzit niște femei țipând și când m-am întors am văzut sub tramvai un om și atunci m-am apropiat și am văzut că este poetul Nicolae Labeș". După accident, femeia l-a însoțit pe nefericitul poet la camera de gardă a Spitalului Colțea, din apropiere, apoi la Spitalul de ur-

gență. Zilele următoare s-a îmbolnăvit și nu s-a mai dus la serviciu, profund impresionată de drama petrecută sub ochii ei. Așa cum își va aminti prin 1986 fosta sa colegă Em.B., Maria Polevoi își reproșa faptul că l-a chemat pe poet la ea acasă în noaptea aceea și că, astfel, l-a îndreptat către "ceasul rău", mai ales că îl lăsase singur pe refugiu: "A vrut să ia tramvaiul din mers. O vitejie de băietan în fața unei femei care i-a dat atenție, l-a considerat bărbat". În mod ciudat, misterioasa dansatoare de la Ministerul de Interne s-a sinucis în 20 iulie 1979, luând o mare doză de somnifere. A fost incinerată în mare pripă.

Când a murit, Nicolae Labiș avea 21 de ani și abia debutase editorial cu volumul "Primele iubiri", din care se detașează poezia "Moartea căprioarei". Promitea să fie liderul noii generații de scriitori, numai că "Pasărea cu clonț de rubin", care pentru unii ar simboliza steaua roșie în cinci colțuri a comunismului, s-a răzbunat pe el și l-a strivit. La timp, susține Stela Covaci, soția bunului său prieten Aurel Covaci. Pentru că, potrivit unor documente scoase din arhiva Securității, dacă n-ar fi fost „ajutat" să moară, Labiș trebuia să facă parte din lotul de studenți judecați în august 1958 și trimiși apoi după gratii.
Simptomatic pentru dizgrația în care căzuse, panegiricul oficial a apărut doar în "Scânteia tineretului" și semnat doar de "Un grup de tineri scriitori". De ce? Uniunea Scriitorilor în care abia fusese primit îi regreta doar pe "poeții aflați pe linie", care nu deviau de la "cauză".

Dincolo de orice speculații, spunea Lucian Raicu, " Labiș a murit de poezie, a murit de viață, de intensitatea și de vidul ei".

Info puls
2006 02 06

Ciobi și ''Metronom''-ul lui Cornel Chiriac

Puțini sunt cei care își mai amintesc astăzi de Cornel Chiriac, copilul teribil al radioului nostru. Prin anii ’60 era însă cel mai iubit și mai cunoscut comentator de muzică de jazz și pop-rock din țara noastră. Emisiunea sa intitulată “Metronom”, difuzată mai întâi la Radio București (actualul Radio România Actualități), apoi la Europa Liberă, ne ținea treji noapte de noapte, informându-ne cu tot ce era mai nou în muzica bună a lumii. Cornel Chiriac a fost idolul tinereții noastre, prietenul nevăzut din eter care ne-a dat putere și speranță să credem că ne-au crescut aripi și putem zbura liber prin cerul imaginației noastre. Datorită lui am devenit un insomniac incurabil și un împătimit al muzicii de jazz. Datorită lui am descoperit și Radio Europa Liberă.

Împlinirea a trei decenii de la asasinarea lui Cornel Chiriac de către un puști detracat, la München (Republica Federala a Germaniei), în noaptea de 4 spre 5 martie 1975, a trecut aproape neobservată de presa noastră culturală, ba chiar și de mulți dintre foștii lui colegi. Doar două sau trei publicații au inserat câteva rânduri comemorative, iar România Actualități a fost singurul post de radio care i-a dedicat o întreagă emisiune. Din fericire, mai mulți admiratori au deschis câteva site-uri prin intermediul cărora putem afla date despre furtunoasa sa viață și îi putem reasculta inconfundabila voce cu care ne atrăgea ca un magnet. El nu a fost doar un comentator de muzică bună, ci și un educator, un formator de conștiințe. Datorită lui mulți dintre noi am putut afla că există și o altă lume decât a cozilor la carne și a demonstrațiilor festiviste.

Eram elev de liceu când l-am descoperit, prin 1967-1968,

cred. Stăteam în gazdă la Coana Anica, pe beciul casei din str. Lenin nr. 241. Era într-o noapte lungă de iarnă, când i-am reținut vocea și comentariul spumos pe marginea unor piese de jazz, de-atunci l-am urmărit cu mare atenție, chiar și când difuza alte genuri muzicale, cu piese celebre cântate de Jim Hendrix, Bob Dylan, Rolling Stones sau Wilson Picket. Am cumpărat chiar și un disc din seria "Jazz-Electrocord" cu comentariul său, deși nu aveam încă un pickup la care să îl ascult.

În acea perioadă editam, clandestin, mai multe reviste scrise de mână, printre care și "Balenele", și țineam un cenaclu literar-artistic la mine acasă. Atunci am înființat și Academia Tinerelor Speranțe, în care ne-am asociat mai mulți puști de liceu, care aveam pretenția că suntem niște poeți, pictori, muzicieni sau critici de artă mai altfel decât cei pe care ni-i promova exclusiv și insistent propaganda culturală a vremii. Printre semnatarii actului de constituire a Academiei noastre se afla și Ion Ciobotaru, coleg de clasă, la "sportivă", cu bunul meu prieten Petre Cichirdan. Cu Ciobi aveam lungi discuții despre noutățile transmise la emisiunile lui Cornel Chiriac, spre disperarea amicului nostru comun, care nu concepea decât muzica clasică, urechea lui auzind doar alămurile din "Walkiria" lui Wagner și marșul din "Eroica" lui Beethoven.

La un moment dat, prin 1969 am constatat dispariția emisiunii "Metronom" de la Radio București. Nu s-a anunțat nimic oficial, dar a început să circule printre noi zvonul că Cornel Chiriac ar fi fost nevoit să fugă în străinătate, pentru că a difuzat o melodie interzisă la noi, "Back in the USSR" cântată de formația Beatles. Într-adevăr, spre sfârșitul anului am aflat de la Ciobi că "îngerul nopților noastre" își mutase emisiunea la Radio Europa Liberă, post care transmitea și în limba română. Și am început să mă chinui să îl ascult din nou, printre bruiaje

și pârâituri, neînțelegând de ce audiția devenise dintr-odată așa proastă. Naiv, puneam totul doar pe seama depărtării.

La școală nu ne explicase nimeni că nu aveam voie să ascultăm acest post de radio, că era interzis, nici profesorii, nici cei de la UTC nu ne-au atras atenția că nu aveam voie să scriem și să solicităm melodii lui Cornel Chiriac la noua lui adresă. Eu tocmai mă pregăteam să-i cer redifuzarea unor piese ascultate cu un an înainte la emisiunea "Jazz à la carte" la Radio București, când a căzut trăznetul. Am aflat că s-a convocat mare ședință mare de UTC la liceu, unde voiau să îl sancționeze drastic pe Ciobi pentru că i-ar fi scris lui Cornel Chiriac în RFG. Nu mai țin minte dacă i-a fost interceptată scrisoarea de Securitate sau i se difuzase numele pe post. Niște zeloși din UTC umblau însă printre noi, elevii, ca să votăm excluderea lui Ciobi din UTC și din școală. Am intrat în panică. Dacă se afla că și eu urmăream și comentam emisiunile muzicale de la Europa Liberă?

M-am chemat pe Bizu, cum îi spuneam amicului meu Petre Cichirdan, și ne-am sfătuit ce să facem. După lungi și chinuitoare ezitări, am hotărât să ne ducem la ședință, iar dacă era să fim implicați, să ne solidarizăm cu Ciobi și "să murim frumos" alături de el. Ședința s-a ținut în lunga sală de mese de la cantină și la ea au fost obligați să participe toți elevii din liceu. La ședință au venit activiști de la Comitetul județean și municipal al UTC, între care și prim-secretarul implicat în "arestarea" mea în cazul revistei "Balenele". Acuzații dure, înfierări cu mânie proletară, propuneri de eliminare din liceu, cele mai multe venite, culmea, din partea unor colegi oportuniști care se prea poate să fi fost și turnători la Securitate, atât ai lui Ciobi cât și ai mei. Când s-a propus excluderea, am vorbit cu o serie de alți colegi, care ascultau și ei emisiunile lui Cornel

Chiriac, dar nu se lăudaseră public cu aceasta, și am început să facem zgomot în spatele sălii, unde ne aflam, tropăind din picioare, vociferând și fluierând din degete. Am strigat că nu e drept ce se petrece, că nimeni nu ne-a spus ce este și ce nu interzis, că s-a ascultat și s-a solicitat doar muzică, nu s-a făcut altceva. S-a iscat rumoare puternică, profesorii de la catedră țipau să se facă liniște, activiștii erau contrarierați de atitudinea și mica noastră revoltă, neînțelegând cum se poate petrece așa ceva într-o ședință UTC de "demascare și condamnare" a unor devieri de la morala socialistă.

Atunci s-a desprins de lângă noi un bărbat tânăr, pe care îl crezusem că e vreun profesor nou, s-a dus la prezidiu și a vorbit ceva cu unul din activiști. Acesta l-a privit stupefiat, dar nu a comentat, semn că bărbatul era cineva cu grad mai mare între ei, și s-a renunțat la excluderea lui Ciobi din școală, reținându-se teza noastră cu lipsa de intenții dușmănoase și necunoașterea interdicțiilor respective. Ciobi a terminat liceul și apoi o facultate de drept, fiind astăzi un distins jurist în orașul nostru.

Cornel Chiriac, născut la 9 mai 1942 și mort la nici 33 de ani, a fost, după cum se vede și din această mică întâmplare de acum aproape patru decenii, nu doar un mare comentator muzical, dar și un ferment al aspirațiilor noastre de libertate, incendiarele sale emisiuni de la Europa Liberă alimentând sub-stanțial combustia care a dus la răsturnarea regimului totalitar în decembrie 1989.

Info puls
2006-02-21

Dragostea în timp de război

Întâmplarea pe care vreau să v-o readuc aminte s-a petrecut în urmă cu peste un deceniu. La vremea respectivă, ea a zguduit din temelii conștiințele multora dintre martorii și actorii săi. Dar nu le-a modificat prea mult. Doar timpul care a trecut de-atunci a mai atenuat puțin din duritatea percepției acelei fapte de o cruzime de neînchipuit.

Era în 1993, la Sarajevo, în timpul războiului fratricid dintre fostele popoare prietene ale fostei Iugoslavii. Nu se știe prea bine cine cu cine mai lupta. Cu un an mai înainte croații și bosniacii musulmani se războiseră împotriva sârbilor, acum… ura oarbă nu mai alegea, se trăgea aproape în tot ce mișca, la nimereală. Zeci de ani, localnicii merseseră împreună la școală sau la cumpărături, dansaseră și se iubiseră împreună, despărțindu-se vremelnic, după credința ortodoxă, musulmană sau catolică a fiecăruia, doar când se duceau să se roage la biserici sau moschei. Acum, o furie străină de sufletele lor le înveninase viața, transformând-o într-un coșmar.

Orașul Sarajevo cunoștea din nou un val de violențe absurde, așa cum se mai întâmplase la începutul secolului, când pe străzile sale fusese asasinat arhiducele Franz Ferdinand, ceea ce declanșase carnagiul primului război mondial. Nu se mai înțelegeau între ei nici măcar vecinii sau prietenii. Singura care încerca să supraviețuiască și să le reamintească oamenilor bunătatea din ei era dragostea. Oarbă ca și furia, însă, dragostea, mai ales a tinerilor, nu vedea măcelul din jur și nici presimțirea morții care da târcoale. Mai toleranți și mai puțin încrâncenați decât părinții lor, tinerii încercau să construiască punți peste neînțelegeri și peste credințe diferite,punând chezășie inima și dragostea lor curată.

Din păcate, orașul era atunci, ca și acum, divizat între mai multe facțiuni, aflate pe picior de război. Niciuna nu era dispusă să facă vreun compromis, nici măcar atunci când era vorba de dragostea unor tineri, a propriilor lor copii. Naivi, Bosko și Admira, cei doi eroi ai tragicei întâmplări petrecute acum 13 ani, nu vroiau decât să plece din oraș și să-și întemeieze fericirea lor într-un alt loc, mai puțin periculos ca acesta. Ei nu puteau crede că li se poate întâmpla ceva, pentru că nu aveau dușmani și nu făcuseră rău nimănui. Iată însă cum a relatat revista franceză "Actuel" din iulie-august 1993 încercarea lor disperată de a părăsi Sarajevo, aflat sub teroare.

„Era în frumoasa lună mai, exact pe 19. Bosko era sârb, Admira musulmană. Aveau fiecare câte douăzeci și cinci de ani. Se iubeau din liceu. Vroiau să se căsătorească. Niciodată nu fuseseră despărțiți. De mai multe ori, și unul și celălalt avuseseră posibilitatea să plece din Sarajevo. Într-o coloană a forțelor ONU, cu un convoi umanitar. Dar fiecare pe cont propriu, iar ei nu vroiau așa. În această primăvară s-au hotărât să se căsătorească. La Belgrad. Săptămâni la rând, familiile lor au negociat de-o parte și de alta a liniilor. În cele din urmă, statele-majore bosniac și sârb și-au dat acordul. La o anumită oră, timp de câteva minute asediul asupra podului François-Ferdinand, aruncat chiar peste linia frontului, va fi ridicat.

Bosko și Admira trec de trei puncte de control bosniace fără probleme. Ei au documente de liberă trecere în regulă și va-lizele bine umplute. În fața lor, țara nimănui, iar drept în mijloc, podul arcuit deasupra unui râu. Șaptezeci de metri. Înaintează cu grijă. La capătul podului, libertatea. Au ajuns! Merg pe mal. Mai au câteva sute de metri până la primele linii sârbești.

Și deodată, o rafală. Bosko moare pe loc, cu un glonț în cap. Admira e secerată și ea. Cade la câțiva pași de Bosko. Se târăște spre el. Îi apucă mâna. Se strânge lângă trupul său. Îl îmbrățișează încet, cu tandrețe. Și apoi moare.

Timp de opt zile, trupurile lui Bosko și Admirei au rămas lungite acolo, fixate în eternitate. Nici un soldat nu voia să înfrunte gloanțele pentru a le aduce trupurile neînsuflețite. În cele din urmă, sârbii au ajuns la ei, într-o noapte. Cei doi îndrăgostiți au fost îngropați într-un cimitir militar interzis bosniacilor. Trupurile lor îmbrățișate vor rămâne ca o icoană atroce a unui război atroce: dragostea i-a ucis."

Tragedia celor doi tineri din Sarajevo a fost urmată de mii de alte tragedii asemănătoare. După încetarea confruntărilor armate, trupele ONU de menținere a păcii au descoperit zeci de gropi comune cu trupurile măcelărite sălbatic ale unor civili vinovați doar că nu aveau aceeași religie sau etnie cu a ucigașilor lor. Astăzi, așa cum se arăta într-un reportaj publicat de "Jurnalul Național" anul trecut, "eroii unei părți sunt considerați criminali de război de către cealaltă parte". Iar ura și dușmănia nu au dispărut, ele s-au ascuns doar mai adânc în inimile nefericiților localnici din Sarajevo, stând la pândă, gata să apese iar pe trăgaci la cel mai mic conflict. Dezbinați de religie în trei sectoare mari, atât sârbii din Republica Srpska, cât și sârbii și musulmanii din Bosnia-Herțegovina, cărora li se adaugă mujahedinii veniți din Afganistan, Iordania sau Palestina, toți sunt uniți doar de mafie, care este prezentă peste tot: în organele statale, în poliție, în ONG-uri, printre afaceriștii veroși și traficanții de carne vie.

Sarajevo este, ca și acum 13 ani, un oraș trist, sub asediu. Tinerii de ieri au murit, cei mai mulți, iar cei rămași nu reușesc să-și mai vindece rănile războiului. Nu mai cred în spe-

rențe, ci doar în arma pe care o poartă cu ei, sub haină, peste tot. Cât privește copiii, aceștia învață mai mult ură decât carte. Oricum, nu știu câți vor mai risca să se îndrăgostească în vremuri de război.

Info puls
2006-03-08

Ceardaș-ul românesc

Pentru noi, vâlcenii, "csárdás" este un cuvânt străin, care doar pronunțat corect "ceardaș" aduce aminte de un dans popular de origine maghiară, jucat uneori pe la petrecerile mai simandicoase. În tinerețea mea, deși nu ne aflam în zona sa folclorică, el era solicitat destul de des, mai ales către sfârșiturile balurilor de la țară, pentru că era plin de viață și de veselie. Jucându-l, aveam impresia că partenera de lângă mine era una din acele unguroaice frumoase foc despre care îmi povesteau părinții mei că au dansat la botezul meu, petrecut în Ardeal. Multă vreme am tânjit după acest fetiș al "unguroaicei", așa cum Gib Mihăescu și-o închipuise și dorise pe "rusoaica" sa.

Unchiul meu Alexandru se însurase cu o unguroaică, Vichi, care m-a și nășit. Aprigă și autoritară, se certa toată ziua peste gard cu maică-mea, focoasă și neînduplecată ca toate oltencele. Între ele a fost o întrecere continuă: cine să aibă cloștile cu puii cei mai mulți, cine să pună prima salata și ceapa în grădină, cine să facă checul cel mai bun. Când ne-am născut

noi, văru-meu Sandu și eu, am devenit cobaii celor mai năstrușnice experimente: cine merge primul pe bicicletă înainte de a merge la școală, cine cântă mai bine la acordeon… De la o vreme, “războiul” româno-maghiar s-a internaționalizat, fi-ind atrasă în vârtejul său și nașa de cununie a părinților mei, bulgăroaica Marioara, căsătorită cu unchiul Antonică.

În momentele de pace, cele trei se strângeau la bunică-mea Aneta și cântau împreună, mai întâi fiecare pe limba sa, de fugeau câinii care încotro, apoi își reuneau vocile când românește, când ungurește, când bulgărește. Atunci era raiul pentru noi, cei șase verișori, căci mâncam până ne crăpau burțile din bunătățile aduse de mamele noastre: cârnați cu gogoșari în oțet, salată de vinete, prăjitură “cuib de viespi” și dulceață de trandafiri.

Aceste certuri și împăcări succesive din familiile noastre mixte ilustrau într-un fel situația relațiilor inter-etnice de la nivelul zonelor în care trăiau cetățeni români de alte naționalități. Acum patruzeci de ani, declarațiile politice belicoase erau mai puține ca astăzi și nici nu se purtau prin ziare sau în fața camerelor de televiziune. E drept că exista Regiunea Autonomă Maghiară, constituită după model sovietic, unde se încercase o “bantustanizare”, o concentrare a maghiarilor, sperându-se că astfel se rezolvă de la sine și problemele acestei etnii. Nu a fost așa, căci enclavizarea înseamnă izolare, îngreunare a relațiilor dintre oameni. Nicăieri în lume nu există zone autonome total pe teritoriul vreunei țări, epurate etnic și scoase definitiv de sub jurisdicția statului.

Cât privește pretenția stupidă de a se vorbi numai ungurește în zonele locuite preponderent de maghiari, dincolo de încălcarea Constituției, consider că este și o sfidare a bunului-simț, căci nu poți obliga pe cetățenii unui stat să vorbească

toate limbile vorbite în diferitele regiuni ale acestuia. Cum să obligi pe un constănțean sau moldovean venit cu treburi în Covasna sau Harghita să se adreseze în maghiară autorităților sau vânzătorilor din magazine, când el e doar în trecere? Mi-aduc aminte că prin anii ’60 am ajuns la Tg. Mureș într-o excursie și am cerut unei vânzătoare o înghețată, la care aceasta mi-a trântit un sec “nem tudom” (nu înțeleg). Am început să plâng, aveam vreo zece ani și ceva, când a intervenit un bărbat cu părul alb de la coadă, care a certat-o pe vânzătoare că nu m-a servit. Aceasta s-a scuzat, plângând și ea, că nu știe prea bine românește, întrucât a învățat într-o școală cu limba de predare maghiară.

S-a vorbit mult în aceste zile de intenția Uniunii Civice Maghiare și a Consiliului Național Secuiesc de a proclama autonomia Ținutului Secuiesc. Lucrurile s-au inflamat, mai ales la nivelul politicienilor, singurii care ar avea un câștig cert din aceasta. Oamenii de rând din Odorheiul Secuiesc și împrejurimi, că sunt maghiari sau români, nu au aceeași încrâncenare, pentru că nevoile lor zilnice nu țin neapărat de limba pe care o vorbesc, de biserica în care se roagă sau dansul pe care îl joacă. Ei calcă în aceleași gropi și noroaie, stau în același frig în apartamente, apa le vine la fel de drămuită la robinete, fie că se declară descendenții lui Attila, fie ai lui Ioan de Hunedoara sau Mihai Viteazul. Locurile de muncă sunt puține, și atunci patronii maghiari își angajează prioritar conaționalii. Trebuie să le înțelegem sentimentele. Dar, ne întrebăm, de ce nu sunt mai mulți patroni români în zonă? De ce statul român nu stimulează investitorii români să vină la Sfântul Gheorghe și Miercurea Ciuc, așa cum diverse instituții și ONG-uri din Ungaria le acordă anumite facilități cetățenilor români de etnie maghiară?

Etnicii români din zonă se plângeau zilele acestea în presă că sunt lăsați singuri, că de luni și luni de zile nici un ministru sau parlamentar de la București nu a venit să-i vadă cum trăiesc. Nici un prim-ministru sau președinte al țării nu a călcat după Revoluție pe aici, așa cum Ceaușescu a făcut-o totuși. Puținele biserici ortodoxe au căzut în ruină, mai ales că nu-mărul credincioșilor scade de la an la an, pentru că românii nu sunt stimulați să se așeze în aceste locuri. De aceea, la slujbe vin mai ales militari, jandarmi, polițiști și pompieri aflați cu serviciul aici.

Nu există preocupări serioase în închegarea unor dialoguri reale și eficiente între tinerii maghiari și români, deși prietenii spontane se mai leagă, se mai și căsătoresc între ei. Câte formații de muzică ușoară sau teatre din Capitală au susținut spectacole în ultimii ani la Miercurea Ciuc, Sfântul Gheorghe sau Odorheiul Secuiesc, câți scriitori sau ziariști din "presa centrală" au mers acolo să se documenteze la fața locului? Câte donații de cărți în limba română s-au făcut pentru bibliotecile din această regiune care își revendică autonomia? O autonomie, spun mulți dintre liderii maghiarilor, care să însemne nu ruperea ținutului din trupul țării, ci păstrarea veniturilor din taxe și impozite pentru nevoile locale. Și maghiarii de aici au dovedit că știu, în general, să-și gospodărească bine banii primiți de la stat, care e și al lor. Dovadă, construirea și reabilitarea în ritm accelerat a unor drumuri între principalele orașe din zonă, reconstruirea rapidă și durabilă a unor case distruse de inundații.

Din păcate, interesele personale ale politicienilor maghiari și români ațâță în continuare focul sub cazanul relațiilor interetnice. Dincolo de etnie, ei sunt însă legați prin aceleași afaceri veroase. În plus, liderii UDMR, dintre care unii "baroni locali"

sunt puternic contestați, nu vor pluralism în reprezentarea maghiarilor la nivel partinic și parlamentar, de aceea resping orice acțiune a Uniunii Civice Maghiare sau a Consiliului Național Secuiesc. Chiar dacă multe din declarațiile acestora din urmă sunt discutabile, cred că mai multe voci maghiare în viața publică ar fi benefice. Inclusiv pentru mai buna convieţuire dintre români și maghiari.

Vârtejul amețitor al opiniilor politice vehiculate în ultima vreme pe tema autonomiei Ținutului Secuiesc seamănă foarte mult cu vârtejul unui “csárdás", dar dansat în stil românesc. Toate declarațiile sunt făcute de pe poziții vădit naționaliste, atât din partea maghiarilor, cât și a românilor. De aceea, nu există practic nici o abordare nepătimașă, care să se refere strict la drepturile naționalităților conlocuitoare și la relațiile dintre acestea, raportate însă mereu la stat și la lege. Apropiata intrare a României în hora Uniunii Europene presupune nu doar respectarea partenerilor de dans, dar și a culturii și obiceiurilor acestora, fără de care nu se poate menține mult dorita unitate prin diversitate.

Info puls
2006-03-18

Fiii risipitori ai Vâlcii

Oraș mic și liniștit, Vâlcea nu a avut niciodată o viață literară pe măsura marilor centre culturale ale țării: Cluj, Iași, Timișoara sau București. Tot “sângele proaspăt” al valorilor

provinciale a fost absorbit de aceste conglomerate umane, de la poeții și prozatorii mai îndrăzneți, până la cei mai buni istorici literari, critici și teoreticieni.

Pentru că nu a avut nici o editură sau revistă literară de prestigiu, așa cum vecinii din Craiova, Sibiu sau Pitești au reușit să-și facă, Râmnicul a rămas mereu un "oraș al pensionarilor", un loc în care nu s-a întâmplat mare lucru în plan literar-artistic. Cenacluri literare în perioada interbelică, de anvergura celor bucureștene, clujene sau ieșene, nu au existat, nici reviste care să ofere spațiu pentru publicarea creatorilor locali. Doar Sala Adreani găzduia, când și când, spectacolele diverselor trupe teatrale aflate în turneu prin țară sau câte o conferință literară susținută de poetul și dramaturgul Victor Eftimiu, de exemplu.

Cât a stat la Drăgășani, între 1924-1929, încercând să-și câștige existența sa și a familiei ca avocat și profesor de educație civică, noțiuni de legislație, fizico-chimie și franceză la Școala de ucenici, Gib Mihăescu nu a avut cu cine discuta la modul serios despre noile sale creații literare, în mica urbe neexistând oameni pregătiți în acest sens. De aceea își invita prietenii scriitori din București, Cluj sau Craiova să vină la "un pahar de vorbă" la casa din Drăgășani sau la viile de la Călina. Peste cinci decenii, prin anii 1969-1977, poetul George Țărnea s-a zbătut și el să supraviețuiască la Rm.Vâlcea, dar climatul literar era unul modest, fără posibilitățile de afirmare (presă scrisă, radio, TV, scene de spectacol) pe care ți le oferă Capitala.

La nivel oficial, toate fondurile culturnicilor de după război s-au consumat pe promovarea așa-zisei culturi de masă, în care s-a pus accentul, exclusivist, pe un folclor de paradă, festivist și falsificat adesea, un folclor bun pentru "Cântarea Ro-

mâniei” și pentru primirea înalților oaspeți politici de la București “cu pâine și cu sare”. În această situație de provincie literară, măcinată însă de uriașe orgolii locale, nu s-a reușit coagularea valorilor autohtone și promovarea lor energică. Scriitorii născuți aici au fost nevoiți să plece, să-și caute afirmarea pe alte meleaguri. S-au risipit care încotro, puțini mai păstrând însă în scrierile lor câteva urme din “culoarea” locurilor natale.

Cei mai mulți scriitori de origine vâlceană s-au îndreptat către București, limanul mai tuturor care doreau să se afirme în plan literar. Astfel, cărturarul Petrache Poenaru (n. în 1799 la Benești), deși a început să învețe carte la Craiova, unde a fost și copist la Cancelaria de acolo a Episcopiei Râmnicului, se mută în 1818 în Capitală. De aici pleacă în 1822 la Viena, apoi în 1824 la Paris, unde va obține brevetul de inventator al „condeiului portăreț” – stiloul. Revine pe malul Dâmboviței în 1832 și pune bazele învățământului românesc. Rând pe rând, în București se vor mai stabili: prozatorul Dem Theodorescu (n. la Roești), Ion Hangiu (n. la Horezu), avizat cercetător al presei literare românești, publicistul Al.Cerna-Rădulescu, romanciera Ada Orleanu (pseudonimul Zoei Boicescu, născută Marinescu la Romani-Horezu), prozatorul Constantin Mateescu, criticul literar și universitarul Nicolae Manolescu, filozoful și eseistul Gabriel Liiceanu, poeta Florica Mitroi, toți patru născuți la Rm. Vâlcea, dramaturgul Gheorghe Vlad (n. la Mădulari), romancierul Dinu Săraru (n. la Slătioara), poetul Gheorghe Anca (din Ruda-Budești), fost câțiva ani lector de limba română în India, scriitorul Valeriu Anania (n. la Glăvile), poetul Mircea Demetriade (n. la Ocnele Mari) și mulți alții.

Unii scriitori vor rătăci prin mai multe orașe, până își vor găsi liniștea necesară creației într-un anume loc. Astfel, drăgă-

șeneanul Gib Mihăescu trece prin Craiova, Slatina, Iași (ca elev la Școala de Ofițeri Rezerviști de Infanterie), Cluj (unde participă la întemeierea revistei "Gândirea" și lucrează ca redactor la ziarele "Înfrățirea" și "Gazeta Ardealului"), la Chișinău (pentru scurtă vreme, ca avocat), după care se stabilește din 1929 la București. Al.Oprea (n. Gorunești-Bălcești) urmează Liceul "Frații Buzești" din Craiova, apoi lucrează câteva săptămâni (februarie-septembrie 1950) ca redactor la ziarul "Înainte", dar nu rămâne aici. Se va duce la vestita Școală de literatură "Mihai Eminescu" din București, oraș unde va lucra în redacțiile mai multor reviste literare, ajungând succesorul lui Perpessicius la conducerea Muzeului Literaturii Române și a revistei "Manuscriptum". Publicistul Ilie Purcaru, mutat cu părinții de la șapte ani la Craiova, unde va fi vreme de opt ani
(1964- 1972) redactor-șef al revistei "Ramuri", se va muta și el în Capitală, la fel și criticul literar Eugen Negrici, care a fost cadru didactic la Universitatea din Craiova până în 1989.

În orașul Băniei se vor împlini literar publicistul Ion M. Negreanu (n. la Drăgășani, unde a înființat ziarul "Izbânda"), profesor peste douăzeci de ani la Liceul "Frații Buzești", poetul Ștefan Roman (n.la Grădiștea), cadru didactic mulți ani la universitatea din Bănie, poetul și traducătorul Atanasie Pop-Marțian (pseudonimul lui Atanasie Popescu, n. la Șerbănești-Nenciulești), afirmat îndeosebi ca unul din actorii importanți ai Naționalului craiovean, epigramistul Miltiade Ionescu (n. la Mădulari-Beica), prozatorul și publicistul Lucian Zatti (n. la Brezoi), redactor mulți ani la Studioul de Radio Craiova.

În inima Ardealului, la Cluj, rămân prozatorii Constantin Zărnescu (n. la Lăpușata), stabilit aici după terminarea facultății în 1972, și Tudor Dumitru Savu (n. la Călimănești), ca și poetul drăgășenean Al.Florin-Țene.

La Iași, fiind mai departe de Vâlcea, puțini se vor stabili aici. Putem aminti însă pe scriitorul și traducătorul Nicolae I.Basilescu (n. în 1868 la Ocnele Mari), care își începe activitatea de profesor universitar la București, dar o va continua din 1892 în capitala Moldovei, fiind cooptat printre literații junimiști de la "Convorbiri literare".

La Timișoara, se vor integra printre bănățeni poetul Damian Ureche (n. la Slătioara), care a început prin a fi corector la ziarul "Flacăra roșie" din Arad, de unde a trecut ca redactor la revista "Orizont" din orașul de pe Bega, criticul literar și universitarul Dumitru Vlăduț (n. la Șirineasa). Doi dintre vâlceni vor găsi câmp de afirmare la Târgu Mureș: e vorba de scriitorul Ion Apostol Popescu (n. la Berislăvești), cadru didactic la Institutul Pedagogic de prin 1963, și de criticul literar Cornel Moraru (n. în satul Schitu, comuna Pietrari), ajuns înainte de 1989 director al revistei "Vatra", iar după aceea lector la Universitatea "Transilvania" din Brașov.

Goana după gloria literară, nevoia de a contacta și alte culturi literare, dar și teama de repercusiunile în plan cultural ale noului regim politic instaurat în țara noastră după 1947, i-au făcut pe mulți români să ia calea exilului. Printre aceștia și unii vâlceni. Astfel, criticul literar Virgil Ierunca (pseudonimul lui Virgil Untaru, n. la Lădești), rămâne la Paris, fiind cunoscut mai ales prin emisiunile culturale de la postul de radio "Europa Liberă", poetul Dragoș Vrânceanu (n. la Băbeni-Bistrița), pleacă în Italia, între 1928-1934 și 1940-1946, unde leagă strânse prietenii cu scriitorii Eugenio Montale, Giuseppe Ungaretti, Carlo Bo, Salvatore Quasimodo și alții, din care va traduce masiv, poeta și prozatoarea Mira Simian (n. la Rm.Vâlcea) va trăi, alături de soțul său poetul Ștefan Baciu, mai întâi în Elveția și Brazilia, după care se va stabili definitiv în Honolului, Hawaii.

Așadar, din diverse motive, unii dintre cei mai buni fii ai Vâlcii s-au risipit în cele patru zări, punându-și în valoare talentul și afirmându-se ca scriitori departe de locul nașterii lor. Se pare că pe mulți dintre ei i-a "ajutat" în a se înstrăina și reticența oficialităților în a le recunoaște cum se cuvine meritele literare, chiar și atunci când voiau să se reîntoarcă acasă. Cei rămași pot depune mărturie în acest sens.

Info puls
2006-04-02

Edili fără cultură

Nu m-am bucurat niciodată de răul cuiva și, mai ales, nu am dat niciodată în cineva căzut la pământ. Dacă am avut ceva de spus împotriva cuiva am spus-o atunci când acesta se afla la putere, ca să poată să-mi răspundă, să se explice pentru ceea ce consider eu că nu a făcut bine. De data aceasta voi face o excepție. A trecut prea mult timp de când am tot atras atenția edililor din Râmnic despre inițiativele lor mult prea autoritare, arătându-le că se înșeală grav când schimbă fața orașului în mod discreționar, doar după gustul lor, fără să țină seama de cerințele reale ale locuitorilor urbei, ca și de perspectiva edificării unui oraș cu adevărat european în care nu sunt suficiente asfaltarea unor străzi și plantarea câtorva flori în niște ghivece cocoțate pe stâlpii de iluminat public.

A distruge fără remușcări puținele parcuri și spații verzi dintre blocurile înghesuite ca niște cutii de chibrituri, a închide

alei pietonale și a desființa proprietățile unora ca să le dai – pentru cauză de utilitate publică! – altora care-ți sunt mai aproape de cămașa proprie, a construi mastodonți comerciali buni pentru orașe precum Cluj, Iași sau Timișoara, nu este doar o sfidare a bunului simț și a regulilor urbanistice care plasează astfel de mall-uri la marginea orașelor, și nu în centrul lor, dar și o neinspirată aventură managerial-economică, pentru că amplasarea unor magazine de același fel unul lângă altul produce saturație, concurență neloială și scăderea numărului de clienți per magazin, precum și o aglomerare infernală a traficului auto în zonă.

Am scris despre toate acestea încă de acum un an și ceva, dar nimeni nu a vrut să ia în seamă și opiniile noastre. Suntem prea mici pentru atotputernicii edili și pentru „forțoșii" săi viceedili și consilieri. Viața însă nu iartă și ne arată din când în când adevăratele noastre micimi. Aflu astfel din ziarele locale, care au lăudat la început până la deșănțare megaproiectul centrului comercial River Plazza, că, odată construită amprenta la sol a acestuia, s-au arătat dureros și complicațiile pe care le produce el traficului pietonal și auto din zona podului peste Olănești. Grăbit să pună stăpânire pe terenul luat cu japca de edilul șef de la municipalitate și dat lui aproape gratis, fostul subprefect a început construcția sferei uriașe a magazinului, ca și a imenselor paralelipipede laterale care o susțin, fără să țină cont că nu are asigurat spațiul pentru amenajarea unei parcări auto care să facă față sutelor de clienți care vor veni să târguiască aici. În plus, domnul subprefect, aliat din motive de afaceri cu edilul șef, nu credea nici în ruptul capului că prietenul său nu va dăinui la putere măcar câțiva ani de concesiune... Noi am atras atenția asupra lipsei unei parcări corespunzătoare, ca și asupra amplasamentului

defectuos al centrului comercial, dar patronul de la River Plazza și edilii erau pe cai mari și nu se împiedicau ei de vorbele unui pârlit de ziarist care nu va fi în stare să-și construiască niciodată un asemenea magazin sau măcar un bloc de locuințe.

Accidentul cu arestarea edililor șefi de către un comando DNA nemilos, a scos la iveală veriga lipsă a unei megaescrocherii: parcarea, care ar trebui făcută pe terenul lăsat liber după dărâmarea clădirii SOCOM și care, după cinci-șase ani ar putea fi reproiectată pentru altă destinație. Fără ea, River Plazza este mort. De aceea, subprefectul-patron a dispus amenajarea urgentă la parterul sferei magazinului a unei părți din parcare, pentru că altfel nu poate deschide în toamnă magazinul și vine banca și îi pune sechestru pe clădire, pentru că nu va avea lichidități cu care să-și achite ratele scadente.

De aici și super-oferta făcută de patron de a construi el, gratis, parcarea și a o da municipalității în administrare și exploatare. Ba mai mult, pentru a-și îmbuna cumva vecinii din blocurile de locuințe de peste drum, cărora le-a luat lumina și aerul curat prin tăierea parcului cu pomi și trandafiri, patronul le-a vopsit balcoanele și fațadele blocurilor, precum primarul Vanghelie la București în campania electorală.

Am văzut istericalele făcute de șefa unei gazete locale, ca și articolele sale și ale câtorva jurnaliști ca ea, care s-au adăpat copios la fântâna cu publicitate a edililor. Din paginile ditirambice dedicate edililor arestați pentru mită reiese că nu au existat și nu vor mai exista alți edili atât de pricepuți. S-au întreprins chiar și interviuri-sondaj printre cetățenii orașului, care au declarat în corpore, 99 la sută ca pe vremea Ciuruitului, ce minuni au făcut acești edili pentru concetățenii lor care i-au ales. Adică stradele asfaltate, flori în ghivece, ajutoare date

câtorva nevoiași și... multe, multe supermagazine de tip Mall, prin care să te poți plimba cu căruciorul cu rotile și să te a-provizionezi cu pungi și pliante.

Nu am găsit însă nici un om printre cei intervievați de presa aservită domnilor edili, nici măcar un om, care să poată spune că în Râmnic s-a încercat să se construiască sau se intenționează măcar să se construiască o creșă sau o școală modernă, un cămin pentru bătrâni, un bazin de înot sau un patinoar, un centru cultural multifuncțional sau o sală de concerte pentru filarmonica improvizată într-un fost cinematograf, un teatru modern sau o sală nouă de expoziții care să suplinească actualul muzeu de artă revendicat de proprietari. Nu s-a făcut măcar o fântână publică, o arteziană, nu s-a aprobat nici amplasarea Monumentului dedicat luptătorilor anticomuniști, s-au autorizat însă crâșmele să funcționeze fie pe spațiul public, fie în Parcul Central, fie în alte locații insalubre. A crescut, de asemenea, și numărul salariaților subordonați Primăriei, aparatul de lucru al acesteia a devenit stufos și... piramidal. Adică numai primarul, *capo di tutti capi*, autorizează totul, de la repartizarea contractelor de prestări servicii, până la concesionarea terenurilor pentru diverse construcții comerciale. Consiliul Local s-a făcut preș în fața dorințelor mai marilor, mai ales că aceștia le-a „arătat repede mâța” membrilor săi, punându-le în față propriul dosar cu ilegalitățile comise de aceștia în ultimii ani.

Înscenarea sau nu a operațiunii de mituire a edililor șefi a lăsat Râmnicul fără alte supermagazine care așteptau avizul acestora ca să fie construite aici, de parcă s-ar fi mutat Las Vegas pe Valea Oltului. Aceasta în ciuda faptului că Rm.Vâlcea a avut dintotdeauna un „brand” specific al său, care-l făcea să fie inconfundabil între celelalte localități sistematizate doar cu

rigla în mână: oraș patriarhal, de veche cultură voievodală, liniștit, aerisit, plin de flori și de parcuri sau spații verzi, reședință episcopală cu oameni iubitori de frumos. Astfel, proiecțiile unor vizionari precum Nicolae Iorga sau Cella Delavrancea de a face din Râmnic un Salzburg românesc au rămas doar simple utopii. Și totuși urbea de la poalele Capelei ar fi putut deveni o citadelă a muzicii și a artelor în general, un centru internațional de conferințe, un punct de plecare înspre minunatele stațiuni turistice și balneo-climaterice din împrejurimi: Olănești, Govora, Călimănești-Căciulata, înspre salba de mânăstiri de la Bistrița, Horezu, Arnota, Cozia, Turnu, Cornet și iar Govora.

Despre toate acestea edilii nici nu au vrut să audă. Pentru că în cultură nu se dă șpagă și nu ies bani. Iar viziunea urbanistică a edililor nu poate trece mai departe de amenajarea propriilor spații de locuit sau de transformarea unor spații încărcate de istorie și cultură în talciocuri moderne, dar pustii.

Info puls
2006-08-16

Cartea pentru copii

Am citit în ziarele vâlcene că noua conducere a Bibliotecii județene a organizat pentru prima dată, la sediul instituției, un Târg de carte pentru copii. O inițiativă care trebuie apreciată, mai ales că toate sondajele de opinie arată o scădere îngrijoră-

toare a interesului tinerilor față de lectură. Doar 20 la sută dintre ei mai pun mâna pe o carte. Explozia Internetului și a televiziunilor prin cablu a aruncat în derizoriu pasiunea pentru citit, pentru zăbovit asupra unor versuri sau a unor pagini de proză.

O vină grea în această stare de lucruri o are în primul rând școala. Pentru că aici petrece copilul sau adolescentul jumătate din timpul zilei. Or, dacă învățătorii sau profesorii nu îi fac pe elevi să redescopere farmecul etern al lecturii, adaptându-și metodele de predare exclusiv la mijloacele audio-vizuale moderne, că "așa e la modă", e dificil să-i convingi acasă de aceasta. Mai ales că, în noile condiții de dezvoltare a societății românești, părinții au împrumutat obiceiurile occidentale și se întorc de la serviciu seara târziu, obosiți, stresați, epuizați. Nu mai au nici timp, nici răbdare să citească împreună cu copiii lor o poveste sau o poezie, lăsându-i pe aceștia să "butoneze" ore în șir televizorul și Internetul, să se joace pe calculator sau să se întrețină în lungi discuții pe "chat".

Nu știu dacă astăzi mai sunt cerute la școală "lecturi obligatorii". Pe vremea mea, acum 30-40 de ani, dar și a copiilor mei, profesorii dădeau înainte de vacanță o listă cu titlurile mai multor cărți de poezie, proză sau teatru pe care le recomandau programa școlară și pe care trebuia musai să le citești și să le conspectezi într-un caiet special, pentru care primeai notă în catalog. Rezumarea nu era doar un mijloc de probațiune a celor citite, dar și un exercițiu de analiză și sinteză, de formulare în scris a propriilor opinii. Așa m-a descoperit profesoara de română că am ceva talent critic și gazetăresc. Așa am pornit în aventura olimpiadelor școlare de literatură română.

Spuneam că Târgul de carte pentru copii a fost o inițiativă lăudabilă, care ar trebui permanetizată, mai ales că această expoziție de carte cu vânzare s-a petrecut în “luna cadourilor” și în preajma sfintelor sărbători de iarnă, când părinții sunt mai dispuși ca oricând să le cumpere copiilor lor daruri dintre cele mai diverse. Iar dacă librăriile și editurile expozante au făcut, cum se cuvine, și unele reduceri la prețuri, care știm cât de mult au crescut în ultima vreme, atunci credem că scopurile acestui Târg de carte au fost în mare parte atinse.

Pe vremea școlarității mele nu se organizau prea des asemenea manifestări, dar aveam o dirigintă, celebra doamnă Farcaș, profesoară de limba și literatura română, care suplinea totul. Ea ne ducea o dată sau de două ori pe an la Librăria “Anton Pann” din centru de unde ne alegeam, “fiecare după buget”, câte cărți vroiam și ne permitea punga. Librarii erau avertizați și în ziua sorocită aceștia scoteau din depozit toate cărțile recomandate nouă, plus o mulțime de alte titluri atrăgătoare conforme vârstei noastre. Era o adevărată desfătare intelectuală și nu exista elev, cât de modeste îi erau posibilitățile financiare, care să nu plece cu o carte sub braț. Așa am început noi, copiii de-atunci, să ne formăm biblioteci personale, așa am căpătat gestul reflex de a citi cel puțin cîteva pagini dintr-o carte, seară de seară, oricât de obosiți am fi.

Găsesc firească și necesară organizarea unor asemenea târguri de carte, ca o măsură de contracarare a înstrăinării copiilor și tinerilor de lectură. România a fost apreciată și pe vremea vechiului regim pentru marea disponibilitate a cetățenilor săi către citit, mai ales că rata neștiutorilor de carte era foarte mică. Este tot atât de adevărat că programul redus și superideologizat al singurelor două posturi de televiziune oficiale nu-ți oferea alternative, dar prezența tinerilor și vârst-

nicilor cu o carte, o revistă sau un ziar în parcuri, în autobuze, trenuri sau metrou îți dădea un sentiment tonic de culturalitate, de oameni dornici de informație și instruire.

Statisticile actuale relevă o prăbușire aproape totală a interesului celor tineri față de lectură. Poate că este și vina editorilor că nu țin pasul cu progresele tehnice înregistrate în domeniul audio-vizualului, apariția audio - video - book - urilor nefiind încă atât de penetrantă și atrăgătoare precum tentația Internetului, care începe să eclipseze până și televiziunea clasică. Apoi, pe lângă faptul că a fost decapitată Centrala librăriilor, care asigura difuzarea rapidă a cărților în toate sătucele și orășelele țării, puținele librării care nu au fost transformate în cârciumi stagnează în propria neputință, reducându-se la postura unor magazine oarecare, în care nu contează că se vând detergenți sau cărți. De aceea, revenind la această primă ediție a Târgului de carte pentru copii de la Biblioteca Județeană și la învățămintele desprinse din organizarea sa, credem că ar fi necesare pentru ediția următoare, care se poate ține chiar în preajma sărbătorilor de Paște, programarea unor întâlniri cu scriitori, lansări de cărți, invitarea la Rm. Vâlcea și a unor copii din celelalte orașe și sate ale județului. În felul a-cesta, impactul manifestării va fi cât mai larg, spre beneficiul tuturor. În această acțiune s-ar putea implica și Inspectoratul școlar, care ar putea sponsoriza deplasarea organizată a unor elevi din școli, însoțiți de profesori și învățători, pentru că, din păcate, interesul pentru lectura constantă a scăzut și în rândul acestei categorii de educatori.

Dați-le copiilor o carte, spunea un înțelept, și veți căpăta înzecit înapoi. Oamenii care citesc sunt mai buni, mai calmi, mai inteligenți, mai sănătoși și mai prompți în reacții, mai siguri pe ei, mai plini de dragoste față de sine și de cei din jur.

Info puls
2006-12-14

Trecut și prezent în cultura vâlceană

Împlinirea a cinci ani de la înființarea Forumului Cultural al Râmnicului constituie un prilej nimerit de a face o scurtă retrospectivă a formelor asociative prin care intelectualii și creatorii orașului de la poalele Capelei, ai întregului ținut al Vâlcii și-au potențat talentele literar-artistice, și-au valorificat aptitudinile de cercetători în diverse ramuri ale științei, au promovat cultura de cea mai bună calitate.

Vâlcea are o tradiție de peste un veac în organizarea de asociații și societăți culturale. La început, acestea și-au propus mai mult scopuri educativ - formative, potrivit cerințelor specifice acelor vremuri. Astfel, în Statutul primei Societăți culturale a județului Vâlcea, constituită la 23 august 1898 în prezența ministrului cultelor și instrucțiunii publice, Spiru C. Haret, se propunea înființarea unui muzeu care să conserve tot ce era mai de valoare în cuprinsul județului, precum și a unor biblioteci școlare. Aleși în fruntea acestei societăți, revizorul școlar Dumitru Constantinescu, avocatul Gr.Procopiu, profesorul Ștefan Ionescu - Cheianu și învățătorul G. Angelescu nu au precupețit nici un efort pentru împlinirea acestor deziderate și "de a lucra pe toate căile posibile pentru luminarea populației".

Ulterior, scopurile acestor reuniuni de intelectuali se vor diversifica și schimba substanțial. Se va pune accentul mai ales pe atragerea și coagularea forțelor creatoare din fiecare sat și oraș, pe implicarea lor în susținerea unui climat științific, lite-

rar și artistic local. S-a încercat astfel să se suplinească, într-un fel, depărtarea de marile centre culturale ale țării, știut fiind că Râmnicul nu a avut până de curând nici universitate, nici teatru și nici filarmonică. Mai mult, s-a încercat să se pună în valoare tot ce era mai autentic și mai original pe plan local, să se stimuleze gândirea și inițiativele proprii.

Astfel, după cum arăta recent istoricul literar Costea Marinoiu, "un mare ecou în viața spirituală a Vâlcii" l-a avut Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor - secțiunea Râmnicu Vâlcea, înființată la 1 martie 1891. Cu animatori neobosiți ca doctorul I. Suciu, profesorul G. I. Gibescu sau institutorul Constantin Danilescu, se organizează manifestări care omagiază evenimente istorice precum revoluția de la 1848 sau Marea Unire de la 1918, se constituie filiale în județ, precum cele de la Drăgășani și Lăpușata, toate culminând cu găzduirea primului congres al Ligii culturale din întreaga țară.

Elevii sunt atrași și ei în aceste forme asociative, în septembrie 1904 luând ființă Societatea de lectură "Vasile Alecsandri" de la Gimnaziul "Al. Lahovari", care, sub îndrumarea unor profesori ca Eliodor Constantinescu, C.Stoicescu, Petre Drăgoescu sau Nicu Angelescu, care era și avocat, își va desfășura activitatea neîntrerupt până în 1945, când va fi desființată.

Sub influența ideilor activiste propagate de un Spiru C. Haret, Dimitrie Gusti sau Nicolae Iorga, tot mai mulți intelectuali ai satelor (preoți, învățători) renunță la cariere universitare în marile orașe și se întorc la țară, pentru a fi "luminătorii satelor". Îmbinând eclectic ideile sămănătoriste cu noile tendințe culturale moderne, acești „apostoli" culturali încearcă să nu se

rezume doar la cultura poporului, ci să întindă și punți de cooperare cât mai durabile între elite și popor. La sfârșitul anului 1907, preotul și folcloristul Teodor Bălășel, înființează, împreună cu ceilalți învățători și fruntași din comuna Ștefănești, Societatea culturală și de ajutor reciproc „Dragostea Creștină”. Cu sprijinul acesteia se vor întemeia o bancă și o cooperativă populară, Căminul cultural din comună și Școala elementară de agricultură din satul vecin Voicești, se vor tipări mai multe cărți de folos popular pe care le-a distribuit gratuit sătenilor. Tot el va fi și inițiatorul asociației „Tovărășia folcloriștilor olteni”, în care reunea pe cei mai de seamă culegători de creații populare din zonă, precum C. S. Nicolăescu-Plopșor, I. N. Popescu, Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, C. F. Ciaușanu, Gh. Gh. Fierăscu și alții.

Un alt animator cultural de seamă a fost poetul și rapsodul popular Gheorghe Bobei, care renunță la postul de asistent universitar și se întoarce în comuna natală, la Bărbătești, unde va înființa Societatea “Farul”, care va supraviețui vremurilor de după 23 august 1944 prin corul “Viers oltenesc”, laureat al mai multor concursuri naționale.

În perioada 1944-1989, vechile asociații și societăți culturale nu mai sunt agreate de noul regim politic. Se înființează însă, după model sovietic, societăți mamut ale creatorilor profesioniști (Uniunea Scriitorilor, Uniunea Compozitorilor și Uniunea Artiștilor Plastici), cu reguli de asociere prohibitive masei largi de creatori, care este împinsă să activeze în cadrul unor cenacluri și cercuri de amatori. Această dihotomie între profesioniști și amatori îngreunează sau chiar stopează inclusiv activitatea de cercetare a unor istorici sau arheologi (ca Gheorghe Petre de la Govora și Dumitru Bălașa de la Drăgășani) care nu au urmat facultăți de profil, uitându-se că Heinrich Schli-

emann, descoperitorul legendarei cetăți Troia, era comerciant de profesie.

În noile condiții, în 1957 se constituie pe lângă Palatul de Cultură din Rm.Vâlcea Cenaclul literar "I.L. Caragiale", condus la început de profesorul bucovinean Traian Cantemir și poetul I.I. Alexandrescu. În paralel cu acest cenaclu, care își va schimba mai târziu numele în "Anton Pann", va funcționa o vreme și Salonul literar-artistic "Selena". În anii ce urmează își vor mai desfășura activitatea, pe diverse perioade, Cenaclul "Casa de sub pădure", înființat în 1974 de poetul Dragoș Vrânceanu la Băbeni, în satul natal, precum și cenaclurile tineretului "Arcade" și "Anotimpuri" sau Cenaclul "Gib I. Mihăescu" din Drăgășani, plus cenaclurile literare ale elevilor apărute masiv după 1968, odată cu aprobarea de tipărire din nou a revistelor școlare.

Cea mai longevivă grupare artistică din orașul de la poalele Capelei este însă Cenaclul umoriștilor vâlceni, care la 5 octombrie a împlinit treizeci de ani de activitate neîntreruptă, organul său de presă "Țânțarul" continuând să apară prin strădania neobositului poet George Achim, care numai el știe de unde tot găsește sponsori pentru tipărire.

Ca o alternativă la cultura oficială promovată de autoritățile locale, prin cenaclurile create în acest scop și supravegheate de activiștii PCR și UTC, un grup de tineri liceeni alcătuit din subsemnatul, Petre Cichirdan, frații Medvedov și frații Ciobotaru, cărora li se vor adăuga apoi Felix Sima și George Achim, creează o grupare literar-artistică intitulată pompos "Academia Tinerelor Speranțe". În cadrul acesteia va funcționa un cenaclu particular, se vor organiza audiții muzicale și câteva expoziții de pictură și sculptură la domiciliul meu, se vor edita

cărți de tip samizdat și reviste manuscrise, activități ce vor intra în vizorul Securității.

Au existat totuși câteva societăți culturale recunoscute oficial de autoritățile dinainte de 1989. Așa a fost "Societatea Prietenii Muzeului Nicolae Bălcescu", condusă de cercetătorul istoric Horia Nestorescu-Bălcești și găzduită de Muzeul Memorial amenajat în conacul părintesc al binecunoscutului revoluționar de la 1848. Sub egida societății au fost organizate mai multe simpozioane și sesiuni de comunicări științifice, s-au editat trei publicații periodice: "Studia et acta musei Nicolae Bălcescu", "Caietele Bălcescu" și "File vâlcene", precum și mai multe culegeri de documente și studii istorice.

Astăzi, puțini își mai aduc aminte de Societatea literar-artistică a elevilor din județul Vâlcea, înființată prin 1969-1970 de prof. Constantin Rădulescu și care a avut o existență efemeră. Ca prim președinte al ei, înlocuit apoi de Petre Cichirdan, îmi aduc aminte că au avut loc doar câteva reuniuni, desfășurate la Rm.Vâlcea și la Drăgășani.

Prin Sentința din 12 august 1983, dată în Dosarul nr.5246 /1983, Judecătoria Râmnicu Vâlcea aproba înființarea Societății literare "Anton Pann", avându-l ca președinte pe dramaturgul Doru Moțoc. Ea își va înceta activitatea în 1989, reluând-o în 1998, mai întâi sub denumirea de Societatea literar-artistică "Etalon", apoi revenind la actuala titulatură de Societatea culturală "Anton Pann", condusă în prezent de scriitorul Costea Marinoiu.

După 1989, prin libertatea acordată înființării organizațiilor neguvernamentale de tot felul, s-a liberalizat și regimul juridic al asociațiilor și societăților culturale. Așa se face că acum există o mulțime de astfel de forme asociative nu doar la Rm. Vâlcea, dar și în celelalte localități ale județului. Dintre cele

mai “vizibile” ca activitate, aș menționa aici Fundația culturală “Sfântul Antim Ivireanul”, Societatea culturală “Prietenia”, Fundația “Dascălul vâlcean”, Societatea tinerilor creatori și artiști, Societatea culturală “Ariel”, care patronează și Teatrul cu același nume.

Între acestea, Forumul Cultural al Râmnicului se înscrie ca o grupare deosebit de activă, cu preocupări multiple atât în sfera cercetărilor științifice, cât și a celei literar-artistice. Dovadă sunt numeroasele manifestări organizate periodic (simpozioane, întâlniri literare, medalioane științifice), îndeosebi în sala primitoare a Bibliotecii județene, iar mai recent la Centrul Cultural “Sfântul Antim Ivireanul” din cadrul Episcopiei Râmnicului. Sub egida Forumului au fost editate ultimele trei volume din seria de “Studii vâlcene”, ajunse acum la numărul 10, dar și noua revistă trimestrială “Forum V”.

Întrucât orașul de la poalele Capelei, deși are trei supermarketuri de tip mall, este printre foarte puținele reședințe de județ care nu dispune de un Centru Cultural, cu câteva săli pentru conferințe și reuniuni literar-artistice, cu un spațiu expozițional care să nu fie doar al castei membrilor Uniunii Artiștilor Plastici, considerăm că Forumul Cultural al Râmnicului trebuie să fie nu doar un forum de dezbateri, ci și un cadru organizatoric care să-și asume în continuare rolul de a sprijini și promova activitățile în viața culturală a comunității. În acest sens, ne permitem să facem și câteva sugestii de noi abordări în tematica manifestărilor viitoare, cum ar fi: organizarea mai multor simpozioane și sesiuni de comunicări științifice privind rolul intelectualilor bucovineni și basarabeni în cultura vâlceană, exilarea mareșalului Antonescu la mânăstirea Bistrița, mișcarea de rezistență anticomunistă din munții Arnota, realizarea unui monument omagial în memoria scriitorilor, oamenilor

politici și a tuturor celor întemnițați de-a lungul anilor la Ocnele Mari, ca și editarea unei culegeri de documente în acest sens, tipărirea unor pliante cu casele memoriale din oraș și județ, realizarea și amplasarea a patru-cinci panouri mari cu harta celor mai importante obiective istorice și culturale din oraș, inițierea unor ample dezbateri cu specialiști și cetățeni privind păstrarea și reconstituirea identității cultural-istorice a municipiului Rm.Vâlcea, în consonanță cu marile realizări arhitecturale europene de acest tip, punerea în valoare a locurilor unde au trăit și lucrat I. G. Duca (Măldărești), Vintilă Brătianu (Mihăești) etc.

Împlinirea acestor proiecte nu se poate face, desigur, decât în strânsă colaborare cu autoritățile administrative și culturale locale și cu sprijinul material al acestora.

Info puls
2006-12-19

Miorița omorâtă a doua oară

Eram prin ultimele clase de gimnaziu, cred că prin 1963-1964, când profesoara de limba și literatura română a venit foarte revoltată la una din ore. Ministrul educației le ceruse inspectorilor școlari și profesorilor de specialitate să nu mai prezinte „Miorița” ca o creație reprezentativă a poporului român. Obiecția era că mesajul baladei părea cam trist și pesimist, chiar fatalist, și nu concorda cu avântul revoluționar și entuziasmul cu care masele construiau comunismul. În plus,

motivul mioritic, strâns legat de relațiile păstorești de transhumanță specifice altor timpuri, nu mai era „de actualitate”, căci înființarea colectivelor punea capăt creșterii oilor în gospodăriile individuale, aducând belșug în fiecare casă și punând capăt oricăror motive de răzbunare între ciobani. Tocmai de aceea, nici caii nu mai aveau ce căuta nu doar în literatură, ci și în viața de zi cu zi. Agricultura modernă se baza acum pe mașini, pe tractoare, iar caii nu-și mai aveau rostul ca animale de tracțiune, drept pentru care erau omorâți și aruncați în eleștee, la pești.

Mi-am adus aminte de aceste întâmplări citind în ziare și văzând la TV protestele disperate ale ciobanilor din Mărginimea Sibiului, alungați cu brutalitate din piețele bucureștene unde își vindeau brânzeturile produse într-un an de muncă sihastrică prin munții patriei. Motivația: nu știu ce directivă europeană, care ar interzice vânzarea produselor agricole dintr-un județ într-altul, chiar dacă în unele zone există lipsă acută de anumite produse. Comisarii europeni (ce titulatură leninistă au!) ne-ar mai fi transmis că, așa deodată, brânza românească nu mai corespunde normelor continentale de igienă. Caracteristicile ei organoleptice, atât de lăudate până mai ieri de occidentali, au devenit peste noapte periculoase, mai precis după acceptarea noastră în “clubul european”. Orice legătură cu reclama deșănțată făcută alimentelor “made in UE”, ca și tratamentul aplicat de ruși vinurilor moldovenești nu este deloc întâmplătoare.

Oaia mioritică nu mai e iar “de actualitate”, prin urmare trebuie constrânsă să dispară, ca să lase loc unor rase verificate aduse din nu știu ce stat comunitar, din Canada sau Australia. Cât privește brânza, nici o problemă, ne va da Uniunea Europeană tot felul de specialități, ambalate frumos și la prețuri

pe măsură, produse în fabrici aseptice și de către muncitori cu înaltă calificare, nu ca oierii noștri rămași la stadiul de gimnaziu sau liceu. Și "indicațiile prețioase" de la Bruxelles nu se opresc aici! Adio, transhumanță, adio, viață idilică la stână! Crescătorii de oi nu-și vor mai putea duce mioarele la munte decât urcându-le în furgoane mari și încăpătoare, pentru a nu a fi stresate cumva, iar la stâna, aflată uneori și la 30-40 km de orice așezare umană, trebuie musai să existe mulgătoare electrice, tancuri frigorifice, instalații moderne de preparare a laptelui și brânzei, iar ciobanii să fi urmat în prealabil … cursuri de înaltă calificare, predate de specialiști europeni care nu au văzut oi decât la grădina zoologică și în manualele școlare!

Ploconirea guvernanților români față de sultanii de la Bruxelles nu se oprește însă aici. Convinși de miile de euro cu care sunt plătiți, europarlamentarii noștri acceptă tot ce li se spune, fără să se uite măcar pe hârtiile pe care le semnează. Totul în nu-mele Integrării, ca și cum noi, românii, am fi trăit până acum în sălbăticie. Guvernanții și europarlamentarii noștri nu mai au pic de mândrie, de respect față de țară și părinți. De aceea, sunt priviți ca niște oportuniști vrednic de plâns, gata să-și vândă și mama pentru un pumn de arginți. Căci Țara este mama noastră a tuturor și la sânul ei ne strângem și când ne e bine, și când ne e rău. Vai de copiii care își reneagă părinții!

Toate țările nou intrate în comunitatea europeană și-au negociat la sânge păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, care dau identitate proprie specificului național, potrivit principiului lansat chiar de UE: "Unitate în diversitate". Românii sunt singurii care au renunțat din proprie inițiativă la orice le-ar aduce aminte de obârșia lor milenară, nu mai vor să audă de port popular, de mâncăruri "ca la mama acasă", de arhitectură, de

cântece și jocuri tradiționale, de sărbători moștenite de la străbuni. Aerul curat și apele limpezi miros urât față de “odi-coloanele” importate masiv din Apusul invadator.

Coana Europa nici nu ne-a primit bine în ograda sa că a și început să ne poruncească precum unor slugi ce suntem. Dacă vrem să bem o țuică din prunii de pe coastă, făcută la cazanul propriu, apoi să plătim noi vreo 50.000 lei vechi pe litru, sau chiar 100.000 lei dacă avem vreun botez sau vreo nuntă și producem mai mult de cinci vedre. Dacă nea Ion vrea să treacă drumul național cu carul cu boi sau căruța până la amărâtul de polog cu porumb sau grâu pe care l-a primit înapoi de la CAP, apoi nu se mai poate, musai ca să-și ia un Audi, un Logan sau un măcar un tractor mai dichisit. Iar dacă are de cosit ceva în preajma casei, trebuie să-și pună clopoței la coasă, ca să nu omoare șoarecii sau iepurii ascunși prin iarbă, că tușica Europa tare are grijă de ființele naturii. Atâta grijă, încât zice că să nu mai lăsăm vitele la păscut pe islaz, că le bate soarele și le udă ploile, mai bine să le legăm bine cu lanțuri în grajduri imense de beton, de unde să le mai scoatem doar când le ducem la abator, bolnave de TBC și reumatism la încheieturi.

In Vaslui, 35000 de căruțași riscă să moară de foame, împreună cu soțiile și copii lor, pentru că normele europene permit circulația atelajelor doar pe drumuri colaterale șoselelor principale, drumuri care nu există și nici nu se pot construi peste noapte. În Argeș, ciobani din mai multe județe s-au strâns nu să cânte și să joace ca altădată, ci ca să-și plângă de milă, unul pe umărul celuilalt, că guvernanții îi extermină nu doar ca oameni, ci și ca una dintre cele mai vechi îndeletniciri umane, creșterea animalelor în pășunat natural. Se vrea ca stânile din munții României să fie la fel de moderne ca și cele din Austria, dar nu spune nimeni că statul austriac le-a asfaltat

ciobanilor drumurile până la așezările lor montane, le-a tras curent electric și chiar apă de la izvor până în poartă, le-a dat și ajutoare pentru a-și pune pe picioare gospodăriile.

Noi acceptăm să tăiem din nou mai toate viile, ca pe vremea lui Burebista, numai că așa ne dictează interesele maimarilor de la Bruxelles, ne restrângem culturile agricole la cele permise de directivele UE, ne schimbăm obiceiurile alimentare, ne abandonăm până și morții, nunțile le feștelim pe ritmuri de manele și hip-hop, că așa e "cool" sau "trendy", iar botezurile creștinești le facem cu fereală, să nu se supere politicienii europeni multiculturali și pluriconfesionali, adică atei păgâni. Ne extaziem însă când vedem că spaniolii practică nestingheriți coridele sângeroase cu tauri, când ungurii își fac reclamă turistică cu pălincă și ceardașuri împrumutate din pusta transilvăneană, când norvegienii refuză să pescuiască doar peștii indicați de UE.

Orbi și surzi la vaietele poporului dezorientat de gâlceava politicienilor, guvernanții noștri nu vor să bage de seamă că impunerea unor norme străine de modul nostru de viață vor duce la dezrădăcinare, la haos și sărăcire, la pierderea identității naționale. Oameni buni, nu omorâți Miorița a doua oară!

Info puls
2007-01-28

Ultima mineriadă a lui Iliescu

Frământările de pe scena politică din ultima vreme nu sunt provocate, paradoxal, de schimbul de bilețele otrăvite dintre Traian Băsescu și Călin Popescu-Tăriceanu. Cel care a aprins

vâlvătaia suspendării Președintelui României și toarnă în continuare gaz peste focul neînțelegerilor dintre cele două Palate nu este altul decât fostul prim-secretar al CC al UTC, rivalul și groparul lui Ceaușescu, emanatul din Duminica Orbului, Ion Ilici Iliescu.

Hidroenergeticianul școlit la Moscova se află, spre disperarea sa și a consoartei Nina, la limita retrogradării sale politice. După ce a fost dat afară din fruntea partidului pe care l-a moșit în timpul loviturii de stat ce a urmat protestului revoluționar de la 1989, Iliescu a primit un rol decorativ, precum o mumie într-un muzeu de vechituri. Or, el care de la ’48 încoace tot luptă și luptă, nu se putea, mă înțelegeți, ca să stea pe marginea terenului și să chibițeze, mâncând semințe cu alți foști politruci rejectați. Nemulțumit că trebuie să facă temenele în fața “prostănacului” de Mircea Geoană, cel care i-a luat locul la cârma PSD, Nelu Cotrocelu a fost nevoit să cadă la pace cu cel care l-a poreclit astfel și să găsească împreună cu PRM o soluție pentru creșterea în sondajele alegătorilor.

Artizan al atâtor lovituri sub centură date democrației originale de pe Dâmbovița, Iliescu își încearcă pentru ultima dată talentele intrigante și dezbinatoare. Lozul său câștigător îl poate constitui suspendarea lui Băsescu, care ar duce la instalarea interimară a lui nea Nicu Votcăroiu pe scaunul de la Cotroceni și organizarea de către acesta a unor alegeri anticipate după chipul și asemănarea celor din 1990, 1992 și 2000. Ca să câștige acest pariu și să se cocoațe iar în fruntea trupelor pesediste, Iliescu nu se sfiește să pună la cale o nouă mineriadă. Ultima din viața sa, căci împlinește totuși 77 de ani.

Deși nu-i mai are în preajmă pe foștii aghiotanți Năstase, Mitrea și Cozmâncă, fostul președinte al țării este ajutat în noile sale demersuri de bandele securiste ale lui Vadim, aceleași

care l-au sprijinit și atunci când i-a chemat pe mineri la București ca să înăbușe mișcarea anticomunistă din Piața Universității și ca să-l dea jos pe incomodul premier Petre Roman. Aceleași bande extremiste l-au inventat pe Miron Cozma și l-au pus să agite minerii din Valea Jiului, într-o mișcare sinucigașă, ca să pornească un război fratricid împotriva fraților lor din restul țării, împotriva Țării însăși, a stabilității și a instituțiilor sale legitime. Toate acestea Iliescu le-a făcut și le face nu doar dintr-o vanitate personală de a se afla mereu în fruntea bucatelor, dar și pentru că are niște comandamente clare trasate de foștii săi instructori politici de la Răsărit. Cum altfel vă explicați că acest scandal al suspendării președintelui Băsescu și al contestării guvernului Tăriceanu s-a inflamat brusc imediat după acceptarea aderării țării noastre la Uniunea Europeană și în apogeul luptelor anticorupție declanșate împotriva cercurilor mafiote?

Cui nu-i place noul curs al României, noile sale orientări vădit pro-occidentale și pro-americane? Cine are, oare, interesul ca oficialii de la Bruxelles, străinătatea chiar să creadă că țara noastră - care stă, vorba domnului Iliescu, ca o sulă în coasta Rusiei - nu-și are conducătorii potriviți? Cui nu-i convine ideea lui Băsescu de reunire a României și a Moldovei de peste Prut între granițele virtuale ale Uniunii Europene?

Pe de altă parte, să nu uităm că Ion Iliescu are încă nostalgia vremurilor în care totul îi sta la picioare, el fiind tătucul care avea grijă de noi. Revoluționar de profesie, ca și tatăl său, a fost mai toată viața “muncitor cu vorba”, adică activist de partid. În această calitate, a ocupat mai mereu câte o funcție importantă în nomenclatorul de partid, care i-a asigurat un trai liniștit. Ba a fost secretar cu propaganda la CC al PCR, ba prim-secretar al CC al UTC, ba prim-secretar al unor comitete

județene de partid. Nu cunoaște munca decât din manualele de marxism și din relatările activiștilor din subordine, nici măcar acasă nu a bătut vreun cui într-o ulucă, nu a înlocuit un bec ars. La piață s-a dus doar pentru a-l vedea lumea la televizor. A avut întotdeauna zeci de servitori în preajmă, el care milita împotriva vieții burgheze și a exploatării de către om. Slugi plătite de către noi, contribuabilii.

S-a spus mereu că Iliescu e "sărac și cinstit". Fals. Căci nu a întinat doar idealurile comuniste de austeritate materială și egalitate socială cu ceilalți membri ai societății, dar a fost și unul din miile de profitori nomenclaturiști. A stat tot timpul pe gratis în vile somptuoase rechiziționate de la "dușmanii poporului", a mâncat și a fost servit pe gratis de personalul pus la dispoziție de "gospodăria de partid", a avut mereu o mașină la scară, milițieni, securiști și sepepiști care să-l apere (de cine?) și să-i rezolve cele mai alese pretenții. Trai nineacă, pe banii poporului. !

Chiar dacă nu a făcut el personal afaceri dubioase, Iliescu le-a acoperit tot timpul prin atitudinea sa pasivă, prin protejarea unor apropiați devotați, care au întreținut în jurul Palatului Cotroceni zeci de rețele mafiote. Până și un Dan Iosif și-a luat vilă în cartierul Primăverii, pe care nu mai vrea să o retrocedeze adevăraților proprietari.

Văzând ea "bunicuța" că se apropie funia de par, s-a gândit că ar mai fi rost de o mineriadă, măcar să aibă un dosar bogat când va fi judecată pentru încercările disperate de deturnare a mersului României către adevărata democrație. Acum are însă un președinte de țară care, în ciuda unui trecut pus sub prezumția unei colaborări cu fosta Securitate, nu a ezitat să solicite desecretizarea dosarelor foștilor informatori ai acestei instituții represive, s-a luat la trântă cu marile cercuri

de interese mafiote din jurul guvernului și al ministerelor, a cerut controlul amănunțit al averilor demnitarilor, mulți îmbogățiți peste noapte, prin "tunuri" trase economiei naționale.

În mineriada sa de suspendare a lui Băsescu din funcția de Președinte al României, Iliescu a primit un sprijin neașteptat din partea presei. Presă care a fost cumpărată, în proporție de 80 la sută, de cercurile mafiote de interese. Aproape niciun gazetar nu vrea să analizeze conținutul bilețelului trimis de Tăriceanu lui Băsescu, toți îl acuză doar pe președinte că l-a făcut public și nu a tăcut mâlc, că se bagă peste premier și afacerile sale, în loc să stea și să bea whisky la Cotroceni. Ca să se manipuleze opinia publică, se scot de la naftalină tot felul de hârtii cu rezoluții prezidențiale către miniștri, neutre ca mesaj, dar acuzatoare ca …procedură, pentru că ar fi trebuit adresate doar premierului. Unii avocați ai PSD, care și-au luat vile de la RAPPS pe doar …100 (una sută) euro, nu ezită să afirme că Băsescu încalcă zilnic Constituția, chiar și atunci când respiră. Conservatorii, galbeni de frica neatingerii pragului de intrare în parlament în cazul unor alegeri anticipate, îl șantajează pe președintele Băsescu cu amenințarea dezvăluirii unor noi înscrisuri penale ale acestuia, pe care însă nu le prea găsesc. Poate că ar fi bine să se ajungă la referendum, pentru a vedea că poporul alegător, ca și oficialii europeni, îl percep pe Băsescu ca pe un reformator al vechilor structuri comuniste și securiste, un președinte nu lipsit de anumit tact în luările sale de cuvânt și în menținerea unor prietenii, dar un jucător activ, mereu cu ochii pe cei care încalcă prea ostentativ legile țării. Dacă ar avea onoare, Iliescu și toți parlamentarii care au cerut suspendarea lui Băsescu ar trebui să-și dea demisia a doua zi după votul negativ al electoratului.

Info Puls, 2007-02-02

Fenia Driva - bibliotecara scriitoare

Încerc de mai multă vreme să scriu despre cărțile Feniei Driva, bibliotecara din Călimănești, dar de fiecare dată cuvintele mi s-au părut nu îndeajuns de cuprinzătoare pentru tot ce aveam de spus. Deși am lucrat ani buni la secția Cultură a ziarului „Orizont” din Rm.Vâlcea, acum mai bine de trei decenii, și am fost de mai multe ori cu treburi gazetărești în orașul - stațiune, nu am trecut decât de două sau de trei ori pe la Biblioteca de la capătul podului dinspre Ostrov. S-ar putea să fi scris câteva rânduri sau vreo informație despre nenumăratele activități cu cartea desfășurate aici, nu-mi mai aduc bine aminte, pentru că nu am la îndemână colecția ziarului să verific, dar știu că despre „dinastia bibliotecarelor Driva” de la Călimănești se vorbea frumos în toate instituțiile județene de cultură.

Cert este că din vremurile acelea eu îmi reconstitui, mai clar, doar chipul Floricăi Driva, mama Feniei, prima bibliotecară din familie, care și-a adus fata încă de pe la 12 ani ca să se obișnuiască cu munca printre rafturile pline cu cărți, învățând-o cum să le înregistreze și să le aranjeze după cataloage și CZU (Clasificarea Zecimală Universală). Așa a prins drag Fenia de cărți și de cititorii care veneau să le împrumute, încât nu și-a mai dorit altceva decât să o înlocuiască pe mama sa la bibliotecă. Se spuneau numai lucruri bune despre aceste devotate slujitoare ale cărții, despre întâlnirile literare organizate de Florica și Fenia Driva, mai ales vara, cu poeții și prozatorii veniți să se odihnească „prin muncă” la Casa de creație de lângă debarcaderul „Pescăruș” din Călimănești.

Despre Fenia Driva am auzit și citit mai ales după 1989. De

altfel, abia acum și-a dat la iveală fosta bibliotecară talentele ascunse de scriitoare, dezlegându-și totodată sacul cu amintiri prețioase despre marile personalități ale literaturii române pe care le-a cunoscut și cu care a purtat o îndelungată corespondență. Timișoreanca stabilită pe malul Oltului, lângă Cozia voievodului Mircea cel Bătrân, s-a îndrăgostit și legat pe viață de aceste minunate locuri, de oamenii săi primitori, despre care va scrie pagini pline de căldură și admirație. Dintr-o astfel de prețuire față de concetățenii săi, s-a născut și ideea primei cărți a Feniei Driva, scrisă în colaborare cu regretatul cercetător literar, profesorul Dumitru Mitrana din Jiblea. „Călimănești. Oameni de știință, artă și cultură. Dicționar" a apărut în 1999 la Editura Conphys din Rm.Vâlcea și cuprindea 25 de personalități născute în Călimănești și alte 20 originare din alte localități, dar care s-au stabilit și au lucrat în orașul-stațiune.

Ediția revăzută a acestei lucrări, intitulată „Călimănești și oameni ai săi. Știință, artă, cultură, sport. Dicționar", a fost scoasă cu sprijinul inimosului și ambițiosului primar al orașului Călimănești, ing. Ilie Amuzan, cu prilejul aniversării a 618 ani de la prima atestare documentară a localității (20 mai 1388). Repertoriul personalităților inventariate este mult îmbogățit, a ajuns la 81, de la primul poet român, Filotei, fostul logofăt al lui Mircea Voievod călugărit la Cozia, autor pe la anul 1400 al unor scurte tropare numite „Pripeale", până la actori ca Pompilia Vasiu, Vasile Lucian, Raluca și Florin Zamfirescu. Sunt menționați câțiva dintre primii noștri cărturari, slujitori devotați nu doar ai lui Dumnezeu la Mânăstirea Cozia, dar și ai literelor caligrafiate cu migală la lumina palidă a lumânărilor, precum ieromonahul Antim, autor al unei „Cosmografii" (1766-1767), călugărul traducător Ghenadie Cozianul, copistul Grigorie sau lexicograful Mardarie Cozianul, autor în secolul XVII al

unui „Lexicon slavo-român”. Din epoca modernă și contemporană, rețin atenția nume precum cele ale arhitectului Mircea Alifanti, ale medicilor Victor Botvinic, Octavian Udrește sau George și Gheorghe Mămularu, ale profesorului și publicistului Vasile Berbece, ale scriitorilor Ion Constantinescu-Jiblea, Tudor Dumitru Savu, Alecu Sanda, Paula Adriana Cozian, Felix Anton Rizea, dar și ale lingvistului Ion Cârstoiu ori ale istoricului și criticului literar Alexandra Kazi-Tani, care predă de mulți ani la Universitatea din Alger. Biografia Ioanei Cantacuzino, una dintre primele noastre aviatoare, trimisă în exil la Călimănești de mareșalul Antonescu, cu care intrase în conflict, se citește ca un mini-roman de aventuri. La fel și biografia generalului și omului politic Nicolae Rădescu, fost prim-ministru al României în perioada 6 decembrie 1944 - 28 februarie 1945, mort în exil la New York în 1953, sau cea a pictorului și profesorului Vlaicu Ionescu, emigrat mai întâi în RFG și apoi în SUA, cunoscut în lumea întreagă îndeosebi ca un neîntrecut interpret al profețiilor lui Nostradamus. Nu știu însă de ce nu s-a amintit în lucrare și A.E. Baconsky, al cărui nume s-a dat bibliotecii orășenești, chiar dacă legăturile acestuia cu Călimănești au fost doar sporadice și datorate mai ales îndelungatei prezențe a tatălui său ca preot la Jiblea.

Mare admiratoare a poetului de la Lancrăm, Fenia Driva îi dedică lucrarea lexicografică „Lucian Blaga. Dicționar” (Ed. Offsetcolor, Rm.Vâlcea, 2003). Cu acribie tipică de bibliotecar, recenzează nu mai puțin de 346 de denumiri privind monumente arhitecturale și religioase, nume biblice și mitologice, oameni de cultură și artă, personalități istorice, toponime românești și străine întâlnite în opera poetică și în volumul de memorialistică „Hronicul și cântecul vârstelor”. Este un îndreptar extrem de util pentru toți cei pasionați de literatura celui

care se autodefinea „mut ca o lebădă”.

O carte scrisă cu multă dragoste și la care ține foarte mult doamna Fenia se cheamă „Capodoperele iubirii”, apărută la aceeași editură Offsetcolor, în 2005. Sunt prezentate poveștile a 35 de mari cupluri de îndrăgostiți, atât din literatură, cât și din muzică și arte plastice. Subiect gingaș și tumultuos, dragostea nu se arată la fel pentru toți și pretutindeni, pentru unii este prilej de încântare și extaz, pentru alții, de amărăciune și întristare. Indiferent cum se manifestă, dragostea rămâne cel mai înălțător și mai de nepătruns sentiment uman. În acest sens, titlurile capitolelor sunt grăitoare prin ele însele: „Dante - Beatrice sau idealul eternului feminin”, „Honoré de Balzac – Eveline Hamska. Dragoste și glorie”, „Schumann – Clara Wieck. Lacrimi și iubire”, „Mihai Eminescu – Veronica Micle. Dulcea lui Doamnă, Eminul ei iubit”, „Ciprian Porumbescu – Berta. Iubire neîmplinită”, „Salvador Dali – Galla. Regina absolută a vieții sale”, „Mircea Eliade – Maitreyi Devi. Iubire cu miros de parfum, cu miresme de santal”.

„Scriitori și autografe”, apărută la Editura Sitech din Craiova, în 2001, este o carte-document care adună între coperțile sale crâmpeie din viața literară a 85 de oameni dedicați scrisului. Sunt istorisite, pe scurt, întâlnirile care au prilejuit acordarea de autografe pe cărțile date de autori sau aflate în Biblioteca orășenească din Călimănești. De regulă, contactarea poeților și prozatorilor s-a făcut în timpul vacanțelor pe care aceștia le-au petrecut la Vila scriitorilor de pe malul Oltului. Entuziastă și tenace, Fenia Driva a profitat de prezența acestora și a organizat cu frenezie lansări de carte, întâlniri ale scriitorilor cu cititorii, șezători literare, dar nu a uitat să solicite și prețioasele autografe pentru zestrea bibliotecii. Rând pe rând, au semnat întru nemurire Valeriu Anania, Mihail Drumeș,

Constantin Mateescu, Doru Moțoc, Ada Orleanu, Mircea Sântimbreanu, Cella Serghi, Laurențiu Ulici, Dimitrie Vatamaniuc, Grigore Vieru și mulți alții. Comentariile Feniei Driva care însoțesc dedicațiile scriitoricești constituie, ele însele, pagini emoționante de istorie literară trăită pe viu.

Convins de talentul literar al Feniei Driva, aștept cu nerăbdare să văd ce surprize editoriale ne mai rezervă aceasta.

Info Puls
2007-03-15

De ce nu ne iubim cu francezii

20 martie este Ziua Francofoniei. O dată care ar trebui să fie o mică sărbătoare pentru toți românii, frați mai mici, dar totuși de sânge cu conaționalii lui Voltaire, Racine, Molière, Rimbaud, Baudel… Din păcate, ca și în viața de fiecare zi, relațiile "de familie" dintre români și francezi nu mai sunt ce au fost. Și nu neapărat din vina lor, ci a noastră, a celor de azi, cărora ni se pare mai plăcută adierea vântului de peste Ocean.

Începând din secolul al XVIII-lea, franceza a devenit limba preferată a vechii aristocrații române, limba tinerilor "bonjuriști", a celor care aduceau de la Paris nu doar învățături înalte, ci și maniere elegante de comportare, o viziune modernă asupra dezvoltării societății. Introducerea francezei în saloanele și școlile românești a marcat desprinderea de trecutul greco-slavon și apropierea noastră de civilizația Apusului. De aceea,

franceza a fost supranumită “langue de coeur”, limba emancipării spirituale.

Evadarea în 1989 din “lagărul comunist” ne-a aruncat direct în brațele yankeilor, uitând că aceștia au fost copărtași la internarea noastră în lagăr, la împărțirea Europei de la Yalta din 1945. Francezii ne-au modernizat și ne-au reorganizat armata, ne-au sprijinit în primul război mondial, ca și în refacerea României Mari, în timp ce americanii ne-au bombardat orașele și rafinăriile în cel de-al doilea război mondial, iar apoi i-au abandonat pe românii din rezistența anticomunistă din munți, lăsându-i să moară așteptând un ajutor iluzoriu, care nu le-a fost acordat niciodată pentru că unchiul Sam nu vroia să-l supere pe Ivan de la Răsărit.

Aceasta e realitatea crudă din care s-a întrupat dragostea noastră pentru “ciunga”, Coca-Cola și fast-food-uri, așa s-a orientat noua noastră politică externă pe axa București-Londra-Washington. La siluirea noastră dau o mână zdravănă de ajutor și drăguțele noastre televiziuni, care ne bagă seară de seară în case și în creier toți monștrii pe care îi poate naște somnul rațiunii: violuri de babe și copii, crimele cele mai abjecte, toate accidentele de mașină, bătăile, rănirile și bolile cele mai cumplite, filmate și prezentate cât mai în gros-plan, toate marca USA.

E paradoxal, remarcă Nicolae Drăgulescu într-un studiu dedicat “Francofoniei, cale originală de deschidere către lume” (1995), dar, “Cu toată relativ marea distanță ce separă cele două spații socio-culturale și, mai ales, cu toate vicisitudinile istoriei (ce au îndepărtat pe români de francezi pe parcursul celor 50 de ani de război cald și rece, între anii 1940-1990), interesul, simpatia, atașamentul și chiar dragostea românilor pentru limba franceză, francezi și Franța nu au scăzut, ci s-au

menținut și, uneori, chiar s-au amplificat, generând astfel francofonia (= cunoașterea și practicarea limbii franceze) și chiar francofilia (= atașamentul față de francezi și Franța) românilor."

Într-adevăr, statisticile arată că jumătate din elevii români continuă să aleagă limba franceză ca obiect de studiu obligatoriu, iar mai bine de un sfert dintre conaționalii noștri vorbesc curent această limbă. Și aceasta nu doar pentru că franceza este o prestigioasă limbă literară, o riguroasă limbă filosofică și științifică, dar și pentru că este limba celei de-a patra puteri mondiale pe plan industrial, agricol și comercial.

Ca o recunoaștere a acestei orientări lingvistice, țara noastră a fost desemnată să organizeze în septembrie anul trecut Sommetul Francofoniei, prilej cu care au venit la București 63 de delegații naționale la nivel înalt, e drept cu precădere din spațiul african. Desfășurarea reuniunii ar fi trebuit să mai îndulcească relațiile noastre cu Franța, care, să nu uităm, ne-a ajutat mult mai mult decât SUA în procesul de intrare în NATO și în UE. Dar nu a fost chiar așa, pentru că ziariștii noștri de astăzi au ochi doar pentru ceea ce vine de peste Ocean, impunând un stil al societății de consum agresiv, neadecvat lentorii mioritice și total contrar "finețurilor artistice" specifice parizienilor. Asta în ciuda faptului că americanii înșiși, de la Hemingway încoace, nu se simt împliniți cultural dacă nu fac măcar o vizită prin muzeele și teatrele de pe malurile Senei.

Din păcate, ziariștii noștri de pe Dâmbovița, predispuși a lua totul în bășcălie, atât din neștiință cât și din interese mercantile, au aruncat cu noroi cât se poate în această grandioasă manifestare internațională, coborând-o practic în derizoriu. Nu s-a scris decât despre blocarea unor artere de circulație și despre inerentele incidente de organizare, susținându-se me-

reu și halucinant teza inoportunității desfășurării acestei reuniuni la București. Mai era puțin și se cerea retragerea noastră din Organizația Internațională a Francofoniei. Motivul? Prezența prea multor africani, pe care bravii noștri ziariști pro-europeni i-a tratat ca pe niște maimuțe, urmărindu-i fără pic de jenă până și la toaletă, dând pe posturile TV sau în ziare orice gest care ar fi părut indecent și i-ar fi compromis pe oaspeții noștri. Dacă am mai fi fost sub regimul Legii presei lui Cuza de la 1862, atingerea adusă unor demnitari străini ar fi fost penalizată drastic.

Sărmanii români n-au înțeles nimic din politica lui Ceaușescu de sprijinire a acestor state africane, cărora le da ajutoare materiale și militare, e drept, dar și de la care avea întotdeauna sprijin asigurat în toate forumurile de decizie ale lumii. În plus, Africa era - și este încă - o piață uriașă de desfacere pentru produsele românești, comerțul exterior românesc găsind aici un debușeu excelent.

Și, totuși, de unde această antipatie față de Franța și francezi din ultima vreme? E adevărat că frații noștri mai mari din Apus ne cam fac țigani peste tot, de la sport până la politică, reproșându-ne șmecheriile, spargerile de case și de parcomate, cerșetoria și traficul de femei, dar și inconsecvența în opinii, deteriorarea unor relații bilaterale de sute de ani și crearea unor noi alianțe prin abandonarea celor vechi. Să fim însă bărbați și să recunoaștem că, de cele mai multe ori, francezii au dreptate.

Cât privește pe vâlceni, și ei se comportă cam la fel ca toți ceilalți români, întorcând cam ușor barca înspre America. De aceea, nu pot decât să aplaud gesturile culturale ale lui Ioan Barbu, patronul ziarului “Curierul de Vâlcea”, care a întreprins o cercetare aprofundată a situației bisericești a românilor or-

todocși din Hexagon, după care a publicat cartea bilingvă "Franța ortodoxă", cu sprijinul traducătorului Jean Yves Conrad. Vizita, zilele acestea, a unei delegații de primari din Regiunea Bouche-du-Rhône, în vederea realizării unei înfrățiri cu omologii lor români din Vâlcea, arată că există suficiente resurse pentru relansarea relațiilor româno-franceze, mai ales că oaspeții noștri și-au exprimat încântarea față de frumusețea și uriașul potențial balneo-climateric al stațiunilor de pe Valea Oltului. Să nu uităm, de altfel, că însuși împăratul Napoleon al III-lea a urmat prin 1869 o cură cu apă minerală de la Călimănești, care i-a fost expediată în Franța, după ce medicul francez Joseph Caillat a venit aici și a analizat calitățile terapeutice ale apelor respective.

Așadar, nu strică să cunoaștem limba franceză, mai ales că vechii latini spuneau că cei care învață o limbă străină mai capătă un suflet în plus.

Info Puls
2007-03-24

Leca Morariu și Jurnalul său vâlcean

Născut la 13/25 iulie 1888 la Cernăuți, istoricul literar, folcloristul, publicistul și scriitorul Leca Morariu a fost nevoit să se refugieze în 1944 la Rm.Vâlcea, ca să scape de persecuțiile bolșevicilor care reocupaseră străvechiul pământ românesc al Bucovinei, Basarabiei și Ținutului Herța. Va rămâne aici, îm-

preună cu soția Octavia Lupu, cu asistentul său Traian Cantemir și alți intelectuali bucovineni, până la moartea sa, în 1963, încercând să desfășoare o bogată și diversă viață literară și muzicală, așa cum o făcuse în orașul său natal.

Când a venit și s-a stabilit în micul târg de la poalele Capelei, Leca Morariu era cunoscut deja ca un apreciat profesor de literatură română modernă și folclor la Universitatea din Cernăuți, numit în două rânduri decan al Facultății de litere și filozofie, președinte al Societății "Armonia" și director al Teatrului Național din Cernăuți, director al Institutului de literatură, filologie, istorie și folclor "Mihai Eminescu", director și fondator al revistelor "Făt Frumos", "Buletinul Mihai Eminescu" și "Fond și formă". În ciuda acestei impresionante cărți de vizită și a eforturilor făcute, el nu va reuși să transfere aura de multiculturalitate a Cernăuțiului pe malul Oltului. După 1944 Râmnicul nu mai era "capitala tipografilor", cum îl numise Iorga cândva, iar noii culturnici comuniști nu aveau nimic din prestanța și potența creatoare a unor cărturari precum Antim Ivireanul sau Anton Pann. Astfel că Leca Morariu a trebuit să-și câștige existența ca simplu profesor de violoncel la Școala de muzică.

Despre toate aceste tribulații zilnice ale distinsului intelectual bucovinean vom afla din „Jurnalul" pe care acesta l-a ținut în mod regulat vreme de aproape două decenii. Circa 80 de pagini din aceste însemnări vâlcene, reunite sub numele generic „Drumuri oltene", au fost publicate în cartea „Pe urmele lui Creangă și Drumuri oltene", apărută la Editura Timpul din Iași, în 2004. Îngrijitorul ediției, cercetătorul ieșean Liviu Papuc, autor în același an și al unui amplu studiu monografic despre Leca Morariu, a selectat „doar însemnările de călătorie în sânul naturii, pe la mănăstirile și schiturile din zonă și prin unele localități pe unde și-a purtat pașii profesorul". Așa cum

mi-a precizat însă dl. Papuc într-o recentă scrisoare, întreg manuscrisul jurnalului, păstrat cu sfințenie la Fundația „Leca Morariu” din Suceava, ar conține peste 900 de pagini. Sunt menționate aici date și informații deosebit de prețioase despre viața Râmnicului și a împrejurimilor dintre 1944-1963, de la „acele timpuri teribile ale sfârșitului de război” până la instaurarea deplină a regimului comunist.

Astfel de consemnări despre această perioadă tulbure sunt extrem de puține, doar Constantin Mateescu și Nicolae Angelescu depunând mărturii scrise în acest sens. De aceea, consider că este nu doar o datorie de onoare să edităm manuscrisele inedite ale lui Leca Morariu despre Vâlcea, ci și o obligație de interes public major, căci, sunt sigur, paginile de jurnal vor constitui un tezaur indispensabil de informare pentru toți cei care vor să reconstituie istoria și atmosfera acelor ani.

Din însemnările lui Leca Morariu din primăvara anului 1944, pe care le-a transcris și mi le-a trimis Liviu Papuc, reiese că profesorul bucovinean a părăsit Cernăuțiul pe 21 martie 1944, ajungând la Rm.Vâlcea duminică 26 martie la orele 6 seara. Era însoțit de profesorul Orest Bucevschi de la Facultatea de Teologie din Cernăuți, evacuată încă din 1941 la Suceava și apoi, în 1944, la Râmnic. Aici erau mutate, provizoriu, și Catedra de literatură modernă și folclor a Facultății din Cernăuți, și Institutul de literatură, filologie, istorie și folclor “Mihai Eminescu”, care vor încerca să-și desfășoare activitatea aproape în mod normal. Iată câteva notații în acest sens din “Jurnal”: “Miercuri 19/IV. Pornit după fier (“mașină”) de călcat, mă întâlnesc cu Al.Ieșan. Deci Al.Ieșan la noi, și, poate, candidat la cameră la noi. Ieșit cu Al.Ieșan, întâlnit cu d-na și d-l Prodan, N.Grămadă, Obadă etc. Tândălim pe la Facultate. Colegii Iordăcheşti mi-i aduc pe cumnatul lui Cantemir cu doamna. (…)

Stau de vorbă cu musafirii lui Bibi Onciul: funcționarii Societății pentru cultură Galan și Pușcașu.

Vineri 21/IV. C. Tomescu cu poetul Ion Buzdugan, care-și caută debușeu pentru stihurile sale. Trimit una-alta pentru "Revista Bucovinei" și "Gazeta Transilvaniei".

Sâmbătă 29/IV. A.m. primul Consiliu al Facultății. Beschwicktigungspolitik! Ticăloșelul de Popovici care și-a îmbarcat mai toată mobila, în loc de cărți, scapă foarte ieftin, ba chiar cu 15.000 lei premiu. Cu Loichiță și Ieșan la șeful poliției.

Marți 9/V. A.m. (lucrând la m-sul protopopului Cândea, tatăl lui Romul) ne vizitează d-na și d-l G.Drumur. Îi cer versuri pentru Făt! La tipografia "Unirea" (nouă) pun la cale publicarea Fătului. D.a. ne vizitează Ilie Doboș-Boca… cu 500 lei abonament pentru Făt!

Joi 15/VI. Vizită: Ilie Doboș-Boca. Îl iau la ședința Institutului "Cernăuți" – ședință, iarăși splendidă, cu 12 participanți (între care noi, Iancu Prelipcean și Mihai Cazacu) și 10 comunicări! Chiar și a lui Al.Ieșan și… C.Tomescu."

După cum se vede, floarea intelectualității cernăuțene se mutase în Vâlcea, fără a-și înceta obișnuitele activități universitare, literare și muzicale. În Râmnic se găseau atunci poeții George Drumur, care va rămâne timp de doi ani profesor la Școala profesională de ucenici din Brezoi, și Ion Buzdugan, cel care, în calitatea sa de secretar al Sfatului Țării, a redactat și a citit la 27 martie 1917 moțiunea de unire a Basarabiei cu Țara, erau profesorii universitari Al.Ieșan, Milan Șesan, Cicerone și Valeriu Iordăchescu, decanul Facultății de Teologie Loichiță, compozitorul și dirijorul Mircea Hoinic, istoricii N.Grămadă și Constantin Tomescu. Ultimul va scoate la 19 mai 1944 un număr din "Deșteptarea", foaie pentru luminarea poporului, iar Leca Morariu va edita mai multe numere din revistele "Făt

Frumos”, “Fond și formă” și “Buletinul Mihai Eminescu”, începute la Cernăuți. Prin ținerea regulată a examenelor la facultate, ca și a ședințelor Institutului, se dorea continuarea cercetărilor și păstrarea unei iluzii de viață studențească și științifică normală, în ciuda vicisitudinilor războiului și refugiului.

Așadar, o viață culturală bogată și diversă, la care însă nu vom vedea participând prea mulți intelectuali localnici, căci vâlcenii nu avuseseră până atunci asemenea instituții de anvergura celor refugiate aici temporar. În plus, neam de negustori, sunt mai reticenți în promovarea unor acțiuni care nu par să le aducă un câștig material imediat. De aceea, cred că publicațiile vâlcene de astăzi ar trebui să acorde mai multă atenție acestei perioade din trecutul urbei noastre, să reliefeze mai atent contribuțiile esențiale aduse de intelectualii basarabeni și bucovineni la crearea în orașul de adopție a unui climat literar-artistic asemănător celui din marile centre culturale și studențești ale țării.

Cu mai mult sprijin din partea localnicilor, Rm.Vâlcea ar fi putut deveni un „mic Cernăuți”, chiar dacă nu dispunea de infrastructura culturală și artistică necesară și nici de forțe intelectuale de talia refugiaților bucovineni și basarabeni.

Info Puls
2007 04 04

Uniunea Artiştilor Plastici - în colaps!

● Tonitza şi Ciucurencu vânduţi la mezat
● Brâncuşi nu e admis printre artiştii ţării
● Zugravii - interzişi de UAP

"Adevărul literar & artistic", nr.938 din 10 septembrie 2008, publică în paginile 8-9 un amplu articol despre „Falimentul Uniunii Artiştilor Plastici", organizaţie care a rămas fără sediul central şi fără majoritatea atelierelor şi galeriilor. Se află, cum s-ar spune, în moarte clinică. Agonia a început însă mai demult, am scris şi noi câte ceva despre aceasta.

Uniunea Artiştilor Plastici (UAP) este unul dintre ultimii dinozauri creaţi de obscurantismul comunist din România. Nu o spun doar eu, ci şi sute de artişti plastici români care s-au revoltat împotriva politicii culturale de apartheid practicată de această asociaţie profesională anti-artistică. Am citit plângerile lor în presa scrisă şi pe Internet, le-am ascultat la radio şi televiziune. Ce critică ei?

Artiştii plastici protestatari reclamă modul sectar şi totalitar în care se comportă conducerea acestei organizaţii, care a re-instaurat dictatura politrucilor culturali, sprijinită pe toate căile, ilegal însă, de Ministerul Culturii şi Cultelor. Spun ilegal pentru că, potrivit statutului său de organizaţie neguvernamentală, chiar dacă recunoscută de utilitate publică, UAP nu ar trebui să se bucure de mai multă atenţie din partea statului decât alte ONG-uri. Or, prin sforile trase de unii membri ai UAP, care-şi simţeau periclitate privilegiile pe care şi le-au creat prin funcţiile administrative pe care le ocupă, aceştia au tras

sârmă ghimpată în jurul uniunii, pe care au transformat-o într-un lagăr în care doar ei, Kommandatura, au drept de viaţă şi de moarte asupra nefericiţilor aduşi cu anasâna ca să le slujească poftele nesăţioase de mărire şi îmbogăţire.

Ca să vedeţi dacă exagerăm sau nu, vom da câteva exemple spre analiză. Vom începe cu fostul preşedintele al UAP, Zamfir Dumitrescu, care, conform propriei declaraţii de avere, avea la un moment dat cinci apartamente în București, două case de locuit şi două de vacanţă, patru automobile, o colecţie de artă contemporană valorând circa un milion de euro, obiecte de artă şi cult estimate la 200.000 de euro, o colecţie de artă de patrimoniu de 500.000 de euro, mobilier şi artă decorativă de 200.000 de euro, bijuterii de 50.000 de euro, titluri de stat în valoare de 300.000 de dolari, precum şi două conturi bancare cu circa opt miliarde de lei vechi. Cum să părăsească el corabia UAP, când mai erau atâtea de prădat? Ultima "inginerie artistică" a fost vânzarea tablourilor de patrimoniu din colecţia UAP, pentru a plăti, cică, datoriile Combinatului Fondului Plastic (altă monstruozitate exclusivistă, creată în 1968), aflat şi el în moarte clinică. Aşa s-au vândut la mezat, unor interpuşi ai lui Adrian Năstase, protectorul lui Zamfir Dumitrescu, pânze semnate de Camil Ressu, Nicolae Tonitza, Gheorghe Petraşcu, Jean Steriadi, Corneliu Baba, Alexandru Ciucurencu, Theodor Pallady şi alţii.

În timp ce fostul preşedinte al UAP şi acoliţii săi, între care mulţi preşedinţi ai filialelor judeţene ale UAP, intrau în topul celor mai bogaţi oameni din România, majoritatea adevăraţilor şi autenticilor artişti plastici se zbăteau (şi se zbat încă) în lipsuri materiale care nu le periclitează doar creaţia artistică, ci şi viaţa lor şi a familiilor lor. Nu au ateliere proprii, nu au

bani pentru vopseluri sau pânze, nu au acces la cele mai bune săli de expoziţii, rezervate doar celor din conducerea UAP.

Mai rău este însă că între UAP şi restul artiştilor plastici neafiliaţi s-a creat o prăpastie uriaşă, peste care nu se prea întrevede a se construi vreo punte de legătură. Cel puţin în viitorul apropiat. Cum s-a ajuns aici?

Ideea organizării pictorilor într-o asociaţie a lor este veche, datează încă de pe vremea breslelor de meseriaşi. Astfel, la 1776 lua naştere prima breaslă a zugravilor şi boiangiilor din Ţara Românească, din care se va desprinde zece ani mai târziu breasla pictorilor de subţire, adică a pictorilor portretişti. Erau asocieri restrictive, menite să-i protejeze pe membrii acestora şi să le asigure exclusivitate în practicarea îndeletnicirii lor. Abia peste 150 de ani, în 1921, se va înfiinţa Sindicatul Artelor Frumoase, dar acesta nu va interzice celelalte grupări artistice: “Arta nouă”, “Grupul nostru”, “Criterion” sau “Contimporanul”, de exemplu, cărora li se va permite să-şi trimită membrii să expună la Salonul Oficial organizat anual de sindicat.

Transformarea Sindicatului Artelor Frumoase, în 1950, în Uniunea Artiştilor Plastici din Republica Populara Română, ca unică formă de organizare a pictorilor şi sculptorilor, impune automat şi controlul ideologic din partea Partidului Muncitoresc Român, redenumit Comunist în 1965. Sunt interzise expunerea nudurilor în expoziţii, se lansează tematici obligatorii pentru expozanţi (precum “Muncitor fruntaş” , “Miner în abataje”, “Tractorist pe ogor”), primirea noilor membri în UAP se face pe bază de dosar, se dau subvenţii numai acelor creatori care “sunt pe linie”. Se creează filiale în mai multe oraşe mari ale ţării, apoi în fiecare judeţ, pentru ca nimeni să nu se abată de la politica partidului unic în domeniul artelor frumoase.

După 1989, UAP nu-şi schimbă decât stăpânii şi, deşi se declară prin statut organizaţie neguvernamentală, se subordonează total diverselor guverne care se succed la cârma ţării. Cei mai obedienţi dintre conducătorii filialelor devin adevăraţi satrapi culturali pe plan local, fiind mâna dreaptă a autorităţilor judeţene în impunerea conduitei artistice nu doar în ceea ce priveşte pictura şi sculptura. Aşa s-a întâmplat şi la Rm. Vâlcea. Nu se petrece eveniment cultural fără ca preşedintele filialei UAP să nu fie implicat şi consultat ca specialist. Un "specialist" plurivalent. Nu mă îndoiesc că, dacă ar exista în Vâlcea şi o filială a Uniunii Scriitorilor din România, autorităţile administrative şi culturale ar apela şi la aceasta.

Atât în Bucureşti, cât şi în ţară, UAP a fost "împroprietărită" de Secţia propagandă şi cultură a CC al PCR cu sedii impozante, instalate în vile şi case boiereşti naţionalizate, cu săli de expoziţii şi mulţime de ateliere de creaţie. Artiştii plastici independenţi nu s-au putut bucura însă de aceste privilegii. Valul retrocedărilor stârnit de foştii proprietari legitimi ai acestor spaţii a aruncat UAP afară din sediul central de la Bucureşti, ca şi din cel al mai multor săli de expoziţii şi ateliere de creaţie, val care a atins de curând şi filialele din ţară, inclusiv pe cea din Rm. Vâlcea. Astfel "Sala artelor" a re-intrat, se pare, în proprietatea Primăriei locale, iar simezele de aici au început să găzduiască, timid deocamdată, şi artişti neafiliaţi de mare valoare.

Spiritul de castă elitistă şi privilegiată, după modelul nomenclaturii de partid, a făcut din UAP o relicvă comunistă în care un Brâncuşi, dacă ar fi trăit astăzi, nu ar fi fost primit în organizaţia respectivă pentru că nu e absolvent al unui Institut de arte plastice, ci doar al unei Şcoli de arte şi meserii. Ucenicia făcută în atelierul sculptorului Rodin şi audierile libere ale

unor cursuri universitare de beaux-arts sunt insuficiente pentru dosarul unui aspirant la calitatea de membru al UAP. În pornirea lor schizofrenică de a controla orice mânuitor de pensulă sau daltă, culturnicii de la UAP au încercat prin anii 1980 să interzică practicarea meseriilor de zugrav sau cioplitor de pietre funerare fără un certificate de "artist" din partea acestora.

Din păcate, hotărârile conducătorilor de filiale ale UAP constituie încă, din ignoranţă şi din oportunism, literă de lege pentru multe autorităţi locale, nu doar în materie de arte plastice, ci şi în managementul cultural. Astfel, mulţi artişti plastici independenţi, cu expoziţii personale deschise în sălile unor muzee sau instituţii de cultură din mari oraşe universitare ale ţării, au fost împiedicaţi să expună în săli similare din capitalele judeţelor lor de baştină, numai pentru că s-au opus "satrapii" din fruntea filialelor locale ale UAP, speriaţi că li se fură… privilegiile de la gură. Culmea absurdului este că ei nu pot expune nici măcar pe stradă, fără "ausweis"-ul filialei UAP.

Din această cauză, o serie de pictori modeşti, membri supuşi ai UAP, au ajuns să fie declaraţi geniali, singurii apţi să reprezinte legal arta plastică locală, deşi anvergura lor "desenată" de nişte indivizi puşi pe căpătuială, este departe de cea reală. Miza tuturor acestor maşinaţiuni este păstrarea privilegiilor membrilor UAP, singurii recomandaţi pentru bursele şi sponsorizările europene, singurii abonaţi la subvenţiile de stat.

În acest context, nu mi se mai pare anormal falimentul Uniunii Artiştilor Plastice şi nici decăderea calităţii expoziţiilor organizate în străinătate de membrii acesteia, pe banii guvernului român. Scandalurile mediatizate în ultimele luni nu fac decât să arate până unde a ajuns "sfânta mare neruşinare" a

unor cetăţeni cu atestate de artişti plastici, în dauna adevăraţilor creatori de frumos.

Intol Press
17 oct. 2008

Polemici cordiale

O cazarmă militară pentru UAP Vâlcea

Articolul meu "Uniunea Artiştilor Plastici – în colaps", publicat în ultimul număr al revistei "Cultura vâlceană", a stârnit, cum mă aşteptam, mai multe proteste (firave însă, ca argumentare) din partea unor pictori şi oameni de cultură râmniceni.

Unii au reproşat directorului revistei că a îngăduit să apară asemenea rânduri critice, lumea vâlceană fiind obişnuită doar cu tămâierile şi omagiile de complezenţă. Se uită că libertatea cuvântului nu mai poate fi cenzurată ca altădată. Se uită (sau nu se vrea să se ştie) că directorul revistei şi autorii articolelor lucrează benevol, fără vreo plată sau susţinere financiară din partea vreunei instituţii bugetare, pentru a avea oarece obligaţii faţă de aceasta.

Desigur, preşedintele filialei Vâlcea a UAP nu înţelege că există şi oameni care nu au coloana vertebrală înghipsată în poziţie de obedienţă faţă de autorităţi sau oamenii politici ai zilei. Arta adevărată a fost întotdeauna liberă. Noi scriem

aşa cum simţim şi vedem pentru că aşa ne dictează conştiinţa de gazetari culturali independenţi, noi nu avem să menajăm nu ştiu ce politruci, pentru că nu ne-au dat niciodată nimic, ca să ne aibă la mână, şi nici nu le-am cerut niciodată nimic, ca să nu ni se lege aripile şi să ne creăm obligaţii.

Alţii au reproşat neadevărul celor semnalate de noi. Să fie mincinoase oare articolele din diverse ziare şi reviste care au scris despre neregulile şi nemulţumirile de la UAP? Să fie mincinoasă chiar propria declaraţie de avere a fostului preşedinte al UAP, care întrece în opulenţă chiar bogăţiile marilor potentaţi ai zilei? Noi nu am vorbit despre realităţi vâlcene, dar, dacă se doreşte, putem face un inventar al tuturor banilor încasaţi de actualul şef al pictorilor şi sculptorilor de sub Capela din 1992 încoace, ca şi de câţiva acoliţi ai săi, bani care poartă încă semnătura unor instituţii bugetare, adică acelea finanţate din banii noştri, ai contribuabililor. Pentru că de aici vine grosul: ba o leafă şi un atelier de creaţie (în care să ne facem nu doar lucrările de serviciu, ci mai ales ghişefturile noastre particulare), ba zeci de achiziţii pe bani publici ale unor tablouri (fără licitaţie, desigur), ba acordarea câtorva zeci sau sute de milioane de lei (vechi) pentru organizarea unor tabere de creaţie cu satiri şi nimfe ţopăind reumatismal prin maluri cu flori, ba deplasări prin cele străinătăţuri. Nu toţi membrii filialei UAP Vâlcea au beneficiat de asemenea binefaceri de la buget, dar ei au contabilizat tot şi pot furniza aceste informaţii cui interesează. Şi sunt unele organe mai băgăreţe, gen DNA sau Curtea de Conturi, care chiar ar vrea să ştie cu ce preţ se plăteşte dragostea de pictură a unor edili şi directori locali din Vâlcea.

Noi nu am criticat decât lăcomia fără seamăn a unor conducători din UAP, întemeiată pe sărăcia celorlalţi membri

de rând. Nu am spus că UAP nu ar fi necesară, dar nu stipendiată din bani publici. Nicăieri, în afara unora din fostele ţări comuniste, statul nu este obligat să plătească şi să susţină o armată de creatori, după modelul defunctului Fond Plastic, un fel de sac fără fund de la care pictorii sau sculptorii primeau sute de milioane în contul unor lucrări care, de cele mai multe ori, nu se realizau niciodată. Pretutindeni se plăteşte Arta, se plătesc proiectele artistice de valoare, nu se dă o sinecură unor membri ai unei asociaţii profesionale. Altfel, ar trebui sponsorizaţi şi poeţii sau prozatorii, dramaturgii, criticii şi istoricii literari, compozitorii şi interpreţii (chiar şi cei de manele), dansatorii, actorii şi arhitecţii, precum şi toţi cei care creează ceva, adică artizanii, designerii (inclusiv cei de pe web) etc.

Noi am criticat, de asemenea, condiţiile stupide de accedere în Uniunea Artiştilor Plastici, în care nu trebuie să fi pictat ceva deosebit sau să fi organizat vreo expoziţie personală, ci doar să faci dovada că eşti profesor de desen, ca preşedintele UAP Vâlcea, de exemplu. Asemenea reguli nu există la alte asociaţii similare din străinătate. Ba mai mult, acolo asociaţiile profesionale vizează Artele, nu oamenii care creează.

Iată, bunăoară, Asociaţia Internaţională a Artelor Plastice, organizaţie la care sunt afiliate vreo 116 ţări, inclusiv România. Ştiţi care sunt obiectivele acestui ONG? Să acţioneze pentru a obţine intrarea liberă a artiştilor plastici în muzee, să încurajeze statele membre să creeze reguli precise de identificare a operelor de artă, pentru a frâna falsurile şi a uşura circulaţia liberă a acestora în lume. Nicăieri nu se spune vreun cuvânt măcar despre vreo lege care să oblige statul să plătească artiştilor plastici sedii, ateliere, achiziţionarea de

tablouri, stipendii ocazionale sau pensii speciale. Sunt preconizate, însă, acţiuni de captare a interesului autorităţilor pentru sprijinirea organizării unor expoziţii sau tabere de creaţie, prin atragerea de sponsori particulari, pentru promovarea unor legi ca artiştii să primească un procent din revânzările succesive ale operelor lor, de exemplu.

Din înregistrările postului de televiziune Vâlcea1, postate pe Internet, aflu că un parlamentar vâlcean (prieten la cataramă cu Gigi, cum îl numeşte pe preşedintele UAP Vâlcea) susţine idei cu totul contrare celor din restul Europei. Astfel, el doreşte să propună o lege prin care autorităţile locale (primării, prefecturi, unităţi descentralizate) să fie obligate a achiziţiona, la "preţuri semnificative", operele pictorilor şi sculptorilor locali, şi să pună la dispoziţia filialelor judeţene ale UAP sedii şi ateliere de creaţie în mod gratuit. Încurajat, nesăţiosul preşedinte al artiştilor plastici vâlceni doreşte să fie chiar… împroprietărit cu casele altora! Ba mai mult, speră ca parlamentarul respectiv să pună o vorbă bună la ministrul apărării naţionale (schimbat între timp) pentru ca Filiala UAP Vâlcea (adică el!) să primească, gratuit, chiar o fostă cazarmă militară de la marginea Râmnicului. Nu o încăpere, două, nu o clădire, ci toate clădirile câte sunt, cu anexele şi terenurile aferente. Aceasta în condiţiile în care la Rm. Vâlcea nu există un Centru Cultural, ca în alte judeţe, în care să activeze toţi creatorii de artă, nu doar o castă privilegiată.

Aşadar, cine exagerează? Noi, că am arătat o stare de lucruri anormală într-o ţară civilizată sau reprezentanţii UAP Vâlcea care doresc ca Statul să le cumpere la metru cub lucrările, indiferent de valoare şi fără concurenţă, şi tot Statul (sireacul!) să le dea, gratis, case, ateliere şi cazărmi militare, că de-aia sunt ei singurii artişti din ţara asta!

La aşa lăcomie şi neobrăzare, ce să mai discuţi de valoarea estetică a tablourilor sau sculpturilor produse pe bandă rulantă. Degeaba le spui că non-figurativul nu înseamnă doar nişte tuşe aruncate brambura pe pânză, intitulate însă cât mai abscons, ca să nu înţeleagă îmbogăţitul de tranziţie sau ţăranul cum i se şterpelesc banii din buzunar. O dezbatere pe fondul lucrărilor (temă, abordare stilistică, realizare artistică, măiestrie profesională, înnoire a limbajului plastic) este taxată drept atac la persoană, membrii UAP nu pot fi apreciaţi şi criticaţi decât tot de membrii UAP, dar banii pentru huzurul lor să-i dăm noi, prostimea.

Repet, cu toată stima faţă de munca miilor de artişti plastici oneşti, UAP nu este un nou CC al PCR şi nici măcar un Comitet Judeţean al PCR, care să dicteze asupra instituţiilor statului şi asupra noastră, a celorlalţi muritori. Ce s-ar întâmpla dacă şi Uniunea Scriitorilor şi Uniunea Compozitorilor şi Asociaţia Fotografilor şi Uniunea Arhitecţilor şi alte uniuni şi asociaţii de creaţie artistică ar solicita de la Stat, de la Guvern, de la primării şi prefecturi case pentru sedii şi ateliere de creaţie, dacă ne-ar băga adânc mâna în buzunar şi ne-ar cere să le plătim lucrările pe care le creează, chiar dacă nu le vrem sau nu avem bani ca să le satisfacem cerinţele tot mai mari?

04 martie 2009

Intol Press
Sept. 2017

Gheorghe Bobei – inedit

Din toamna lui 1970 până în primăvara lui 1971 m-am aflat la Bucureşti, unde am urmat cursurile Şcolii post-liceale de comerţ exterior şi stenodactilografie. Am avut şansa să studiez, printre alţii, cu vestitul Gh.Bosianu, fost stenodactilograf parlamentar şi autor de manuale în domeniu, ca şi cu mulţi specialişti în comerţ exterior de la facultatea de profil a Academiei de Studii Economice. Sufletul meu era însă zălogit tot literaturii şi gazetăriei. Mă pregăteam să intru în presă, de aceea colaboram la ziarul "Orizont" din Rm.Vâlcea, unde aveam să fiu angajat ca redactor din septembrie 1971.

Încercam să pătrund şi în publicaţiile bucureştene, cărora le oferream tot felul de colaborări, dar era foarte dificil.

La una din şedinţele Cenaclului literar "Eugen Lovinescu" am cunoscut un redactor de la revista "Viaţa studenţească", nu mai ştiu exact cine, care mi-a spus să trec pe la el dacă am ceva de publicat. Mai întâi am încercat cu ceva versuri, dar sertarele erau pline până la refuz cu aspiranţi la gloria de poeţi, aşa că m-am gândit să încerc cu ceva studii de istorie literară. Aveam deja unele date despre Gheorghe Bobei din Bărbăteştii Vâlcii, care se manifesta atunci mai ales ca rapsod popular şi pe care îl cunoscusem cu doi-trei ani în urmă, la una din şedinţele Cenaclului literar "I.L. Caragiale" din Rm.Vâlcea. Auzisem că fusese un poet apreciat în vremea sa, fiind trecut în vestita "Enciclopedie" a lui Lucian Predescu din 1940 drept scriitor. Prin urmare, prin octombrie 1970 i-am solicitat un scurt interviu despre viaţa şi creaţia sa. El mi-a trimis însă o scurtă autobiografie, însoţită de o scrisoare emoţionantă şi de poezia "Cântec nou".

Cum am spus, pe Gheorghe Bobei îl cunoscusem la una din şedinţele Cenaclului literar din Rm.Vâlcea, prin 1968. Venise îmbrăcat ţărăneşte, cu pantaloni albi, drepţi, peste care flutura poalele unei cămăşi cusute cu borangic. Avea o vestă de postav negru, iar pe cap purta pălărie, pe care şi-o ridica de fiecare dată când saluta pe cineva, arătându-şi părul alb ca neaua. Era un bătrân plăcut la înfăţişare şi foarte amabil, chiar şi cu oameni pe care abia atunci îi cunoştea. Ne-am nimerit întâmplător alături, aşa că între noi s-a înfiripat o lungă discuţie, cu multe amănunte interesante despre anii de studenţie din Bucureşti, despre renunţarea sa la catedra universitară oferită de Mihail Dragomirescu, despre revenirea în satul natal, la Bărbăteşti, şi despre "apostolatul" său cultural. A înfiinţat societăţi culturale pentru ţărani şi coruri, a cântat cu vioara la spectacolele date pe scena căminelor culturale, a recitat din versurile proprii şi a reprezentat Vâlcea la diverse întreceri artistice televizate între judeţe. A fost ceea ce se cheamă un animator cultural deosebit de activ.

Cu "neica Bobei" am rămas în relaţii deosebit de apropiate, de aceea în scrisoarea de răspuns din noiembrie 1970 mi se adresa cu apelativul "Bunul meu prieten". Era deosebit de încântat de solicitarea mea, iar eventuala publicare a rândurilor sale în "Viaţa studenţească" o considera ca pe o afirmare în "câmpul publicisticii studenţeşti", de care s-ar fi bucurat şi "prietenii de la "Orizont" şi poate şi cei de la Casa de creaţie din Rm.Vâlcea". Din păcate, autobiografia nu a apărut decât în revista manuscrisă "Balenele", nr.5 şi 6 din martie 1971. Redăm în continuare aceste pagini inedite scrise de poetul şi rapsodul popular Gheorghe Bobei în 1970, cu puţin înainte de trecerea acestuia în eternitate, în 1973, pagini care se constituie într-un testament autobiografic emoţionant.

O viaţă de om

de *Gheorghe Bobei*

"Mă trag din părinţi săraci: Ioana şi Ion N. Bobei, din comuna Bărbăteşti, jud. Vâlcea.

Clasele primare le-am absolvit la Bărbăteşti, iar şcoala normală de învăţători la… Constanţa. După absolvirea acestei şcoli şi după funcţionarea a câţiva ani, ca învăţător, la şcoala primară din Dobriceni-Vâlcea, am dat examen la Secţia pedagogică universitară, urmând Facultatea de litere şi filozofie din Bucureşti, în anul 1931 luându-mi licenţa în filozofie şi litere cu menţiunea "magna cum laude" (cinci bile albe).

La facultate am avut ca profesori pe Mihail Dragomirescu, cunoscutul critic, Ramiro Ortiz, Ovid Densusianu, D. Caracostea, G. Antonescu, C.Rădulescu-Pogoneanu, N.Cartojan, Charles Drouhet ş.a.

Lucrarea-mi de licenţă, "Poezia lui Panait Cerna", în urma referatului criticului Mihail Dragomirescu, a fost premiată de Institutul de literatură şi publicată în Buletinul secţiei pedagogice universitare.

Ca învăţător, student şi profesor am desfăşurat şi desfăşor şi azi o activitate culturală frumos apreciată de forurile competente, ceea ce mi-a adus şi recompense morale, prin decorarea cu Medalia Muncii, Ordinul Meritul Cultural ş.a.

Am scris şi am publicat poezii, folclor literar şi muzical, articole pedagogice şi critice la reviste şi ziare ca: *Sinteza, Săptămâna literară, Gânduri de la Mare, Orizont, Secera şi ciocanul, Izvoraşul, Cultura poporului, Albina, Orientări, Lumea copiilor, Universul copiilor, Înfrăţirea, Naţionalul Vâlcii, Zorile, Convorbiri literare, Cumpăna* etc.

Într-un număr din *Convorbiri literare,* prof. universitar S. Mehedinţi, directorul revistei, a avut cuvinte de caldă apreciere cu prilejul publicării unui articol al meu despre poetul revoluţionar maghiar Ady Endre şi publicat în revista *Viitorul neamului.* Recenzând acest articol, S.Mehedinţi scria: "G. Bobei publică în *Viitorul neamului* un substanţial articol despre poetul maghiar Ady Endre. Din cuprinsul acestui articol se poate convinge oricine de câtă lărgime de suflet se găseşte la un învăţător din satele României Mari".

Am publicat acest articol înainte de a pleca la facultate.

Dintre profesorii universitari pe care i-am avut, m-am simţit mai ataşat sufleteşte de Mihail Dragomirescu, la revistele căruia, *Ritmul vremii* şi *Falanga,*colaboram intens, ceea ce a făcut ca distinsul critic să-mi ofere o asistenţă universitară pe lângă catedra sa. Dar poezia locurilor natale mă chema şi, renunţând la deosebita cinste ce mi se făcea, am făcut să mă înapoiez la Bărbăteşti, activând ca învăţător şi profesor la şcolile Dobriceni, Bărbăteşti, Turceşti, ca şi la Gimnaziile unice din Horezu şi Măldăreşti.

Justificarea acestei atitudini am arătat-o într-un articol, publicat în ziarul *Orizont* (Râmnicu-Vâlcea), cu titlul "În loc de asistenţă universitară, înapoi la clasa I primară".

Dintre oamenii mari ai culturii noastre am mai cunoscut pe George Enescu şi G. Călinescu, iar dintre cei străini… pe sorbonistul Pernot.

George Enescu mi-a făcut cinstea unei vizite la hotel "Metropol", din Calea Victoriei, iar cu George Călinescu am lucrat în redacţia revistei *Sinteza.* În ce-l priveşte pe Pernot, venit în ţara noastră spre studierea folclorului balcanic, la înapoierea în Franţa, sub cupola Sorbonei a vorbit despre mine ca folclorist al României.

Cunosc îndeaproape pe Gh. N.Dumitrescu-Bistriţa, directorul revistei de folclor *Izvoraşul.* I-am fost colaborator încă de la apariţia revistei, cu folclor divers, ca şi cu articole, printre care şi un articol privitor la un concert de vioară susţinut de George Enescu la Rm.Vâlcea, la fostul teatru Adreani.

Am format şi dirijat, zeci de ani, corul "Viers oltenesc" din Bărbăteşti, cor ce a fost în dese rânduri premiat cu Premiul I pe ţară.

Am înjghebat şi condus Societatea culturală "Farul" din Dobriceni, Vâlcea, pe lângă care am format şi ataşat Biblioteca "Al.Vlahuţă".

Am format şi condus coruri de copii pe la diferite şcoli, aceste coruri fiind frumos apreciate la diferite concursuri.

De câţiva ani încoace, vioara şi glasul meu au răsunat în largul ţării pe calea undelor şi ecranelor radio-televiziunii, în urma cărei activităţi mi s-a decernat nobilul titlu de rapsod popular.

S-a scris şi s-a vorbit mult şi frumos despre trecutul şi prezentul vieţii mele, ca şi despre activitatea mea în diverse domenii. Iar în ultimul timp, oameni de aleasă cultură m-au prezentat ţării ca purtător de cultură populară. Unii dintre aceştia au lucrat şi lucrează în cadrul radio-televiziunii: Virgil Sacerdoţeanu, Alexandru Fabian ş.a. Şi nu de multă vreme, prof. universitar dr. docent Mihai Pop a susţinut la televizor emisiunea "Un interpret al cântecului popular: Gheorghe Bobei din Bărbăteşti-Vâlcea."

Redau două menţiuni publicate de doi distinşi ziarişti vâlceni, care, prin probitatea şi sinceritatea cu care se exprimă, mi-au adus o nemăsurată bucurie sufletească. Sunt cei doi purtători de cuvânt înaripat: Constantin Apostol şi Doru Moţoc, ambii din redacţia ziarului *Orizont.*

Primul spune în prefaţa culegerii de folclor *Comori* (Rm.Vâlcea, 1969): “Gh.Bobei, entuziastul profesor şi rapsod popular, a rămas credincios de peste o jumătate de veac creaţiei folclorice pe care a cules-o de la vestiţii lăutari şi de la bătrânii sfătoşi ai satelor hurezene, publicând-o în *Izvoraşul, Albina, Cultura poporului* şi alte reviste. Prezent permanent la izvorul creaţiei populare, septuagenarul poet a filtrat esenţele tari ale acestui izvor de frumuseţi”. Cel de-al doilea, într-un
număr din ziarul *Orizont*, se exprimă: “Rapsodul popular Gheorghe Bobei nu mai are nevoie de recomandări. Cunoscut nu numai în judeţ, ci şi în ţara întreagă, omul acesta cu păr colibiu, cu chip luminos, desprins parcă dintr-o străveche frescă ori baladă oltenească, stăruie şi astăzi, dincolo de cumpăna a şapte decenii de viaţă, întru împlinirea exemplară a unui destin de excepţie”.

Viaţa-mi întreagă a fost o dăruire. M-am dăruit celor ce mi-au dăruit şi ei frumuseţile seculare ale comorilor folclorice, aşa cum spun şi în unele versuri: “De dragul cântecului popular/ M-am afundat în apele rurale./ Am fost cioban, doinaş şi lăutar/ Şi câteodată micul cărturar,/ Închipuit poet cu mers agale”.

M-am manifestat în diferite forme ale culturii populare. N-am rămas departe nici de viaţa teatrală. Am jucat teatru clasic, mai cu seamă. Piesele lui I.L. Caragiale, V.Alecsandri, Barbu Delavrancea, M.Sorbul ş.a., ca şi teatrul clasic francez, Molière mai ales, au constituit o preocupare de seamă ca interpret.

Am compus şi două piese de teatru: *Zâna lacului* şi *Un vis frumos,* jucate cu trupa Societăţii culturale “Farul” pe diferite scene de la sate, ca şi pe scena teatrului Adreani din Rm.Vâlcea, prin anii 1920-1925.

Am compus şi muzică, fie pe o voce, fie pe 2,3 şi 4 voci, fie pe versurile mele, fie pe versurile altora. Mai toate bucăţile pe care le-am compus au făcut parte din repertoriul corului "Viers oltenesc", al cărui dirijor am fost.

Motivele versurilor sau ale muzicii pe care am compus-o au fost fie cu caracter folcloric, fie cu caracter patriotic sau istoric.

La cei peste 70 ani ai vieţii mele îmi reînnoiesc neîncetat puterile pentru a duce mai departe munca începută în zorii tinereţii.

Pentru ca viitorimea să aibă la îndemână, spre cercetare, oglinda vieţii mele şi a muncii desfăşurate, am donat întreaga-mi arhivă Arhivelor statului, filiala Rm.Vâlcea. Cele două fonduri "Gh.Bobei" pot constitui pentru generaţiile viitoare un viu exemplu de dăruire totală unui ideal al dragostei de patrie şi popor!"

Cântec nou

Motto: "Veşnicia s-a născut la sat"
(Lucian Blaga)

De dragul cântecului popular

M-am afundat în apele rurale.
Am fost cioban, doinaş şi lăutar
Şi câteodată micul cărturar,
Închipuit poet, cu mers agale.

Din a ispitei înnodată plasă
Spre strălucirea florilor urbane
M-am smuls… şi am rămas în sat, acasă,

Să cânt tăpşanele cu iarbă grasă
Şi isteţimea fetelor codane.

Să cânt zvelteţea florilor mărunte
Crescute-n umbrele de stejerişuri,
S-ascult în noapte cum de peste munte
Pribege păsări însemnează punte
Pe sub stelarele acoperişuri.

M-am risipit în dănţuiri săteşti,
În clăci, în nunţi, în şezători, ospeţe,
Cu ghicitori, zicale bătrâneşti,
Doiniri, proverbe, basme şi poveşti
Şi zumzetul natalelor fâneţe.

Purtând la umăr, într-un săculeţ,
Caiete, portative învechite,
Din brazdele-nierbate îmi fac jeţ,
Pe foi îmi plimb plaivazul meu isteţ
Ca să-mi notez cântările-auzite.

Şi ca odinioară… Pann Anton,
Cu-auzul aplecat înspre popor,
Scurma-voi spre-al folclorului filon
Şi-n slobodul izvoarelor ison
Voi scoate cântec nou şi roditor.

Gheorghe Bobei
(rapsod popular)

Intol Press
2009

Istoricii şi istoria Vâlcii

În ultima vreme, tot mai mulţi autori locali sunt preocupaţi de trecutul Vâlcii, propunând editurilor culegeri de studii şi documente sau enciclopedii privind istoria acestor meleaguri. Sunt abordate nu doar teme precise şi sectoriale precum învăţământul, cultura sau presa, dar şi teme de sinteză, de amplă respiraţie şi transpiraţie, la care nu se înhamă, de obicei, decât cercetătorii care au trudit 10-20 de ani prin hăţişurile istoriei.

Pe lângă „veteranii"scormonitori ai arhivelor vâlcene, între care cei mai activi au rămas Gheorghe Dumitraşcu, Costea Marinoiu, Petre Petria şi Ion Soare, au apărut nume noi, precum Sorin Oane sau Doru Căpătaru, iar mai nou Eugen Petrescu. Ultimul a tipărit în 2007 două lucrări: „Vâlcea – Ţara lupilor getici sau Ţinutul Vâlcilor. Călător prin istoria milenară a plaiurilor vâlcene", apărută la Editura Conphys din Rm.Vâlcea în două volume masive însumând circa 900 de pagini, şi „Judeţul Vâlcea – 615 ani de atestare documentară (1392-2007)", scoasă de Editura Fortuna în condiţii grafice excepţionale de care nu s-au bucurat nici Iorga, nici Giurescu, la vremea lor.

Conform propriei dorinţe, prima lucrare ar fi trebuit să cuprindă date şi informaţii despre istoria spaţiului vâlcean între legendă şi adevăr, despre atestarea materială şi documentară a localităţilor vâlcene, despre mănăstirile şi schiturile vâlcene, izvoare nesecate de cultură şi civilizaţie românească, ca şi despre oameni ai Vâlcii de ieri şi de astăzi, menţionaţi în dicţionare şi enciclopedii. Toate acestea sub forma

unei enciclopedii exhaustive, în care s-a încercat prezentarea alfabetică şi monografică a oraşelor şi comunelor judeţului, privite din punct de vedere multidisciplinar: geografic, economic, cultural, toponimic şi etimologic.

Pe alocuri, lucrarea oscilează între crestomaţie de texte, în care sunt reproduse fragmente de documente sau acte întregi privind atestarea localităţilor, şi compilaţia de informaţii extrem de eterogene, de la mărturii orale şi evocarea unor legende, tradiţii şi obiceiuri populare, până la citarea unor izvoare istorice de primă mână. Autorul nu cred că este istoric de profesie, întrucât prima sa carte, apărută în 2001, se ocupa de *„Terapia cu struguri şi vinuri medicinale”.* Aceasta poate fi însă un avantaj, dându-i autorului libertatea de a se depărta de „ştiinţa oficială”, care inhibă şi care acceptă cu greutate „căile nebătătorite”. Să ne amintim că descoperitorul Troiei a fost arheologul „amator” Heinrich Schliemann, comerciant de profesie şi autodidact în învăţarea istoriei şi a limbilor clasice.

Meritul autorului este acela că la fiecare localitate vâlceană nu prezintă doar datele arhicunoscute din diverse studii şi istorii locale, ci adună la un loc informaţii diverse, unele greu de verificat, disipate în tot felul de publicaţii. Practic, unde a aflat ceva despre un subiect, Eugen Petrescu l-a notat scrupulos şi l-a reprodus în vasta sa lucrare, încercând să scrie o monografie complexă a Vâlcii.

Din păcate, „Vâlcea – Ţara lupilor getici sau Ţinutul Vâlcilor” este mai mult o geografie, decât o enciclopedie, informaţiile despre cultură fiind în general foarte sărăcăcioase sau nesemnificative pentru forţa creatoare şi spirituală a unor aşezări. Nici măcar Rm.Vâlcea nu are consemnate decât câteva personalităţi: Antim Ivireanul, Damaschin Voinescu,

Chesarie de Râmnic, Anton Pann, episcopii Iosif şi Gherasim Cristea, plus domnitorii Radu I Voievod (1377-1385) şi Vlad Vintilă Voievod (1532-1535), despre care se spune că sunt originari din Vâlcea, deşi nu se aduc argumente în acest sens. La Călimăneşti s-au născut şi au trăit vreo 80 de personalităţi, potrivit dicţionarului Feniei Driva, dar Eugen Petrescu nu reţine decât pe Ioana Cantacuzino (?), care a murit doar aici, Decebal Vasiu, sportiv de performanţă, aviator, pilot secund al lui Ion Antonescu, şi Ion I. Georgescu, profesor, doctor în pedagogie.

Dacă la Olăneşti se arată pe larg despre misterioasele paraşutări din vara anului 1944 şi încercarea de asasinare a mareşalului Ion Antonescu, de către un comando sovietic în iulie 1944, la mănăstirea Bistriţa nu se spune despre internarea lui Antonescu aici de către regele Carol II şi întâlnirile secrete ale acestuia cu ambasadorul german Fabricius şi aducerea sa la conducerea statului român în septembrie 1944.

De altfel, autorul amestecă neselectiv şi necritic o mulţime de informaţii şi date culese din cele mai diverse lucrări, fie ale unor istorici recunoscuţi pentru probitatea lor ştiinţifică, fie din ale unor autori de monografii locale, care emit diverse ipoteze fără a fi probate însă de descoperiri materiale sau documente istorice.

În plus, lucrarea este „parazitată” de capitole introduse probabil doar din raţiuni comerciale, ca un fel de reclamă pentru sponsorii cărţii. Numai aşa se explică publicarea structurii Administraţiei Publice Locale din judeţul Vâlcea, care este o informaţie de moment, perisabilă, ca şi (sic!) topul firmelor vâlcene 2004-2005.

Un alt capitol, intitulat „Oameni ai Vâlcii”, nu este decât o înşiruire de nume de diverse personalităţi, culese în special din cele două dicţionare ale lui Petre Petria. Lipsa de obiectivitate critică face ca la unele personalităţi să li se acorde spaţiu mult mai mare, chiar exagerat faţă de alte nume importante ale istoriei Vâlcii. Astfel, ca să luăm doar câteva exemple, despre Antim Ivireanul, Chesarie de Râmnic, Gib Mihăescu, Doru Moţoc sau George Ţărnea se scriu 2-3 rânduri, în schimb despre „nenea” Ioan Barbu - opt rânduri, iar despre Anton Miţaru sau handbalista Török Duca Maria Verigeanu, născută la Sf.Gheorghe - câte13 rânduri.

E ridicol, de asemenea, să dai 7 (şapte) surse bibliografice la Valeriu Anania (Bartolomeu) şi să reţii despre el doar că este „scriitor, poet, dramaturg, memorialist, romancier, publicist, redactor de revistă” şi … „Cetăţean de onoare al Râmnicului” din 2001.

Nu am vorbit mai deloc de cartea „Judeţul Vâlcea – 615 ani de atestare documentară (1392-2007)”, pentru că ea nu este, practic, decât un extras din lucrarea „Vâlcea – Ţara lupilor getici sau Ţinutul Vâlcilor. Călător prin istoria milenară a plaiurilor vâlcene”, din care nu s-au păstrat, aşa cum o spune şi titlul, decât datele privitoare la atestarea documentară a localităţilor vâlcene. Dar nu putem să nu remarcăm că şi acest volum are capitole „parazitare”, care distonează cu tema anunţată, cum ar fi, de pildă, „Biografia vâlceanului Dinu Săraru – mare personalitate a culturii româneşti”. Întrebarea firească este: de ce el şi nu altul, sau de ce aici şi nu într-o lucrare aparte.

Nu vom discuta aici şi acum despre toponimele vâlcene aşa cum sunt ele prezentate în lucrările lui Eugen Petrescu, pentru că nici cercetătorii nu au căzut toţi de acord

asupra aceloraşi etimologii. Nu vom putea însă să nu ne întrebăm care este adevărul istoric, atestat prin hrisoave, referitor la prima menţionare a numelor unor localităţi, când Eugen Petrescu susţine ferm anume date, iar în lucrările de specialitate sau pe site-urile localităţilor respective, ca şi pe cel al Direcţiei Judeţene Vâlcea pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional se află alte date.

Cărţile lui Eugen Petrescu sunt „făţoase", au hârtie şi tipar de calitate, autorul pare bine intenţionat, dar rezultatul demersurilor sale este unul pur amatoricesc.

04 martie 2009

Intol Press
Sept. 2017

Limbă şi rostire

Industrialist sau industriaş ?

Între cele două războaie mondiale, românul cu afaceri în industrie sau proprietar de întreprinderi era numit fie *industrialist* (cf. Lucian Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea,* 1940), fie *industriaş.* Dacă primul termen era împrumutat din limba engleză, unde este şi astăzi folosit aproape exclusiv, cel de-al doilea este o creaţie românească de la subst. *industrie +* sufix. *– aş,* după modelul *meserie + -aş = meseriaş.* Unii cercetători, precum Dan Demşea (Anuarul Inst.de istorie "G.Bariţ" din Cluj-Napoca, tom.XLIV, 2005), cred că *industriaş*,

încetăţenit în Transilvania după 1872, anul intrării în vigoare a "legii industriale", ar constitui "o conotaţie a termenului maghiar *iparos*".

Cert este că astăzi se foloseşte doar termenul de *industriaş* (vezi DOOM şi DEX), care a avut multă vreme o uşoară coloratură ideologică de stânga, fiind explicat în *Dicţionarul limbii române moderne,* Ed. Academiei RPR, 1958, prin "capitalist, posesor de întreprinderi industriale". *Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX),* ed. a II-a, Bucureşti, 1996, dă o nouă definiţie termenului respectiv, adaptată realităţilor actuale: "Proprietar, conductor al unei întreprinderi industriale; fabricant, industrios",amintind şi două sensuri învechite: "Meseriaş, meşteşugar".

Industrialist împărtăşeşte soarta lui *comercialist,* înlocuit cu *comerciant* (din it.*commerciante,* fr. *commerçant*), care defineşte mai exact "persoana care se ocupă cu comerţul", fără ambiguităţi semantice. *Comercialist*, deşi inexistent în DEX, e folosit totuşi în literatura juridică şi are sensul de "specialist în drept comercial", aşa cum *penalist* sau *civilist* (recunoscute de DEX) desemnează "specialistul în drept penal sau drept civil".

De remarcat că, imediat după schimbarea regimului din ţara noastră în 1989, una din primele organizaţii neguvernamentale revitalizate a fost *Uniunea Generală a Industriaşilor Români (UGIR),* înfiinţată încă din 1903. Astfel, termenul de *industriaş* a căpătat un gir oficial de utilizare, mai ales că această confederaţie patronală are filiale în toate judeţele ţării.

Intol Press
22 martie 2009

Artă şi tehnică la metrou

Mi-a căzut în mână, absolut întâmplător, o publicaţie luxoasă, cartonată din Venezuela. Se cheamă *Informetro* şi e de acum doisprezece ani. Lucrurile spuse însă atunci sunt extrem de actuale şi astăzi. Este vorba de relaţia dintre artă şi tehnică, înţeleasă ca o relaţie biunivocă, nu de excludere „care pe care". Veţi spune: bine, şi ce-i cu asta, tema respectivă a fost răsdiscutată pe toate feţele, ce mai poate aduce nou o reluare a discuţiilor în acest sens?

Da, e adevărat. S-a vorbit şi se va mai vorbi despre dualitatea *artă/tehnică,* la care unii adaugă *ştiinţa* şi *meseria,* cea din urmă fiind înlocuită uneori de *meşteşug.* Să le luăm pe rând, plecând de la dezbaterea iniţiată în publicaţia din Caracas cu ocazia aniversării a 17 ani de la introducerea metroului în capitala venezuelană.

Toate dicţionarele de estetică spun că, la originile sale, în antichitatea greacă, arta a fost considerată iniţial *mimesis*, adică o imitare a realităţii. Aceasta, pornind şi de la cea mai îndrăgită şi utilizată formă de artă din Elada, şi anume sculptura, care a început prin a reproduce cât mai anatomic şi mai expresiv chipurile unor regi şi zei. Cum cioplirea pietrei era o muncă grea, solicitantă, care necesita o anume pricepere în mânuirea daltei şi ciocanului pentru a reuşi să transforme *amorful,* dând o nouă viaţă materiei, arta a început să fie privită şi ca *poesis.* Noul concept defineşte capacitatea artistului de a crea *forme* noi, capabile să bucure ochiul şi să emoţioneze sufletul privitorului poate mai mult decât o poate face *modelul* real care a inspirat creaţia respectivă. Această posibilitate de a realiza ceva concret cu abilitate şi, uneori,

chiar cu inventivitate a fost denumită *tehnică.* De aceea, în multe aprecieri ale criticilor de artă auzi spunându-se adesea: „păcat că artistul nu are o tehnică prea bună” sau „tehnica mijloacelor de expresie este excelentă, dar conţinutul ideatic nu conferă fiorul artistic aşteptat”.

Iată cum două noţiuni – *artă* şi *tehnică* – vin şi se completează una pe alta, ambele concurând la determinarea atitudinii estetice a privitorului (ca să ne limităm la artele vizuale) de receptare sau neaderare la forma artistică propusă de creator, de artist. Arta a fost considerată întotdeauna ca un *dat*, fiind pusă în relaţie cu *talentul,* adică aptitudinea unor oameni aleşi de a transfigura realul, multiform şi tern, cel mai adesea, şi de a-l transforma în *frumos*, adică în ceva care tinde spre unicitate, spre perfecţiune, şi care îţi procură plăcere, emoţie, satisfacţie.

Ce legătură au toate astea cu metroul, însă, ca să revenim la punctul de plecare al însemnărilor noastre? Ei bine, edilii din Caracas au ajuns la ideea că noul mijloc de transport în comun va schimba profund mentalităţile, comportamentul, obişnuinţa, exigenţele şi aşteptările oamenilor. Este vorba de crearea unui nou spaţiu, cel subteran, care are alte dimensiuni, alte delimitări faţă de spaţiile clasice: aerian şi suprateran. Inginerii şi constructorii care au clădit acest nou spaţiu l-au dotat şi cu o infrastructură pe măsură: linii de rulare cu viraje largi şi cât mai puţine, staţii de oprire individualizate, care să permită o recunoaştere rapidă din partea călătorilor, precum şi trenuri de metrou cu vagoane cât mai silenţioase, încăpătoare, bine luminate şi spaţioase, care să le confere linişte, siguranţă, confort. Pentru aceasta au fost consultaţi nu doar arhitecţi şi proiectanţi de metrouri, dar şi designeri, specialişti în psihologie, artişti plastici. Trebuie ţinut cont că există

oameni care petrec zilnic în subteranele metroului între două şi trei ore, fie când se duc sau se întorc de la serviciu, fie când trebuie să-şi viziteze rude sau prieteni aflaţi în celălalt capăt al oraşului.

O caracteristică esenţială a metroului, spre deosebire de tramvai, autobuz sau troleibuz, este aceea că, la fel ca şi trenul, suprimă distanţele, dând alte dimensiuni timpului. Aceasta face ca periferiile oraşului să fie „aduse" mai spre centru, arta şi cultura veritabilă să înlocuiască treptat surogatele artistice de gang, cultura de masă fiind înlocuită de arta cultă. Iar metroul, prin posibilităţile rapide de mişcare dintr-o margine în alta a oraşului, trecând inevitabil prin centrul întotdeauna mai civilizat şi mai cult, produce o adevărată emancipare a vulgului. De aceea, artiştii au simţit mai mereu nevoia să coboare în „subteranele" metroului şi să-şi arate talentele călătorilor grăbiţi, dar dornici de frumos. Nu doar artiştii ambulanţi, ci şi formaţii profesioniste, precum Teatrul „Masca", de pildă, din Bucureşti.

Ce influenţă benefică poate avea arta asupra tehnicii, atunci când vorbim de metrou? Aceasta o poate spune cel mai bine artiştii plastici şi designerii, adică aceia care ştiu să îmbine în mod armonios culorile şi materialele, care înţeleg jocul luminilor şi al planurilor (drepte, curbe) dintr-un spaţiu, astfel încât printr-o modelare adecvată să nu te simţi prizonier al unor tuneluri fără sfârşit, stresat şi înghesuit de pereţii şi tavanul care parcă se prăvale peste tine, agresat de scârţâitul roţilor pe şine şi de şuierul vântului turbionat de trecerea „omidei" articulate a vagoanelor. Materialele acrilice, tabla polizată, aluminiul şi pastelurile sunt la îndemâna tuturor tehnicienilor, dar numai unii, cei cu simţ artistic, ştiu să le combine astfel încât să ai nu doar impresia, ci chiar senzaţia certă

că te afli în faţa unor lucrări estetice valoroase. Numai aşa se îmbină fericit utilul cu plăcutul.

Geometria vagoanelor de metrou este aleasă în primul rând pentru a satisface cerinţele aerodinamice ale unui parcurs cât mai lin şi mai economic prin tunelul bulevardelor subpământene, dar folosirea materialelor uşoare, calde, prietenești pentru construcţia lor, găsirea unor culori ospitaliere, liniştitoare, ca şi a unor forme de iluminare care să nu obosească ochiul, sunt exigenţe care ţin de necesitatea asigurării unei protecţii speciale omului călător, „încălzirii" relaţiei sale cu spaţiul subteran perceput primitiv ca un hău adânc, întunecat şi repulsiv.

Una din primele teorii ambientale puse în practică la construirea metrourilor a fost cea a „lucrului în oglindă", adică al copierii spaţiului suprateran sub pământ. De aici, forma paralelipipedică a vagoanelor precum cea de la trenurile de suprafaţă, construcţia liniară, aproape rigidă a staţiilor. Mai târziu, staţiile au început să capete şi alte conotaţii decât cele strict tehnice, de puncte de urcare şi coborâre a călătorilor din metrouri, transformându-se treptat în mici cartiere de magazine diverse. Oraşul se mută în adâncuri, preluând atât lucrurile bune, frumoase, cât şi multe din obiceiurile proaste de afară.

Ruşii au încercat să transforme lungile şi adâncile lor staţii de metrou în veritabile galerii de artă, apelând la pictori renumiţi în arta murală. Nimeni nu s-a încumetat însă să deschidă aici expoziţii de tablouri sau sculpturi, considerând că acest tip de artă nu se poate degusta între două trenuri, ci doar în liniştea meditativă a unor săli aproape antifonate faţă de zgomotul străzii. De asemenea, nimeni nu a cerut să asculţi o simfonie sau un cvartet la metrou. Dar cine ştie ce

ne poate rezerva viitorul, deşi *arta* nu poate coabita chiar cu orice fel de *tehnică* şi în orice condiţii. Până la urmă, însă, şi arta şi tehnica fac parte din acelaşi trunchi comun al creaţiei umane.

Intol Press
28 martie 2009

Arhiva literară

"Nimic" - o replică la revista manuscrisă "balenele"

În 12 mai 2005, am organizat la Biblioteca Judeţeană Vâlcea expoziţia documentară "Reviste clandestine, reviste interzise. Publicaţii manuscrise editate de Constantin Poenaru până la 20 de ani (1965-1971)". Atunci, ca şi cu alte prilejuri, am vorbit despre multele mele reviste editate în regim samizdat încă de pe la 13-14 ani: "Dacia", "Universul", "Ardealul", "Poesis", "Pegas", "Luncavăţul", majoritatea cu caracter literar, dar şi publicaţii de sport sau de rebus, scrise cu migală, pe foi de caiet de matematică obişnuit. A existat şi o mini-revistă "L'etoile de l'aube", în limba franceză, nu mai mare decât un pachet de ţigări. Eram elev la Liceul teoretic „Vasile Roaită" (actualul Colegiu Naţional „Mircea cel Bătrân"), iar aceste publicaţii manuscrise erau date colegilor de clasă şi de la cenaclul literar „Anton Pann" al liceului, care le citeau pe unde puteau, dar mai ales în timpul orelor de curs, cu capul băgat pe sub bănci.

Cea mai longevivă dintre reviste a fost “Balenele”, scoasă în vreo cinci sau şase serii, una din serii ajungând la numărul 12. Era uşor avangardistă şi non-conformistă pentru anii 1968-1969, tocmai de aceea a avut şi cel mai mare succes, stârnind o adevărată emulaţie printre colegi, primii mei cititori, unii fiind ei înşişi aspiranţi la literatură. În februarie 1969, Anda Bălăceanu era elevă în clasa a X-a C şi membră de bază a Cenaclului „Anton Pann” de la liceul nostru. Îi dădusem să citească mai multe numere de reviste manuscrise scoase de mine, în primul rând „Dacia”, în care îi voi şi publica povestirea „O viaţă”. Când am editat primele numere din „Balenele” şi i le-am dat să le vadă, a rămas foarte impresionată, aşa că la şedinţa cenaclului din 2 februarie 1969, când George Achim a pus în discuţie noul curent literar lansat de revistă: „Introductivismul”, ea s-a avântat într-o furtunoasă discuţie pro şi contra, susţinând că şi ea poate scoate o asemenea publicaţie şi chiar să vină cu un alt curent literar.

Am acceptat cu plăcere provocarea, pentru că asta însemna că încercările mele publicistice au trezit interesul, au dezmorţit noi forţe creatoare. De altfel, un alt cenaclist, Alexandru Omeag, coleg de an cu mine, îmi adusese şi el o “cărticică” de versuri proprii, de fapt vreo opt jumătăţi de pagini de matematică scrise mărunt, după modelul unor cărţulii asemănătoare scoase de mine. Cât priveşte pe “fratele meu literar” Petre Cichirdan, acesta îşi scosese şi el primul volum de versuri, intitulat „Transfigurări”, în editura Sus Arta, scris pe foi de carton roşcat. După cum se vede, trezisem ambiţii literare şi publicistice mari!

Peste vreo două luni de zile, Anda, cu care eram într-o amiciţie foarte strânsă, mi-a prezentat într-o pauză trei reviste în format dublu decât “Balenele”, adică A4. Era pariul ei că va

face şi ea o revistă, ca o replică la “Balenele”, şi că va lansa chiar un nou curent. Ar fi extrem de interesant dacă Anda Bălăceanu, cu care nu m-am văzut de peste 40 de ani, din timpul liceului, ar mai avea pe undeva acele reviste-manuscrise, pentru că ele ar certifica clar că în jurul “Balenelor” se crease o adevărată mişcare literară, care angrenase şi alte talente din afara cercului meu de colaboratori: George Ţărnea, Felix Sima, George Achim, Florin Ciriperu, Petre Cichirdan, Dumitru Velea, Dumitru Constantin, Ion Ciobotaru, Cornel, Gabriel şi Daniel Medvedov.

De curând, scormonind eu prin vasta mea arhivă literară, am dat peste câteva pagini de bloc-notes în care am făcut descrierea minuţioasă a celor trei numere (câte am văzut eu atunci) ale publicaţiei scoase de Anda Bălăceanu. Ea era redactor şef, Ioana Petrescu, redactor II, iar grupul ei de colaboratoare era alcătuit din Vasilica Nicolaescu, Mirela Eftimie şi Lidia Jerpelea. Revista se chema “Nimic”, iar nr.1 din 16 februarie 1969 avea 16 pagini. Cuvântul de început se chema “Cuvântelnic finist”, afişând o clară tentă antagonic-parodică la “Cuvântelnicul introductivist” cu care se deschidea “balenele”. Dacă revista mea avea ca motto: “Extracţie filozofică din fântâna fecioară la fundamentalul tată”, Anda glosa: “Florile noastre nu au nimic din măreţia operelor consacrate, nu au nimic deosebit, şi totuşi nimic nu le va putea opri să devină cunoscute”, subliniind apăsat cuvântul “nimic”. Mi-am notat că grafica era delicat-feministă, chiar frumoasă, dar scrisul pătimea din cauza ortografiei. Mirela Eftimie, Lidia Jerpelea şi Anda Bălăceanu publicau versuri naiv-sentimentale, în schimb Vasilica Nicolaescu compusese un lung poem istoric intitulat “Alexandru Lăpuşneanu”, alcătuit din 51 de strofe a patru ver-

suri şi dispus în patru tablouri ca în schiţa lui Costache Negruzzi.

Nr.2 al revistei “Nimic”, de duminică 16 martie 1969, conţinea povestirea “O viaţă” de Anda Bălăceanu, pe care o voi republica şi eu în revista “Dacia”, ca şi poezii de Vasilica Nicolaescu (“Lacrimi”) şi Mirela Eftimie (“Vis”, “Văpăi de ghiaţă”, “Templul tristeţii”). Ultimul număr pe care l-am văzut, 3, este datat miercuri 16 aprilie 1969. În paginile 2-3, Anda mi-a reprodus poemul meu “Fântânile iubirii”, preluat din nr.5 al revistei mele “Dacia”. Aşadar, un veritabil schimb inter-redacţional de materiale! Urmau alte câteva pagini cu versuri scrise de prietenele ei, dar şi două pagini cu probleme de perspicacitate, ceea ce vădeşte o oarecare influenţă a structurii revistei liceului nostru “File vâlcene”., pe care începusem să o scoatem la şapirograf de câteva luni.

Apariţia revistei “Nimic” în paralel şi ca o reacţie la revista “Balenele”, discuţiile cenacliere, ca şi alte şi alte proiecte editoriale în care eram gata să ne aventurăm au pus pe jar autorităţile, care vegheau cu grijă ca ecoul mişcărilor studenţeşti din Franţa şi al reprimării “Primăverii de la Praga” din furtunosul an 1968 să nu înfierbânte prea tare minţile noastre tinere. De aceea, Securitatea a intrat în panică şi a trimis pe prim-secretarul Comitetului Municipal al UTC de m-a ridicat din timpul unei ore de literatură – ca să-i sperie, probabil, pe colegi! – şi m-a dus la sediu, unde m-a anchetat o zi întreagă, pentru a vedea dacă scrierile şi publicaţiile noastre manuscrise erau doar literare sau ascundeau şi ceva germeni subversivi. Atunci mi-au confiscat şi câteva numere din revista “Balenele”. Din fericire, nu au dat peste revista-manuscrisă “Universul” în care, după modelul “Manifestului celor 2.000 de cuvinte” de la Praga, ascultat la Radio Europa Liberă, publicasem şi eu un

“Manifest al presei mondiale” prin care ceream abolirea cenzurii şi libertatea presei.

Într-un climat ideologic care începea să-şi dogmatizeze tot mai mult viaţa literar-artistică, revista “Balenele”, ca şi replica ei efemeră “Nimic” au constituit o oază de libertate creatoare, în care visele unor tineri se puteau încropi şi altfel decât o dictau directivele partidului unic. Atunci nu am considerat gestul nostru ca un act de curaj, aşa cum îl văd astăzi, peste ani şi experienţe triste. El trebuie însă relevat şi fixat bine în memoria timpului, pentru că nu au fost prea mulţi cei care au făcut asemenea demersuri publicistice la vremea respectivă, fie ele şi sub forma unor manuscrise samizdat.

Intol Press
12 iulie 2009

Cititorul de gazete

“Academia de sub pământ” de la Ocnele-Mari

Am scris în urmă cu ceva timp despre scriitorii întemniţaţi de regimul comunist la Ocnele-Mari. Era o primă consemnare a trecerii prin acest lagăr a unora dintre mucenicii literaturii române care au umplut închisorile ţării începând cu anii 1948-1949. Ei nu au fost atât de mulţi ca la Aiud, unde se putea alcătui o filială a Societăţii scriitorilor cu peste 40 de

membri, dar nici puţini. După o cercetare sumară, am identificat pe poetul şi prozatorul septuagenar Vasile Voiculescu, filozoful Petre Ţuţea, publiciştii Alexandru Constant şi Zaharia Pană, duiosul poet şi fabulist Vasile Militaru, mort la doar trei săptămâni de la arestare, ca şi scriitorul N. Davidescu, avocatul, gazetarul şi prozatorul Petre Pandrea.

Recent, am citit într-un interviu cu Adrian Marino că distinsul critic şi teoretician literar de la Cluj ar fi fost şi el, pentru scurt timp, la Ocnele-Mari, unde a stat în aceeaşi celulă cu criticul literar orădean Ovidiu Cotruş, după care a fost transferat la Aiud. Cicerone Ioniţoiu aminteşte în cartea sa "Morminte fără cruce. Contribuţii la cronica rezistenţei româneşti împotriva dictaturii" şi alte nume de ziarişti şi scriitori, care au ajuns în închisoarea de la vestita salină vâlceană. Sunt sigur că după cercetarea fondului documentar "Penitenciarul Ocnele-Mari" existent la Arhivele Naţionale din Rm.Vâlcea vom descoperi date noi, care vor arunca o lumină mult mai cuprinzătoare asupra numărului intelectualilor care au fost întemniţaţi aici.

La Ocnele-Mari s-au aflat, în diverse etape de triere, peste 1200 de deţinuţi, între care foşti demnitari ai regimului antonescian, militari de carieră, preoţi ortodocşi şi greco-catolici, diplomaţi, avocaţi, gazetari şi scriitori, foşti parlamentari şi membri ai partidelor politice antebelice, ingineri, poliţişti, studenţi, precum şi rude sau sprijinitori ai luptătorilor din rezistenţa anticomunistă. Cei mai mulţi erau oameni cu educaţie solidă, căpătată atât în facultăţile din ţară, cât şi în străinătate. Astfel erau foştii miniştrii Ghiţă Pop (de la Culte) şi Mihai Popovici (de la Justiţie), sau Mihail Manoilescu (de la Externe), celebrul economist de faimă mondială ale cărui lucrări vor constitui baza programelor de dezvoltare

a Braziliei şi altor state sud-americane, omul care, aflând rezultatele arbitrajului de la Viena din 30 august 1940 (în fapt, un dictat odios) a leşinat în faţa participanţilor.

Noul regim comunist de inspiraţie sovietică instaurat în România după izgonirea regelui Mihai la 30 decembrie 1947 nu a ţinut cont de culoarea politică a foştilor parlamentari sau membri de partid şi i-a băgat la închisoare de-a valma, după criterii cunoscute numai de noii politruci şi torţionari securişti. Aşa se face că la fabrica de mobilă şi cherestea din cadrul închisorii munceau cot la cot - "îngenuncheaţi sub povara buştenilor sau a cherestelei" – primul preşedinte al Partidului Comunist, Gheorghe Cristescu "Plăpumarul", liberalul Radu Câmpeanu şi ţărănistul Nicolae Ionescu-Galbeni, alături de deputatul comunist Chirilă, miner din Apuseni, Andrei Nicola şi Chiţu Teodorescu, senatori PNŢ.

Supuşi la cele mai istovitoare munci erau şi generalii Dumitru Coroamă, tatăl regizoarei de teatru Sorana Coroamă-Stanca, Emilian Ionescu, fost adjutant regal, sau Gheorghe Mihail, care, numit şef al Marelui Stat Major după evenimentele de la 23 August 1944, va adopta o atitudine demnă faţă de Comisia Aliată de Control şi Armata Roşie, refuzând desfiinţarea diviziilor româneşti din interiorul ţării şi semnarea Protocolului de colaborare militară cu sovieticii. Desconsideraţi şi umiliţi permanent, diplomaţii de carieră precum Vasile Stoica, Savel Rădulescu, un colaborator apropiat al lui Nicolae Titulescu, sau Gheorghe Grama-Gioto vor îndura cu greutate încercările gardienilor de a le înfrânge personalitatea, ultimul sfârşind chiar prin a fi asasinat.

Din martie 1951, la Ocnele-Mari începe să fie aplicată, cu sprijinul directorului închisorii Dumitrescu, "Reeducarea"

cu demascări prin torturi, experimentată mai întâi în Penitenciarul Piteşti, sub comanda crudului torţionar Eugen Ţurcanu, el însuşi deţinut. A fost cea mai inumană acţiune a Securităţii române, proiectată, inspirată şi condusă din umbră de NKVD, cu scopul de a "spăla creierul" deţinuţilor, prin forţarea acestora să recunoască păcate şi vini imaginare, prin autovictimizare. Grupul de torţionari era format din Grigore Ştefănescu, din Rm.Vâlcea, Ion Samson, fiul unui medic din Roman, Constantin Gemeniuc, din Bucovina, Liviu Vlădoianu, din Constanţa, şi Gheorghe Scorţeanu. Aceştia îi vor supune pe deţinuţi, din care foarte mulţi în vârstă şi cu sănătatea şubredă, la cele mai inimaginabile schingiuri: îi vor bate cu răngi de metal, le vor zdrobi degetele de la mâini şi picioare, le vor dea să bea urină şi să mănânce excremente, îi vor uda cu hârdaie de apă rece ca gheaţa, le vor batjocori numele mamelor şi copiilor, căutând să le golească memoria de tot ceea ce făcuseră bun înainte de a fi închişi. De aceea, după şase luni de tortură, unii vor înnebuni, precum Ştefan Verescu şi preotul Andrei Adam, alţii vor fi omorâţi, precum istoricul şi diplomatul Gheorghe Grama-Gioto.

În acest infern clădit de neoameni pe Pământ, câţiva dintre deţinuţii cu un psihic mai puternic au încercat să le insufle celorlalţi colegi de celule curaj, să le menţină treaz spiritul, astfel încât să nu-şi piardă conştiinţa de neam şi de sine. Printre ororile zilnice, întemniţaţii de la Ocnele-Mari ascultau cu smerenie convorbirile duhovniceşti şi slujbele făcute de preoţii ortodocşi sau greco-catolici, chiar dacă erau abia murmurate pentru a nu trezi mânia temnicerilor, urmăreau discuţiile filozofice dintre Petre Ţuţea şi convorbitorii săi sau dezbaterile aprinse pe teme de politică internă şi externă susţinute de Mihail Manoilescu sau Savel Rădulescu. Unii deţinuţi

au învăţat pe de rost poeziile lui Vasile Militaru sau Alexandru Constant, din care, după eliberare, au reuşit să închege volume întregi. Prin amploare şi desfăşurare, toată această mişcare spirituală a constituit principalul suport al unităţii şi rezistenţei celor închişi.

Amintindu-şi aceste încercări de supravieţuire prin cultură, Petre Pandrea va nota în "Memoriile mandarinului valah": "N-am făcut poduri, n-am făcut şosele, n-am zidit fântâni, n-am croit stadioane şi n-am durat şosele pentru secole şi milenii, ca strămoşii mei latini. Am ajutat să construim, în comunitate de dragoste şi destin, o academie sub pământ, o adevărată catedrală de cultură academică, aulică, impasibilă, seniorală şi mandarinală, într-un moment de vitejie şi năpastă, ca să rămână pildă urmaşilor noştri despre forţa, echilibrul şi înţelepciunea generaţiei mele răstignite prin răzmeriţe, războaie şi revoluţii. Am ajutat să zidim ctitoria Academiei de sub pământ la Ocnele-Mari, pentru mântuirea noastră personală din năpastă, spleen şi sfadă".

Despre chinurile şi samavolniciile la care au fost supuşi membrii onorifici ai acestei academii a suferinţei trebuie să ne amintim din când în când, fără patimă sau gând de răzbunare, ci doar pentru a nu uita că "somnul raţiunii naşte monştri". Să veghem, aşadar, ca astfel de accidente ale istoriei să nu se mai întâmple, iar spiritul uman să nu mai fie întemniţat în academii subpământene !

Pentru aceasta, e nevoie ca la Ocnele Mari să se amenajeze un Memorial al conştiinţelor întemniţate, care să ne amintească de cei care au suferit aici pentru convingerile lor politice, filozofice sau literar-artistice, indiferent de orientarea lor ideologică: de la comuniştii Gheorghe Cristescu şi Gheorghe

Gheorghiu-Dej, până la mulţimea de anticomunişti, ţărănişti, liberali sau legionari. Toţi au fost prizonieri de conştiinţă, luptători pe frontul cuvântului şi gândirii libere, iar monumentul ce se înalţă aici îi reprezintă pe toţi.

Intol Press
2010

"Noutatea" (1929) – o publicaţie ocazională scoasă de fraţii Arsenie

La 1 noiembrie 1929, a apărut la Râmnicu-Vâlcea o foaie intitulată *Noutatea.* Avea 2 pagini, tipărite faţă-verso, şi un format 48 x 32 cm, asemănător tabloidelor de astăzi. La Biblioteca Academiei Române, sub cota P.III.42.662, nu există decât primul număr, care se pare că a fost şi singurul. Deşi se vroia „Ziar de informaţiuni", potrivit subtitlului său, nu a mai continuat. De altfel, dacă nu ar fi numerotată şi datată, această publicaţie ar putea fi considerată o simplă foaie volantă, cu caracter ocazional, fiind scoasă de Librăria Română „Fraţii Arsenie" din Râmnicu-Vâlcea pentru a relata modul cum s-a desfăşurat serbarea din 27 octombrie 1929 dată de patroni pentru clienţii lor, elevii şcolilor secundare şi primare din oraş, precum şi pentru a face cunoscute numele câştigătorilor la tragerea Tombolei cu obiecte organizată cu acel prilej. Am putea spune chiar că era o formă de reclamă şi publicitate, aşa cum se practică astăzi de marile magazine (Kaufland, de exem-

plu), căci foaia se distribuia gratuit, conform talonului imprimat pe prima pagină, în colţul din dreapta sus.

Fraţii Arsenie, Eduard şi Iorgu, au fost persoane importante, binecunoscute în oraşul de la poalele Capelei, afacerile lor desfăşurându-se în perioada dintre cele două războaie mondiale în mai toate domeniile comerţului cu amănuntul sau en-gros. Într-o reclamă din 1924, inserată în ghidul *Prin Vâlcea pitorească,* întocmit de Grigore Cugler, ing. M. Secăreanu şi Iorgu Arsenie [1], se arăta că prin marele Magazin general „Fraţii Arsenie", amplasat pe terasa din centrul oraşului Râmnicu-Vâlcea, în faţa primăriei, se puteau procura tot felul de articole. Iată-le redate cu ortografia vremii: *parfumerie, galanterie, jucării, cadouri, îmbrăcăminte, încălţăminte, manufactură, stofe-bumbac, tricotaje, porcelanuri, sticlărie, fierărie-oţel, gospodărie, voiaj-sport, toaletă-birou, fotografie, modă-artă-lux, electricitate, muzică-note, maşini de cusut, arme-cartuşe, biciclete, accesorii, case de bani, măsuri-greutăţi, cântare-decimale, lămpi-rame, mobile-piane, motoare-maşini, pietre de moară, curele-furtuni* [=furtunuri], *pompe pt. vin, ţevi-robinete, strunguri, clopote-odăjdii,* şi chiar *automobile-cauciucuri-accesorii-pieseFord-rulmenţi-uleiuri-benzină-carbid-garaj.*
Magazinul avea legături telefonice cu toate comunele şi oraşele, fir special cu Bucureşti şi putea expedia comenzi în toată România Mare.

Aici se afla şi cunoscuta Librărie Română „Fraţii Arsenie", care funcţiona din 1925. Patronii, cu un simţ comercial deosebit, au început să acorde încă din 1927 un rabat de 15 % la cărţile şi rechizitele şcolare, pentru a stimula şi a atrage cumpărătorii. Erau primii din oraş care ofereau asemenea înlesniri *„în aceste timpuri de mare criză"*, fiind convinşi că un

comerţ progresează numai când are la bază *„cinste, eftinătate şi promptitudine”.* În plus, au distribuit cumpărătorilor şi bilete gratuite de participare la o loterie-tombolă cu diverse obiecte. Tragerea câştigătorilor la această tombolă s-a făcut în cadrul serbării organizate de fraţii Eduard şi Iorgu Arsenie la Teatrul Adreani din Râmnicu-Vâlcea în ziua de duminică 27 octombrie 1929.

Serbarea este descrisă cu lux de amănunte în cele două pagini ale foii *Noutatea.* Prima parte a manifestării a început cu o cuvântare a lui Iorgu Arsenie, „cunoscutul sportsman şi coproprietar al Magazinului General”. Sublinierea calităţii de sportiv, de om de sport era mai mult decât necesară, Iorgu Arsenie fiind în epocă un foarte bun bobeur, participant la mai multe campionate naţionale de bob şi săniuţe, inclusiv la cel inaugural din 12-15 februarie 1922 desfăşurat pe pârtia de pe Dealul Capela din Râmnicu-Vâlcea. În 1924, s-a dus, cu mari eforturi financiare, la prima ediţie a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Chamonix (Franţa), dar nu a putut concura la întrecerile oficiale de bob, pentru că nu a reuşit să găsească încă trei români cu care să formeze delegaţia regulamentară de patru persoane din aceeaşi ţară. A participat însă la concursul preolimpic şi a obţinut, împreună cu boberul Tita Rădulescu, trei cupe la proba de bob de 2 persoane. Totodată, a reprezentat România în cadrul Comisiei de Constituire a Federaţiei Internaţionale de Bobsleigh şi Tobboganning (FIBT) şi a obţinut afilierea ţării noastre la acest organism sportiv internaţional. [2]

Spre deosebire de fratele său Eduard, născut la 16 mai 1891 la Râmnicu Vâlcea[3], care n-a avut alte preocupări decât cele strict comerciale, Iorgu Arsenie, mai tânăr, a fost un sportiv pasionat de bob, sanie și skeleton, animând sporturile de

iarnă mulţi ani şi făcând din Vâlcea un centru de referinţă. Deschis înnoirilor, l-a convins pe fratele său mai mare să instaleze la toate răspântiile oraşului Râmnicu-Vâlcea şi pe principalele drumuri turistice din judeţ aşa-numitele indicatoare „Arsenie” fixate pe stâlpii de telegraf, pe care erau scrise cu negru pe fond galben direcţiile şi distanţele kilometrice pentru fiecare localitate. Împreună cu Grigore Cugler (1903-1972, scriitor bucureştean cunoscut mai ales sub pseudonimul Apunake) şi cu inginerul silvic M. Secăreanu, care a desenat Harta oraşului Râmnicu-Vâlcea, Iorgu Arsenie a scos în 1924 un prim număr din „Călăuzele Arsenie”, intitulat *Prin Vâlcea pitorească. Călăuză pentru auto-turism şi excursiuni cu indicator kilometric pentru toate localităţile din judeţul Vâlcea şi principalele puncte din întreaga ţară.*

Serbarea a continuat cu audiţii muzicale prin doza electromagnetică de Radio Philips, după care s-au prezentat câteva filme artistice cu ajutorul aparatului Pathe Baby, dar şi un film documentar cu imagini din Râmnicu-Vâlcea, cu elevi şi şcolile din oraş. Filmul documentar era realizat, după cum susţine *Noutatea,* de însuşi Iorgu Arsenie, omul multidotat chiar şi în domeniul artistic. Au încântat mai ales exerciţiile de gimnastică executate de elevii Şcolii Normale de băieţi, conduşi de prof. Titi Unverdorben. Va mai exista, oare, pe undeva acest prim film realizat de un vâlcean?

Cât priveşte Tombola, din cele 6822 de bilete de loterie distribuite gratuit au ieşit câştigătoare 118, în valoare de circa 30.000 lei. Printre obiectele câştigate: cărţi de citit, diverse jocuri („Vulpea afară”, „Robinson”, „Sborul în cerc”, „Oac! oac! broaştelor!”, „Jocul gâştelor”), baloane, rechizite şcolare, dar şi un patefon perfecţionat, două aparate de fotografiat Billy

fabricate de Agfa, un haut-parleur Philips, „Călăuzele Arsenie”, precum şi o bicicletă (marele premiu).

În *Noutatea* sunt publicate şi două scrisori deschise adresate librarului Arsenie de către Nicu N. Popescu şi Teodor Geantă, prin care sunt apreciate eforturile făcute de cei doi fraţi pentru atragerea tinerilor şcolari spre lectură. Reproducem în continuare rândurile emoţionante adresate de profesorul, pedagogul şi publicistul Teodor Geantă (1890-1968), a cărui carte privind *Aspecte din viaţa copiilor* doar ce apăruse în 1925:

Iubite Domnule Arsenie,

Răspunzând cu plăcere insistentei D-tale invitaţiuni, am trecut pe la serbarea ce ai organizat în sala Adreani duminica trecută.

Să-ţi spun că am fost plăcut impresionat ?

Desigur că acest adevăr – căci e o realitate pe care am trăit-o în mijlocul bucuriei spontane a copiilor ce se adunaseră acolo – acest adevăr nu-l pot spune mulţi.

Căci trebuie să ai o iubire de copii, care să-ţi robească sufletul în chip permanent, pentru ca să te bucuri la bucuria lor şi să petreci la petrecerea lor.

Trebuie să ai o inimă care se poate coborî la nivelul manifestărilor spontane ale copiilor.

Îţi mulţumesc că mi-ai dat prilejul să-mi verific iubirea ce am avut totdeauna pentru copii.

Merg să împing credinţa mea de totdeauna că nu numai anumite preocupări omeneşti intră în sfera noţiunii “artă”, ci că educaţie, instrucţie şi toate ramurile de activitate omenească trebuie să se coloreze cât mai mult cu pensula înmuiată în această minunată şi fericită vopsea a artei.

D-ta ai înţeles şi ai simţit că chiar în cea mai materialistă dintre preocupări – în negustorie – să faci oleacă de artă.

Te felicit.

Şi pe cât îmi permit posibilităţile mele de apreciere, pot să te asigur că vei izbuti cândva în toate gândurile d-tale.

Cunosc un caz. Un bătrân – fost librar – care permanent e însoţit de copii, pentru că totdeauna le dă o carte sau o gazetă.

Te rog să crezi că la culturalizarea maselor el are o contribuţie mai mare decât atâţia panglicari vorbăreţi şi moralişti.

L-am întrebat ce sentimente are faţă de copii. Mi-a răspuns: Mi-s dragi, pentru că le place să citească.

Eu sunt prea sigur că "Ofensivele culturale" numai atunci vor putea reclama vreo victorie când vom izbuti să facem din carte tovarăşul nedespărţit al celui din urmă plugar.

Şi Dv. – librarii – aveţi un rost prea mare în aceste ofensive. Unii îl înţeleg într-un fel, alţii în alt fel!

Desigur că cea mai fericită înţelegere a acestui rol e de a face din librărie un punct de tentaţie pentru orice copil.

Şi la temelia acestei atracţiuni nu văd decât metode copilăreşti, metode ca acelea pe care D-ta – desigur cu sacrificii însemnate – le întrebuinţezi.

Îţi urez numai spor în concursul – efectiv – pe care-l dai tuturora care-s direct angajaţi la educaţia şi instrucţia poporului."

La serbare ar fi participat, după estimările gazetei, vreo 2000 de şcolari, aşezaţi la parterul şi în lojile Teatrului Adreani, ceea ce ni se pare o cifră enormă pentru capacitatea sălii respective, chiar umplută până la refuz. Cert este însă că ea a avut un mare succes, dovadă fiind şi scrisorile de mulţumire tri-

mise de zeci de participanţi, precum şi promisiunea fraţilor Arsenie de a o repeta în anul 1930.

Conform manşetei de jos a paginii 1 a publicaţiei, aceasta a fost tipărită la "Gutenberg", tipografie, legătorie de cărţi şi încadrări de tablouri din str. G-ral Praporgescu nr. 9, vizavi de sediul declarat al redacţiei şi administraţiei. Fără îndoială, *Noutatea* a avut nu doar un caracter ocazional, dar şi publicitar. Iată, spre exemplu, două texte scurte de reclamă: *La gura sobei/ Cu o carte de citit/ cumpărată de la Arsenie/ uitaţi grijile şi petreceţi inteligent* sau *Vremea rea! Nopţile lungi de iarnă!/ Nu devin plicticoase dacă vă aprovizionaţi cu o instalaţiune de Radio,/ ultima perfecţiune de la Arsenie.* Sunt şi pasaje mai lungi şi mai subtil formulate: *Branşa librăriei fiind un comerţ select, şi pentru care sunt necesare cunoştinţi speciale, a făcut ca Magazinul Fraţii Arsenie să fie asortat continuu cu tot felul de cărţi literare, pedagogice şi ştiinţifice, din cele mai noi apărute, după programul oficial al tuturor şcolilor din oraş şi judeţ, totdeauna fiind complete, nelipsind nimic. Dovada aceasta a făcut-o însăşi clientela care devine tot mai numeroasă.*

Cu toate că a apărut doar un singur număr, şi acela în 2 pagini, *Noutatea* ne oferă informaţii bogate şi preţioase atât despre evenimentul focusat – serbarea de la Teatrul Adreani din 27 octombrie 1929 – cât şi despre organizatori şi participanţi. Ea ne evidenţiază încă o latură, cea publicistică, a plurivalentului Iorgu Arsenie, cunoscut mai ales ca om de sport şi comerciant.

Note

[1] Grigore Cugler, ing. M. Secăreanu, Iorgu Arsenie, *Prin Vâlcea pitorească. Călăuză pentru auto-turism şi excursiuni cu indicator kilometric pentru toate localităţile din judeţul Vâlcea şi principalele puncte din întreaga ţară,* Editat de Sindicatul de Iniţiativă ,Râmnicu-Vâlcea, [1924].

[2] *Enciclopedia educaţiei fizice şi sportului din România* (coord. Alexe Nicu), vol.I, Ed. Aramis, Bucureşti, 2002, p. 234.
[3] Mihai Gherghina, *Librării din vechiul Râmnic,* în „Casa Cărţii vâlcene", an.II, nr. 4, iulie-decembrie 2004, p. 25.

Studii vâlcene
05 mai 2010

Convorbiri literare

Cu judecătorul Nicolae Cochinescu, de la Curtea Constituţională, despre viaţa literară vâlceană din anii 1962-1973

NICOLAE COCHINESCU s-a născut la 19 ianuarie 1940 în comuna Moigrad (acum Mirşid) din judeţul Sălaj. Absolvent al Facultăţii de Drept din Bucureşti în 1961, este repartizat ca jurisconsult la Întreprinderea Regională de Exploatare şi Construcţii Electrice Rurale din Piteşti. Între 1962-1973 lucrează ca procuror la Curtea de Argeş, Drăgăşani şi Rm.Vâlcea. Din 1973 până în 1990 este procuror la Procuratura Generală, după care începe să ocupe diferite demnităţi în sistemul juridic: prim adjunct al Procurorului general al României (1990-1993), Procuror general financiar la Curtea de Conturi (1993-1996), Procuror general al României (1996-1997) şi din nou procuror la Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiţie (1997-2000), avocat cu cabinet individual (2000-2001), după care a fost numit de Senat judecător la Curtea Constituţională (2001-2010).

Autor al mai multor scrieri juridice: “Jurisdicţia financiară în România” - 1996, “Organizarea puterii judecătoreşti” – 1997, “Totul despre Ministerul Public” – 2000, precum şi a numeroase articole cu tematică juridică publicate în reviste de specialitate: “Dreptul”, “Revista de Drept Public”, “Revista de Drept Penal”, “Pro Lege”, “Buletinul Curţii de Conturi” etc., puţini ştiu că în 1971 a tipărit şi un volum de literatură pentru copii “Cavalerul Albastru şi alte povestiri”, a scris scenarii difuzate la radio.

Convorbirea de faţă a avut loc cu puţine zile înainte ca mandatul de judecător la Curtea Constituţională al domnului Nicolae Cochinescu să expire în iunie 2010. Era o perioadă tensionată, determinată de luptele parlamentare acerbe pentru desemnarea înlocuitorului său. De aici, şi unele răspunsuri uşor crispate. E ciudat cum timp de nouă ani, cât am lucrat alături de acesta, nu am avut ideea să-i iau un interviu. Am stat însă de vorbă de nenumărate ori, nu doar despre problemele curente ale activităţii jurisdicţionale de la Curte, ci şi despre vremea când lucra ca procuror la Drăgăşani şi Rm. Vâlcea, şi când colabora la ziarul judeţean “Orizont”. Spre marea sa bucurie, i-am făcut şi dăruit chiar mai multe copii după articolele publicate în ziarul la care fusesem angajat ca tânăr redactor încă din 1971. Eram curios să aflu mai multe în special despre atmosfera literară a Drăgăşanilor acelor ani, când începeau să se afirme poeţii liceeni Dumitru Velea şi Dumitru Constantin, dar Nicolae Cochinescu, ca procuror, persoană oficială importantă a oraşului, nu prea avea cum să-şi intersecteze paşii cu mai tinerii mei colegi de generaţie. El se întâlnea cu avocatul şi istoricul Ion C. Vasile, cu prof. Emil Istocescu, cu Al. Florin-Ţene, de la Cenaclul “Gib Mihăescu” al Casei de Cultură. Deşi estompate de trecerea timpului - sunt peste 45 de

ani de atunci – amintirile lui Nicolae Cochinescu despre Drăgăşani sau Rm.Vâlcea, despre viaţa culturală de aici, merită să fie luate în seamă, ca să nu mai spunem despre creionarea devenirii sale ca scriitor de povestiri pentru copii.

*

- Domnule Nicolae Cochinescu, aţi fost judecător al Curţii Constituţionale a României timp de nouă ani, între 2001-2010, iar mai înainte Procuror general financiar la Curtea de Conturi (1993-1996) şi Procuror general al României (1996-1997) – unele dintre cele mai înalte demnităţi din magistratura românească. Puteţi spune că sunteţi împlinit din punct de vedere al profesiei de jurist. Nu despre această activitate vreau să stăm însă de vorbă astăzi. Ştiu că aţi cochetat o vreme cu literatura, iar debutul dumneavoastră editorial s-a produs, dacă nu mă înşel, în perioada în care vă aflaţi pe meleaguri vâlcene. Aţi lucrat mai bine de zece ani, între 1962-1973, ca procuror la Curtea de Argeş, Drăgăşani şi Rm. Vâlcea. Cum a ajuns un ardelean aici ?

Răspuns: Îmi propuneţi să-mi asum identitatea de ardelean. O fac cu mândrie. Am fost născut de o mamă ardeleancă, într-un loc pe care romanii l-au făcut capitală de provincie sub numele de Porolissum, lăsând pentru două milenii şi ce va mai fi după, urmele carelor lor, săpate adânc în uriaşele pietre cu care-şi pavau drumurile. Dar mă pot mândri tot atât de bine că sunt oltean, pentru că tatăl meu era din comuna Potcoava, judeţul Olt, iar cei de acolo se considerau olteni,. pentru că acolo am copilărit şi, pentru că, aşa cum spuneaţi, am vieţuit nouă ani în Oltenia, adică pe malul drept al râului sacru al oltenilor de pretutindeni. Aş putea oare uita că mă

trag şi din Banat, unde am învăţat carte, la Timişoara, şi unde mi-am petrecut adolescenţa până la migrarea spre Bucureşti, la universitate? Ce să mai spun de cei aproape patruzeci de ani de când respir aerul dulce-amar al metropolei de pe Dâmboviţa?

Şi totuşi, cum am ajuns la Drăgăşani şi la Râmnicu-Vâlcea? Nu ştiu, adică ştiu, dar sunt detalii lipsite de importanţă sau mai degrabă birocratice, dictate de Carnetul de muncă al unui procuror mutat din loc în loc, după capriciile serviciului.

- Aţi stat vreo şapte ani la Drăgăşani, din 1964 până în 1971. Era un oraş mic, de foşti podgoreni, vestita Fabrică de Talpă şi Încălţăminte FINCA nu exista nici măcar pe planşetele proiectanţilor. Cum arăta această reşedinţă de raion pe atunci ?

Răspuns: Întrucâtva diferită de străvechea Rusidava şi de târgul unde se rătăceau tragic în istorie Zavera lui Tudor şi Eteria lui Ipsilanti. Spun întrucâtva pentru că în anul 1971, când am plecat eu din Drăgăşani, deşi avea aproape 20000 de locu-itori, străzi pavate, liceu şi cinematograf, spital şi casă de cul-tură, şi chiar un început de activitate industrială, oraşul părea încremenit într-un spaţiu lipsit de timp, în care nu s-a întâm-plat, nu se întâmpla şi nu se va întâmpla nimic. Fireşte, cei do-uăzeci de mii de locuitori ai urbei trăiau, sperau, iubeau, se bucurau şi sufereau ca toţi locuitorii planetei, dar orizontul lor rămânea mereu acelaşi, ferecat parcă de dealurile – de altfel minunate – din dreapta şi din stânga Oltului. Aveam un vecin de vârsta pe care o am eu acum, care se ducea în fiecare seară la gară şi asista la spectacolul sosirii şi plecării trenurilor. Nu aştepta şi nu-l interesa niciun tren anume…Sau poate că...

Rememorând răspunsul la întrebarea dumneavoastră, observ că este şi livresc şi superficial. Văzută sau nevăzută, schimbarea era şi acolo, iar în laboratoarele secrete ale viitorului creşteau, ca să zic aşa … mugurii mlădiţelor imposibil de ghicit atunci: un băieţaş sprinten şi cu ochi strălucitori de inteligenţă, pe numele lui de catalog şcolar Isărescu Mugur, avea să ajungă cel mai prestigios Guvernator al Băncii Naţionale a României, un altul, l-am numit pe Radu Vasile, avea să ocupe înaltul şi incomodul fotoliu de prim-ministru…

- Nu se pregătea acolo şi un viitor procuror general al României?

Răspuns: Ba da, dar personajul despre care vorbiţi era deja procuror şi, cum vă spuneam, nu … înmugurise acolo…

- Ce putea face un intelectual – şi tânăr – în acest oraş ? Cum vă petreceaţi timpul liber ?

Răspuns: Intelectualii de pe vremea aceea citeau. Aşadar, şi eu şi soţia mea – ne-am căsătorit cu un an înainte de a ajunge la Drăgăşani – citeam. Eu eram procuror la procuratura locală, ea era judecător la tribunalul raional, dosarele de toate felurile ne devorau cea mai mare parte din timp, iar în răgazul, să-i zicem, cultural, pe care ni-l lăsau, citeam din literatura mare a lumii, Hemingway şi Faulkner, Tolstoi şi Dostoievski, Stendhal şi Flaubert… Citeam, desigur, şi literatură română. Multă poezie. Nu ratam niciun film, cinematograful local ne oferea un film pe săptămână, din fericire erau numai filme bune, capodopere ale neorealismului italian, ale cinematografiei franceze, filme americane… Televiziunea română avea încă două canale şi programe culturale absolut încântătoare.

- În această perioadă v-aţi apucat de scris sau aveaţi preocupări mai vechi în acest sens (din liceu, din facultate) ?

Răspuns: Nu ştiu dacă se poate spune că am "scris" ceva, cert este că am început să public în anul 1961 unele texte, despre care credeam că se pot numi poezii, în ziarul regional "Secera şi Ciocanul", care apărea la Piteşti, în "Scânteia Tineretului", în "Iaşul Literar"… Am publicat, de asemenea, o povestire în revista "Argeşul" şi alte câteva în ziarul amintit.

- Exista vreun cenaclu literar în oraş, vă întâlneaţi cu alţi pasionaţi ai scrisului? Daţi-ne câteva amănunte, câteva nume, dacă vă mai amintiţi.

Răspuns: Exista, la Drăgăşani, un cenaclu literar găzduit de Casa de cultură. Dacă îmi amintesc bine, poetul Florin Ţene era animatorul şi conducătorul cenaclului. Participau la şedinţele cenaclului profesori, elevi, avocaţi, alţi intelectuali. Pelicula atât de perisabilă a memoriei îmi readuce în minte imaginea tonică a lui Ion C. Vasile, tatăl viitorului prim-ministru, a profesorului Emil Istocescu şi, fireşte, a tânărului de atunci, Florin Ţene. Ce însemna o şedinţă de cenaclu? Se citeau şi se analizau cu seriozitate şi reală competenţă încercările literare ale membrilor cenaclului, se schimbau cărţi şi opinii. Era, ca în oricare cenaclu din vremea aceea – mai participasem şi la cenaclurile din Curtea de Argeş şi din Piteşti - o atmosferă de frăţie spirituală, în care valoarea în sine a producţiilor prezentate era mai puţin importantă decât bucuria dialogului, a comunicării…

- Ce-şi mai aduceau aminte oamenii din oraş despre Gib I. Mihăescu? E adevărat că oficial nu se vorbea, nu aveai voie să vorbeşti despre el, mai ales din cauza romanului "Ru-

soaica", a cărui acţiune se petrece pe Nistru, în perioada în care URSS preluase Basarabia. Gib nu se studia nici la şcoală, nu reintrase nici măcar în istoriile literare mai noi. Prima recunoaştere oficială a sa şi reintrarea în circuitul literar românesc se produce abia în 1967, odată cu publicarea de către criticul literar Nicolae Manolescu (şi el vâlcean) a celor două volume de nuvele în cadrul popularei colecţii "Biblioteca pentru toţi" nr. 382-383. Totuşi, drăgăşenenii mai în vârstă îşi mai aduceau aminte de Gib Mihăescu ?

Răspuns: Este adevărat, Gib Mihăescu a reintrat târziu în circuitul literar dar nu exista nicio oprelişte să vorbeşti despre el şi nici să-i citeşti cărţile. Acolo, la Drăgăşani am citit romanele "Donna Alba", "Braţul Andromedei", "Rusoaica", pe care mi le împrumuta generosul domn Ion C. Vasile, avocat pensionar… Cenaclul literar drăgăşănean purta numele ilustrului fiu al urbei cu mult înainte de a i se fi reeditat cărţile. Amintirea scriitorului o păstra mai cu seamă familia, care însă, din varii motive, era extrem de discretă.

- În 1971, aţi părăsit oraşul Drăgăşani şi v-aţi mutat la Rm.Vâlcea, la Procuratura judeţeană. Ieşisem abia de trei ani de sub regimul administrativ al regiunii Argeş, iar până în 1968 majoritatea investiţiilor se făceau la Piteşti, reşedinţa regiunii. Rm.Vâlcea era totuşi un oraş mai mare ca Drăgăşani, mai dezvoltat economic şi urbanistic, deşi şi el avea rang de reşedinţă de raion. În plus, era în plină expansiune industrială şi urbanistică. Cum arăta, cum vi-l amintiţi ?

Răspuns: Era altceva. Umbra lui Mircea curgea de la Cozia la vale o dată cu Oltul şi lumina oraşul, iar statuia marelui voievod se înălţa falnică, atunci ca şi acum, în parcul din

apropierea magazinului… Cozia. Râmnicu-Vâlcea era deja un oraş în expansiune urbanistică, economică şi culturală. De sus, de pe dealul Capela se vedeau nu numai noile cartiere, dar şi şantierul hidrocentralei de la Goranu şi chiar şantierul marelui combinat chimic.

- V-am provocat la aceste amintiri despre cele două oraşe, Drăgăşani şi Rm.Vâlcea, pentru că mulţi tineri de astăzi nu îşi pot închipui cum arătau aceste localităţi cu 40-50 de ani în urmă, ce activităţi cultural-artistice se desfăşurau aici. Iar contemporanii acelor vremuri se feresc, din diverse motive, să vorbească despre ele. Cât priveşte mărturiile scrise, fotografiile, acestea sunt, paradoxal, destul de puţine. Aşadar, ce aţi găsit la Rm.Vâlcea în plus, mai bun, mai interesant ca la Drăgăşani ? Desigur, exista un muzeu, un stadion cu echipă de divizia B dar care câştiga "Cupa României" în 1973, o episcopie cu mai vechi şi mai noi tradiţii editoriale, teatrele veneau mai des în turneu aici, la chioşcuri se vindeau mai multe reviste literare. Mă interesează să creionaţi puţin atmosfera culturală a Râmnicului din acea perioadă văzută prin ochii unui jurist, a unui intelectual care era tot mai atras de scris, de literatură.

Răspuns: Nu pot privi înapoi cu ochii fiecăruia dintre contemporani. Am trăit doi ani în Râmnicu-Vâlcea şi aş uni percepţia mea de vremelnic locuitor al oraşului cu aceea de colaborator al ziarului local Orizont în care am publicat nu numai cronici judiciare dar şi reportaje pe teme economice şi culturale. Cu această, să-i spunem, dublă percepţie, pot depune mărturie că sentimentul dominant era speranţa. Condiţiile de viaţă erau mediocre – însă incomparabil mai bune decât cele care s-au abătut aspra populaţiei ţării în anii 80 – dar oa-

menii sperau din toată inima într-un viitor mai bun şi se bucurau din toată inima la orice eveniment, indiferent de natura lui, care părea să le confirme speranţele. N-am să uit niciodată explozia de bucurie populară, cum nu mai văzusem, care s-a produs în ziua în care echipa locală de fotbal câştiga finala Cupei României… Se umpluseră străzile şi oamenii cântau şi scandau numele echipei şi erau fericiţi de parcă fiecare câştigase ceva de preţ pentru sine…

Viaţa culturală a oraşului avea doi poli: Casa de cultură şi ziarul local "Orizont". La casa de cultură funcţionau diferite cercuri artistice, aici se organizau expoziţii de artă şi spectacole de teatru, de muzică, de dans, tot aici funcţiona prestigiosul cenaclu literar "Anton Pann". Ziarul "Orizont" avea săptămânal, şi nu numai, pagină culturală care găzduia creaţii ale scriitorilor din localitate, cronici de carte, cronici de teatru, de muzică. Tematica ziarului, inevitabil limitată de constrângerile vremii, era tratată cu sinceritate şi cu talent de oameni de presă şi de literaţi ca George Ţărnea, Lucian Avramescu, Gh. Cârstea, Dumitru Iacobescu, Constantin Bulacu, Constantin Şorega, Constantin Poenaru…

- Aţi frecventat Cenaclul literar de la Casa de cultură? Cum aţi ajuns acolo? V-a chemat cineva, ştiindu-vă antecedentele literare de la Drăgăşani, v-aţi dus dumneavoastră din proprie iniţiativă sau cu vreun coleg, vreo cunoştinţă ?

Răspuns: Am ajuns la cenaclu înainte de a fi fost mutat cu serviciul la Râmnicul Vâlcea. Am fost invitat de preşedintele cenaclului, domnul Traian Lungu, recomandat fiind – presupun – de unele producţii literare ce mi s-au publicat în ziarul local. Îmi amintesc că am citit o povestire care se chema "Timpul fără întoarcere" şi care a plăcut. Am devenit apoi membru al ce-

naclului. Se citeau acolo texte de literatură adevărată şi n-aş putea să nu amintesc câteva nume: George Ţărnea, Doru Moţoc, Traian Lungu, Alfred Garoescu.

Spuneam că am frecventat şi alte cenacluri literare. Ştiam că ne aflam acolo cei mulţi chemaţi şi cei puţini aleşi şi aveam convingerea că din rândul împătimiţilor de literatură care ne aflam se vor ridica scriitori adevăraţi. Istoria literaturii avea să se îmbogăţească cu numele a cel puţin trei Poeţi: Dumitru M. Ion, de la cenaclul din Curtea de Argeş, Ileana Mălăncioiu, de la cenaclul din Piteşti, şi George Ţărnea, steaua cenaclului din Râmnicu Vâlcea, plecat atât de devreme spre stelele de pe firmament.

- Deşi eram elev de liceu în acea perioadă, iar din 1968 am început să merg şi eu la şedinţele Cenaclului literar "I. L. Caragiale", drumurile noastre nu s-au intersectat. Era şi firesc, aveaţi altă poziţie socială faţă de mine, încă elev. În 1971, m-am angajat la ziarul "Orizont", apărut în 1968, odată cu înfiinţarea judeţului Vâlcea. Aşa am început să aflu despre dumneavoastră, căci eraţi unul dintre colaboratorii noştri cei mai activi din domeniul juridic. Mai scriau judecătorul Octavian Fieroiu, ajuns preşedinte al Tribunalului Vâlcea, procurorul Theodor Rus. Corectând noaptea, în tipografie, unele din articolele dumneavoastră relatând despre diverse cazuri de încălcare a legii, articole cu tentă moralizatoare de tipul "Să nu faceţi aşa", mi-am dat seama că în spatele publicistului ocazional se ascunde un scriitor adevărat. Materialele dumneavoastră, departe de a fi aride, seci şi greu de citit, aveau un anume dramatism, o gradaţie a faptelor descrise mai mult cu mijloace literare decât gazetăreşti. Erau mici povestioare cu tâlc. Vă întreb: cum şi când, mai exact, aţi început să publicaţi la "Orizont"? V-a solicitat cineva de la re-

dacţie, a fost o comandă din partea conducerii Procuraturii unde lucraţi ?

Răspuns: Nu mi s-a solicitat colaborarea şi nu era vorba de o comandă ierarhică. Nici nu sunt sigur dacă şefii mei priveau cu ochi buni ieşirea unui subaltern în presă. Vă spu - neam că începusem să public încă de pe vremea când eram jurisconsult, la Piteşti. Îi cunoscusem la vremea aceea pe Gheorghe Tomozei, pe Nicolae Velea, pe Adrian Păunescu şi pe alţi scriitori consacraţi şi importanţi, nu garantez însă că şi ei mă cunoscuseră pe mine, numele meu nu le spunea nimic. Am început să fiu publicat în ziarul "Orizont" trimiţând pur şi simplu prin poştă textele pe care le cunoaşteţi şi care mi-au fost acceptate. De ce scriam? În mod sigur din nevoia de a mă exprima, de a contribui şi altfel decât cu mijloacele magistratului la îmblânzirea universului în care trăiam – am fost dotat cu o doză inepuizabilă de naivitate – şi, de ce nu, din dorinţa de a mă face cunoscut…

- Aţi stat la Rm.Vâlcea până în 1973, când aţi fost promovat la Procuratura Generală. În 1971 se produsese însă debutul dumneavoastră literar cu volumul "Cavalerul Albastru şi alte povestiri". Acesta a fost scris la Rm.Vâlcea, cum s-a închegat el ?

Răspuns: Povestirile din volumul "Cavalerul Albastru" le-am compus la Drăgăşani, în vara anului 1967. Am scris zece povestiri, din care redactorul cărţii a acceptat numai cinci, iar eu am fost fericit să-mi fie publicate şi numai acestea. Una dintre povestirile refuzate de editură a avut un destin aparte. Se întitula "Oglinda fermecată". Am scenarizat-o chiar în anul apariţiei volumului şi am trimis-o la un concurs organizat de Radiodifuziunea română. Povestirea a fost premiată şi tran-

smisă la postul naţional de radio, în regia lui Dan Puican. Rolul principal era interpretat de marea actriţă Mariana Mihuţ. Douăzeci de ani mai târziu, în 1991, povestirea scenarizată a fost imprimată pe disc şi difuzată de Casa Electrecord, iar în zilele noastre o găsiţi pe internet pe situl Trilulilu şi în alte depozite ale Google şi Yahoo. Sunt tentat să spun: habent sua fata libelli… Recitindu-le, povestirile scrise atunci îmi plac şi azi.

- Ce a urmat după debutul editorial ? Aţi mai scris, aţi mai publicat ceva ?

Răspuns: Nimic sau aproape nimic altceva decât a publicat ziarul "Orizont". M-am luat, cum se spune, cu viaţa, iar scriitorul care nu a fost să fie s-a retras într-un autor de literatură juridică…

- În cei nouă ani cât aţi fost judecător la Curtea Constituţională (2001-2010), ne-am întâlnit aproape zilnic, eu lucrând aici pe post de consilier încă din 1995. V-am întrebat de nenumărate ori de ce nu mai scrieţi, mai ales că fratele dumneavoastră, Ioan Mihai Cochinescu, are deja mai multe volume publicate, plus câteva scenarii şi filme regizate de el. Mi-aţi dat de înţeles că aţi fost copleşit de complexitatea funcţiilor publice cu care aţi fost onorat – repet: Procuror general financiar la Curtea de Conturi, prim adjunct al Procurorului general al României şi apoi Procuror general, judecător la Curtea Constituţională. Aţi publicat mai multe lucrări juridice de specialitate. Nu vă este însă dor de proza literară, de "iubirea tinereţii dumneavoastră" ?

Răspuns: Cum să nu! Îmi este, ca oricărui om , dor de tinereţea mea.

- Să sperăm că, odată terminat mandatul de judecător la Curtea Constituţională, veţi avea mai mult timp liber şi pentru literatură? Vă veţi întoarce la uneltele scriitorului?

Răspuns: Mi-ar plăcea să dau un răspuns optimist. Istoria nu mă încurajează însă.

- Vă mulţumesc pentru sinceritatea răspunsurilor.

Intol Press
06 sept. 2010

Participant la Congresul de Istorie a Presei de la Piteşti

În zilele de 23-24 aprilie 2010, la Piteşti s-a desfăşurat ediţia a III-a a Congresului Naţional de Istorie a Presei. Tema, de mare actualitate, "Presa locală şi regională românească, în context european" a atras un număr mare de participanţi: profesori din învăţământul universitar, specialişti şi cercetători, gazetari din presa scrisă, radio şi TV. Organizatorii, Asociaţia Română de Istorie a Presei şi Universitatea "Constantin Brâncoveanu" din Piteşti, s-au întrecut pe sine de data asta, astfel că lucrările s-au bucurat nu doar de un ambient plăcut şi o organizare bine pusă la punct, dar şi de comunicări extrem de interesante şi bogate în informaţii inedite. Calitatea ştiinţifică a acestor materiale va putea fi probată, încă o dată, când vor apărea în volumul cu lucrările Congresului.

În prima zi, dimineaţa, s-a desfăşurat momentul protocolar al alocuţiunilor de bun venit. Prof. univ. dr. Ovidiu Puiu, prorectorul Universităţii gazdă, prezintă câteva date sintetice despre instituţia pe care o conduce: 8.000 de studenţi, în cele trei centre: Piteşti, Râmnicu-Vâlcea şi Brăila, 20 de specializări, 8 masterate, 25 de colaborări cu universităţi din străinătate. Florin Tecău şi Tudor Pendiuc aduc salutul Consiliului Judeţean Argeş şi, respectiv, al Primăriei municipiului Piteşti. Prof. univ. dr. Ilie Rad, de la Universitatea "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, preşedintele Asociaţiei Române de Istorie a Presei, subliniază importanţa congresului, ajuns la cea de-a treia ediţie, după Macea-Arad (2008) şi Iaşi (2009). Se oferă diplome de onoare celor care s-au implicat în mod deosebit în buna organizare a lucrărilor reuniunii. Vorbeşte apoi conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin, nimeni alta decât soţia lui Cornel Rusu, fostul prim director al Casei de Cultură a Sindicatelor din Râmnicu-Vâlcea prin anii '70 şi ceva, care este vicepreşedintă a Uniunii Ziariştilor Profesionişti şi preşedinta Comitetului de organizare a Congresului din partea Universităţii din Piteşti.

Urmează o scurtă pauză de cafea, timp în care putem să ne procurăm ultimele noutăţi de la editurile Tritonic, Comunicare.ro, Independenţa Economică, AIUS sau Scrisul Românesc, care au amenajat câteva standuri pe holul unde se poartă discuţii aprinse, dar nu se fumează. Cumpăr volumele de studii "Jurnalismul românesc în exil şi diaspora" şi "Limba de lemn în presă", sub coord. lui Ilie Rad, "Mozaikul (1838-1839). Un proiect european" de Nicolae Marinescu şi Aurelia Florescu (vâlceancă trăitoare la Craiova), "Sexul vinde. Aventura mass-media de la reprimare la obsesie" de Rodger Streitmatter, "Etică şi deontologie în mass-media şi relaţii publice" de Aura Matei-Săvulescu şi Cristina Munteanu, "Formarea identităţii

profesionale a jurnaliştilor” de Luminiţa Roşca, “Interviul. Recurs la memoria culturală” de Gabriela Rusu-Păsărin. Văd multe cărţi de Marian Petcu, dar le am deja.

Timp de o oră îl ascultăm cu sufletul la gură pe acad. Eugen Simion vorbind despre “Publicistica românească.

Modelul Eminescu”. Pendulări spectaculoase între prelegerea doctă, seacă şi riguros ştiinţifică, şi cozeria emoţională, cu lungi divagări agreabile. Gazetăria era pentru Eminescu o corvoadă, o prostituare zilnică, dar şi o misiune mesianică. Receptorii săi de azi oscilează între adulare fără rezerve, până la denigrări vehemente şi nedrepte. Dacă mai poate fi sau nu un model pentru gazetarii de astăzi, o poate constata fiecare, citindu-i opera publicistică retipărită în întregime chiar şi cu sprijinul distinsului oaspete. Sunt prezentate şi două dintre ultimele apariţii editoriale ale criticului literar: “Genurile biograficului”, vol.I şi II, apărute la Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, în 2008, şi “Tânărul Eugen Ionescu”, scoasă la Editura Muzeului Literaturii Române, în 2009.

Conf. univ. dr. Marian Petcu şi prof. univ. dr. Ilie Rad prezintă apoi unele “Aspecte metodologice şi de cercetare a fenomenului mediatic”. Dintre ideile vehiculate, de fapt mai mult întrebări retorice, câteva merită reţinute şi meditat mai profund asupra lor: unde se află arhivele celor vreo mie de redacţii dinainte de 1989, de ce nu se fac mai multe studii de sociologie a presei, cum să se creeze un Muzeu virtual al Presei din România, de ce să nu studiem şi presa antiunionistă, cine se apleacă asupra presei minorităţilor din ţara noastră, când vom cerceta şi radiourile private dinainte de 1944, cine face istoria televiziunii în ţara noastră. Se prezintă nr. 7 al “Revistei Române de Istorie a Presei” şi se solicită ca recenziile cărţilor să fie şi critice, nu doar informale.

După masă, lucrările se desfăşoară pe şase secţiuni: “Audiovizual”, “Presă scrisă”, “Diaspora” (oarecum impropriu numită aşa pentru participanţii de la Chişinău), “Micromonografii de ziare şi reviste” (la care sunt inclus şi eu), “Teorie şi metodă în cercetarea istoriei presei. Jurnalismul specializat”, “Jurnalism cultural”. O scurtă privire peste program îmi relevă teme incitante şi necesare, precum:

- “Producţia de televiziune. O analiză culturală” (conf. univ. dr. Elena Abrudan, Univ. “Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca);

-“George Pâslaru, reporter de război pe frontul de Est” (Viorel Frâncu, referent bibliograf, Bibl. Jud. “Vasile Voiculescu” din Buzău);

- “Impactul presei culturale radiofonice sau despre comunicarea persuasivă a valorilor culturale în contextul globalizării” (conf. univ. dr. Gabriela Rusu - Păsărin, Univ. “C.Brâncoveanu” Piteşti);

- “Războiul civil din Grecia (1944-1949) în presa locală constănţeană” (Steliana Bajdechi, publicist comentator, Radio Constanţa);

- “Evoluţia presei timişorene în primii ani postbelici” (Valerică Corduneanu, director, Muzeul Presei “Sever Bocu” Jimbolia);

- “Presa postdecembristă din judeţele Covasna şi Harghita. Aspecte specifice” (Ioan Lăcătuşu, consilier superior, Arhivele Naţionale Covasna Sf.Gheorghe);

- “Presa de limbă germană din Basarabia şi Transnistria (1918-1944)” (conf.univ.dr. Silvia Grossu, Univ. de Stat a Moldovei Chişinău);

- “Prezenţe franceze în Dobrogea. Mărturii din presa începutului de secol XX” (conf.univ.dr. Aurelia Lăpuşan, Univ. “Ovidius” Constanţa);

- “Scânteia şi încheierea procesului de colectivizare a agriculturii româneşti” (lect.univ.dr. Mariana Buican, Univ. “C. Brâncoveanu” Piteşti);

- “Banatul (1926-1930), o revistă multiculturală ?” (Ioan David, cercetător ştiinţific, Academia Română, Filiala Banat);

- “Un ziar românesc apărut la Veneţia, în 1972: Propaganda” (prof.univ.dr. Mircea Popa, Univ. “1 Decembrie 1918” Alba Iulia);

- “Revista Altarul străbun – publicaţie regională a românilor australieni (1872-1989)” (prof.univ.dr. Ilie Rad, Univ. “Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca);

- “Priorităţi ale cercetării istoriei presei române – proiecte, metode, provocări” (conf.univ.dr. Marian Petcu, Univ. din Bucureşti);

- “Cenzura presei brăilene în lumina documentelor de arhivă (1938-1944)” (Ion Volcu, şef birou, Bibl. Jud. “Panait Istrati” Brăila);

- “Flacăra, 99 de ani de apariţie neîntreruptă” (Bogdan Hrib, director, Grupul Editorial Tritonic);

- “Limba română în presa din ţările vecine” (Tudor Nedelcea, cercetător ştiinţific I, Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane “C. S. Nicolaescu-Plopşor” Craiova).

Eu am prezentat o comunicare despre “Gazeta de Sud din Craiova în contextul presei regionale europene”, subliniind creşterea vertiginoasă în tiraj şi audienţă a acestui “cotidian al oltenilor de pretutindeni” înfiinţat în 1995 şi ajuns astăzi pe primul loc între publicaţiile regionale din ţara noastră. Am remarcat evoluţia editorială de la 5.000 la aproape 27.000 de exemplare, abordarea unei tematici publicistice axată atât pe problemele specifice zonei Olteniei (cu precădere sociale), dar

şi a celor europene, promovarea unor metode occidentale de difuzare şi abonament (prin SMS, telefonic, cu tombole în calculatoare), integrarea în ansamblul ziarelor regionale din Europa nu doar la nivel editorial, ci şi managerial, prin demararea unui parteneriat strategic cu European Media Investment (EMI), o companie afiliată la Arbomedia AG din Germania.
Cercetarea mea a fost îngreunată de faptul că publicaţia, ca multe altele din ţară, nu se găseşte la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti şi a trebuit să o consult după exemplarele disparate aflate în colecţia mea personală. Lucrarea a fost primită cu interes, dovadă fiind multele întrebări puse după prezentare.

Toate comunicările susţinute în cadrul Congresului vor fi publicate atât într-un volum colectiv editat de Universitatea "Constantin Brâncoveanu" din Piteşti, cât şi în paginile "Revistei Române de Istorie a Presei", care apare acum de două ori pe an.

În a doua zi a Congresului, toată dimineaţa a fost ocupată cu Adunarea generală a Asociaţiei Române de Istorie a Presei, la care particip pentru prima dată ca membru cu drepturi depline. Şi chiar iau cuvântul în câteva probleme mai spinoase, cum ar fi revizuirea Statului în ceea ce priveşte numărul participanţilor la Adunarea generală, care trebuie să asigure reprezentativitate în teritoriu şi legalitate la votare. După raportul privind activitatea asociaţiei în 2009, se discută despre lipsurile înregistrate în comunicarea membrilor ARIP cu conducerea acesteia, despre celelalte acţiuni ale asociaţiei în afara Congresului anual, despre oportunitatea emiterii unor legitimaţii şi cărţi de vizită cu antetul ARIP, despre necesitatea unei secretare executive care să se ocupe de problemele organizatorice, inclusiv de strângerea cotizaţiilor. La propune-

rea d-nei Aurelia Lăpuşan se adoptă o “Rezoluţie-apel pentru salvarea patrimoniului cultural-publicistic”, prin inventarierea fondurilor cu ziare şi reviste de la arhive, muzee, biblioteci, universităţi etc.

Se anunţă că viitorul Congres de Istorie a presei se va desfăşura, anul viitor, la Universitatea “Ovidius” din Constanţa.

Amicii mei Ion Volcu şi Viorel Frîncu îmi dau cărţile lor recent apărute: “Dicţionarul presei brăilene (1839-2007)” şi “Istoria presei buzoiene şi râmnicene în date (1839-2008)”. Ultima lucrare cuprinde materialul fişat pentru “Istoria presei din România în date”, aflată în pregătire sub coord. conf. univ. dr. Marian Petcu, istorie la care colaborez şi eu. Partea privind “Publicaţiile apărute în Vâlcea după 1989” o voi edita în curând sub forma unei cărţi independente.

Congresul se încheie cu o vizită la Mănăstirea Curtea de Argeş şi cu o agapă prietenească oferită de Î.P.S. Calinic, Arhiepiscopul Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului.

Abia dacă mai am timp să fac o mică plimbare prin centrul oraşului şi să remarc că “Simfonia lalelelor” nu este doar o manifestare artistică sezonieră, ci şi o stare de spirit permanentă a argeşenilor, iubitori de natură, de aer curat, de frumos. Cumpăr o mulţime de publicaţii locale: “Curierul zilei”, “Ancheta”, „Atac la persoană de Argeş”, “Esenţial în Argeş”, “Jurnal de Argeş”, “Atitudine în Argeş”, care anunţă mai toate desfăşurarea Congresului la Piteşti. Nu găsesc însă la niciun chioşc revista “Argeş”, a cărei colecţie o am, cu unele lipsuri inerente, încă de la primul număr din 1 iunie 1966. Este vechea, şi mereu noua, poveste a proastei difuzări a revistelor literare.

Intol Press
05 mai 2011

Politică şi cultură în ziarul liberal "Viitorul Vâlcei" (1920-1938)

Viitorul Vâlcei este unul dintre cele mai longevive ziare româneşti, apărând în aproape toată perioada interbelică. Scos de liberalul I. G. Duca la 10 octombrie 1920, ca "foaie pentru popor" a Partidului Naţional-Liberal din judeţul Vâlcea, ziarul va încerca, potrivit editorialului semnat de fondatorul său, să răspândească "adevărul şi lumina" în rândul ţărănimii vâlcene, îndrumate de intelectualii satelor – preoţii şi învăţătorii.[1] Era un moment conjunctural bun pentru folosirea ziarului ca mijloc de propagandă al partidului, căci după 1918 ţăranul era mult mai interesat de politică, de principalele evenimente din ţară, începea chiar să aibă unele opinii, să-şi pună întrebări şi să caute răspunsuri la acestea.

1.Liberalii şi presa de partid

Ziarul *Viitorul Vâlcei* face parte dintr-un lanţ de publicaţii ale Partidului Naţional - Liberal, scoase prin organizaţiile sale judeţene, ca instrumente de propagandă în rândul alegătorilor. Aşa cum arată articolele-program ale acestor ziare, ele erau concepute şi se adresau îndeosebi votanţilor de la sate, care erau mai mulţi din punct de vedere numeric, dar şi mai ataşaţi tradiţional de Partidul Naţional - Ţărănesc, eternul rival al PNL pe scena politică românească. De aici şi polemicile înverşunate duse împotriva ţărăniştilor şi foarte rar împotriva altor partide, doar câteva articole răzleţe din ziarul vâlcean având în centrul atacurilor de presă pe averescanii din Partidul Poporului, pe georgiştii din aripa dizidentă a PNL condusă de

George Brătianu, până la reîntregirea lor în partidul mamă-PNL, sau pe noul partid "Totul pentru ţară", înfiinţat de Corneliu Zelea - Codreanu, sub conducerea generalului Gheorghe Cantacuzino - Grănicerul, pentru participarea la alegeri parlamentare.

Organul central al PNL era ziarul *Viitorul*, care a apărut la Bucureşti la 5/18 noiembrie 1907 şi a fost condus succesiv de preşedinţii PNL Vintilă Brătianu şi I. G. Duca, iar mai apoi de Al. Mavrodi. Era o tradiţie ca acest nume să fie dat ziarelor liberale, căci publicaţii cu acest nume au apărut în provincie, la Brăila, Bârlad, Bacău, Roman, cu mulţi ani înainte de oficiosul de la Bucureşti.

În general, însă, conform indicaţiilor date de la centru, ziarele PNL din ţară apărute după 1919 au adăugat la titlul *Viitorul* şi un nume care să arate fără echivoc organizaţia judeţeană editoare. Astfel, se vor tipări: *Viitorul Argeşului* (1921), *Viitorul Dâmboviţei* (1921), *Viitorul Făgăraşului* (1922), *Viitorul Fălticenilor* (1923), *Viitorul Gorjului* (1921), *Viitorul Mehedinţului* (1921), *Viitorul Muscelului* (1921), *Viitorul Prahovei* (19 19), *Viitorul Putnei* (1921), *Viitorul Râmnicului* (1921), *Viitorul Romanaţiului* (1921), *Viitorul Romanului* (1920), *Viitorul Silistrei* (1920), *Viitorul Sucevei* (1919)[2]. Niciuna din aceste publicaţii nu va cunoaşte însă longevitatea ziarului *Viitorul Vâlcei*, care va apărea, cu unele mici întreruperi, din 1920 până în 1938.

Ziarul liberalilor vâlceni apare nu doar din necesităţi de propagandă de partid, dar şi ca o ripostă imediată la gestul Federaţiei Democraţiei Naţional-Sociale care scosese la Rm. Vâlcea încă de la 1 mai 1920 gazeta *Secera,* devenită de la nr.6 din 19 septembrie 1920 "Organ al Partidului Ţărănist-Naţional din Vâlcea", adică adversarul politic şi electoral cel mai de

temut al PNL. Totodată, liberalii vâlceni conduşi de I. G. Duca nu puteau uita atacurile virulente duse împotriva lor în alegerile parlamentare din noiembrie 1919 de către ziarul local U*nirea*, organ al Partidului Conservator (devenit din octombrie 1919 organ al Partidului Democrat), şi mai ales *Glasul poporului,* care era organ al Ligii Poporului de sub preşedinţia generalului Alexandru Averescu, secţia Râmnicu-Vâlcea[3]. Campaniile respective de presă au arătat cât de important poate deveni un ziar în prezentarea şi popularizarea politicii unui partid, în susţinerea propriilor candidaţi în alegeri şi în criticarea adversarilor de la celelalte partide. Lucru de care se pare că s-a convins până la urmă şi Ion. I. C. Brătianu, preşedintele PNL, care dispreţuise multă vreme "puterea presei şi foloasele propagandei". [4]

Cât priveşte alegerea lui Duca de a conduce ziarul *Viitorul Vâlcei,* trebuie amintit că acesta se dovedise un publicist redutabil încă din anii studenţiei, fiind colaborator la prestigiosul cotidian *Universul,* ca şi la revista *Viaţa românească.* De altfel, el venea după ce lucrase deja ca director al oficiosului liberal *Viitorul* între 1914-1918 şi căpătase experienţă managerială în presă.

2.Coordonate tehnice de redactare şi tipărire

În atari condiţii, scoaterea unui ziar propriu a devenit pentru PNL Vâlcea o cerinţă obligatorie pentru viitoarele succese politice. Astfel, primul număr al ziarului *Viitorul Vâlcei*, subintitulat „Foae pentru popor a Partidului Naţional-Liberal din Jud. Vâlcea", apare la Râmnicu-Vâlcea într-o zi de duminică 10 octombrie 1920, în 4 pagini, format mare 48 x 32 cm, dar nu atât de mare precum rivalul său *Secera*, care avea dimensiuni uriaşe: 63 x 42 cm[5]. Poate de aceea conducerea ziarului a

simţit nevoia ca în nr.2 din 17 octombrie 1920 să-şi anunţe în mod expres cititorii că „de la numărul viitor ziarul nostru îşi va înmulţi coloanele şi-şi va mări formatul”. Acest lucru nu se va petrece însă decât parţial, în sensul că doar numărul coloanelor se va mări de la patru la cinci, începând cu nr.3 din 24 octombrie 1920, în schimb oglinda paginilor şi formatul ziarului au rămas aceleaşi până la ultimul număr din 1 februarie 1938.

La 1 iulie 1929, îşi schimbă subtitlul în “Gazeta Partidului Naţional - Liberal din judeţul Vâlcea”, iar în decembrie 1932 înlocuieşte cuvântul „gazeta” cu „organ”. Conceput iniţial ca un săptămânal, de la 8 ianuarie 1927 devine bilunar, iar la 1 iulie 1929 precizează chiar şi datele de apariţie: 1 şi 15 ale fiecărei luni. Desigur că varii cauze, între care, în primul rând, lipsa unui colectiv de redacţie profesionist, vor duce la multe apariţii neregulate încă din aprilie 1922. Astfel, dacă anul I, numerotat în continuare din 10 octombrie 1929 până în 9 octombrie 1921, va avea 52 de apariţii, anul II (16 oct. 1921 – 12 nov. 1922) va avea doar 27 de numere. De la anul III se trece la numerotarea în limitele duratei calendaristice anuale, adică se începe cu nr.1 din 7 ianuarie 1923 şi se încheie cu nr. 30 din 29 noiembrie 1923.

Primul nr. din anul VIII - 1929 va apărea abia la 1 iulie, iar anul XI - 1932 va avea un singur număr, datat 1 decembrie. În următorii doi ani, 1933-1934, ziarul nu apare. Abia în 1935, la 23 iunie, se tipăreşte un nou număr din *Viitorul Vâlcei,* “număr închinat lui I. G. Duca cu prilejul dezvelirii monumentului” acestuia în Parcul comunal din Rm.Vâlcea, în semn de omagiu şi aducere aminte a celui care a fost mulţi ani şeful liberalilor vâlceni. Întregul număr cuprinde amintiri, evocări şi articole despre personalitatea marelui om politic, fotografii ale Culei

de la Măldăreşti, cumpărată de Duca şi în care locuia acesta când venea în Vâlcea, precum şi a Bisericii din Urşani - Horezu, unde a fost înmormântat. De remarcat că acestea sunt singurele fotografii de tip reportaj publicate de ziar în istoria sa, restul fiind doar fotografii-portret ale diverselor personalităţi liberale.

Numărul paginilor va fi în general de patru, dar în anumite momente când existau evenimente deosebite, precum congrese ale partidului, alegeri locale sau parlamentare, adunări populare la care luau cuvântul o serie de fruntaşi ai partidului şi se reproduceau discursurile acestora, ziarul putea avea şi şase pagini, ori chiar zece ca la nr. 12-13 dublu, din 15 dec. 1929-1 ian. 1930. Preţul per număr creşte anual, de la 50 de bani în 1920, la 3 lei în 1932

Aşa cum se menţionează pe frontispiciul nr.1 din 10 octombrie 1920, ziarul apare "sub conducerea unui comitet", cu toate că din ianuarie 1923 îşi va alătura şi numele unui director. Primul Comitet de direcţiune anunţat la p.3 este compus dintr-un lung şir de personalităţi liberale vâlcene (peste 20): avocaţi, profesori, învăţători, preoţi, comercianţi, doctori din mai toate localităţile judeţului în care membrii PNL erau majoritari. O asemenea structură managerială era greu de reunit, greu de funcţionat, de aceea, deşi nu apare printre aceştia, este de la sine înţeles că adevăratul conducător al ziarului este preşedintele PNL Vâlcea, I. G. Duca, semnatarul articolului - program al publicaţiei. El va conlucra cu membrii Comitetului de redacţie: pr. P. Partenie, profesor, Nicolae S. Ionescu, profesor şi avocat, şi I. Bădescu, institutor.

Manuscrisele, se anunţă tot pe frontispiciul ziarului, se strâng în str. Traian nr. 99, la N. S. Ionescu, care este numit când redactor, când secretar de redacţie, la 16 iulie 1922 şi de

la 7 ianuarie 1923 fiind menţionat ca director, până la 11 februarie acelaşi an când este înlocuit de Vică Georgescu. De la nr.5/2 mai 1926 apare ca redactor I. Nicolescu, cu intermitenţe până în 1935, iar la unicul şi ultimul număr al ziarului din 1938 este trecut ca redactor responsabil Tică Ştefănescu.

Redacţia şi administraţia se află mai întâi acasă la avocatul N. S. Ionescu, în str. Traian nr.99, după care se mută în localul tipografiei din str. Col. Apostol Dumitrescu nr. 4, apoi la Banca de Scont Rm.Vâlcea şi, în final, în str. Traian nr.88. Ziarul s-a imprimat numai la Tipografia „Viitorul Vâlcei" S.A.R., doar nr.3/1929 fiind scos la Tipografia „Gutenberg".

3.Înfiinţarea S.A. "Viitorul Vâlcei"

O atenţie specială s-a acordat creării şi consolidării unei întreprinderi de presă solide în jurul ziarului *Viitorul Vâlcei,* care să-i asigure acestuia independenţă economică şi editorială. În acest sens, la 23 octombrie 1920, deci la numai două săptămâni de la apariţia noii publicaţii, Tribunalul Vâlcea – Secţia I consfinţea constituirea *Societăţii anonime „Viitorul Vâlcei" pentru industria artelor grafice*. Aceasta îşi propunea ca, pe lângă lucrări de tipografie, să înfiinţeze şi o casă de editură, unde să se tipărească lucrări de popularizare a ştiinţelor, de educaţie cetăţenească, de gospodărie rurală, devenind astfel „focarul unei mişcări culturale" de care judeţul avea mare nevoie [6].

Membrii fondatori sunt în primul rând fruntaşii organizaţiei vâlcene a Partidului Naţional - Liberal, dar şi comercianţi şi întreprinzători locali: I. G. Duca, Gr. Procopiu, I. Niculescu, N. Budurescu, G. Ştefănescu, M. Puţureanu, P. C. Hanciu, N. S. Ionescu, Victor Petrescu, Gh. Ştefănescu şi Tică Ştefănescu, avocaţi, G. Fulgulescu, V. Săndulescu, Al. D. Presbite-

rianu, Al. Predovici şi Al. T. Aslan.

La tipografia S.A. „Viitorul Vâlcei" vor apărea multe cărţi şi broşuri, între acestea şi studiul *Scumpirea traiului,* pe care autorul Grigore Procopiu l-a publicat în 12 numere consecutive ale ziarului *Viitorul Vâlcei,* de la nr. 6/14 nov. 1920 până la nr. 17/30 ian. 1921.

4.Probleme privind libertatea presei

Apariţia ziarului *Viitorul Vâlcei* s-a făcut la începutul unei perioade de mare avânt al presei interbelice. La 14 ianuarie 1920, tocmai fuseseră ridicate printr-un decret[7] atât starea de asediu, cât şi cenzura, impuse în august 1916, în timpul Primului Război Mondial. Se scotea practic presa de sub jurisdicţia tribunalelor militare şi se revenea la regimul juridic mai permisiv al Legii presei din 1862 şi al Constituţiei din 1866.

De aceea, orice atingere adusă libertăţii presei era imediat semnalată de liberali în gazeta lor. Cât s-au aflat la putere, nu au existat incidente de acest gen. După ajungerea ţărăniştilor la guvernare în toamna lui 1928, ele încep să apară atât în ţară, cât şi în judeţ. Reluând o ştire din ziarul central *Viitorul,* nr. 2 din 15 iulie 1929 al publicaţiei vâlcene deplânge confiscarea de către ţărănişti a ziarului *Epoca* (nr. din 10 iunie) şi a gazetei sibiene *Lumina satelor* (cu o săptămână înainte). În nr.4 din 15 aug. 1929, se dă ştirea că primarul Lăzărescu, de la Ocnele-Mari, a ordonat să fie arestaţi toţi cei care citesc *Viitorul Vâlcei,* la 1 sept. 1929 este anunţată interzicerea ziarului la Beneşti, iar o lună şi jumătate mai târziu se dă publicităţii informaţia că "prin fiţuica lor, şefii ţărănişti ameninţă cu Parchetul pe cei care scriu la gazeta partidului nostru" [8].

Problema relaţiilor presei cu puterea revine puternic în 1930, când se încearcă o înrăutăţire a regimului juridic al pre-

sei printr-o lege care dorea să asigure liniştea populaţiei şi să elimine articolele alarmiste sau pregnant negative, dar şi în 1931, când în nr.8 din 20 aprilie se publică mai multe selecţiuni din articolele publicate în ziarele “Ordinea”, “Universul” şi “Adevărul” despre problemele pe care le creează ziariştilor noul guvern condus de Nicolae Iorga.

5.Politici liberale reflectate în presă

Presa românească interbelică, şi cu atât mai mult presa de partid, traversează în această perioadă, ca şi România întregită, mai multe etape, pe care încearcă să le reflecte cât mai veridic în diverse materiale publicistice. Ziarul *Viitorul Vâlcei,* ca organ al Partidului Naţional-Liberal din judeţul Vâlcea, urmăreşte să fie nu doar o oglindă a implementării politicilor liberale în teritoriu, ci şi un catalizator al energiilor liberale pentru dezvoltarea societăţii în ansamblu.

O primă etapă este 1919-1922, când accentul se pune pe reorganizarea instituţiilor administrative ale ţării în noile graniţe ale României Mari şi reluarea activităţii sociale şi politice în contextul resimţirii distrugerilor provocate de Primul Război Mondial. Ziarul *Viitorul Vâlcei* păstrează încă vie amintirea eroismului ostaşilor români, prin publicarea unei bogate colecţii de poezii populare despre război, a unor proze şi amintiri ale unor foşti combatanţi, dar şi a unor articole mobilizatoare (*Furtuna se potoleşte,* nr.5/7 nov. 1920; *Mormintele prizonierilor noştri în străinătate,* nr. 9/6 dec.1920; *Balada războiului,* nr.18/6 febr. 1921).

1922-1928 – este perioada dezvoltării relative, care coincide cu epoca marilor succese liberale, când România îşi

reface potenţialul economic, producţia industrială şi agrară creşte treptat şi se încheie procesul de unificare în plan politic

şi economic. Vechile şi noile programe politice liberale cuprind: doctrina "prin noi înşine", organizarea statului naţional unitar român, apărarea drepturilor individului şi ale familiei, garantarea şi consolidarea proprietăţii private, protecţia securităţii naţionale, accesul liber şi egal la educaţie, instaurarea şi dezvoltarea unui regim democratic în România.

Pentru implementarea ideilor sale, PNL are nevoie de ordine şi disciplină, nu numai din partea populaţiei urbane şi rurale, ci şi din partea propriilor membri de partid. De aceea, ziarul vâlcean va fi plin de anunţuri şi comunicate ale organizaţiei liberale judeţene, de articole care analizează modul cum trebuie puse în practică politicile guvernului liberal, avantajele acestor politici faţă de cele ale rivalilor lor ţărănişti. Un comunicat ultimativ al lui I. G. Duca, preşedintele organizaţiei naţional-liberale din Vâlcea, tipărit cu litere de-o şchioapă pe întreaga pagină 1 a nr.2/26 ian. 1926 al ziarului *Viitorul Vâlcei,*denotă hotărârea şi intransigenţa conducerii liberale de a face ordine în propria ogradă, amendarea drastică a încălcării disciplinei de partid: "Aduc la cunoştinţa tuturor membrilor PNL din jud. Vâlcea că toţi cei ce nu vor urma, fără rezerve, hotărârile luate de Direcţia Partidului, vor fi consideraţi ca nemaifăcând parte din organizaţia naţional-liberală din Vâlcea şi că se vor lua faţă de ei măsurile prevăzute de statute".

Urmează marea criză economică din anii 1929-1933, caracterizată prin inflaţie, şomaj, pauperizare, criză ce a afectat toate sectoarele vieţii economice. Urcaţi la putere în locul liberalilor, naţional-ţărăniştii acţionează după sloganul "porţilor deschise", dar nu obţin rezultatele scontate. Prin urmare, numeroasele falimente şi concedieri, sărăcirea ţăranilor prin

ruinarea a mii de gospodării rurale, amplificarea şomajului, mişcările de revoltă reprimate cu asprime (Lupeni 1929, Gri-

viţa 1933), dau prilejul liberalilor de a-i ataca cu virulenţă pe ţărănişti în presă. Iată câteva titluri edificatoare de astfel de articole publicate în *Viitorul Vâlcei*: *Din afacerile urâte ale partidului ţărănist, Cum risipesc ţărăniştii avutul ţării* şi *Politicianizarea comisiilor de bacalaureat* (toate în nr.1/1 iulie 1929), *Falimentul Naţional-Ţărăniştilor* (nr.3/1 1ugust 1929), *Semănătorii de vânt* (despre greva minerilor, nr. 4/15 aug. 1929), *Jaf, jaf şi pustiu* (nr.5/1 martie 1931).

În 28 decembrie 1930, I. G. Duca este ales preşedinte al PNL, în locul lui Vintilă Brătianu, decedat câteva zile mai înainte. El va intensifica imediat vasta campanie de răsturnare a guvernului ţărănist anunţată la adunarea generală liberală de la Caracal din 1 august 1929 (nr.5/1 sept.1929) şi, în ciuda convingerilor proprii, va fi nevoit să facă numeroase compromisuri regelui Carol al II-lea. Drept urmare, este desemnat prim-ministru la 14 noiembrie 1933. Ostil oricăror mişcări extremiste şi anarhice, la nici o lună a dizolvat Garda de Fier şi a ordonat arestarea imediată a tuturor legionarilor, măsură care i-a adus sfârşitul tragic, fiind ucis de un comando legionar pe peronul gării din Sinaia la 29 decembrie 1933.

Despre perioada 1934-1938, perioada relansării economice a României datorită revenirii liberalilor la putere între 1933-1937, care duc o politică protecţionistă şi de intervenţia statului în economie, avem puţine date din ziarul vâlcean, căci după asasinarea lui I. G. Duca, *Viitorul Vâlcei* dispare până la 23 iunie 1935, apoi apare cu mari intermitenţe. Ultimul număr este cel din 1 febr. 1938, când articolul de fond *Sus inimile* (despre întregirea PNL, prin revenirea lui Gh. Brătianu şi a prietenilor săi) este semnat de Nicolae Budurescu [9], fost deputat,

subsecretar de stat şi şef de cabinet al lui I. G. Duca, cel care preluase conducerea organizaţiei judeţene PNL şi implicit a ziarului.

6. Ion G. Duca şi noua doctrină liberală

Ion Gheorghe Duca (n. 20 decembrie 1879 - m. 29 decembrie 1933, Sinaia) a fost unul dintre cei mai străluciţi oameni politici români, teoretician de elită al liberalismului românesc. El a avut o ascensiune politică fulminantă, devenind în scurtă vreme deputat (1907), ministru (1914-1928), preşedinte al PNL (1930) şi preşedinte al Consiliului de Miniştri (1933). A fost ani la rând preşedintele organizaţiei judeţene Vâlcea a PNL, el ataşându-se sufleteşte de aceste locuri, unde a venit pentru prima dată în 1902, când a fost numit ajutor de judecător la Ocolul Vâlcea, Plasa Horezu, pentru câteva luni. A fost ales deputat de Vâlcea de cinci ori, iar la cula sa de la Măldăreşti, cumpărată în 1910, vin, în mai multe rânduri, Regina Maria (vezi nr.33/22 mai 1921), Principele Carol al II-lea (vezi nr.11/16 aug. 1925), ziarişti şi politicieni români şi străini.

Primele idei ale noii doctrine liberale elaborate de I. G. Duca se regăsesc în articolul-program semnat de el în nr.1/10 octombrie 1920 al ziarului *Viitorul Vâlcei*:

« Scopul acestui ziar este de a răspândi în ţărănimea vâlceană credinţele Partidului Naţional - Liberal.

Partidul Naţional - Liberal este acela căruia ţărănimea îi datoreşte toate îmbunătăţirile ce s-au adus până astăzi soartei ei. Exproprierea, de pe urma căreia se împroprietăresc acum atâţia săteni; Votul obştesc, de pe urma căruia puterea politică a trecut de la câţiva în mâinile poporului întreg. (…)

“Viitorul Vâlcei” se va strădui deci să răspândească în ţărănimea vâlceană adevărul şi lumina.

O va face fără patimă şi fără atacuri personale. Toate părerile nepărtinitoare le va primi şi le va discuta în chip cinstit, fiindcă aşa înţelege să facă în regimul votului obştesc educaţiunea cetăţenească. Insultele, ori de unde vor veni, le va respinge cu dispreţ. Ele sunt armele de luptă ale unor vremuri ce trebuie să înceteze.

Pe lângă aceasta, ziarul nostru, având să slujească toate interesele generale ale judeţului Vâlcea, cere cititorilor lui să-i semnaleze deosebitele nevoi şi revendicări ale populaţiei rurale. Rugăm pe toţi oamenii de bună-credinţă să comunice ziarului nostru şi nedreptăţile ce se fac şi îmbunătăţirile ce se reclamă. Pe toate le vom cerceta şi apăra, nu într-un sprijin meschin de partid, ci cu sincera grijă a binelui obştesc.

De asemenea, “Viitorul Vâlcei” va da ţărănimei sfaturi de tot felul în privinţa agriculturii, a creşterii vitelor, precum şi îndrumări higienice.

O viaţă politică nu poate izvorî decât dintr-o ţărănime economiceşte şi trupeşte puternic organizată. Cine urmăreşte una, trebuie prin urmare să pregătească şi pe cealaltă.

Va căuta să cultive şi sufletul ţărănimei prin întărirea prestigiului şcoalei şi bisericii”.

Alegerea ţărănimii ca public-ţintă al noii publicaţii liberale vâlcene nu era una întâmplătoare. Bun cunoscător al realităţilor politice din ţară şi judeţ, I. G. Duca ştia că grosul alegătorilor se află la sate, în cele 128 de comune rurale, nu la oraş, în cele doar trei comune urbane. Astfel, “recensământul populaţiei efectuat în decembrie 1912 evidenţiase o populaţie de 231.572 de locuitori, din care 210.308 trăiau în mediul rural, 9.603 în capitala judeţului, celelalte comune urbane, Drăgă-

şani şi Ocnele Mari, având 6.709 şi, respectiv, 4.942 de locuitori” [10]. Pe de altă parte, şeful liberalilor vâlceni avea încă vie în memorie lupta electorală din luna mai în care Partidul Naţional-Liberal s-a confruntat dur cu reprezentanţii unor partide politice care aveau foarte mulţi aderenţi şi simpatizanţi printre ţărani, precum Partidul Conservator Democrat, partidul Ţărănesc sau Partidul Poporului [11]. Acesta din urmă avea chiar să câştige alegerile, având un puternic vector de propagandă în conducătorul partidului, generalul Alexandru Averescu, “eroul de la Mărăşti” din Primul Război Mondial, extrem de iubit de “talpa ţării” care luptase sub comanda sa şi care îl considera drept izbăvitorul neamului [12].

În atari condiţii, I. G. Duca îşi propune să facă din “Viitorul Vâlcei” cu adevărat o “tribună liberă” a populaţiei de la sate, îndeosebi a preoţilor şi învăţătorilor În plan publicistic, cele două categorii profesionale vor fi număr de număr în atenţia cititorilor, fie prin numeroasele informaţii privind activitatea acestora în comunele unde trăiesc, fie prin atragerea lor în rândul colaboratorilor ziarului şi tipărirea corespondenţelor lor. Sunt publicate chiar articole-apel către aceştia de I. G. Duca *(Către preoţii şi învăţătorii vâlceni*, 24 oct. 1920) şi învăţătorul I. Popescu-Zătreni (*Către învăţători*, 28 nov. 1920, 1 sept. 1929, 15 sept. 1929, 1 nov. 1929), iar preotul Ioan N. Dărvărescu din comuna Oteşani încearcă să lămurească pe cititori *De ce majoritatea învăţătorilor şi preoţilor sunt liberali* (26 dec. 1920).

În articolele publicate în ziar se face deseori referire la realizările liberalilor în perioadele cât s-au aflat la guvernare, la măsurile luate de aceştia în favoarea celor mulţi şi năpăstuiţi. În chiar articolul-program din nr.1/10 dec. 1920 se aduce

aminte *exproprierea,* cea mai radicală reformă agrară din Europa de Răsărit, prin care a fost împărţită la ţărani 66 % din suprafaţa arabilă deţinută de moşieri, cât şi *votul obştesc*, "de pe urma căruia puterea politică a trecut de la câţiva în mâinile poporului întreg". România devine astfel o ţară a micilor proprietari, iar moşierimea, reprezentată în Parlament de Partidul Conservator (*Partide cari se duc,* nr.28/17 apr. 1921), dispare curând din peisajul social, ceea ce face ca PNL să aibă ca principal adversar electoral şi la guvernare Partidul Ţărănesc, devenit Partidul Naţional-Ţărănesc, prin unirea la 10 octombrie 1926 cu Partidul Naţional. De aceea, paginile ziarului *Viitorul Vâlcei* vor fi pline de atacuri aproape zilnice, polemici şi pamflete la adresa ţărăniştilor.

I. G. Duca începe să-şi manifeste veleităţile de teoretician al politicii româneşti încă din primele numere ale ziarului *Viitorul Vâlcei*. Astfel, în nr.2 din 17 octombrie 1920, într-un articol de fond intitulat *Ce vrem*, el identifică cinci "temelii" pe care ar trebui edificată România în noua viziune doctrinară a PNL. Rezumate, acestea ar fi: 1. *monarhia* ("Vrem ca România întregită să fie un stat monarhic"), 2. *naţionalismul* ("să fie un stat naţional, adică un stat în care românul să fie stăpân în casa lui, iar nu străinul"), 3. *democraţia* ("să fie mai presus de toate un stat democratic, deoarece avem convingerea că numai democraţia poate asigura în vremurile noastre fericirea popoarelor"), 4. *ordinea* ("să fie un stat în care să domnească ordinea, fiindcă ştim din istoria tuturor popoarelor că fără ordine nu poate fi nici libertate, nici progres"), 5. *armonia socială* ("să fie un stat în care între deosebitele straturi sociale să stea înfrăţirea, spiritul de dreptate şi dorul de împăciuire, fiindcă numai astfel poate să fie viaţă paşnică şi viitor fericit.").

Ca teoretician al liberalismului, I. G. Duca va afirma trei ani mai târziu că „liberalismul reprezintă singura idee de progres, care nu înseamnă salturi şi nici violenţe, ci o mişcare organizată în cadrul proprietăţii individuale, realizată prin ordine, democraţie, naţionalism şi armonie socială” [13].

După cum se vede, din gândirea iniţială din urmă cu trei ani lipseşte acum conceptul de “stat monarhic”. Aceasta pentru că aventurile mondene ale viitorului rege Carol al II-lea – precum căsătoria în secret cu Zizi Lambrino la Odessa în 1918, naşterea unui copil nelegitim în 1920 sau afişarea în public după 1925 cu noua sa metresă Elena Lupescu - nu erau agreate de sobrul liberal. Deşi era un monarhist, Duca va accepta cu greu, ca şi ceilalţi liberali, restauraţia, adică reîntoarcerea lui Carol al II-lea pe tron, şi va colabora cu acesta doar din raţiuni politice. Singura referire pozitivă la el apare în articolul *Căsătoria principilor noştri* (nr.21/27 febr. 1921), când se exprimă speranţa că unirea dintre Carol al II-lea şi Elena, fiica regelui Constantin al Greciei, va aduce linişte şi prosperitate românilor.

7.Ziarul – oglindă fidelă a societăţii vâlcene

Numerele din ziarul *Viitorul Vâlcei,* apărute în anul 1920, primul din lunga sa existenţă, se conformează întru totul dorinţelor exprimate de patronul spiritual şi politic al publicaţiei, exprimate în articolul-program al acesteia. Patru rubrici permanente, intitulate “Educaţiunea cetăţenească”, “Tribuna liberă”, “Higiena” şi “Cooperaţie şi gospodărie rurală”, supun atenţiei cititorilor din mediul rural subiecte menite să-i ajute în înţelegerea mai exactă a problemelor social-politice ale societăţii româneşti din acea vreme, ca şi în adoptarea unui mod de viaţă sănătos, în închegarea unor gospodării ţărăneşti puternice, bazate pe cultivarea corespunzătoare a pământului, pe

creşterea vitelor şi pe înţelegerea foloaselor cooperaţiei. Iată câteva titluri semnificative: *Foloasele animalelor* şi *Frigurile sau malaria* (nr.1/10 oct. 1920), *Învăţătorul ca făuritor al sufletului naţional, Câteva cuvinte despre începutul cooperaţiei în România* şi *Blenoragia* (nr.2/17 oct. 1920), *Cum să îngrijim vitele* (nr.3/24 oct.1920), *Lupta contra tuberculozei* (semnat dr. Diţulescu şi continuat în vreo trei numere) şi *"Surtucarii"* (despre orăşenii care ar trăi mai uşor decât cei de la ţară) (nr.5/7 nov. 1920), *Cum să ţinem locuinţa* (nr.7/21 nov.1920), *Munca de iarnă a plugarului* şi *Despre legi* (nr.8/28 nov. 1920), *Îngrăşămintele* şi *Blenoragia* (nr.9/6 dec. 1920), *Întovărăşiri* (nr. 10 /12 dec. 1920), *Politică şi partide politice* (de învăţător C. Mărgineanu) şi *Cum se întocmeşte o gospodărie* (nr.11/19 dec. 1920), *Igiena în şcoală* şi *Întreţinerea butoaielor goale* (nr.12 /26 dec. 1920).

Ca oglindă fidelă a societăţii vâlcene interbelice, cu aspectele pozitive şi cu cele negative, cu starea de spirit, dar şi cu problemele specifice cu care se confrunta, *Viitorul Vâlcei* a prezentat cititorilor săi multe informaţii utile despre partidele aflate la putere sau în opoziţie, despre activitatea autorităţilor locale, despre evenimentele economice, sociale şi culturale mai deosebite, despre campaniile electorale şi modul de desfăşurare a alegerilor. Sunt publicate şi articole despre două categorii profesionale – muncitorii şi funcţionarii – pentru care PNL începea să manifeste un interes tot mai mare, intuind că aceştia vor constitui în viitor o masă de alegători importantă (*Chestia funcţionarilor,* nr.6/14 nov. 1920; *Muncitorii se trezesc,* nr.7/21 nov. 1920). Nu sunt uitate nici problemele de politică externă: *Succesele României la Lausanne* (nr.1/7 ian. 1923), *Academia de Drept Internaţional de la Haga* (nr.25/9 sept. 1923), *Flota aeriană sovietică* (nr.26/23 sept. 1923).

Ziarul are la început două rubrici informative: *Ştiri din ţară* şi *Ştiri din judeţ,* alimentate cu noutăţi transmise de organizaţiile liberale din judeţ, de unde şi subiectivitatea lor, fiind preponderent anti-ţărăneşti. Mai există rubrici intitulate *Cutia cu scrisori* sau *Plângeri de la săteni.* Sunt publicate frecvent opinii ale unor învăţători şi preoţi de la sate, care devin aproape colaboratori permanenţi.

Treptat, oferta publicistică a ziarului se diversifică, dar nu ca la *Îndrumarea Vâlcei*, de exemplu, ziar independent care apare din 1927 până în 1941 şi în care găseşti o mare deschidere către literatură, muzică, artă, spectacole, către viaţa mondenă. În *Viitorul Vâlcei* se strecoară totuşi, din când în când, şi ştiri din afara sferei politice: despre acţiuni caritabile pentru orfanii de război (nr.21/27 febr. 1921), despre al doilea concurs de auto-turism în care participanţii trec prin Rm. Vâlcea şi despre un aeroplan care aterizează cu acest prilej pe câmpul cu sonde de la Govora-sat (nr.17/3 iunie 1923), despre accidente de automobil (nr.4/3 aug. 1924), despre desfiinţarea muzicii Batalionului I Jandarmi din Drăgăşani (nr.3/1 aug. 1929), despre *Escursiunile Liceului "Al. I. Lahovari*", nr.6/15 sept.1929).

Moartea neaşteptată a preşedintelui PNL Vintilă I. C. Brătianu în seara zilei de 22 decembrie 1930 la conacul moşiei sale din comuna Mihăeşti-Vâlcea este reflectată pe larg într-un număr special al ziarului *Viitorul Vâlcei* din 15 ianuarie 1931. Este publicat un lung şi emoţionant reportaj despre miile de cetăţeni care au însoţit cortegiul funerar până la gara Govora, de unde rămăşiţele pământeşti ale fostului şef al liberalilor au fost transportate cu un tren special spre lăcaşul de veci de la Florica-Argeş. În jurul sicriului, aşezat pe un afet de tun de ofiţeri ai Regimentului 2 Vâlcea, s-au adunat aproape 200 de

comercianţi din Rm.Vâlcea şi peste 3000 de săteni din judeţ, în fruntea cărora mergeau 200 de călăreţi cu drapele tricolore cernite. Impresionanta desfăşurare de forţe reflectă atât puterea organizaţiei liberale locale, cât şi spiritul organizatoric deosebit al şefului acesteia, I. G. Duca.

Se poate ca toate acestea să fi contat şi ele în alegerea sa de către Comitetul Central al PNL, la 28 decembrie 1930, ca nou preşedinte al partidului. În semn de preţuire şi recunoştinţă, liberalii vâlceni îl vor omagia într-o adunare grandioasă pe 4 ianuarie 1931. Numele tuturor participanţilor la această manifestare vor fi publicate în numărul următor al ziarului.

Pe tot parcursul anului 1931, ziarul îşi va ţine mereu cititorii la curent cu activităţile desfăşurate de I. G. Duca în noua sa calitate: audienţele la regele Carol II (5 ianuarie şi 2 martie), conferinţa despre Ion I. C. Brătianu la Fundaţia Brătianu (7 ianuarie), ratificarea alegerii sale ca preşedinte al PNL la Congresul General al partidului (22 februarie), invitaţia de către regele Carol II la un dejun la Palatul Regal împreună cu soţia sa (27 februarie).

8. Polemici de presă

Încă din articolul-program al ziarului, semnat de I. G. Duca, se arăta că publicaţia era deschisă oricăror "păreri nepărtinitoare", iar articolele se vor scrie "fără patimă şi fără atacuri personale". Cât priveşte "insultele, ori de unde vor veni", acestea se vor "respinge cu dispreţ", fiind considerate "armele de luptă ale unor vremuri ce trebuie să înceteze".

Colaboratorii liberali ai noii publicaţii nu pot rămâne însă indiferenţi când citesc în ziarul *Neamul Românesc* din 30 aprilie 1921 opiniile critice ale lui P. Drăgoescu, profesor la Liceul "Al. Lahovari" din Rm. Vâlcea, la adresa şefului lor de

partid I. G. Duca, acuzat că ar oferi protecţie Federalei "Cozia", bancă suspectată de anumite afaceri necurate. Astfel că în *Viitorului Vâlcei* nr.31-32 din 15 mai 1921 apar imediat două răspunsuri de apărare.

Atitudini polemice faţă de opiniile contrare exprimate în ziarele partidelor adversare apar frecvent în *Viitorul Vâlcei,* printre cele mai vizate aflându-se articolele din gazeta *Secera,* iar după dispariţia acesteia în 1927, *Cercul,* ambele foi ale Partidului Naţional-Ţărănist din Vâlcea. Deşi chiar de la începutul articolului *Arme nenorocite* din nr.17 din 3 iunie 1923 se precizează că "nu stă în vederile noastre să angajăm polemici cu adversarii noştri politici", redactorii ziarului liberal se simt datori să răspundă notiţei din *Secera* care critică apelul PNL către funcţionarii publici de a lăsa agitaţiile şi protestele şi de a se întoarce la muncă, susţinând că fără ordine nu se poate face nimic. O altă replică dată la un articol publicat în "pamfletul ţărănist local" *Secera* apare în nr.9 din 16 octombrie 1924 al *Viitorului Vâlcei,* iar o dezminţire în nr. 12 din 6 decembrie 1924.

Interesantă este atitudinea profund ostilă manifestată faţă de noul ziar independent *Naţionalul,* apărut la 1 iulie 1923 la Rm.Vâlcea, sub direcţiunea magistratului Vică Georgescu. Riposta dură a liberalilor contestă îndeosebi modul inedit şi agresiv de promovare a noii publicaţii, primul număr al acesteia fiind trimis ca mostră, prin poştă, gratuit, pe adresa mai multor politicieni din judeţ. Avocatul Eugen M. Băcescu din Horezu este nu doar indignat de procedeu, dar şi profund dezamăgit de conţinutul "fără miez şi fără sens" şi roagă să nu i se mai trimită această gazetă.[15] În toamnă, un protest asemănător, publicat pe pagina întâi a ziarului *Viitorul Vâlcei* nr.26 din 23 septembrie 1923, face subiectul unui articol de fond intitulat *Pentru sătenii cărturari.*

Ziarul *Cercul* primeşte în toamna lui 1929 mai multe răspunsuri la atacurile acestuia împotriva liberalilor. Astfel avocatul Toma Şt. Rădulescu, fost deputat, semnează un lung articol de răspuns în nr. 8 din 15 oct.1929 al *Viitorului Vâlcei,* iar un anume Jenică de la Obor scrie în nr. următor, 9 din 1 nov. 1929, chiar o poezie satirică cu titlul "Ce este cercul".

La 1 decembrie 1929, ziarul liberal vâlcean critică gazetele bucureştene *Curentul, Cuvântul, Dimineaţa, Adevărul* şi *Lupta,* care, "pentru un blid de linte", laudă faptele ţărăniştilor aflaţi la putere.

9.Ştiri din actualitatea literar-artistică locală

Rm.Vâlcea era un punct obligatoriu pe harta turneelor teatrale interbelice, spectacolele fiind prezentate pe scena Teatrului Adreani. Din *Viitorul Vâlcei* aflăm, de exemplu, că numai în vara anului 1920 au poposit aici Compania "Cărăbuş" a vestitului comic Constantin Tănase, Compania dramatică "Caragiale" a actorului C. Mărculescu, iluzionistul Gamberto, Circul "Apolon", venit pentru Bâlciul de la Râureni, iar în repertoriul Cinematografului "Regal" de la Hotel "Splendid" figura şi filme din seria cu *Tarzan* dinainte de Johnny Weissmuller.

Dintre celelalte evenimente cultural-artistice, reţinem câteva: Expoziţia anuală a Cercului artistic de sub preşedinţia "muncitorului maestru şi sculptor" C. G. Mihăilescu, la Liceul "Al. Lahovari" din Rm. Vâlcea (nr.35/5 iunie 1921); Şezătoarea literară din 20 iunie 1923 la care a participat şi Mihail Sadoveanu, proaspăt membru al Academiei Române (nr.19/1 iulie1923); Inaugurarea unui cămin cultural la Lăpuşata (nr.6/31 aug. 1924); Activitatea Societăţii "Farul" din Dobriceni, înfiinţată de cinci ani şi condusă de înv. G. Bobei (nr.7/14 sept. 1924); Prezentarea piesei "Mort fără lumânare", jucată de C.

Popian şi elevii Seminarului “Sf. Nicolae” din Rm.Vâlcea în localul noii şcoli din satul Foleşti purtând numele lui I. G. Duca (nr.11/16 nov. 1924); Conferinţa susţinută la Rm. Vâlcea de I. D. Ştefănescu, directorul Fundaţiei Carol, despre “Arta românească şi monumentele de artă din judeţ” (nr.13/18 oct. 1925); Expoziţia regională de la Drăgăşani, unde a expus şi Ana Vasile Anania, mama viitorului scriitor şi mitropolit Bartolomeu Anania (nr. 14/8 nov. 1925); Constituirea pe baze legale a Asociaţiei muzicale “Armonia” de sub conducerea dlui. M. Puţureanu, care funcţiona deja de cinci ani (nr.4/14 martie 1926); Concertul susţinut în data de 8 noiembrie 1926 de violonistul şi compozitorul George Enescu la Teatrul Adreani din Rm.Vâlcea (nr. 15/11 nov. 1926); Reprezentaţia dată în prima zi de Paşti de o trupă a Teatrului Naţional din Bucureşti cu piesa “Cocoşul negru” de Victor Eftimiu (nr.7/15 aprilie 1927).

Caracteristic pentru tonul bombastic în care relatau gazetarii locali venirea unor actori renumiţi din Capitală la Rm. Vâlcea este următorul fragment de articol publicat în *Viitorul Vâlcei* nr.4 din 5 aprilie 1925:

« D. 29 martie, a sosit la R. Vâlcea marele maestro al artei dramatice române, C. Nottara, care a împlinit, anul acesta, 50 de ani de carieră artistică.

La gară a fost întâmpinat de şcoli şi autorităţi. La coborârea din tren, corul seminarului din localitate a intonat un imn, iar dl. C. Popian, cunoscutul artist şi profesor, care a fost elevul maestrului Nottara, a recitat următoarea poezie, scrisă de d-sa în cinstea profesorului său. (…)

Seara, într-o sală arhiplină, maestrul a jucat, în “Apus de soare” de Delavrancea, una din cele mai izbutite creaţii ale sale: rolul lui Ştefan cel Mare. Publicul a ovaţionat îndelung pe artist ».

10.Publicarea scriitorilor locali

Oraşul Rm.Vâlcea nu avea în perioada interbelică o viaţă literară prea bogată, îi lipseau marii creatori, cenacluri şi societăţi literare, dar şi o revistă puternică precum "Ramuri" de la Craiova, de exemplu, care să concentreze în jurul ei marile forţe literare locale şi din afară. Singurul mare prozator afirmat pe plan naţional, Gib Mihăescu trăieşte o vreme la Drăgăşani în această perioadă, dar nu colaborează la puţinele publicaţii ce apăreau în judeţul Vâlcea atunci.

În aceste condiţii, în paginile ziarului *Viitorul Vâlcei*, ocupat mai ales cu materiale privind activităţile desfăşurate de organizaţia judeţeană Vâlcea a Partidului Naţional Liberal, îşi fac loc cu greu puţinii scriitori locali. Numele acestora nu mai spune mare lucru astăzi, dar ei au avut un anume rol în culturalizarea maselor de ţărani, în menţinerea gustului pentru literatură, pentru citit. Pentru unii dintre ei, precum G. Bobei, care publică vreo 20 de poezii, sau C. Popian, ziarul a însemnat o şansă, un stimulent pentru creaţiile ulterioare, ei regăsindu-se şi în paginile altor ziare mai generoase cu literatura, ca *Îndrumarea Vâlcei,* de exemplu, sau ale unor reviste literare, precum *Curierul muncii literare* (1930-1931) ori *Slovar* (1940).

Un prozator apreciabil, care îşi face ucenicia literară în ziar, este Petre Partenie, prezent cu numeroase creaţii originale. Profesor şi director al Seminarului "Sf. Nicolae" din Rm. Vâlcea până în 1926, când pleacă la Bucureşti, el este cunoscut mai ales ca autor de manuale şcolare şi scrieri despre religie. Un volum al său de "Schiţe şi însemnări din zile de încercare şi biruinţă (1916-1918)", intitulat *Boierul Drăguşi*, apărut la Bucureşti în 1923, este premiat de "Cartea Românească". Despre această carte scrie un anume Pix, aducând ca argumente opiniile critice ale lui N. Iorga şi I. Al. Brătescu-Voineşti. Dintre

prozele semnate uneori doar cu iniţialele P.P., amintim: *Cetăţuia. Însemnări din refugiu* (24 oct. 1920), *Sluga şi locotenentul* (16 ian. 1921), *O povestire cu dracii* (2 aug. 1925).

Mai semnează I. Mărgărit (*Din captivitate. Prietenilor mei,* poezie, 15 mai 1921), Florea Cozian (*Moş Chivaran,* proză, 31 aug. 1924), Marcu (*Bisericuţa din deal,* 14 sept. 1924), G. Pângulescu (*O sfântă seară,* poezie, 13 iunie 1926)

T[oma] G. Bulat, profesor de istorie şi geografie la Liceul "Al. Lahovari" şi la Seminarul "Sf. Nicolae" din Rm.Vâlcea între 1921-1926, publică mai multe evocări istorice sub titlul *Din Râmnicul de odinioară* în nr. 20/8 iul. 1923 şi nr.25/9 sept. 1923, lucrări care îl anunţă pe viitorul mare istoric al bisericii şi profesor universitar la Facultatea de Teologie din Chişinău, apoi din Bucureşti.

Un anume Jean Mihart publică mai multe epigrame politice, semnate adesea doar cu iniţialele J.M.

11.Materiale folclorice

Locul acordat folclorului în paginile ziarului *Viitorul Vâlcei* corespunde politicii redacţionale promovate de direcţiune în concordanţă cu doctrina liberală de păstrare şi cultivare a tradiţiilor populare, de grijă faţă de sufletul ţăranului român. În acest sens, cum au remarcat şi alţi cercetători [14], *Viitorul Vâlcei* se alătură altui ziar local în publicarea de culegeri de folclor, *Naţionalul Vâlcei* (1928-1937), condus de institutorul C. Daniilescu şi scos de organizaţia judeţeană a Partidului Naţional de sub preşedinţia prof. N. Iorga.

Amintirea încă vie a experienţelor dramatice trăite de ţăranii - ostaşi care au luptat între 1916-1918 pe fronturile Primului Război Mondial face ca în primii ani de apariţie a publicaţiei să fie preponderente "cântecele de război" culese de

foştii combatanţi de la sate, cum ar fi sergentul Petre Mătuşea din com. Lăpuşata-Vâlcea (nr.2/17 oct. 1920), sau auzite şi transcrise de inepuizabilul prof. Petre Partenie (nr.4/31 oct. 1920, nr.5/7 dec. 1920), care ne dă şi o *Baladă a războiului* (nr.18/6 febr. 1921). Sunt reproduse şi alte texte de acest gen, variante locale ale unor balade cunoscute, precum: *Jianul* (nr.11/19 dec. 1920), *Mihu haiducul* (auzită de Ienachie Teleşpan din Nemoiu-Vâlcea, nr.12/26 dec. 1920) sau *Ghiţă Cătăniţă* (culeasă de C. Popescu-Nemoiu, nr.23/13 mart. 1921).

Petre Partenie publică fragmente *Din manuscrisele lui Anton Pann* (nr.21/27 febr. 1921) şi un studiu *De Anul Nou şi Sân Văsâiu* (nr.14/15 ian. 1922), iar Marin Apostolescu - legenda *Busuiocul şi bujorul* (nr.21/27 febr. 1921). C. [N.] Mateescu oferă şi el două legende interesante: *Povestea mierlei* (nr.5/11 febr. 1923) şi *Povestea nevăstuicii* (nr.7/28 febr. 1923). Pr. Ioan Mihăescu semnează studiul *Obiceiuri de Paşti. Ouăle roşii, originea şi însemnătatea lor* (nr. 30/1 mai 1921), temă reluată de cunoscutul folclorist Simion Fl. Marian în nr.24/16 apr. 1922 – *Obiceiuri de paşti. Originea ouălor roşii.*

12.Colaborarea scriitorilor consacraţi

Între semnatarii de pagini de literatură, alături de condeierii locali întâlnim şi numele unor scriitori consacraţi. Participarea acestora este fie prin lucrări reproduse din volume sau reviste, fie prin producţii originale. Iată principalii autori prezenţi în ziarul *Viitorul Vâlcei,* care este o publicaţie de partid, nu literară: I. Al. Brătescu-Voineşti (*Poveste de Crăciun,* nr.14/ 9 ian. 1921), Al. Vlahuţă (*Din zilele grele. Din timpul pribegiei în Moldova,* poezie, nr.16/23 ian. 1921), I. C. Vissarion (*Audienţa,* nr.10/1 apr. 1923), Şt. O. Iosif (*Resurrexit!,* nr.11-12/8 apr. 1923), Ion Pillat (*Mănăstire,* nr.3/15 febr. 1927), V. Militaru

(*Blana lupului,* fabulă, nr.8/5 mai 1927). Mihail Sadoveanu, care se pregătea să vină la o şezătoare literară la Rm.Vâlcea pe 20 iunie 1923, împreună cu alţi colegi din Societatea Scriitorilor Vâlceni, publică în nr. 8, 9 şi 10 din martie-aprilie 1923, sub genericul "Foileton", proza intitulată *Minunea*. Lui Al. Cazaban i se retipăresc mai multe capitole din romanul *La umbra unui car* (17 apr. 1921), preluate din ziarul bucureştean *Viitorul*: *O proptea de nădejde* (27 nov. 1921), *Scrisoarea deputatului* (4 dec. 1921), *La ei acasă* (25 dec. 1921), *În primăria din Prigoreni* (1 ian. 1922), *Cei cari n-au dezertat* (22 ian. 1922), precum şi câteva capitole din romanul *Între frac şi cojoc*: *Discursul lui Domnu Busuioc* (26 mart. 1922), *Cu nuntă sau fără nuntă* (2 apr. 1922), *Între ţărani, după alegeri* (16 apr. 1922).

În 10 martie 1930 apare scrisoarea celebră a lui I. G. Duca, intitulată *Mâinile,* care a fost remarcată de G. Călinescu ca un text literar autentic.

Literatura străină este prezentă prin romanul *Maria Chapdelaine* de Louis Hémon, tradus de P. Dr., probabil Petre Drăgoescu, începând de la nr.1/1 iulie 1929 până la nr.6/15 sept. 1929, şi povestirea istorică *Sacrificiul unei femei* de Alfred Deberle, tradusă de prof. D. Tomescu-Putna în nr.3/1 aug. 1929 şi nr.9/1 nov. 1929.

13.Modalităţi publicistice şi stilistice de redactare a ziarului

Dincolo de conţinutul propriu-zis al articolelor şi materialelor publicate în ziarul *Viitorul Vâlcei,* bogat şi divers, vrem să aruncăm o privire şi asupra modalităţilor publicistice de realizare a acestora, a genurilor gazetăreşti, a limbii şi stilului utilizate.

De la început trebuie spus că limba utilizată este româna literară, aşa cum era ea vorbită în perioada interbelică, fără regionalisme, dar cu câteva particularităţi specifice epocii: “educaţiune”, “direcţiune”, “distincţiune”, “higiena”, “chestia” , “cari” (= care). Gramatical, de exemplu, întâlnim articularea genitivală de tipul “ţărănimei”, în loc de “ţărănimii”. Stilul este unul sobru, fără cuvinte sau expresii din vorbirea colocvială.

Ca genuri publicistice, cele mai uzitate sunt:

Ştirea. Este prezentă sub diverse forme: ştirea-flash, ştirea dezvoltată, ştirea serioasă, neutră, ştirea ironicpartizană. După moda timpului, multe ştiri, fără titlu, sunt aruncate aleatoriu în pagină, unde rămânea un loc de umplut. În 1920, existau “[Ştiri] judeţene”, “Ştiri teatrale”. Numerele apărute în 1929 au rubrici permanente pentru acest gen de informaţii: “Ştiri din ţară” şi “Ştiri din judeţ”, unde sunt prezentate sub formă de “bumbi” ştiri din diverse localităţi, în general ştiri critice la adresa ţărăniştilor aflaţi la guvernare.

Articolul. Acesta poate fi şi el de mai multe feluri:

- articolul-program al ziarului (semnat de I. G. Duca),
- articolul de fond, semnat până în 1933 cel mai adesea de I. G. Duca, dar apoi fără identitatea autorului, semn că era conceput în redacţie. Iată câteva titluri: *Ce vrem* (nr.2/17 oct.1920), *Bravo lor!* [lauda bulgarilor care au dat o lege împotriva îmbogăţiţilor de război] (nr.7/21 nov. 1920), *Regimul bunului plac* (nr.20/20 febr. 1921), *Reformele financiare* (nr.26/3 apr. 1921), *Partide cari se duc* [despre Partidul Conservator] (nr.28/17 apr. 1921), *Ţara cere muncă şi ordine* (nr.22/26 mart. 1922), *Constituţia Învierii* (nr.11-12/8 apr. 1923), *Grea încercare, pe umerii ţării!* (Toma Şt. Rădulescu, nr.5/1 sept. 1929), *Comerţul şi impozitele* (Mitică Simian, nr. 6/1929), *Rătăciri* (nr.2/25 ian. 1931).

- articolele de specialitate, cum erau majoritatea celor publicate la rubricile “Educaţiunea cetăţenească”, “Tribuna liberă”, “Higiena”, “Cooperaţie şi gospodărie rurală” din primii ani de existenţă a periodicului. Acestea au apărut la început nesemnate, apoi cu iniţiale ori cu pseudonime. Treptat, articolele de “Higienă”, de exemplu, abandonează stilul generalist, de popularizare ştiinţifică şi devin tot mai aplicate, mai bogate în informaţii medicale, ceea ce obligă pe autorii-medici să îşi asume paternitatea lor (Dr. Hozoc, Dr. Diculescu), ca un semn de probitate profesională. Se trece chiar la schimbarea titlului rubricii în “Medicina socială”, ceea ce înseamnă că se avea în vedere un oarecare program de educaţie medico-sanitară a cetăţenilor.

Reportajul. Nu este folosit decât în câteva momente importante prin care trece societatea. *Bomba de la Senat* (nr.10/12 dec. 1920) este, de fapt, o informaţie dezvoltată, cu unele trăsături de reportaj, despre atentatul comis la Senat în ziua de 8 decembrie, când au fost rănite mai multe persoane, inclusiv preşedintele Senatului, generalul Coandă, şi când au murit episcopul greco-catolic Radu de la Oradea, pe loc, şi D. Greceanu, ministrul justiţiei, a doua zi.

Un reportaj foarte reuşit este cel publicat în *Viitorul Vâlcei* nr.12-13/15 dec.1929-1 ian. 1930 sub genericul *Congresul Partidului Naţional - Liberal din Vâlcea. Cea mai strălucită manifestaţie populară.* Fiind vorba de un material despre cea mai mare acţiune a partidului, congresul, reporterii îşi drămuiesc cu grijă cuvintele, folosesc un limbaj oficial, deşi nu pot să nu le scape câte un pasaj mai colorat: “De la balcoane, pretutindeni în trecere i s-au aruncat d-lui I. G. Duca buchete de flori, în strigăte călduroase de: Ura! Să trăiască!”

Reproducerea discursurilor ţinute de preşedintele I. G. Duca şi alţi fruntaşi ai partidului, însoţite de comentariile reporterilor scrise între paranteze, ne fac să descoperim *avant la lettre* tiparul binecunoscut al reportajelor tip Agerpres din anii regimului Ceauşescu. Chiar şi modul de desfăşurare a lucrărilor congresului liberal din 1929 pare să fi fost copiat mai apoi de activiştii PCR din anii 1960-1989. Iată începutul cuvântării rostite de I. G. Duca:

"Domnilor, declar deschis congresul organizaţiunii naţional-liberale din judeţul Vâlcea şi, înainte de a începe lucrările noastre, mă socotesc dator ca în numele dv. al tuturora, să exprim călduroasele şi recunoscătoarele noastre mulţumiri fruntaşilor noştri de la Bucureşti (*aplauze puternice*) şi din judeţele vecine, cari au binevoit să vină astăzi şi prin prezenţa lor să dea şi mai multă strălucire numerosului nostru congres (*aplauze prelungite, strigăte de ura*)."

Reporterii au consemnat şi alte reacţii ale sălii la cuvântările rostite: "vii aplauze", "ovaţiuni puternice", "aplauze nesfârşite", "aplauze puternice şi îndelung repetate". Au existat şi momente mult mai patetice în care se specifică reacţiile participanţilor din sala congresului precum indicaţiile scenice dintr-o piesă de teatru: "Jos cu ei! La puşcărie cu ei!", "Aşa e", "Păcuraru [e vinovat]!"

Un alt reportaj emoţionant, despre care am scris deja mai înainte, a fost cel din *Viitorul Vâlcei* nr. 1/15 ian. 1931, care a relatat despre impresionanta manifestaţie de recunoştinţă şi compasiune a miilor de vâlceni veniţi să conducă pe ultimul drum sicriul cu corpul neînsufleţit al preşedintelui PNL Vintilă I. C. Brătianu, care decedase în seara zilei de 22 decembrie 1930 la conacul moşiei sale din comuna Mihăeşti-Vâlcea şi care era dus la trenul special care avea să-l transporte

spre lăcaşul de veci al brătienilor de la Florica-Argeş. Informaţii bogate, interesante prin ineditul lor, fraze sobre, dar sensibile, comentarii directe şi limitate la evenimentul desfăşurat.

Scrisori de la cititori. De la început redactorii şi conducătorii liberali ai ziarului au intuit rolul important al menţinerii unor legături strânse cu cititorii, în fidelizarea acestora faţă de publicaţie şi partid. De aici şi rubricile "Cutia cu scrisori", "Corespondenţă", "Plângeri de la cititori".

Publicitate. Nu are grafică specială, desene, fotografii, ci doar anunţurile respective încadrate, de obicei, în chenare groase. Sunt dispuse pe ultima pagină, în bloc compact, una după alta. O reclamă face cunoscute binefacerile medicale ale băilor din staţiunea Ocnele Mari.

Există şi un fel de **reclamă** mascată sau combinată cu **articolul de senzaţie,** procedeul fiind folosit pentru a face cunoscute realizările medicale de excepţie ale dr. Ion Puţureanu în eradicarea flagelului tuberculozei. Un prim articol intitulat *Un mare binefăcător al omenirii. Dr. Puţureanu, vindecătorul tuberculozei* apare în nr.5/13 nov. 1921, autorul P.P. (probabil, Petre Partenie) văzându-l pe medicul care trata la Sanatoriul său din Olăneşti chiar laureat al Premiului Nobel. Se revine în nr.13/8 ian. 1922 cu art. *Serul dr. Puţureanu. Părerea unui mare medic francez, Massart,* apoi în nr.2/14 ian. 1923 cu un titlu sec *Doctorul Puţureanu.*

Nu sunt uzitate genuri publicistice precum: interviul, corespondenţa trimişilor redacţiei, ancheta sau reportajul-anchetă, foiletonul satiric, caricatura, desenul, fotografia (în afara fotografiei-portret).

*

Susţinut iniţial din fondurile PNL, apoi tipărit la tipografia S.A. "Viitorul Vâlcei" din beneficiile acesteia, ziarul era

departe de ceea ce însemna în România interbelică un ziar modern, adică preţ de copertă scăzut, hârtie bună, grafică atrăgătoare, tiraj mare şi finanţare din reclamă. Cu paginaţia sa ternă, lipsită de imaginaţie şi hârtia fragilă, fără un colectiv de redacţie propriu-zis şi fără redactori profesionişti, tipărit în condiţii tehnice dificile, pe o aparatură învechită şi cu litere tocite de atâta folosire, *Viitorul Vâlcei* nu putea concura cu marile gazete de la Bucureşti, cu *Universul* lui Stelian Popescu sau cu *Curentul* lui Pamfil Şeicaru. Ca ziar de partid, era destul că putea duce cuvântul PNL în cele mai îndepărtate şi sărace sate ale Vâlcii, că putea răspunde atacurilor adversarilor politici şi putea face cunoscut programul său electoral şi de guvernare.

NOTE:

[1] Dumitru Mitrana, *File din istoria presei: "Viitorul Vâlcei",* în *Povestea vorbei,* nr. 1-2, ianuarie-iunie 2001, p. 19.
[2] Vezi descrierea lor bibliografică în *Publicaţiile periodice româneşti.* Tom III: 1919-1924, Ed. Academiei, 1987, p. 1036-1041.
[3] Adrian Simion, *Alegerile parlamentare din anul 1919 în judeţul Vâlcea,* în *Buletinul cercurilor ştiinţifice studenţeşti. [BCSS] Arheologie – Istorie – Muzeologie,* Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia – Facultatea de Istorie şi Filologie, nr.10/2004, p. 142.
[4] I. G. Duca, *Memorii,* vol. II *Neutralitatea.* Partea a II-a (1915-1916), Ed. Helicon, Timişoara, [1993], p.39.
[5] H. Nestorescu-Bălceşti, *Bibliografia presei vâlcene 1875-1970,* în *Studii vâlcene,* nr.1/1971, p.161-162; Petre Petria,

Pagini din istoria presei scrise vâlcene. Bibliografie selectivă, Ed. Conphys, Râmnicu-Vâlcea, 2001, p. 221-222.
[6] *Viitorul Vâlcei,* an. I, nr. 3, 24 oct. 1920, p. 3.
[7] *Decret pentru suspendarea stării de asediu, cenzurii presei, în Vechiul Regat, excepţionând Dobrogea*, în "Monitorul Oficial", nr.212, din 14 ianuarie 1920.
[8] *Viitorul Vâlcei,* an.VIII, nr. 10 din 15 nov. 1929, p.5.
[9] Născut în 1888 la Rm.Vâlcea, va sfârşi la Sighetul Marmaţiei în 1964, după 14 ani de temniţă. Cf. Sorin Oane, *Istoria judeţului Vâlcea (1948-1965). Un studiu de caz,* Ed. Conphys, Rm.Vâlcea, 2007, p.25-26.
[10] Adrian Simion, *Alegerile parlamentare din anul 1920 în judeţul Vâlcea,* în *Buletinul cercurilor ştiinţifice studenţeşti. [BCSS] Arheologie – Istorie – Muzeologie,* Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia – Facultatea de Istorie şi Filologie, nr.8/2002, p. 16; cf. *Enciclopedia de istorie a României,* Ed. Meronia, Bucureşti, 2000, p. 468.
[11] Corneliu Tamaş, *Istoria Râmnicului,* Ed. Antim Ivireanu, Rm.Vâlcea, 1994, p. 193.
[12] P. P. Negulescu, *Partidele politice,* Ed. Garamond, Bucureşti, f.a., p. 329.
[13] I. G. Duca, *Doctrina liberală,* 1923, p. 5.
[14] Dumitru Mitrana, *op.cit.,* p.19.
[15] *Viitorul Vâlcei,* an. III, nr. 21 din 15 iulie 1923, p.3.

(Acest studiu a fost prezentat la cel de-al IV-lea Congres Naţional de Istorie a Presei, Constanţa, 14-16 aprilie 2011)

Studii vâlcene

“Vagabonzii” lui Tănase la Călimăneşti

Unul din primele filme româneşti, dacă nu chiar primul, în care apar secvenţe filmate la Călimăneşti, vestita staţiune balneo-climaterică de pe Valea Oltului, este comedia de scurt-metraj “Vagabonzii de la Cărăbuş”, realizată în 1927. Era perioada de început a cinematografiei româneşti, iar operatorii noştri de imagine începuseră deja să descopere, pe lângă frumuseţile deosebite ale peisajelor noastre naturale, şi pitorescul aparte al unor localităţi de provincie intens frecventate de turişti, mai ales în perioada concediilor de vară.

Într-un asemenea context s-a realizat şi această comedie. Profitând că actorii Companiei de teatru de revistă “Cărăbuş”, condusă de vestitul comic Constantin Tănase, se aflau în vacanţă şi recreere la Călimăneşti, regizorul Ion Cosma şi operatorul Eftimie Vasilescu de la “România Film” s-au gândit să-i folosească într-o scurtă comedioară improvizată, în care să pună în valoare atât umorul şi fantezia debordante ale vestitei trupe de revistă, cât şi o parte din frumuseţile acestei staţiuni.

Subiectul este preluat dintr-unul din multele scheciuri uşoare cu care actorii încântau publicul în turneele lor prin provincie. Doi vagabonzi, interpretaţi de Petre Codruţ (Goangă) şi Alecu Bărcănescu (Tulea), găsesc în parcul central din Călimăneşti, locul cel mai vizitat din staţiune, o bancnotă de 100 de lei. Ei şi-o dispută cu multă ardoare, fiecare dorind să fie nu-mai a lui, fără să ştie însă că aceasta nu valora mai nimic, căci avea imprimată pe cealaltă parte o reclamă. Gagurile sunt neelaborate şi ţin mai ales de commedia dell’ arte sau comedi-

a bufă, punând în evidenţă puterea de improvizaţie a actorilor, farmecul lor personal.

Interesante din punct de vedere documentar-istoric sunt cadrele generale în care se desfăşoară intriga filmului. Astfel, apar secvenţe cu imaginea, uneori doar fugitivă, a Pavilionului şi parcului central, edificate în stil baroc prin anii 1907-1910 de către Societatea Călimăneşti-Govora, a hotelurilor Jantea, ca şi a intrării spre podul care duce în Ostrov.

Petre Codruţ, interpretul lui Goangă, unul din vagabonzi, mai jucase, alături de directorul său Constantin Tănase, în "Peripeţiile călătoriei lui Rigadin de la Paris la Bucureşti". Aceasta era tot o comedie de scurtmetraj, realizată în 1924 pentru completarea unui spectacol de teatru de revistă al celebrului comic francez Rigadin (Charles Prince) care venea să prezinte un spectacol şi la Bucureşti, în cadrul unui turneu efectuat prin toată Europa.

Alecu Bărcănescu, cel de-al doilea vagabond, Tulea, avea şi el experienţa jocului în faţa camerei de luat vederi. Filmase încă din 1917 un scheci comic – „Cei doi Bărcăneşti" - în care purta un dialog între actorul de pe scenă şi dublura sa de pe ecran. Şi această peliculă urma să fie prezentată în spectacolul de revistă al Trupei Bărcănescu, semn că mijloacele multimedia, cum se spune astăzi, erau folosite intens în spectacolele de teatru imediat după apariţia lor (în cazul de faţă filmul).

Mai jucau Jean Petrescu şi Gică Ionescu, iar în final, cu un procedeu utilizat mai ales în filmografia modernă, apăreau în cadru chiar regizorul Ion Cosma şi operatorul Eftimie Vasilescu.

Ion Cosma (n. 1905) avea deja două filme artistice în care jucase: "Legenda celor două cruci" (1925) şi "Vitejii nea-

mului” (1926), ambele regizate de Ghiţă Popescu şi Eftimie Vasilescu, acesta din urmă fiindu-i partener de regie, dar şi operator, şi la “Vagabonzii de la Cărăbuş”. Între 1939-1948, numele lui Ion Cosma va fi întâlnit pe genericul multor filme documentar-artistice, numai ca regizor însă, apoi, după 1950, şi ca operator. Mai târziu, revine la pasiunea tinereţii sale, cea de actor, şi va mai juca în filmele artistice “Facerea lumii” (1971) şi “Dimitrie Cantemir” (1973), distribuit de prietenul său regizorul Gheorghe Vitanidis.

“Vagabonzii de la Cărăbuş” este un scurt-metraj de ficţiune a cărui acţiune se petrece la Călimăneşti în perioada interbelică, dar, în bună parte, el este şi un film document despre oraşul-staţiune din acea vreme. Pentru că era prea scurt pentru a rula singur, a fost prezentat pe ecrane peste un an de la realizare, în 1928, împreună cu filmul artistic “Năpasta”, prima ecranizare a dramei lui I. L. Caragiale, în care Ion Cosma juca rolul lui Gheorghe, iar regia era semnata de Eftimie Vasilescu.

Intol Press
12 sept. 2011

Prezenţe vâlcene la Congresul Naţional de Istorie a Presei de la Constanţa

În zilele de 14-16 aprilie a.c. a avut loc la Constanţa, la Universitatea “Ovidiu”, cel de-al IV-lea Congres Naţional de Istorie a Presei. Tema pusă în dezbatere: “Presa română inter-

belică între mitologizare şi recuperare critică", pe marginea căreia au făcut comunicări şi au discutat circa 100 de participanţi – cadre didactice din învăţământul jurnalistic superior, ziarişti şi publicişti, bibliotecari, muzeografi, alţi specialişti în domeniu.

Între lucrările prezentate s-au aflat şi trei cu subiecte legate de istoria presei vâlcene dintre cele două războaie mondiale, fapt care nu poate decât să ne bucure şi să ne atragă atenţia asupra unui domeniu de cercetare încă prea puţin abordat. Astfel, Ramona Elena Chiţu, de la Universitatea „Constantin Brâncoveanu" din Piteşti, deşi nu a putut veni, a trimis totuşi o lucrare extrem de interesantă privind „Comunicarea în termeni economici, în presa interbelică vâlceană", lucrare ce a fost rezumată de conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin. Preotul Constantin Mănescu, de la Parohia Urşani-Vâlcea, cunoscut pentru articolele sale de istorie a bisericii vâlcene apărute în revistele culturale şi în cele bisericeşti din Vâlcea, a susţinut o comunicare cu tema „Activitatea publicistică în Eparhia Râmnicului în perioada interbelică". Au fost evocate succint principalele publicaţii scoase de preoţii ortodocşi vâlceni, precum „Creştinul ortodox" (1934), „Duminica" (1927), „Înfrăţirea" (19 20), „Lumânărica zilei" (1929) şi altele. Lucrarea este un extras dintr-un raport mai cuprinzător solicitat de Patriarhia Română cu privire la faptele de cultură petrecute în parohiile Sfintei Episcopii a Râmnicului Noului Severin în perioada interbelică.

Participant pentru a treia oară la un Congres Naţional de Istorie a Presei, ca reprezentant al redacţiei revistei „Cultura vâlceană" (director Petre Cichirdan) şi ca membru al Asociaţiei Române de Istorie a Presei, am făcut o sinteză a unei lucrări mai ample având ca temă „Politica şi cultura în ziarul liberal „Viitorul Vâlcei" (1920-1938)", aflată sub tipar.

Este o analiză nu doar asupra conţinutului, ci şi în ceea ce priveşte modalităţile publicistice (stil, limbă, paginare, genuri gazetăreşti) utilizate pentru redactarea şi tipărirea unuia dintre cele mai longevive ziare româneşti, apărut practic aproape în toată perioada interbelică. Sunt vizate aspecte privind folosirea presei de partid ca instrument de propagandă al Partidului Naţional Liberal, reflectarea politicilor liberale în presă, cu accent deosebit pe rolul jucat de I.G. Duca şi noua sa doctrină liberală, activitatea organizaţiei liberale a judeţului Vâlcea sub conducerea acestui politician, precum şi publicarea de ştiri şi articole referitoare la actualitatea literar-artistică locală, promovarea scriitorilor locali (G. Bobei, P. Partenie, C. Popian, , T. G. Bulat, C. N. Mateescu), alături de nume consacrate ale literaturii române, ca Mihail Sadoveanu, Şt. O. Iosif, Al. Cazaban, I. Al. Brătescu-Voineşti, V. Militaru, Al. Vlahuţă.

Cele trei comunicări au fost primite cu interes de ceilalţi participanţi şi numeroşii studenţi de la Jurnalism ai Universităţii „Ovidiu", prezenţi în auditoriu, urmând să apară şi în volumul colectiv cu lucrările Congresului sau în „Revista Română de Istorie a Presei".

Intol Press
18 mai 2011

File din istoria culturii vâlcene

O Asociaţie a Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea la 1936

Perioada interbelică a constituit un vârf al activităţii ziaristice din ţara noastră, atât sub raportul titlurilor noi apăru-

te, cât şi sub acela al modernizării procesului de elaborare şi tipărire a publicaţiilor. Creşterea numerică a ziarelor şi revistelor a fost urmată, firesc şi necesar, de o creştere a numărului de ziarişti şi alţi lucrători din presă, care au simţit nevoia de a se reuni în asociaţii profesionale şi sindicale care să le apere interesele în faţa patronilor, să le releve solidaritatea şi identitatea de breaslă.

În acest context, vineri 26 decembrie 1930, orele 11, în localul din Rm. Vâlcea al Asociaţiei Profesorilor Secundari a avut loc constituirea Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni, care va folosi ca organ independent de presă publicaţia "Îndrumarea Vâlcei" (condusă de Vasile Săndulescu), de la nr. 73 din 1-10 ianuarie 1931 până la nr.85 din iulie 1932.

Nu se ştiu prea multe despre activităţile desfăşurate de această asociaţie, cert este însă că peste cinci ani şi jumătate, la 13 martie 1936, conform Sentinţei nr. 266/1936 a Tribunalului Vâlcea – Secţia I, capătă personalitate juridică Asociaţia Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea. Noua organizaţie profesională încununa eforturile făcute de slujitorii gazetelor vâlcene - directori şi proprietari de gazete, redactori şi gazetari cu sau fără angajament de serviciu, tipografi sau proprietari de tipografii, publicişti ocazionali – de a avea o organizaţie proprie. În Actul constitutiv – aşa cum este reprodus în "Îndrumarea Vâlcei" nr. 72 din 30 mai 1936 - sunt menţionaţi următorii iniţiatori: Aurel Săftoiu, din com. Govora, Victor Florescu, Alexandru Presbiterianu, Teodor Geantă, D. C. Măldărescu, prof. V. Nicolau, Emil Răuţ, Vintilă Băluţescu, I. St. Niculescu, I. Popescu-Bogdana, Simion Munteanu, V. Tivig, I. Stroe, N. Belici, G. Valescu, I. Puşchilă, R. Popian, N. Ciobănescu şi Şt. Enăcică, toţi domiciliaţi în Rm. Vâlcea, Nicolae Novac, din com. Căzăneşti, Alex. Anghel, com. Băile-Govora, I. Popescu, N. Po-

pescu-Cerneanu şi G. C. Mihai, toţi din com. Băile-Govora, Dumitru Florescu, com. Greci, Emil Nedelescu, com. Râmeşti, Alexandru Popovici, com. Brezoi, Petre Molea şi I. Liţă, Drăgăşani, Petre Stănescu, Ocnele Mari, I. Georgescu, av. Rm. Vâlcea.

Mulţi dintre aceşti membri fondatori erau cunoscuţi în epocă pentru colaborarea lor intensă la majoritatea publicaţiilor locale, ca şi pentru implicarea lor administrativă şi redacţională în apariţia unor ziare şi reviste. Teodor Geantă, de exemplu, era profesor de muzică, autor de manuale şcolare şi cărţi de pedagogie, redactor şi director la "Vremea nouă", la revistele "Pentru inima copiilor" şi "Învăţătorul", la "Viaţă nouă", organ al PNL Vâlcea, şi "Tribuna Vâlcei"; D. C. Măldărescu, redactor şi apoi director-proprietar la "Gazeta pentru apărarea intereselor pensionarilor" şi secretar de redacţie la "Apărarea cetăţenească"; Emil Răuţ, redactor "răspunzător" la "Îndrumarea Vâlcei" în 1935; Victor Florescu, redactor, din decembrie 1935, la "Învăţătorul", organul Asociaţiei Învăţătorilor Vâlceni. Alexandru D. Presbiterianu a fost director-proprietar al săptămânalului "Gazeta Vâlcei", apărut între 1912-1919, şi director al "Buletinului Camerei de Comerţ şi Industrie", circumscripţia Rm. Vâlcea, în perioada martie-aprilie 1927, în calitatea sa de secretar al Camerei. Membru fondator, în 1920, al Societăţii Anonime "Viitorul Vâlcei" pentru Industria Artelor Grafice, alături de alte nume cunoscute de avocaţi, oameni de afaceri şi gazetari locali, ajunge încă din 1932 proprietarul acestei tipografii, unde, între alte ziare şi cărţi, se tipăreşte şi oficiosul organizaţiei liberale locale "Viitorul Vâlcei".

Scopul Asociaţiei, reprodus din acelaşi Act constitutiv publicat de "Îndrumarea Vâlcei", este unul preponderent pro-

fesional, dar cuprinde şi câteva deziderate specific sindicale:

"1. Susţinerea şi apărarea intereselor morale şi materiale ale asociaţiei.

2. Strângerea legăturilor de cunoaştere şi prietenie reciprocă între membrii asociaţiei, ridicarea şi apărarea prestigiului, demnităţii profesiunei şi îndeletnicirei ziaristice şi publicistice, întărirea ideii de solidaritate profesională între mem -brii asociaţiei şi crearea raporturilor amicale de conlucrare între diferite organe de presă din jud. Vâlcea, precum şi participarea la acţiunea comună a celorlalte organizaţii profesionale de presă din ţară.

3. Apărarea intereselor profesionale ale membrilor asociaţiei.

4. Colaborarea strânsă în lupta pentru revendicările profesionale.

5. Participarea la toate acţiunile culturale şi patriotice de interes general.

6. Preîntâmpinarea şi stingerea neînţelegerilor dintre membrii asociaţiei, dintre ei sau în raporturile lor cu organele de presă ori cu persoane particulare şi cu autorităţi.

7. Ajutorarea reciprocă între membrii asociaţiei, în orice nevoie şi ocazie."

Se mai prevedea că primirea viitorilor membri ai asociaţiei se făcea din rândul cetăţenilor români majori, care îndeplineau condiţiile fixate prin statutele asociaţiei.

Cât priveşte organele de lucru ale asociaţiei, acestea erau următoarele:

a) Adunarea generală a asociaţiei.

b) Comitetul de conducere.

c) Comisia cenzorilor.

În Sentinţa nr. 266/1936 a Tribunalului Vâlcea era menţionată şi componenţa primului Comitet de conducere al asociaţiei, alcătuit din: Emil Răuţ (preşedinte), prof. V. Nicolau şi I. St. Niculescu, pensionar (vicepreşedinţi), C. Daniilescu (casier), Vintilă Băluţescu, ziarist (secretar), D. Măldărescu şi N. Popescu-Cerneanu.

Comisia de cenzori era formată din trei persoane: I. Stroe, agronom, Alexandru Popovici şi Alexandru Anghel.

Ambele organe ale asociaţiei erau alese pentru o durată de trei ani.

Înfiinţarea Asociaţiei Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea la 1936 se integra în marea mişcare asociativă care cuprinsese presa din fostele provincii istorice ale ţării: Moldova, Ardeal, Oltenia, Banat, Crişana, Dobrogea, Bucovina şi Basarabia, dar şi presa din unele judeţe mai mici, precum Brăila, Ialomiţa, Teleorman ori Maramureş.

Intol Press
12 sept. 2011

Scriitori vâlceni în librării

George Ţărnea la ziarul „Orizont”

Biblioteca Judeţeană „Antim Ivireanul” Vâlcea a iniţiat o serie de recuperări literare şi publicistice ale unor autori vâlceni, pe care le-a editat într-o colecţie specială denumită „Restitutio”, ajunsă deja la nr.5. O iniţiativă care trebuie apreciată şi continuată, căci arhivele, ca şi paginile ziarelor şi publicaţiilor vâlcene mai vechi ascund încă multe nestemate literare şi publicistice care ar merita să fie cunoscute de citi-

torii de astăzi.

Ultimul volum pe care l-am văzut, apărut la Editura Offsetcolor din Rm. Vâlcea în 2008, valorifică o parte din cercetările întreprinse de compartimentul „Informare bibliografică şi documentară” al Bibliotecii Judeţene în paginile ziarului „Orizont” din Rm. Vâlcea, apărut la 20 februarie 1968, imediat după reforma administrativă şi reînfiinţarea vechiului judeţ Vâlcea. Rezultatul: circa 182 de pagini de carte format A5, din care vreo 130 adună la un loc poezii, reportaje, tablete şi note de lectură publicate de scriitorul George Ţărnea între 1970-1989 la ziarul respectiv. Acestei antologii, alcătuită de poetul şi bibliotecarul Felix Sima, i se adaugă mărturiile a 17 contemporani ai săi, care l-au cunoscut şi i-au fost apropiaţi, mai mult sau mai puţin, plus vreo 10 pagini de note şi cronici literare despre cărţile sale de poezie. Cuvântul introductiv anunţat pe coperta interioară este doar o scurtă notă („În loc de prefaţă”), mult prea scurtă faţă de cât merita George Ţărnea, cât şi faţă de aşteptările din partea autorului ei, Doru Moţoc, care l-a cunoscut bine pe poet, participând împreună la multe acţiuni culturale organizate de autorităţile şi intelectualii vâlceni ai vremurilor respective. Postfaţa este semnată de fostul ziarist Dorel Constantinescu, care a fost coleg de redacţie cu George, ca şi Doru Moţoc, în diverse etape, dar care nu ne clarifică nici el prea mult activitatea desfăşurată de poet la „Orizont”.

Credem că această antologie este mai mult decât necesară şi stimabilă în intenţia ei, mai ales că s-a dorit a fi o carte comemorativă a lui George Ţărnea (10 noiembrie 1945-2 mai 2003), privit aici în dubla sa ipostază de poet şi ziarist.

Ceea ce îţi provoacă însă un sentiment neplăcut de frustrare la citirea ei este lipsa unor minime informaţii despre viaţa şi opera lui George Ţărnea, căci mulţi dintre tinerii de astăzi, ca să nu mai vorbim de generaţiile viitoare, nu cunosc prea multe despre acesta. Din lejeritate şi grabă editorială, nu se spune mai nimic nici măcar despre perioadele, că au fost mai multe, în care George a fost angajat cu carte de muncă la „Orizont" sau doar a colaborat la acesta. Ar fi fost necesar, poate, chiar un scurt tablou cronologic al prezenţei şi activităţii acestuia la ziarul din Rm. Vâlcea, precizări despre pseudonimele folosite (Andrei Bogdan, T. George) etc.

Ca prieten, coleg de redacţie şi consătean al lui George Ţărnea (apropo, e născut în comuna vâlceană Şirineasa, nu Băbeni, unde a făcut doar o parte din liceu!), păstrez multe manuscrise, fotografii şi cărţi cu dedicaţii autografe ale acestuia. Îmi amintesc de multe deplasări făcute împreună prin satele din sudul judeţului, de multe nopţi petrecute în tipografie, printre spalturi, calandre şi linotipuri, cu nea Diniţă, Berbece, Nicoleta, Ilcenco, cu nea Opincaru, Ruicu sau Bulacu, bând votcă poloneză şi fumând ţigări puturoase. Am fost la înmormântarea sa în Cimitirul Bellu împreună cu fostul nostru coleg de redacţie poetul Lucian Avramescu, am participat apoi la evocarea sa de la Muzeul Literaturii Române din seara de 5 mai 2005. Deşi am scris despre George în mai multe rânduri după moartea fulgerătoare a acestuia (vezi „Moartea Domnului de Rouă", „O aniversare tristă – George Ţărnea la 60 de ani", ca şi o lungă evocare în serialul „Şcoala de gazetărie de la Orizont"), prietenul meu Felix Sima nu a reţinut nici măcar un rând din aceste pagini, poate şi din cauză că unele adevăruri spuse acolo despre viaţa şi unii dintre „prietenii" săi sunt încă dureroase! De altfel, în mod curios,

Felix nu m-a amintit niciodată printre cei care au scris despre cărţile sale, deşi marele „Dicţionar general al literaturii române” (vol.VI, Editura Academiei, 2007) nu m-a reţinut decât pe mine dintre cei 100 (o sută) de aşa-zişi comentatori ai săi enumeraţi de poet pe coperta unui volum al său. Astfel, DGLR menţionează la bibliografie cronica mea la volumul său de debut „Cineva mai tânăr”, publicată în revista „Ramuri” de la Craiova, nr. 8 din august 1979.

Revenind la volumul - antologie privind creaţiile lui George Ţărnea publicate în ziarul „Orizont”, remarcăm paleta largă a temelor abordate de acesta în articolele sale: învăţământ, cultură, social - cetăţeneşti, tineret, industrie sau agricultură. Avea o uşurinţă, aparentă, de invidiat în a trece de la consemnarea unor fapte de eroism în muncă pe şantierul hidrocentralei de la Lotru sau pe cel al Spitalului din Băbeni, la tabletele poetizate despre „Cartea olarilor”, „Oltul ca metaforă” sau „Arhitectura inimii”. Este bine că au fost lăsate deoparte multe articole redacţionale de serviciu, neinteresante nici ca informaţie, nici ca scriitură, dar selecţia pare prea severă, căci lipsesc unele tablete care au avut impact emoţional profund la cititori în momentul publicării lor, precum, de exemplu, „Zăpadă şi portocale”, din care se desluşea aluzia subţire la faptul că în România acelor ani nu se aduceau portocale în magazine decât în preajma sărbătorilor de iarnă, iar copiii îl aşteptau pe Moş Gerilă, nu pe Moş Crăciun. Lipsesc şi alte articole, precum şi unele poezii publicate fie în ziar, fie în suplimentul social-cultural al acestuia.

Personal nu împărtăşesc concepţia editorului Felix Sima de a amesteca poeziile cu articolele de ziar şi scrierile proprii ale lui George Ţărnea cu scrierile despre acesta. Se putea menţine criteriul cronologic al apariţiei diverselor ma-

teriale, dar după ordonarea acestora pe secţiuni: versuri, articole de ziar, note de lectură etc.

Reiau în continuare o parte dintre rândurile scrise cu câţiva ani în urmă despre începuturile gazetăreşti ale lui George Ţărnea, pentru a vedea că el nu şi-a uitat niciodată condiţia de poet şi boem literar, constrâns cu greu să se conformeze convenienţelor sociale şi ideologice inerente epocii. Articolele din „Orizont”, chiar şi atunci când vorbesc despre o şedinţă de partid sau o adunare generală a oamenilor muncii, mustesc de metafore şi îmbinări meşteşugite de cuvinte, pulsează de viaţă autentică, emoţionează şi conving.

Pe George l-am întâlnit în toamna lui 1971, când am intrat eu în redacţia „Orizont”, şi când am ajuns în documentare pe şantierul marii hidrocentrale de pe Lotru. Lucra la „Lumina de pe Lotru”, o publicaţie de patru pagini scoasă de către Comitetul de partid şi Comitetul sindicatului Hidrocentralei de pe Lotru, începând cu 24 august 1967. Era un ziar de şantier, ca multe altele care începuseră să apară potrivit noilor orientări propagandistice ale PCR, partidul unic condus de Nicolae Ceauşescu din 1965.

În redacţia improvizată într-o cameră dintr-un bloc administrativ în colonia muncitorească de la Voineasa, lângă actualul hotel „Lotru”, l-am regăsit după mulţi ani pe George, de care mă lega nu doar copilăria petrecută în acelaşi sat, Şirineasa, ci şi o lungă prietenie. Rătăcitor prin ţară precum menestrelii de altădată, se hotărâse să se aşeze o vreme undeva pentru a-şi termina în linişte poemele din „Păsările miresei”, placheta cu care avea să debuteze în 1972 în colecţia Biblioteca „Argeş” a revistei din Piteşti. Încercase să se angajeze ca redactor la „Orizont”, dar dosarul său de cadre nu i-a permis. Chiar dacă debutase în ziarul „Secera şi

ciocanul” în 1961 şi avea o uşurinţă a scrisului de invidiat, faptul că fusese exmatriculat după doi ani de filozofie la Bucureşti, în condiţii pe care le vom lămuri cu alt prilej, şi că era un boem incurabil i-a creat mereu probleme. De aceea, era mulţumit că găsise adăpost şi ceva mâncare la prietenii săi Horia Gliniastei şi Cucu Ureche, noii redactori de la „Lumina de pe Lotru”.

George a început să colaboreze la „Orizont” trimiţând reportaje pentru rubrica permanentă „Contribuţii la epopeea Lotrului”, stilul său metaforic şi inventiv aducând o pată de culoare în cenuşiul articolelor sau relatărilor seci despre munca şi viaţa constructorilor de la Ciunget, Brădişor, Malaia, Vidra sau Petrimanu. Va mai publica o mulţime de tablete, pornind de la cele mai anodine teme, cărora însă uriaşul său talent poetic şi gazetăresc le va da savoare, făcându-le atractive şi interesante. După ce începe să fie publicat constant de marile reviste literare de la Bucureşti şi unele dintre cele mai cunoscute poezii ale sale sunt preferate de cântăreţii de muzică folk, numele său devine tot mai cunoscut şi apreciat. Volumele „Testamentele înţeleptului” (1973) şi „Starea de iubire” (1975) îi deschid uşile Uniunii Scriitorilor, iar versurile ocazionale, pe care le însăila între două cafele şi două fumuri de ţigară pentru diversele spectacole patriotice ale autorităţilor politice şi culturale locale, îi cauţionează în sfârşit angajarea la ziarul „Orizont”. A fost încadrat o vreme ca fotoreporter şi chiar tehnoredactor, pare-mi-se, căci pentru funcţiile acestea nu se cereau studii superioare şi nici dosar de cadre care să fie aprobat de secţia organizatorică a CC al PCR, căci “Orizont” era organ al Comitetului Judeţean Vâlcea al PCR. Abia prin 1975 va fi încadrat ca redactor, dar nu va sta prea mult, căci George era precum păsările călătoa-

re, periodic simţea chemarea depărtărilor, dispărând din redacţie. De aceea, majoritatea articolelor sale sunt scrise şi publicate din postura de colaborator.

Îşi scria articolele numai cu pixul şi numai în redacţie, nu l-am văzut venind niciodată cu vreun manuscris de-acasă. Avea un scris grăbit şi lăbărţat, în care literele erau mai mult schiţate şi aplecate spre stânga, iar cuvintele mai lungi nu conţineau practic decât prima şi ultima silabă, restul fiind o linie prelungă, şerpuită. Redactorul-şef Gheorghe Cârstea ţinea mult la el, apreciindu-i lejeritatea cu care ştia să improvizeze un articol sau chiar o pagină întreagă de ziar, plecând doar de la câteva nume şi câteva cifre.

Mai talentat şi mai poet decât mulţi confraţi de generaţie, gazetar sentimental şi ubicuu, scria cu o uşurinţă dumnezeiască oriunde s-ar fi aflat: în tren sau în maşină, la un birou redacţional sau în cabina unei autobasculante pe un şantier. Am lucrat cu el o vreme la „Orizont”, l-am însoţit într-o vară la „Lumina de pe Lotru”, a publicat ceva şi în „Balenele”, revista mea clandestină scrisă doar de mână. De fiecare dată aveam impresia că, precum regele Midas din vechime, aproape orice atinge cu pana sa măiastră se poate transforma în „aur literar”. De aceea unii l-au acuzat la un moment dat de manierism şi inflaţie poetică, neştiind însă că el se lăsa cu bună ştiinţă exploatat de profitorii talentului său, fie pentru că se afla veşnic în foame de bani pentru multele sale neveste şi iubite, fie că trebuia să plătească „tribut” Puterii pentru atitudinile de frondă ce şi le îngăduia uneori, fie pentru că voia să demonstreze că Izvoarele Creaţiei sale sunt nesecătuite.

Volumul publicat de Biblioteca Judeţeană Vâlcea demonstrează din plin talentul nemăsurat al unui gazetar-poet cum rar se vor mai naşte. Un articlier care ştia să scrie în tonul politicii vremurilor respective, dar fără concesii ideologice pregnant vizibile. Sunt convins că o bibliografie completă a scrierilor de la "Orizont", dar şi din alte reviste şi ziare, ne va releva multe surprize plăcute.

Intol Press
18 mai 2011

Scriitori vâlceni în librării

O carte despre Traian Cantemir: "Un portret în filigran de suflet"

Traian Cantemir a fost una dintre cele mai sclipitoare şi iubite personalităţi culturale ale Râmnicului postbelic. "Venetic", ca mulţi alţii, adus de valurile vicisitudinilor istoriei taman din Cernăuţi, s-a stabilit în oraşul de la poalele Capelei împreună cu mentorul său Leca Morariu prin 1944, formând un duo de excepţie în revitalizarea vieţii intelectuale de aici. A fost nu doar un profesor apreciat de elevi şi colegi, director de şcoli, preşedinte mulţi ani al filialei locale a Societăţii de Ştiinţe Filologice, dar şi un om de litere, cum se spune, a înfiinţat şi condus Cenaclul literar "I. L. Caragiale" de la Casa de Cultură din Rm. Vâlcea, a făcut cercetări folclorice pe teren, publicând rezultatele ulterior în volume, a scris numeroase articole şi studii, unele în domeniul dialectologiei istro-române, ceea ce l-a

propulsat în 1964 ca lector universitar la Institutul Pedagogic din Bacău.

Era firesc ca un astfel de om, cu rol covârşitor în dezvoltarea instituţiilor culturale şi de învăţământ vâlcene, să primească din partea discipolilor săi nu doar preţuirea lor eternă, ci şi un volum substanţial de evocări remarcabile, care să facă mai bine cunoscute generaţiilor de azi viaţa şi activitatea sa. Cu atât mai mult cu cât Traian Cantemir nu e de prin părţile Vâlcii, ci s-a născut la 7 septembrie 1907 la Pătrăuţi, lângă Suceava.

Un astfel de volum omagial, intitulat "Un portret în filigran de suflet", a alcătuit prof. Nicolae Ciurea - Genuneni "în amintirea pedagogului, filologului, folcloristului, dialectologului, criticului, istoricului literar, romancierului şi publicistului Traian Cantemir". Cartea s-a tipărit sub patronajul Forumului Cultural al Râmnicului şi al Asociaţiei Seniorilor din Educaţie, Ştiinţă şi Cultură din Judeţul Vâlcea la Editura Almarom din Rm. Vâlcea în 2011, cu sprijinul financiar al Consiliului Local al Municipiului Râmnicu-Vâlcea şi al unor oameni de afaceri vâlceni.

Ştiam de acest proiect de mai mulţi ani, de la fiul lui Traian Cantemir, domnul prof. univ. dr. ing. Lorin Cantemir, cu care am stat îndelung de vorbă în 2009 la Iaşi şi apoi în repetate rânduri telefonic, şi care-mi spusese că i-a trimis domnului Ciurea-Genuneni sute de documente şi fotografii despre tatăl său. Este evident că, din raţiuni de spaţiu, doar o mică parte din acestea se regăsesc la sfârşitul volumului, unele însă, din păcate, destul de modest reproduse. Vreo zece imagini atestă strict prezenţa lui Traian Cantemir la Rm. Vâlcea.

Mărturisesc că mă aşteptam la un alt tip de lucrare, poate la o monografie, nu la un amalgam eclectic de diverse articole şi evocări, dintre care vreo două sau trei sunt doar

encomiastice. Apoi, din punctul meu de vedere, cred că titlul "Un portret în filigran de suflet" dat acestei cărţi-metaforă, cum o numeşte chiar coordonatorul ei, ca şi titlurile unor capitole - "Dâra de lumină", "Cununa vieţii" ("Împletituri cu lauri", "Un şirag de pietre rare"), "Privire peste umerii timpului şi ai vârstelor" – sunt parcă prea pretenţioase, prea literaturizate pentru o lucrare documentară, care ar fi trebuit să exceleze prin informaţii şi rigoare ştiinţifică, nu prin "poetizarea" excesivă a unor texte. Iar acest mod patetic de prezentare, festivist pe alocuri, îl găsim şi în comperajul multora din paginile prin care "coordonatorul" cărţii face trecerea de la un capitol la altul.

Strădania profesorului şi folcloristului Nicolae Ciurea-Genuneni (n. 21 august 1941 la Genuneni-Frânceşti) de a alcătui un volum omagial dedicat magistrului său Traian Cantemir merită aprecierile concitadinilor săi, dar rezultatul putea fi altul dacă s-ar fi impus o anume rigoare în cuprinsul acestuia, renunţându-se la eclectismul aiuritor. Este prea mult să ocupi un sfert din volum cu 110 pagini de corespondenţă particulară între cei doi preopinenţi, plus 30 de pagini de corespondenţă între Traian Cantemir şi cercetătorul sucevean Nicolae Cârlan, epistolar interesant poate într-un alt context sau poate chiar într-o carte separată.

Neimplicarea "coordonatorului" cărţii în căutări şi cercetări proprii prin publicaţii şi arhive nu poate fi suplinită doar prin reproducerea unor studii ale altor autori despre personalitatea vizată. Din această cauză, tocmai perioada vâlceană este cea mai puţin reliefată, precum în studiul Elenei Pascaniuc "Traian Cantemir, reprezentant al şcolii filologice şi folclorice din Cernăuţi", publicat în "Analele Bucovinei", nr.1/ 2007, şi reprodus in volum în loc de biografie. Or, tocmai aici

aşteptam contribuţia documentară proprie a domnului Ciurea-Genuneni, prin scormonirea izvoarelor locale: muzeul judeţean, filiala Vâlcea a Arhivelor Naţionale (fondurile Inspectoratului şcolar, ale Cenaclului "I. L. Caragiale"), ziarele "Secera şi ciocanul" din Piteşti sau "Orizont" din Rm. Vâlcea, la care a colaborat şi în care i-au apărut recenzii la cărţile sale.

Cât priveşte bibliografia lucrărilor lui Traian Cantemir şi referinţele critice despre acestea, se retipăresc aidoma două materiale publicate în revistele "Studii vâlcene", vol. VI din 1983, şi "Studii şi cercetări ştiinţifice", Universitatea din Bacău, seria Filologie, nr.7/8 din 1997/1998. Ele sunt incomplete şi rămase în urmă, inevitabil, iar primul este tributar şi ideologic timpului dinainte de 1989 când a fost publicat. În plus, reproducerea s-a făcut neglijent, fără a se evidenţia, de exemplu, diferenţa dintre titlul unei reviste şi cel al unei cărţi.

Lucrarea a pornit cu intenţii bune, publicarea însă lasă de dorit, inclusiv în ceea ce priveşte tehnoredactarea, cel mai supărător fiind spaţiul lăbărţat dintre rânduri, care nu doar că este inestetic şi neuzual, dar a mărit considerabil numărul total de pagini, 600 faţă de 450. Corectura este superficială, cu greşeli de tipar chiar în textul de pe copertă. Narcisismul "coordonatorului" sau o anume lipsă de experienţă editorială se vede şi din cele 13 semnături proprii puse, amatoriceşte, sub tot atâtea texte în volum.

Altfel, o carte utilă, necesară, aşteptată, aşa cum sugeram într-un articol de-al meu încă de acum şapte ani. Se pare că şi Nicolae Ciurea-Genuneni o proiectase mai demult, chiar dinainte de 1989, după cum rezultă din corespondenţa acestuia cu Traian Cantemir.

Prin lectura acestui volum, cititorii tineri de astăzi, care nu l-au cunoscut personal pe Traian Cantemir şi nici lucrările

acestuia, au ocazia să-şi facă o primă impresie, mai largă despre marele om de cultură care a trăit 20 de ani la Rm. Vâlcea şi care apoi a contribuit substanţial la afirmarea învăţământului universitar la Bacău, aproape de meleagurile natale. Prezenţa sa în oraşul de pe Olt a fost una activ-dinamizatoare, de aceea ar fi suscitat, poate, interesul o detaliere a momentului înfiinţării Cenaclului literar "I.L. Caragiale" în 1952, a greutăţilor întâmpinate în strângerea laolaltă a talentelor locale, pline de orgolii literare, dar şi de adversităţi personale. Alături de Leca Morariu a fost unul dintre sprijinitorii revitalizării vieţii culturale la Rm. Vâlcea, inclusiv în domeniul muzical, fiul său Lorin cântând adesea la pian alături de Octavia Lupu-Morariu, profesoara sa. Dincolo însă de toate acestea, Traian Cantemir a rămas profund ataşat, în primul rând, de activitatea pedagogică, profesoratul fiind – aşa cum reiese şi din amintirile foştilor săi elevi – nu doar o ocupaţie la catedră, ci şi un crez educaţional.

Intol Press
15 03 2012

Creaţii populare de pe Internet

Circulă pe Internet, pe diverse site-uri, blog-uri sau pe e-mail-uri o bogată literatură populară sub forma unor versuri, proze sau anecdote, ai cărei autori sunt necunoscuţi sau ţin să-şi păstreze anonimatul. Multe din aceste creaţii le primeşti de

la prieteni sau chiar de la vagi cunoscuţi în căsuţa poştală electronică, sub forma modernă şi instantanee a unui e-mail. Pe vremuri, când nu exista Internet, acest folclor circula din gură în gură, de la om la om, seara la şezători, la horă sau prin târguri.

Când creaţiile mai vehement antiguvernamentale erau copiate de mână sau dactilografiate în mai multe exemplare şi distribuite clandestin în căsuţele poştale de la blocuri sau aruncate pe străzi, pentru a fi citite de câţi mai mulţi oameni, ele au fost denumite "Samizdat" şi declarate de autorităţi un pericol public, fiind interzise sau confiscate.

Acest gen de literatură populară e considerată ca având o tentă subversivă, adică, potrivit DEX, "periclitează, subminează ordinea internă a unui stat, este împotriva valorilor acceptate în general". Aşa erau şi cântecele de dor şi jale, de haiducie, de cătănie, cântecele sociale pe vremuri. Ele exprimau în desfăşurarea lor lirico-epică "durerile înăbuşite" ale ţăranilor exploataţi crunt de boieri şi arendaşi, viaţa grea şi plină de lipsuri din mahalalele oraşelor, dar lansau şi un strigăt deznădăjduit împotriva asupririi fanariote, a domnilor şi slujbaşilor hrăpăreţi, împotriva legilor nedrepte şi a societăţii în degradare morală.

Cele mai multe creaţii populare recente care circulă pe Internet, în cea mai mare şi mai deschisă comunitate de oameni şi idei, sunt în versuri şi deplâng viaţa grea de sub fiecare echipă de guvernanţi, venalitatea miniştrilor şi a funcţionarilor de la stat, vânzarea pământurilor şi a bogăţiilor ţării către străini, sărăcirea populaţiei, lipsa locurilor de muncă, îmbogăţirea unora fără temei etc.

Este interesant de observat că au reapărut bancurile cu Bulă, cel care ne-a încurajat prin umorul şi lipsa lui de preju-

decăţi în lupta împotriva regimului ceauşist. A fost reînviat, precum comisarul Moldovan din filmele lui Sergiu Nicolaescu, pentru a continua lupta împotriva noilor dictatori şi a emulilor lor servili. Totodată, apar şi creaţii care se referă la probleme mai generale de politică internă a ţării, precum legile pensionării, impozitele tot mai împovărătoare, tăierea salariilor, alegerile de primari şi parlamentari.

O astfel de creaţie populară în proză am primit recent de la fostul meu coleg de la Liceul "V. Roaită" (azi Colegiul Naţional "Mircea cel Bătrân") din Rm. Vâlcea, Mircea Vasile, mare inginer de drumuri şi poduri prin Africa. Nu ştiu de unde a primit-o şi nici nu are importanţă, căci autorul este necunoscut, ca la majoritatea unor astfel de producţiuni literare venite de la diverşi corespondenţi prin e-mail.

E o povestioară cu iz anecdotic şi moral, de stringentă actualitate, căci se referă la alegerea viitorilor demnitari care or să ne conducă satele, oraşele sau or să ne reprezinte în Parlament. Tâlcul snoavei este că trebuie să fim foarte atenţi atunci când ne dăm votul nostru pentru cineva, să înţelegem că avem nevoie de "omul potrivit la locul potrivit", altfel e pierdere de timp şi de posibilitatea de a face ceva pentru comunitate.

Ţestoasa de pe stâlp

Un tânăr mergea pe jos printr-un sat şi la un moment dat decide să ia o pauză. Se aşează pe o bancă, unde se afla un domn mai în vârstă, şi încep, firesc, să vorbească despre ţară, guvern, despre legiuitori şi cei asemenea lor.

Domnul îi spune tânărului:

- Eu îi compar pe parlamentari şi pe alţii asemenea lor cu o broască ţestoasă aşezată pe un stâlp.

Intrigat, tânărul îl întreabă:

- Nu înţeleg această analogie ... Ce vreţi să spuneţi?

- Dacă te plimbi prin ţară şi vezi câte o broască ţestoasă stand în echilibru pe capătul de sus al unui stâlp de gard, ce poţi să te-ntrebi?

Văzând nedumerirea de pe faţa tânărului, continuă cu explicaţia:

- În primul rând: Nu înţelegi cum A AJUNS acolo.

- În al doilea rând: Nu poţi să crezi că STĂ acolo.

- În al treilea rând: Ştii sigur că nu ar fi putut SĂ AJUNGĂ ACOLO SINGURĂ.

- În al patrulea rând: E clar că N-ARE CE CĂUTA ACOLO.

- În al cincilea rând: Eşti convins de faptul că aceasta NU VA FACE NIMIC FOLOSITOR cât timp stă acolo.

Concluzia: singurul lucru raţional ar fi s-o ajuţi să coboare, iar ca să o ajuţi să coboare trebuie sa fii ACOLO, adică la VOT.

Viitoarele alegeri să le facem bine, să ne îngrijim ca nici un broscoi să nu mai ajungă cocoţat pe stâlp.

Intol Press
25 mai 2012

Două asociaţii ale ziariştilor vâlceni în perioada interbelică

Perioada interbelică a constituit un vârf al activităţii ziaristice din ţara noastră, atât sub raportul titlurilor de gazete nou apărute, cât şi sub acela al modernizării procesului de elaborare şi tipărire a publicaţiilor. În Capitală apar gazetele de

mare tiraj şi cu preţ modic datorită reclamelor şi tiparului ieftin asigurat de rotativele moderne, precum "Curentul" lui Stelian Popescu sau "Universul" lui Pamfil Şeicaru, care ies zilnic în zeci de mii de exemplare. În provincie, chiar şi în oraşele mai mari – Iaşi, Cluj, Oradea, Timişoara, Craiova – presa cotidiană sau săptămânală este reprezentată mai ales de publicaţiile oficiale ale partidelor care-şi revendicau, pe rând, supremaţia politică locală. Publicaţiile erau tipărite în condiţii modeste, pe hârtie de proastă calitate, iar maşinile plane nu puteau tipări decât tiraje relativ mici.

În Vâlcea, judeţ cu 246.616 locuitori la recensământul din 1930[i], apăreau în jur de 20 de publicaţii periodice anual: 20 – în 1928, 18 – în 1929, 23 – în 1930, 24 – în 1931, 20 – în 1932, 25 – în 1933, 20 – în 1934, 23 – în 1935, 25 – în 1936, 17 – în 1937.[ii] Cele mai multe dintre aceste ziare şi reviste îşi aveau redacţiile în oraşul capitală de judeţ Râmnicu Vâlcea, care număra pe atunci 15.162 de locuitori. Ca şi în restul ţării, creşterea numerică a ziarelor şi revistelor a fost urmată, firesc şi necesar, de o creştere a numărului de ziarişti şi alţi lucrători din presă, care au simţit nevoia de a se reuni în asociaţii profesionale şi sindicale care să le apere interesele în faţa patronilor, să le releve solidaritatea şi identitatea de breaslă.

În acest context, vineri 26 decembrie 1930, orele 11, în localul din Rm. Vâlcea al Asociaţiei Profesorilor Secundari a avut loc reuniunea de constituire a Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni[iii]. Aceasta va folosi ca organ independent de presă - din ianuarie 1931 până în iulie 1932 - publicaţia *Îndrumarea Vâlcei,* condusă de Vasile Săndulescu, proprietarul unei Agenţii teatrale şi al Cinematografului "Splendid" din Rm. Vâlcea.

Conform Statutului Asociaţiei, reprodus în nr. 73 din 1-10 ianuarie 1931 al ziarului amintit, durata de funcţionare a

acesteia era nelimitată, cu începere de la 1 ianuarie 1931, iar admiterea noilor membri se făcea în baza unei cereri către Comitetul de conducere. Solicitatorii puteau fi: directorii şi proprietarii de ziare şi publicaţii periodice ce apăreau în oraşul şi judeţul Vâlcea, colaboratorii permanenţi ai acestora, corespondenţii ziarelor din afara judeţului, precum şi "orice persoană care a publicat sau va publica în foile vâlcene". După cum se vede, criteriile de selecţie erau foarte îngăduitoare, căci şi gazetarii propriu-zişi, cei care lucrau efectiv într-o redacţie şi erau plătiţi anume pentru aceasta, se numărau pe degete.

Scopul Asociaţiei viza trei direcţii mari de acţiune: una vădit profesională, care privea îmbunătăţirea calităţii actului publicistic şi implicit a prestanţei gazetarilor, alta de natură sindicală şi care se referea la protejarea drepturilor membrilor asociaţi, iar cea mai cuprinzătoare şi mai concretă, totodată, cerea membrilor săi să desfăşoare o susţinută activitate de culturalizare a maselor în toate domeniile importante ale societăţii vremii, plecând de la spiritul haretian introdus în şcolile de la ţară şi în viaţa sătenilor, până la sincronizarea cu curentele moderne de integrare europeană. Prin această ultimă componentă, Asociaţia Publiciştilor Vâlceni se alătura altor asociaţii şi societăţi, precum societăţile de lectură sau ligile culturale, în campania largă de ridicare a nivelului cultural al maselor populare.

Iată cele cinci puncte ale art. VI din Statut:

"1. Ridicarea prestigiului ziariştilor şi publiciştilor vâlceni.

2. Educarea maselor poporului prin articole cu caracter politic, economic, financiar, literar şi administrativ.

3. Apărarea intereselor membrilor Asociaţiei.

4. Conferinţe ţinute de membrii Asociaţiei sau de oricare altă persoană, conferinţe cu caracter profesional sau general.

5. Înfiinţarea de bibliotecă."

Fiecare membru al Asociaţiei era dator a plăti o cotizaţie lunară în cuantumul fixat de adunarea generală, cotizaţie care se constituia în venituri ale Asociaţiei alături de donaţiuni şi subvenţii, beneficiul seratelor, onorariile de corespondenţi ai ziarelor cotidiane, precum şi orice alte sume băneşti ocazionale. Pentru a se înlătura orice suspiciune în legătură cu modul de gestionare a banilor, în Statut s-au introdus dispoziţii ferme şi restrictive cu privire la prezentarea Raportului anual de gestiune bănească în faţa Adunării generale, în caz de neaprobare a acestuia, Adunarea generală având dreptul "să dizolve înainte de termen întreg Comitetul de conducere al Asociaţiei." Mai mult, potrivit art. XVII din Statut, "dacă se constată de către Adunarea generală nereguli în gestiunea bănească, atunci Asociaţia are dreptul să ceară să reintre în fondurile sale, iar cel ce i-a prejudiciat interesele să fie îndepărtat."

Între primii care au aprobat şi semnat Actul constitutiv şi Statutul Asociaţiei se află: prof. Eliodor Constantinescu, prof. şi avocat Nicu Angelescu, prof. D. Tomescu-Putna, institutorii Th. Geantă şi Const. Daniilescu, avocaţii Tomiţă Rădulescu şi Em. Drăguşeanu, prof. C. Popian, învăţătorii I. I. Alexandrescu şi Al. Enăchescu, industriaşul Mitică Simian, Al. D. Presbiterianu, Vasile Săndulescu, Vasile Florescu, D. S. Petrescu, Vintilă Băluţescu, Al. Oiţă, Anton Diaconescu, I. Gereanu, V. I. Oproiu, N. Gh. Diaconescu.

La 8 februarie 1931, s-a convocat o Adunare generală extraordinară, la care au fost invitaţi să participe toţi membrii

semnatari ai Actului constitutiv şi ai Statutului Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni. Totodată, în ziarul "Îndrumarea Vâlcei" nr. 75 din 21-31 ianuarie 1931, organul oficial al Asociaţiei, s-a anunţat că se primesc încă adeziuni de noi membri până în ziua de 7 februarie 1931, la redacţia ziarului respectiv, unde se puteau semna şi cele două acte de constituire.

La adunare au participat 22 din 29 de membri înscrişi, ceea ce înseamnă că la numărul celor 21 de fondatori din 26 decembrie 1930 se mai adăugaseră 8 noi veniţi în ultimele zile. Ordinea de zi a avut trei puncte: 1. Votarea Statutului. 2. Alegerea Comitetului de conducere. 3. Propuneri libere.

Se pare că Statutul a suferit câteva completări, astfel că în Comitetul de conducere, ales prin vot secret şi pentru o durată de trei ani, au fost adăugaţi un vicepreşedinte, un administrator general şi doi membri. Iată componenţa acestui Comitet de conducere al Asociaţiei, aşa cum a apărut în ziarul *Îndrumarea Vâlcei* nr. 76 din 1-15 februarie 1931: preşedinte – prof. D. Tomescu-Putna, vicepreşedinte – Th. Geantă, institutor şi director al ziarului *Viaţă nouă*, administrator general – V. Săndulescu, directorul ziarului *Îndrumarea Vâlcei*, casier – C. Daniilescu, director *Naţionalul Vâlcei*, secretar – I. Gereanu, director *Strigătul Oltului*, membri – N. Angelescu, profesor şi avocat (*Viitorul Vâlcei*), D. Guşetoiu, prof. Vasile Florescu, ziarist, şi Al. Oiţă de la "Curierul Muncei". [iv]

Au mai fost aleşi trei cenzori: maior I. Mihăescu, pensionar, prof. Şt. Popescu şi A. Diaconescu, meseriaş, precum şi trei cenzori supleanţi: prof. Vasile Jitaru, Vasile Oproiu, tipograf, şi Iancu Georgescu, corespondent de ziar.

În cadrul acestei prime adunări generale, calificată ca extraordinară, s-a adoptat şi una din primele măsuri cu caracter social din istoria de breaslă a ziariştilor, s-a deschis o listă

de subscriere pentru ajutorarea scriitorului şi publicistului Vasile Pop, lovit de nenorocirea “pierderii vederii”.

Conform art. XIX din Statut, “Asociaţiunea Publiciştilor Vâlceni îşi rezerva dreptul de a se afilia oricărei asociaţiuni de presă, păstrându-şi însă individualitatea sa”. În acest sens, va cocheta o vreme cu ideea de a se apropia de Sindicatul Presei din Oltenia, sindicat care va organiza la 4 aprilie 1931, în sala Teatrului Adreani din Rm. Vâlcea, o şezătoare literară şi artistică. În cadrul acesteia, preşedintele sindicatului, avocatul D. Tomescu din Craiova, prezintă “Raportul Olteniei în literatura românească”, se spun monoloage de către actorul Coco Demetrescu, de la Teatrul Naţional din Craiova, şi prof. Constantin Popian din Rm. Vâlcea, se citesc versuri de către poeţii Gh. I. Chiţibura, N. Chiriacescu-Jiu, Const. Jaleş, Alex. Iacobescu şi Em. Georgescu, toţi din Craiova, precum şi de Alex. Dumitrescu-Colteşti, primarul din Rm. Vâlcea, cunoscut deopotrivă ca poet, dar şi ca un destoinic gazetar, director al ziarului *Ideea naţională*, redactor la ziarele *Cercul* şi *Vremea nouă*.

O ultimă manifestare a existenţei Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni este semnalată în nr. 86 din 1-15 iulie 1931 al ziarului *Îndrumarea Vâlcei*, când se publică un comunicat al Asociaţiei de solidarizare cu prof. D. Tomescu-Putna, preşedintele său, ameninţat cu bătaia de două persoane. Totodată, Asociaţia îşi anunţă intenţia ca după vacanţa de peste vară să îşi reînceapă activitatea cu mai multă intensitate. Ceea ce nu se va întâmpla, însă.

Oricum, înfiinţarea Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni la sfârşitul anului 1930 şi scurta sa activitate din 1931-1932 va da impuls mişcării asociative din judeţ a lucrătorilor din presă, va determina o mai puternică solidarizare a acestora în jurul ideii comune de ridicare a prestigiului breslei şi de apărare a

drepturilor lor, în ciuda opiniilor politice şi profesionale care îi separau adesea, ca urmare a apartenenţei lor la o publicaţie a unui anumit partid sau cu anumite orientări.

În 1932, Sindicatul ziariştilor din Vâlcea, reprezentat de Asociaţia Publiciştilor Vâlceni, va participa, alături de sindicate ale ziariştilor din întreaga ţară, la constituirea Federaţiei Generale a Presei din Provincie[v], care va organiza congrese naţionale anuale şi va încerca să dea o direcţie unitară revendicărilor lor salariale şi organizatorice.

Peste patru ani la 13 martie 1936 se înfiinţează Asociaţia Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea. Era un semnal că oamenii care lucrau la redactarea şi tipărirea ziarelor şi revistelor locale înţelegeau că presa devenea tot mai puternică dacă îşi coagula puterile fiecăruia dintre membrii săi, pentru apărarea drepturilor profesionale şi sociale.

Conform Sentinţei nr. 266 din 13 martie 1936, a Tribunalului Vâlcea – Secţia I, capătă personalitate juridică noua organizaţie profesională, care încununa eforturile făcute de slujitorii gazetelor vâlcene - directori şi proprietari de gazete, redactori şi gazetari cu sau fără angajament de serviciu, tipografi sau proprietari de tipografii, publicişti ocazionali – de a avea o organizaţie proprie. În Actul constitutiv sunt menţionaţi următorii iniţiatori: Aurel Săftoiu, din com. Govora, Victor Florescu, Alexandru Presbiterianu, Teodor Geantă, D. C. Măldărescu, prof. V. Nicolau, Emil Răuţ, Vintilă Băluţescu, I. St. Niculescu, I. Popescu-Bogdana, Simion Munteanu, V. Tivig, I. Stroe, N. Belici, G. Valescu, I. Puşchilă, R. Popian, N. Ciobănescu, Şt. Enăcică, toţi domiciliaţi în Rm. Vâlcea, Nicolae Novac, din com. Căzăneşti, Alex. Anghel, com. Băile-Govora, I. Popescu, N. Popescu-Cerneanu, G. C. Mihai, toţi din com. Băile-Govora, Dumitru Florescu, com. Greci, Emil Nedelescu, com. Rîmeşti,

Alexandru Popovici, com. Brezoi, Petre Molea, com. Drăgăşani, Petre Stănescu, Ocnele Mari, I. Georgescu, av. Rm. Vâlcea. [vi]

Surprinzător, în această lungă listă apar multe nume de persoane care nu au, aparent, legături prea strânse cu lumea presei. Lipsesc, de asemenea, redactorii şi editorii unor publicaţii locale ale vremii, efemere ce-i drept, care apăreau în diverse localităţi ale judeţului, altele decât Rm. Vâlcea: *Facla muncii* (Bărbăteşti), *Medici veterinari* (Bălceşti pe Olteţ), *Veniţi la noi* (Dăeşti), *Aurora Vâlcei* şi *Izbânda* (Drăgăşani), *Doina* (Stăneşti de cerna) etc.

Sunt însă şi membri fondatori care erau cunoscuţi bine în epocă pentru colaborarea lor intensă la majoritatea publicaţiilor locale, ca şi pentru implicarea lor administrativă şi redacţională în apariţia unor ziare şi reviste. Teodor Geantă, de exemplu, era profesor de muzică, autor de manuale şcolare şi cărţi de pedagogie, redactor şi director la *Vremea nouă*, la revistele *Pentru inima copiilor* şi *Învăţătorul,* la *Viaţă nouă,* organ al PNL Vâlcea, şi *Tribuna Vâlcei*; D. C. Măldărescu, redactor şi apoi director-proprietar la *Gazeta pentru apărarea intereselor pensionarilor* şi secretar de redacţie la *Apărarea cetăţenească*; Emil Răuţ, redactor "răspunzător" la *Îndrumarea Vâlcei* în 1935; Victor Florescu, redactor, din decembrie 1935, la *Învăţătorul,* organul Asociaţiei Învăţătorilor Vâlceni. Alexandru D. Presbiterianu a fost director-proprietar al săptămânalului *Gazeta Vâlcei*, apărut între 1912-1919, şi director al *Buletinului Camerei de Comerţ şi Industrie,* circumscripţia Rm. Vâlcea, în perioada martie-aprilie 1927, în calitatea sa de secretar al Camerei. Membru fondator, în 1920, al Societăţii Anonime "Viitorul Vâlcei" pentru Industria Artelor Grafice, alături de alte nume cunoscute de avocaţi, oameni de afaceri şi gazetari locali, ajunge încă din 1932 proprietarul acestei

tipografii, unde, între alte ziare şi cărţi, se tipăreşte şi oficiosul organizaţiei liberale locale *Viitorul Vâlcei.* [vii]

Scopul Asociaţiei, reprodus din acelaşi Act constitutiv publicat de *Îndrumarea Vâlcei,* este unul preponderent profesional, dar cuprinde şi câteva deziderate specific sindicale:

"1. Susţinerea şi apărarea intereselor morale şi materiale ale asociaţiei.

2. Strângerea legăturilor de cunoaştere şi prietenie reciprocă între membrii asociaţiei, ridicarea şi apărarea prestigiului, demnităţii profesiunei şi îndeletnicirei ziaristice şi publicistice, întărirea ideii de solidaritate profesională între membrii asociaţiei şi crearea raporturilor amicale de conlucrare între diferite organe de presă din jud. Vâlcea, precum şi participarea la acţiunea comună a celorlalte organizaţii profesionale de presă din ţară.

3. Apărarea intereselor profesionale ale membrilor asociaţiei.

4. Colaborarea strânsă în lupta pentru revendicările profesionale.

5. Participarea la toate acţiunile culturale şi patriotice de interes general.

6. Preîntâmpinarea şi stingerea neînţelegerilor dintre membrii asociaţiei, dintre ei sau în raporturile lor cu organele de presă ori cu persoane particulare şi cu autorităţi.

7. Ajutorarea reciprocă între membrii asociaţiei, în orice nevoie şi ocazie."

Se mai prevedea ca primirea viitorilor membri ai asociaţiei să se facă din rândul cetăţenilor români majori, care îndeplineau condiţiile fixate prin statutele asociaţiei.

Cât priveşte organele de lucru ale asociaţiei, acestea erau următoarele:

a) Adunarea generală a asociaţiei.

b) Comitetul de conducere.

c) Comisia cenzorilor.

În Sentinţa nr. 266/1936 a Tribunalului Vâlcea era menţionată şi componenţa primului Comitet de conducere al asociaţiei, alcătuit din: Emil Răuţ (preşedinte), prof. V. Nicolau şi I. St. Niculescu, pensionar (vicepreşedinţi), C. Daniilescu (casier), Vintilă Băluţescu, ziarist (secretar), D. Măldărescu şi N. Popescu-Cerneanu.

Comisia de cenzori era formată din trei persoane: I. Stroe, agronom, Alexandru Popovici şi Alexandru Anghel.

Ambele organe ale asociaţiei erau alese pentru o durată de trei ani.

Înfiinţarea Asociaţiei Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea la 1936 se integra în marea mişcare asociativă care cuprinsese presa din fostele provincii istorice ale ţării: Moldova, Ardeal, Oltenia, Banat, Crişana, Dobrogea, Bucovina şi Basarabia, dar şi presa din unele judeţe mai mici, precum Brăila, Ialomiţa, Teleorman ori Maramureş.

Intol Press
18 nov. 2012

File din istoria culturii vâlcene

Asociaţia Publiciştilor Vâlceni din 1930

În nr. 60-61 din septembrie 2011 al revistei “Cultura Vâlceană”, am scris pe larg despre o Asociaţie a Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea înfiinţată la 13 martie 1936, conform

Sentinţei nr. 266/1936 a Tribunalului Vâlcea – Secţia I. Datele erau preluate din ziarul "Îndrumarea Vâlcei", condus de Vasile Săndulescu, proprietarul unei Agenţii teatrale şi al Cinematografului "Splendid" din Rm. Vâlcea. Tot acolo aminteam şi de o altă asociaţie profesională a ziariştilor locali - Asociaţia Publiciştilor Vâlceni, constituită cu câţiva ani mai înainte, vineri 26 decembrie 1930, orele 11, cu ocazia reuniunii ţinute în localul din Rm. Vâlcea al Asociaţiei Profesorilor Secundari.

Căutările noastre prin alte surse de informare ale vremii - ziare, cărţi, arhive - nu au dat roadele scontate. De aceea, în prezentarea modului de organizare a acestei asociaţii şi a activităţilor desfăşurate de ea ne vom baza în principal tot pe informaţiile publicate în "Îndrumarea Vâlcei", ziar folosit de Asociaţia Publiciştilor Vâlceni ca organ propriu independent de presă, de la nr. 73 din 1-10 ianuarie 1931 până la nr.85 din iulie 1932.

Conform Statutului Asociaţiei, reprodus în nr. 73 din 1-10 ianuarie 1931 al ziarului amintit, durata de funcţionare a acesteia era nelimitată, cu începere de la 1 ianuarie 1931, iar admiterea noilor membri se făcea în baza unei cereri către Comitetul de conducere. Solicitatorii puteau fi: directorii şi proprietarii de ziare şi publicaţii periodice ce apăreau în oraşul şi judeţul Vâlcea, colaboratorii permanenţi ai acestora, corespondenţii ziarelor din afara judeţului, precum şi "orice persoană care a publicat sau va publica în foile vâlcene".

Scopul Asociaţiei viza trei direcţii mari de acţiune: una vădit profesională, care privea îmbunătăţirea calităţii actului publicistic şi implicit a prestanţei gazetarilor, alta de natură sindicală şi care se referea la protejarea drepturilor membrilor asociaţi, iar cea mai cuprinzătoare şi mai concretă, totodată,

cerea membrilor săi să desfăşoare o susţinută activitate de culturalizare a maselor în toate domeniile importante ale societăţii vremii, plecând de la spiritul haretian introdus în şcolile de la ţară şi în viaţa sătenilor, până la sincronizarea cu curentele moderne de integrare europeană. Prin această ultimă componentă, Asociaţia Publiciştilor Vâlceni se alătura altor asociaţii şi societăţi, precum societăţile de lectură sau ligile culturale, în campania largă de ridicare a nivelului cultural al maselor populare.

Iată cele cinci puncte ale art. VI din Statut:

"1. Ridicarea prestigiului ziariştilor şi publiciştilor vâlceni.

2. Educarea maselor poporului prin articole cu caracter politic, economic, financiar, literar şi administrativ.

3. Apărarea intereselor membrilor Asociaţiei.

4. Conferinţe ţinute de membrii Asociaţiei sau de oricare altă persoană, conferinţe cu caracter profesional sau general.

5. Înfiinţarea de bibliotecă."

Fiecare membru al Asociaţiei era dator a plăti o cotizaţie lunară în cuantumul fixat de adunarea generală, cotizaţie care se constituia în venituri ale Asociaţiei alături de donaţiuni şi subvenţii, beneficiul seratelor, onorariile de corespondenţi ai ziarelor cotidiane, precum şi orice alte sume băneşti ocazionale. Pentru a se înlătura orice suspiciune în legătură cu modul de gestionare a banilor, în Statut s-au introdus dispoziţii ferme şi restrictive cu privire la prezentarea Raportului anual de gestiune bănească în faţa Adunării generale, în caz de neaprobare a acestuia, Adunarea generală având dreptul "să dizolve înainte de termen întreg Comitetul de conducere al Asociaţiei." Mai mult, potrivit art. XVII din Statut, "Dacă se

constată de către Adunarea generală nereguli în gestiunea bănească, atunci Asociaţia are dreptul să ceară să reintre în fondurile sale, iar cel ce i-a prejudiciat interesele să fie îndepărtat."

Între primii care au aprobat şi semnat Actul constitutiv şi Statutul Asociaţiei se află: prof. Eliodor Constantinescu, prof. şi avocat Nicu Angelescu, prof. D. Tomescu-Putna, institutorii Th. Geantă şi Const. Daniilescu, avocaţii Tomiţă Rădulescu şi Em. Drăguşeanu, prof. C. Popian, învăţătorii I. I. Alexandrescu şi Al. Enăchescu, industriaşul Mitică Simian, Al. D. Presbiterianu, Vasile Săndulescu, Vasile Florescu, D. S. Petrescu, Vintilă Băluţescu, Al. Oiţă, Anton Diaconescu, I. Gereanu, V. I. Oproiu, N. Gh. Diaconescu.

La 8 februarie 1931, s-a convocat o Adunare generală extraordinară, la care au fost invitaţi să participe toţi membrii semnatari ai Actului constitutiv şi ai Statutului Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni. Totodată, în ziarul "Îndrumarea Vâlcei" nr. 75 din 21-31 ianuarie 1931, organul oficial al Asociaţiei, s-a anunţat că se primesc încă adeziuni de noi membri până în ziua de 7 februarie 1931, la redacţia ziarului respectiv, unde se puteau semna şi cele două acte de constituire.

La adunare au participat 22 din 29 de membri înscrişi, ceea ce înseamnă că la numărul celor 21 de fondatori din 26 decembrie 1930 se mai adăugaseră 8 noi veniţi în ultimele zile. Ordinea de zi a avut trei puncte: 1. Votarea Statutului. 2. Alegerea Comitetului de conducere. 3. Propuneri libere.

Se pare că Statutul a suferit câteva completări, astfel că în Comitetul de conducere, ales prin vot secret şi pentru o durată de trei ani, au fost adăugaţi un vicepreşedinte, un administrator general şi doi membri. Iată componenţa acestui Comitet de conducere al Asociaţiei, aşa cum a apărut în ziarul

"Îndrumarea Vâlcei" nr. 76 din 1-15 februarie 1931: preşedinte – prof. D. Tomescu-Putna, vicepreşedinte – Th. Geantă, institutor şi director al ziarului "Viaţă nouă", administrator general – V. Săndulescu, directorul ziarului "Îndrumarea Vâlcei", casier – C. Daniilescu, director "Naţionalul Vâlcei", secretar – I. Gereanu, director "Strigătul Oltului", membri – N. Angelescu, profesor şi avocat ("Viitorul Vâlcei"), D. Guşetoiu, prof. Vasile Florescu, ziarist, şi Al. Oiţă de la "Curierul Muncei".

Au mai fost aleşi trei cenzori: maior I. Mihăescu, pensionar, prof. Şt. Popescu şi A. Diaconescu, meseriaş, precum şi trei cenzori supleanţi: prof. Vasile Jitaru, Vasile Oproiu, tipograf, şi Iancu Georgescu, corespondent de ziar.

În cadrul acestei prime adunări generale, calificată ca extraordinară, s-a adoptat şi una din primele măsuri cu caracter social din istoria de breaslă a ziariştilor, s-a deschis o listă de subscriere pentru ajutorarea scriitorului şi publicistului Vasile Pop, lovit de nenorocirea "pierderii vederii".

Conform art. XIX din Statut, "Asociaţiunea Publiciştilor Vâlceni îşi rezerva dreptul de a se afilia oricărei asociaţiuni de presă, păstrându-şi însă individualitatea sa". În acest sens, va cocheta o vreme cu ideea de a se apropia de Sindicatul Presei din Oltenia, sindicat care va organiza la 4 aprilie 1931, în sala Teatrului Adreani din Rm. Vâlcea, o şezătoare literară şi artistică. În cadrul acesteia, preşedintele sindicatului, avocatul D. Tomescu din Craiova, prezintă "Raportul Olteniei în literatura românească", se spun monoloage de către actorul Coco Demetrescu, de la Teatrul Naţional din Craiova, şi prof. Constantin Popian din Rm. Vâlcea, se citesc versuri de către poeţii Gh. I. Chiţibura, N. Chiriacescu-Jiu, Const. Jaleş, Alex. Iacobescu şi Em. Georgescu, toţi din Craiova, precum şi de Alex. Dumitrescu-Colteşti, primarul din Rm. Vâlcea, cunoscut deopotrivă

şi ca un destoinic gazetar, director al ziarului “Ideea naţională”, redactor la ziarele “Cercul” şi “Vremea nouă”.

O ultimă manifestare a existenţei Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni este semnalată în nr. 86 din 1-15 iulie 1931 al ziarului “Îndrumarea Vâlcei”, când se publică un comunicat al Asociaţiei de solidarizare cu prof. D. Tomescu-Putna, preşedintele său, ameninţat cu bătaia de două persoane. Totodată, Asociaţia îşi anunţă intenţia ca după vacanţa de peste vară să îşi reînceapă activitatea cu mai multă intensitate. Ceea ce nu se va întâmpla, însă.

Oricum ar fi, înfiinţarea Asociaţiei Publiciştilor Vâlceni la sfârşitul anului 1930 şi scurta sa activitate din 1931 va da impuls mişcării asociative din judeţ şi se va alătura mişcărilor mai ample care cuprinseseră presa din fostele provincii istorice ale ţării: Moldova, Ardeal, Oltenia, Banat, Crişana, Dobrogea, Bucovina şi Basarabia, culminând cu înfiinţarea Asociaţiei Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea la 13 martie 1936. Era un semnal că oamenii care lucrau în presă – redactori, colaboratori, corespondenţi, tipografi – înţelegeau că presa devenea tot mai puternică dacă îşi coagula puterile fiecăruia dintre membrii săi, pentru apărarea drepturilor profesionale şi sociale.

Intol Press
15 dec. 2012

Câştigătoarele primelor concursuri de Miss

Tânărul cercetător Bogdan Dumitru Aleca, de la Arhivele Naţionale – Filiala Vâlcea, publică în revista "Cultura vâlceană", nr. 70-71 din februarie 2012, o interesantă comunicare despre "Regulamentul primului concurs de frumuseţe organizat la Râmnic în 1929". Este vorba despre documentul oficial care stabilea cadrul procedural în care s-a desfăşurat întrecerea locală pentru desemnarea participantelor la etapa finală a primului concurs "Miss România", iniţiat de revista bucureşteană "Realitatea ilustrată" după modelul Asociaţiei Internaţionale pentru Cultura Frumuseţii de peste Ocean.

Autorul a găsit acest "Regulament al concursului de frumuseţe judeţean vâlcean, pentru alegerea celei mai frumoase fete din judeţ", îl reproduce integral şi îl comentează succint, considerându-l "savuros". Se dau câteva informaţii generale despre începuturile româneşti ale acestui gen de concursuri,
însoţite de aprecierile reţinute ale unor scriitori ca Tudor Arghezi şi Camil Petrescu, ca şi de un articol polemic publicat de gazeta "Îndrumarea Vâlcii" din februarie 1928.

Să amintim că subiectul a fost abordat artistic de Cezar Petrescu în romanul său "Miss România", apărut în 1933, în care se oferă o imagine puternic şarjată a resorturilor acestui concurs şi a organizatorilor săi. Eroul principal al cărţii, jurnalistul veros şi autodidact Filip Filipovici, directorul revistei "Ilustraţia colorată", îl are ca prototip real pe Nicolae Constantin, directorul revistei "Realitatea ilustrată", un gazetar mult mai ponderat şi cu mai mult bun-simţ.

Ca fapt divers, trebuie spus că prima câştigătoare a unui concurs de frumuseţe organizat în ţara noastră pare să fi fost Maria Peligrad, o ţesătoare din Săliştea Sibiului, care a luat parte la întrecerea desfăşurată cu prilejul Expoziţiei din 1906 de la Bucureşti, când s-au sărbătorit 40 de ani de domnie a lui Carol I.

Revenind la articolul istoricului Bogdan Aleca, acesta deplângea faptul că "mărturiile documentare nu ne lasă posibilitatea să aflăm numele câştigătoarelor şi alte detalii despre concursul de la Râmnic". Întrucât ne ocupăm de mai multă vreme de acest subiect, studiind colecţiile de periodice de la Biblioteca Academiei, vom completa noi aceste informaţii lipsă.

Gazeta "Îndrumarea Vâlcii", nr. 30 din 1-15 martie 1929, scrie despre Concursul intitulat "Frumuseţea Vâlcei" că s-a desfăşurat în sala Prefecturii Vâlcea, în ziua de duminică 3 martie 1929, sub preşedinţia lui C. Tetoianu, prefectul judeţului. Fetele, cu vârste între 16-25 de ani, "au fost transportate gratuit din judeţ cu automobile de curse", maşini care asigurau în mod regulat curse de călători între Rm. Vâlcea, oraşul-reşedinţă de judeţ, şi diverse alte localităţi ale judeţului. Concurentele au defilat prin faţa juriului îmbrăcate în rochie de stradă, iar fotografiile au fost făcute de M. Pandelescu, de la Foto Royal din Rm.Vâlcea, urmând ca să apară în "Îndrumarea Vâlcei" şi în revista "Realitatea ilustrată".

Următorul număr al gazetei "Îndrumarea Vâlcei", din 16-31 martie 1929, publică pe pagina întâi rezultatele concursului. Au fost 18 participante, dintre care s-au ales pe primele trei locuri următoarele: Puia Zavricescu, Smărăndiţa Bazacliu şi Olga Zavricescu, sora celei dintâi. Toate vor merge pe 17 martie 1929 la Bucureşti, la finala concursului "Miss România", la care au venit şi câştigătoarele din celelalte 71 de judeţe ale ţării, după cum era împărţirea administrativ-teritorială la vremea respectivă.

Succesul de care s-a bucurat acest prim concurs de frumuseţe feminină a stimulat organizarea în anii următori şi a altor manifestări asemănătoare, susţinute şi de alte publicaţii de presă. Astfel, Concursul de fotogenie şi fonogenie din ianuarie 1932 a fost lansat de Casa de producţie "Société des Films Osso" din Franţa, împreună cu revista "Cinema" şi ziarele "Adevărul" şi "Dimineaţa" din Bucureşti, şi avea cam aceleaşi reguli procedurale ca şi "Miss România", fiind iniţiat în toate oraşele mari din provincie, inclusiv la Rm. Vâlcea. Conform promisiunilor publicate în revista "Cinema" nr. 201 din 17 ianuarie 1932, cunoscuta casă de filme, considerată la vremea respectivă drept cel mai puternic trust cinematografic din Franţa, îşi lua "angajamentul de a încredinţa un rol principal unei românce, într-un mare film sonor şi vorbitor care va fi proiectat pe toate ecranele lumii". Interpreta acestui rol avea să fie desemnată în urma concursului respectiv şi urma să primească, "odată cu angajamentul, cheltuielile de voiaj şi salariul pe timpul cât va turna în studiourile franceze".

Până a se ajunge la această fericită situaţie, concurentele aveau de trecut mai multe probe. Cele din Rm. Vâlcea, de pildă, au făcut mai întâi mai multe fotografii artistice, gratuit, la studioul "Foto-Lux" din localitate, pe care le-au prezentat unui juriu alcătuit din autorităţi şi personagii de seamă ale oraşului, apoi au participat la "Balul Presei" ce a avut loc în sala Teatrului "Adreani", bal "mascat, costumat şi deschis" organizat de ziarul "Îndrumarea Vâlcei" sub auspiciile ziarelor "Adevărul" şi "Dimineaţa" din Bucureşti.

Iată cum descrie ziarul "Îndrumarea Vâlcei", nr.98 şi 99 din 1-22 ianuarie 1932, atmosfera de vis în care s-a desfăşurat această strălucitoare manifestare:

"Sala pavoazată cu covoare naţionale, ghirlande de brad şi titlurile tuturor ziarelor din ţară [care se primesc în schimb la

redacţie], armonizate cu serpentine, care porneau în lanţuri de la plafonul sălii, părea o bogată feerie, transformând sala «à la Moulin Rouge».

Ploaia de confetti, ce se făcea automat de la plafon şi din sală, cădea cu belşug asupra perechilor de dansatori neobosiţi în ritmul muzicei complecte a Reg. 2 Vâlcea de sub conducerea slt. Popovici, părea ca o poveste din o mie şi una de nopţi".

Pentru a spori aerul de mister, ca în basmul cu "Cenuşăreasa", fix la ora 12 noaptea, "astăzi 9 spre 10 ianuarie 1932" cum se consemnează în procesul-verbal, membrii juriului au procedat prin vot secret la alegerea primelor cinci "frumoase" din numeroasele fotografii prezentate. Au fost alese, în ordine: 1) D-ra Titi Scăeşteanu, de 22 ani, fiica unui căpitan, care va merge la etapa finală de la Bucureşti; 2) d-ra Angela Arghiropol, 17 ani; 3) d-ra Hilda Gündisch, 18 ani; 4) d-ra Ioana Basarabescu, 17 ani; 5) d-ra Alexandrina Iliescu, 17 ani, toate din Rm. Vâlcea.

Este interesantă şi componenţa juriului: Colonel Th. Baculescu, Mitică Simian, primarul oraşului, D. Cristescu, subadministrator financiar, S. Stănuleţ, contabil, Vasile Florescu, ziarist, V. Băluţescu, secretarul Avocaturii statului şi reprezentantul local al revistei "Cinema", Constantin Iliescu şi Emil Ştefănescu, pictori, precum şi Lazăr Popescu, autorul de piese de teatru.

De remarcat poza îndrăzneaţă pentru acele timpuri a câştigătoarei, cu un umăr uşor dezgolit şi o privire pătrunzătoare, direct în obiectivul fotografic.

"Balul Presei" s-a încheiat, conform tradiţiei locale, cu o tombolă de obiecte, după care a urmat desemnarea câştigătoarei pentru Concursul local de Miss "Îndrumarea Vâlcei", aceasta fiind d-ra Referendaru.

Vâlcenii au avut întotdeauna fete frumoase, iar în vremurile de demult ştiau parcă să le preţuiască mai atent, oferindu-le laurii pe care îi meritau cu prisosinţă.

Intol Press
08 09 12

O carte monumentală: „Istoria jurnalismului din România în date”

A apărut multaşteptata „Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică”, lucrare monumentală de 1.414 pagini, format mare, în care sunt descrise sau menţionate peste 18.000 de publicaţii periodice, radiouri, televiziuni sau agenţii de presă, sunt prezentate peste 33.500 de biografii de jurnalişti, publicişti sau editori din presa scrisă sau radioTV, precum şi alte mii de evenimente privind lumea presei – acte legislative, conferinţe şi congrese, organizaţii profesionale şi greve ale jurnaliştilor etc.

Volumul a fost realizat de 120 de specialişti din toată ţara, cei mai mulţi recrutaţi dintre bibliografii de profil de la bibliotecile judeţene, sub coordonarea binecunoscutului cercetător al istoriei presei, universitarul Marian Petcu de la Facultatea de Jurnalism şi Comunicare a Universităţii Bucureşti. A fost publicat de editura ieşeană Polirom, cu susţinerea financiară a Administraţiei Fondului Cultural Naţional, şi acoperă o perioadă de 280 de ani, de la 1731 până în 2011.

Nu doar prin dimensiuni, ci şi prin conţinut, este prima enciclopedie istorică de acest gen, care cuprinde la un loc nu numai jurnalistica în limba română editată pe teritoriul ţării, ci şi cea a comunităţilor maghiară, germană, evreiască, bulgară, sârbă, rusă etc.

Lansarea lucrării s-a făcut în după-amiaza zilei de 26 noiembrie 2012 la Palatul Şuţu – Muzeul Municipiului Bucureşti, în prezenţa coordonatorului acesteia, conf. univ. dr. Marian Petcu, a numeroşi jurnalişti din presa scrisă, de la radio şi televiziuni, profesori universitari, studenţi, masteranzi şi doctoranzi de la universităţile publice din Bucureşti, Cluj-Napoca şi Sibiu, ca şi a unora dintre „contributorii" împreună cu care au trudit vreme de patru ani la alcătuirea acestui corpus uriaş de date şi informaţii. Au fost de faţă şi câţiva membri din conducerea Asociaţiei Române de Istorie a Presei, sub egida căreia s-a lansat acest proiect gigantic la primul ei congres de constituire de la Macea (Arad), în 2008, şi anume: conf. univ. dr. Aurelia Lăpuşan, de la Universitatea Ovidius din Constanţa, conf. univ. dr. Silvia Grossu şi conf. univ. dr. Maria Danilov, de la Universitatea de Stat din Chişinău, precum şi prof. univ. dr. Ilie Rad, de la Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca.

Domnul Ilie Rad, având şi funcţia de preşedinte al ARIP, a venit pregătit, ca orice ardelean meticulos, cu un cuvânt scris, un adevărat „laudatio" la adresa monumentalei enciclopedii, comparată cu „Istoria literaturii române de la origini până în prezent" a lui G. Călinescu din 1941, dar şi a coordonatorului ei, colegul său universitar Marian Petcu, autor a zece cărţi fundamentale pentru istoria presei româneşti. A reafirmat primatul iniţiativei lansate de acesta acum patru ani, tenacitatea cu care a primit, verificat şi armonizat într-un tot unitar

miile de date transmise de numeroşii săi colaboratori din toată ţara, iscusinţa cu care a reuşit să ducă la bun sfârşit o asemenea lucrare de proporţii, toată efectuată numai pe bază de voluntariat, nimeni neprimind nici un leu pentru munca sa.

O contribuţie la această enciclopedie cronologică a jurnalismului din România, în ceea ce priveşte segmentul de presă vâlceană, am avut şi eu, alături de Flori Ghiţă, angajată a Bibliotecii Judeţene Vâlcea, care a desemnat-o să colaboreze la lucrare. A rezultat una dintre cele mai substanţiale retrospective asupra evenimentelor care au marcat evoluţia presei vâlcene de la începuturi până astăzi.

Intol Press
17 dec. 2012

Cititorul de gazete

Statutele Societăţii "Govora - Călimăneşti"

În nr. 81 din decembrie 2012 al revistei "Cultura vâlceană", Gheorghe Mămularu publică un documentat şi extrem de interesant articol despre Societatea "Govora-Călimăneşti" în perioada 1910-1916. Bogăţia de informaţii este copleşitoare. Sunt prezentate, pe larg, toate obiectivele ambiţioase ale primului consiliu de administraţie, cu accent pe investiţiile materializate în construcţii noi, reamenajări şi îmbunătăţiri la clădirile vechi, între care de o atenţie aparte s-a bucurat finalizarea Marelui Hotel al Statului, redenumit după 1986 "Hotel Central". Tot atunci s-a construit podul de beton armat peste

un braţ al Oltului care desparte oraşul de Ostrov, insulă pe care s-a amenajat un teren de sport, o pistă pentru patinaj pe rotile, precum şi o sală de sport transformată ulterior în cazinou. S-au mai ridicat în oraş un cinematograf şi un teatru de vară, bazele de tratament au fost dotate cu aparatură modernă din străinătate, s-a îmbunătăţit linia de îmbuteliere cu apă de Căciulata, s-au făcut analize complete, chimice şi fizice, la toate izvoarele minerale existente, s-a început o amplă acţiune de cunoaştere a binefacerilor staţiunii, atât în ţară, cât mai ales în străinătate.

O activitate aşa de laborioasă trebuia să se întemeieze pe un suport legislativ solid, care să confere posibilităţi reale şi eficiente de organizare a societăţii şi care să asigure suficiente garanţii că obiectivele propuse vor putea fi îndeplinite. Eşafodajul juridic corespunzător a fost dat de Statutele Societăţii "Govora-Călimăneşti", promulgate cu Decretul regal nr. 1705 din 8 mai 1910, şi publicate în "Monitorul Oficial", nr. 32 din 13 mai 1910. M-am convins de acest lucru când, în urmă cu vreo 25 de ani, într-un efemer anticariat din Rm.Vâlcea, am avut norocul de a găsi o broşură cu aceste Statute, tipărită de Ministerul Industriei şi Comerţului în 1923, la Bucureşti.

Astfel, în chiar art. 1 din Statute, se precizează foarte clar: "În virtutea Legii pentru exploatarea staţiunilor balneare ale Statului, promulgată prin înaltul Decret regal nr. 1244 din 11 aprilie 1909 şi publicată în "Monitorul Oficial" nr. 15 din 18 aprilie 1909, şi a Legii din 28 aprilie 1910, publicată în "Monitorul Oficial" nr. 25 din 4 mai 1910, se constituie, sub denumirea de "Societatea Govora-Călimăneşti", o societate între *Statul român* şi între persoanele care vor adera la aceste statute, subscriind un capital de 5.000.000 lei.

Statul depune în această societate izvoarele de apă minerală, construcţiunile, instalaţiunile şi terenurile sale de la staţiunile balneare Govora şi Călimăneşti-Căciulata, situate în comunele Băile Govora şi Călimăneşti, judeţul Vâlcea, şi orice alte izvoare de ape minerale i-ar mai aparţine, precum şi terenurile cu izvoare minerale ce ar mai dobândi în o rază de 10 kilometri de la aceste staţiuni balneare."

Așadar, sunt arătate toate acele bunuri materiale pe care Statul le aduce în societate, ca şi scopurile acesteia, care, conform art. 3, sunt următoarele: de a exploata staţiunile balneare Govora şi Călimăneşti-Căciulata în toate condiţiunile prevăzute în legile speciale din 11 aprilie 1909 şi 28 aprilie 1910, precum şi a statutelor, de a face construcţiuni noi, a îmbunătăţi pe cele existente şi a înfrumuseţa aceste staţiuni, pentru a le ridica la nivelul unor staţiuni balneare de primul rând, de a participa direct sau indirect la exploatări de alte staţiuni balneare înfiinţate în baza Legii din 11 aprilie 1909 etc. În acest scop, conform art. 14 din Statute, "Societatea va întreţine în bună stare de funcţionare toate aceste imobile şi va face reparaţiunile locative, precum şi reparaţiunile mari de care se va simţi nevoie. Ea va îngriji în interiorul staţiunilor, a căror rază se va fixa în planurile de mai sus, de întreţinerea drumurilor, parcurilor, serelor, instalaţiunilor pentru alimentare cu apă, canalurilor şi iluminatului."

Neuitând de funcţia sa de protecţie socială, "statul îşi rezerva dreptul de a înfiinţa la aceste staţiuni balneare sanatorii şi spitale pentru militarii şi sătenii lipsiţi de mijloace" (art. 15). Totodată, sfidând parcă mojicia şi lăcomia fără margini a unor îmbogăţiţi de astăzi, care, prin concesionare frauduloasă, s-au făcut stăpâni fără ruşine peste izvoarele minerale din unele staţiuni, îngrădindu-le cu sârmă ghimpată şi bodiguarzi

feroci care percep taxe grele – în art. 21 alin.3 al Statutelor "Societăţii Govora-Călimăneşti" se dispunea ferm: "Întrebuinţarea apei minerale de băut la izvoare este gratuită".

Pentru toate aceste înlesniri cu caracter social-uman, dar şi pentru a-i da voie să se dezvolte şi să se întărească financiar-organizatoric, mai ales în primii ani după înfiinţare, cei mai grei, art. 18 din Statute prevedea că "Societatea va fi scutită pe termen de 10 ani de plata *impozitelor* către Stat, judeţ sau comună, precum şi orice alte sarcini ce ar rezulta din legislaţiunea actuală sau viitoare asupra apelor minerale". Mai mult, conform art. 31, "Pentru a garanta regimul apelor şi al izvoarelor, Statul nu va putea exploata păduri sau orice alte mine sau cariere ce s-ar găsi în raza de 10 kilometri dimprejurul staţiunilor balneare Govora şi Călimăneşti-Căciulata, decât în urma unei înţelegeri cu societatea".

Am ţinut să facem aceste mici precizări pentru a înţelege de ce era posibil, în anii aceia, 1910-1916, ca un parteneriat public-privat să funcţioneze bine, cu rezultate concrete în îndeplinirea punctuală a obiectivelor stabilite prin statutul de organizare al unei societăţi privind dezvoltarea unor staţiuni balneare precum Govora şi Călimăneşti-Căciulata. Informaţiile amănunţite furnizate de dl. Gh. Mămularu sunt cu atât mai preţioase, cu cât ele reflectă punerea în aplicare cu inteligenţă şi pricepere a cadrului legal în care această societate a fost înfiinţată şi şi-a desfăşurat activitatea

Intol Press
22 ian. 2013

Caliopi Zografos, prima culegătoare de "cântece poporale"

Am aflat prima dată de numele Caliopi Zografos de la Augustin Z. N. Pop, care o aminteşte în cartea sa "Din istoria culturii argeşene", Piteşti, 1965, p.101. "În 1882 - scrie cercetătorul şi universitarul respectiv -, după ce colindase prin Vâlcea, tânăra Caliopi Zografos tipăreşte caietul cu 12 compoziţii "Cântecele şi doinele de peste Olt". Recenzate în revista "Familia" de la Oradea de către Iuliu I. Roşca, pretendent la mâna Veronicăi Micle".

Iuliu Roşca (1858-1940) a fost un poet, gazetar şi autor dramatic modest. A scris, între altele, piesa "Fata de la Cozia", premiată de Direcţia Generală a Teatrelor în 1882. A publicat de toate: poezie, proză şi teatru, cronici literare şi muzicale, articole, recenzii în ziarele şi revistele bucureştene, colaborând totodată cu versuri şi cronici săptămânale, intitulate "Viaţa la Bucureşti", în revista "Familia". Corespondenţa despre Caliopi Zografos a apărut sub semnătura A.C. Şor. în nr. 45 din 7/19 noiembrie 1882 al binecunoscutei reviste de la Oradea, la rubrica "Salon. Cronica bucureşceană" (p.545-546).

Cronicarul monden este plăcut surprins să audă într-un salon din Capitala ţării cum o tânără interpretează la pian câteva piese muzicale de "inspiraţie naţională" din noua lucrare "Cântecele şi doinele de peste Olt, culese şi arangiate de dra Caliopi Zografos". Îşi aminteşte că în urmă cu ceva timp a cunoscut-o pe tânăra compozitoare chiar la ea acasă, la Rm. Vâlcea, de unde este ca "fiică a Oltului", şi îi apreciază încă o

dată talentul componistic, spunând că “e demult cunoscută pe tărâmul publicităţii musicale”, încă de la apariţia frumosului său vals “Fleurs de Printemps” (Flori de Primăvară).

În caietul pe care îl are în faţă, Iuliu Roşca numără 12 cântece, între care “Oltule, Olteţule” (“frumoasă, dar cuprinde prea multe fraze întrerupte, neisprăvite”), “Brâul” (“plin de vioiciune”), “Hora”, “Doina păstorilor”, “Coral” şi “Hora miresei”. Prof.univ.dr. Gheorghe Oprea, care îi ortografiază numele culegătoarei de “cântece poporale” din Râmnic Zographos**,** menţionează însă - în “Folclor muzical românesc”, vol. I, Bucureşti, 2000 - că în culegerea respectivă se găseau partiturile a 24 de melodii, “notate fără textul poetic, şi cu un acompaniament sărăcăcios şi stereotip” (p.30). Lucrarea e de mică însemnătate, chiar şi pentru timpul respectiv, fiind asemănată cu culegerile modeste ale lui Ion Teioşan, A. Gebauer ori Ed. Wachmann.

Examinând cu atenţie lucrarea “Cântecele şi doinele de peste Olt”, Iuliu Roşca critică titlul acesteia, considerând că e nepotrivit, căci şi “doinele” sunt tot “cântece”. Cât priveşte “Brâul”, crede că seamănă prea mult cu cel din “Nunta ţărănească” a compozitorului austriac, naturalizat român Ludovic Wiest. Altfel, privită în ansamblu, culegerea i-a plăcut, drept pentru care şi-ar dori ca tânăra muziciană să-şi continue munca de adunare şi aranjare a “cântecelor poporale”, urmându-i lui Vasile Alecsandri, cel care tipărise în 1866 vestita sa culegere de “Poesii populare ale românilor”.

O notiţă minusculă de la subsolul paginii 546 a revistei “Familia” anunţă că oricine ar dori să-şi procure colecţiunea domnişoarei Zografos se poate adresa editorului bucureştean G. Gebauer, din calea Victoriei. Preţul este de numai 3 lei.

Nu am reuşit să găsim alte amănunte biografice despre Caliopi Zografos. Ea nu este menţionată de Lucian Predescu, în "Enciclopedia" sa din 1940, şi nici de foarte bine documentatul "Dicţionar al etnologilor români", scos de Iordan Datcu la Editura Seculum I.O. din Bucureşti în 2006. Fără îndoială, undeva prin hârtiile de la Arhivele vâlcene trebuie să existe ceva. De aceea, sper ca unul din tinerii istorici de astăzi ai Râmnicului să se aplece asupra acestui subiect şi să întregească informaţiile de faţă.

Să menţionăm, totuşi, că în anul 1855, printre medicii veniţi la Râmnic se afla şi un Zographos, care în 1877 ajunsese deja medic primar al judeţului Vâlcea, efectuând diverse controale medicale la cererea administraţiei.

De notat, de asemenea că, între 1880-1882, preşedinte al Consiliului judeţean Vâlcea era un Elie Zografos.

Există, oare, vreo legătură între aceste personalităţi şi tânăra, la 1882, Caliopi Zografos? Cercetările ulterioare ne vor lămuri. Până atunci să notăm preocuparea asiduă a acestei femei din provincie pentru culegerea şi prelucrarea cântecelor populare din zona unde locuia. Pentru anii aceia, era un lucru remarcabil, căci arată nu doar pregătirea ei muzicală deosebită, dar şi un grad de emancipare feminină mult peste nivelul obişnuit al societăţii româneşti de la sfârşitul secolului XIX.

O precizare

Acest articol ar fi trebuit să apară în revista "Forum V", editată de scriitorul şi publicistul Ion Soare la Rm. Vâlcea. El a fost trimis, prin e-mail, în data de 24 mai 2012. Adică acum aproape un an. La trei zile după aceea, dl. Soare m-a gratulat cu un răspuns: "Am primit materialul despre acea Caliopi Z. Es-

te excelent: scurt, la obiect şi incitant din punct de vedere cultural. Îşi va găsi locul cuvenit în revista noastră "Forum-V" nr.1-2/2012". Mi s-a cerut şi o fotografie a subsemnatului, pe care am trimis-o de îndată.

Prin noiembrie 2012, după aproape şase luni de tăcere, văzând că dl. Soare nu îmi mai dă niciun semn că ar fi apărut revista respectivă, care trebuia să cuprindă şi materialul meu, l-am sunat la telefon. Uitase de articol şi se întreba pe unde se putuse rătăci. Prin ianuarie 2013, mi-a spus, amărât, că nu au bani şi revista nu poate fi, deci, tipărită. Aceeaşi scuză am primit-o şi în lunile următoare. Cum situaţia mi s-a părut curioasă, m-am interesat în dreapta şi stânga, şi am aflat că din vara trecută şi până astăzi dl. Soare a tipărit mai multe numere ale revistei, ba a avut bani suficienţi, primiţi de la diverse autorităţi locale, ca să scoată şi alte lucrări.

În acest context, am înţeles că, de fapt, alte motive l-au determinat pe distinsul redactor al foii "Forum V" să nu-mi publice scurta mea comunicare despre prima culegătoare de folclor din Vâlcea, Caliopi Zografos. Fie calitatea articolului meu nu se ridică la nivelul pretenţiilor redacţiei şi al celorlalte materiale publicate acolo, fie "gruparea literar-publicistică" din jurul fostul arhivar nu doreşte colaborarea mea.

Şi într-un caz, şi în altul, bunele maniere - din presă şi din viaţă - impuneau un răspuns tranşant de respingere a articolului meu, de la început, nu o amânare "sine die".

De aceea, am hotărât să public acest material în revista de faţă.

Intol Press
20 martie 2013

Poeţii Vâlcii

Poezia pare că este cea mai simplă, cea mai uşoară şi cea mai la îndemână exprimare sufletească şi literar-artistică, atunci când prea-plinul iubirii de frumos dă să dea pe afară din noi. Pentru că fiii acestui neam par să fie mai simţitori decât semenii lor de aiurea, marele Alecsandri ne-a pus pecetea şi a lăsat cu grai de nemurire: "Românul s-a născut poet".

Cât adevăr şi câtă iluzie în aceste vorbe – nimeni nu ştie cu adevărat. Cu siguranţă însă că, aşa cum spune o veche romanţă, (aproape) "nu e om care să nu fi scris o poezie" în viaţa sa. De aceea, dintre atâtea arte liberale, versificarea este cea mai iubită specie literară.

"E plină ţara de poeţi, cum sunt pârloagele de scaieţi", aş glosa eu, nu răutăcios, ci mai degrabă statistic. Număraţi şi dumneavoastră volumele de poezii scoase pe bandă rulantă, zilnic, de la imberbii puşti din clasele liceale sau chiar gimnaziale până la octogenarii fără proteze dentare, dar care îşi cheltuie pensiile pentru a-şi grava numele pe monumentele funerare ale unor cărţulii cu poezele.

Se pare că avem mai mulţi poeţi decât truditori cu sapa. De aceea, Uniunea Europeană ar trebui să elaboreze urgent câteva directive şi pentru plugarii câmpurilor literare. Dacă nu ai voie să depăşeşti anumite plafoane maxime la producţia de grâu, sfeclă şi păstârnac, tot astfel ar trebui restricţionate şi cantităţile de versuri pe cap de poet furajat.

Vâlcea nu putea să scape nici ea acestui fenomen poeticesc de masă, încurajat frenetic de lipsa oricărei cenzuri estetice, ca şi de liberalizarea economiei literar-artistice de turmă.

Câţiva autori, cei mai oneşti, îşi vând pământurile sau pădurile moştenite de la ăi bătrâni, poamele şi legumele din grădini, îşi sacrifică salariile ori pensiile de mizerie pentru a a-duna între coperţile unei cărţi bruma de speranţe literare pi-gulite în nopţi de trudă şi de chin. Ei cred în talentul lor şi ne o-feră tot ce produc mai bun, chiar dacă multe din poeziile lor sunt doar simple însăilări de rime sau versuri şchioape. Să fim indulgenţi cu cei care nu reuşesc să treacă pragul Poeziei ade-vărate decât arareori, să-i criticăm cu blândeţe, căci ei măcar sunt sinceri în ceea ce scriu şi publică. Ei îşi plătesc singuri dra-gostea pentru Poezie!

Alţii, atinşi şi ei de microbul creaţiei, de regulă veleitari, dar cu chimirul plin din diverse învârteli financiare, scot pe bandă rulantă volume după volume, pe hârtie luxoasă şi cu te-matici abracadabrante, îşi publică cu ajutorul prietenilor de coţcărie literară op-uri omagiale, cu osanale băloase şi "refe-rinţe critice" pe măsură. Pe-aceştia să-i citim cu prudenţă, căci multe din versurile lor sunt luate cu japca din cărţile altora, mai dotaţi literar ca ei.

Sunt şi o serie de profitori, care prin reţeaua PCR (pile, cunoştinţe, relaţii) obţin zeci şi sute de milioane de lei vechi de la autorităţile municipale sau judeţene şi îşi publică macula-tura literară, sfidând nu doar bunul-simţ, dar şi legile ţării. Pe ei trebuie să-i judece nu doar justiţia literară!

Vom încerca, în săptămânile şi lunile ce urmează, să ne aruncăm un ochi, când mai critic, când mai îngăduitor, peste "operele" tuturor acestor curajoşi luptători cu metafora şi să le arătăm – pe cât ne pricepem şi pe cât există – meritele stră-daniilor lor, fără deosebire între adepţii rimelor clasice şi cei ai versului alb. Desigur, unora s-ar putea să nu le placă părerile

noastre, cum nu ne plac nici nouă întotdeauna productelor lor, multe insipide sau chiar indigeste.

E timpul ca armistiţiul general de non-combat al creatorilor locali să ia sfârşit. Să înceteze leapşa laudelor reciproce, sterile şi jenante, să ne scoatem "ochelarii de cal" şi să privim cu atenţie în jurul nostru, şi chiar mult mai departe – până înspre poezia altor literaturi, mai "critice".

Să intrăm, aşadar, în "groapa cu lei" a poeţilor vâlceni!

Intol Press
11 oct. 2013

Cititorul de gazete

SOS – România în pericol!

România trece printr-o profundă criză morală. Poate cea mai cumplită din ultima sută de ani. Guvernanţii actuali, aduşi la putere de un val uriaş de simpatie a unor susţinători amăgiţi cu "meşteşugire", se dovedesc acum a fi şi mincinoşi, şi lipsiţi de caracter, şi fără inimă. Avem astăzi la putere cea mai inumană şi mai periculoasă clasă politică. Care, la adăpostul majorităţii absolute, adică peste 70 % din voturile parlamentare, face ce vrea, cum vrea, când vrea, pentru cine vrea.

Gazetele se sufocă de atâta mizerie umană!

Nu mai există nici măcar un minim de bun-simţ, de răspundere civică, de compasiune şi solidaritate faţă de nevoile reale ale acestui neam atât de urgisit. Drogaţi de beţia puterii, în cârdăşie cu toate secăturile ahtiate după averi nemuncite,

câştigate peste noapte, şi invocând mereu scuza unor directive externe (UE, FMI, SUA) în numele cărora poporul trebuie să se sacrifice mereu şi mereu, iar ei - niciodată, actualii guvernanţi au pornit o ofensivă făţişă şi brutală împotriva celor care i-au ales în fruntea ţării, să le anihileze orice rezistenţă la nedreptăţi, orice încercare, timidă, de apărare a propriilor drepturi.

Supuşi "blestemului aurului", nu doar celui de la Roşia-Montană, ci şi celui care se tezaurizează în bănci din ţară sau străinătate sub forma banilor, a cât mai multor bani, guvernanţii fără nici un Dumnezeu îşi sugrumă propriul popor cu zeci şi sute de biruri, îi alungă din case, din grădini, livezi şi acareturi sub pretextul "interesului naţional", "strategic", care înseamnă, în concepţia lor obtuză, înavuţirea cu orice preţ, cât mai repede, fără nicio oprelişte.

Pământurile din jurul caselor - pentru care au vărsat sânge şi şi-au dat viaţa străbunii noştri, multe generaţii trecute – sunt invadate de o armată de "exploratori şi exploatatori" de resurse naturale (aur, argint, metale rare, petrol, gaze de şist), care calcă totul în picioare, lanuri de grâu şi porumb, grădini de zarzavat, plantaţii de pomi fructiferi şi viţă de vie, ca să-şi instaleze fierătaniile cu care le vor smulge din pământul de sub picioare toate bogăţiile subsolului, până la ultima picătură. Pentru Justiţia "independentă" nu mai contează că pământul respectiv este moştenit sau cumpărat cu acte în regulă de proprietar. Niciun pic de milă faţă de munca şi viaţa acestor ţărani cu palmele bătătorite de trudă neistovită, niciun pic de teamă că intră pe pământurile altora şi le sfârtecă, le "fracturează" cu explozii subterane, le umple de ape leşioase care vor polua bruma de izvoare potabile care mai există…

Mai rău ca lăcustele sau ca omizile, aceşti venetici, conduşi de foşti puşcăriaşi sau afacerişti penali, distrug tot în nu-

mele asigurării unei ipotetice “independenţe energetice”, apăraţi de Primul-ministru şi miniştrii de la Putere, care se ling pe buze la gândul că se vor înfrupta şi ei, şi nevestele lor, şi copiii lor, din binefacerile acestei secătuiri nesăbuite a ţării de toate bogăţiile ei moştenite şi păstrate cu grijă de la cei din Vechime. Aceşti “ucenici ai răului” nu au decât Prezent, ei vor să se îmbogăţească şi să-şi trăiască viaţa de huzur Acum. De aceea îi vezi petrecându-şi vacanţele numai în locuri exotice şi cât mai scumpe, departe de problemele şi sărăcia ţării. Pentru ei nu există Viitor. Cel puţin aici în România. Când aerul nu va mai putea fi respirat, fructele şi legumele nu vor mai fi bune de mâncat, iar apele de băut – otrăvite sau secate, aceşti guvernanţi ai pierzaniei se vor urca în avioane şi maşini personale, împreună cu preţioasele lor odrasle, desigur, şi vor fugi în alte colţuri ale lumii, unde şi-au cumpărat din vreme proprietăţi şi case pe pământurile sănătoase ale altor guvernanţi, mult mai grijulii cu Ţara şi Neamul lor.

Banul a ajuns “religie de stat”, pentru care actualii guvernanţi şi parlamentari veroşi fac orice. Guvernanţi şi parlamentari îmbătrâniţi în rele, dar şi destui tineri cu “caş la gură”, tupeişti şi plini de sine, care ştiu să joace samba în direct la TV, să afişeze ceasuri Rolex şi costume de mii de euro, care duc o viaţă ca în filmele propagandistice de la Hollywood, schimbându-şi nevestele la 2-3 ani, mai abitir ca maşinile şi vilele de lux. Ce dacă în popor se spune că “Banul este ochiul Dracului”, cine mai ascultă azi la noi vaietele şi cuvintele înţelepte ale celor mulţi şi “săraci cu duhul” la votare ? Nici măcar cuvintele unor mari gânditori ai lumii nu mai sunt luate în seamă de guvernanţii noştri plagiatori şi auto-suficienţi. “Toată viaţa orientată înspre ban este o moarte” – scria Albert Camus,

laureatul Premiului Nobel pentru Literatură din 1957. Dar cine să-l mai asculte azi ?

Este incredibil cu câtă lejeritatea şi lipsă de respect poate vorbi Primul ministru despre consecinţele exploatărilor petroliere şi miniere cu orice preţ. El e sigur că aceste planuri reprezintă Singura cale de propăşire a României. Ce dacă i se spune că nici măcar în Africa, mult mai întinsă şi mai nepopulată decât ţara noastră, nu mai este totul permis? El afirmă ritos, mai ales după ce a primit "binecuvântarea" menţinerii sale la vârful Puterii din partea stăpânilor coloniali din SUA sau UE, că mai bine evacuează şi strămută sate întregi, le dă despăgubiri oamenilor ca să-şi construiască alte sate şi case în alte locuri neatinse (încă) de ciuma arghirofilă, decât să mai amâne fie şi cu o zi planurile sale şi ale acoliţilor din străinătate de a extrage şi a vinde (pe mai nimic) bogăţiile cu care ne-a dăruit Dumnezeu.

Dar viaţa lor distrusă cine le-o dă înapoi acestor "nefericiţi ai Soartei"?

Guvernanţilor şi parlamentarilor – care, pentru un pumn de firfirici, şi-au trădat propriile promisiuni asumate în faţa celor care i-au ales – nu le pasă că se distrug munţii şi pădurile ţării, că se infestează apele, lacurile şi pământurile, că Ţara devine o imensă groapă de gunoi şi otrăvuri. Nu le pasă că se distruge puţinul turism care mai este prin năclăirea în reziduuri petroliere a unor staţiuni balneo-climaterice renumite de la Băile Felix până pe litoralul Mării Negre.

Priviţi-i în ochi când apar la TV sau trec pe stradă în limuzinele lor luxoase şi bine păzite, şi veţi vedea cum le joacă "flăcările Iadului", ca pe comorile nedescoperite încă. Politica lor este doar una a înavuţirii imediate şi cu orice preţ.

Cum să ne apărăm de această agresivitate politică antinaţională şi anti-umană? Mai ales că Primul-ministru şi miniştrii din camarila majoritară ameninţă dur cu intervenţia forţelor de ordine împotriva oricăror protestatari, cărora li s-au pus şi etichete (extremişti, legionari, neofascişti, anarhişti) fabricate în "laboratoarele generalilor de la NSI", aceleaşi care ascultă telefoanele şi citeşte comunicările electronice ale tuturor marilor conducători ai lumii, inclusiv ai Germaniei, Franţei…

Ce se va alege de noi, de această Ţară şi de oamenii săi ? De la anul străinii vor putea cumpăra cât pământ vor vrea în România, fără nicio oprelişte, aşa doresc cei de la Bruxelles, iar dorinţa lor e lege pentru guvernanţii noştri. Doar bulgarii şi maghiarii se opun, cu riscul de a-i supăra pe cei din "oculta mondială", ba chiar ticluiesc programe de întoarcere a politicilor lor interne la valorile tradiţionale ale strămoşilor, la apărarea obiceiurilor din bătrâni, la conservarea naturii, a subsolului şi a aerului aşa cum le-au moştenit şi cum vor să le lase urmaşilor lor.

Dar noi nu suntem nici bulgari, nici maghiari. Nu mai suntem, mulţi dintre noi, nici măcar români cu adevărat.

SOS – Salvaţi sufletele noastre îmbolnăvite de "febra aurului şi-a petrolului", a înavuţirii cu orice preţ, chiar şi cu acela al pierderii demnităţii umane!

Intol Press
02 dec 2013

Remember Ada Gârţoman

Citesc în nu ştiu ce gazetă că vara aceasta actriţa Ada Gârţoman-Suhar ar fi împlinit 60 de ani, dacă o soartă tristă şi de neînţeles nu ar fi luat-o dintre noi la doar 54 de ani, în plină şi efervescentă activitate teatrală. Dar mai ştie, oare, cineva cine se ascunde sub acest nume de scenă?

Cred că sunt puţini aceia care îşi mai aduc aminte de Adriana Gârţoman, cum era strigată la catalog sfioasa şi fragila recitatoare de poezii din mai toate spectacolele anilor ’70 din Râmnicul tinereţii noastre. Era “abonată” la premiile de interpretare pentru actorii amatori. Eu am reţinut-o nu doar pentru că lucram pe atunci ca redactor la secţia culturală a ziarului “Orizont” şi i-am remarcat imediat talentul şi sensibilitatea care o recomandau pentru o carieră actoricească, ci şi pentru că era sora mai mică a colegei mele de generaţie şi de cenacluri literare Oltea Gârţoman, ajunsă mai apoi realizator de emisiuni la TVR Cultural. Amândouă surorile au învăţat la fostul Liceu “Nicolae Bălcescu”, actualul Colegiu “Alexandru Lahovari”.

Născută la 30 iunie 1954, Adriana Gârţoman a ţinut parcă să ilustreze pas cu pas trăsăturile specifice zodiei Racului. Dotată cu şarm natural şi puternice abilităţi de comunicare, sinceră şi cu o inimă generoasă, plină de iubire şi aspiraţii înalte, răbdătoare şi ambiţioasă, a muncit din greu şi cu tenacitate pentru a-şi împlini visul de a deveni actriţă profesionistă. De aceea a absolvit destul de târziu, în 1984, Institutul de Teatru “Szentgyörgyi István” din Târgu-Mureş, secţia română, fiind colegă de promoţie, printre alţii, cu Carmen Enea, actriţă la

Teatrul “Bacovia” din Bacău, Constantin Florea, actor la Teatrul “Ioan Slavici” din Arad, Eduard Marinescu şi Corneliu Marius Oltean, actori la Teatrul din Târgu-Mureş, ultimul manifestându-se şi ca regizor şi profesor universitar la Universitatea Teatrală din oraşul studenţiei lor.

Imediat după terminarea facultăţii a fost repartizată la Teatrul Naţional din Iaşi, dar directorul de atunci, Mircea Radu Iacoban, a trimis-o împreună cu alţi colegi de promoţie să pună bazele unui teatru profesionist la Suceava, unde nu va rămâne însă decât doi ani, căci proiectul va eşua din diverse motive. În anul 1986 se întoarce definitiv la Iaşi, devenind în scurtă vreme una dintre cele mai iubite şi apreciate actriţe ale vestitului Teatru “Vasile Alecsandri”, pe scena căruia va debuta cu rolul "Ea" din piesa "Cerul înstelat deasupra noastră", scrisă de Ecaterina Oproiu.

Aici se şi căsătoreşte cu pictorul şi profesorul universitar Liviu Suhar, fiind înscrisă pe afişele teatrale cu numele Ada Gârţoman-Suhar.

A fost remarcată la Gala recitalurilor dramatice ce a avut loc la Bacău, unde actriţa a obținut premiul întâi. A jucat în numeroase şi diverse spectacole, dintre care aş aminti rolurile Maşei din "Adio studenţie" de Al. Vampilov, Domnişoara Julia din “Miss Julie” a lui Strindberg, Daria din “Inimă de câine” de Mihail Bulgakov sau Madame Pace din "Şase personaje în căutarea unui autor" de Luigi Pirandello, piesă preluată şi de Teatru TV, duminică 18 mai 2003, când actriţa ştia deja că fusese lovită de o boală incurabilă care avea să o răpună doi ani mai târziu, în 2005.

Cronicarii dramatici i-au scos mereu în evidenţă hărnicia, migala şi perfecţiunea detaliului cu care şi-a binecu-

vântat seară de seară meseria, punând suflet şi dăruindu-se până la sacrificiu Teatrului, pe care l-a iubit cu atâta patimă.

Actriţa Ada Gârţoman a avut un destin sinuos, cu totul aparte, s-a născut şi şi-a descoperit pasiunea pentru versurile rostite pe scenă la Rm. Vâlcea, a învăţat tainele actoriei la Târgu-Mureş, a cunoscut gloria scenei la Iaşi şi a fost înmormântată la Cluj. Mai ceva ca în unicul film în care a jucat "Călătorie la oraş" în regia lui Corneliu Porumboiu.

Intol Press
13 ian. 2014

Închinăciune Domnului Poeziei Româneşti MIHAI EMINESCU Luceafărul născut acum 164 de ani

15 ianuarie este Ziua Culturii Române, dar ea a fost sărbătorită ca atare de oamenii din popor cu mult înainte de a fi proclamată oficial de către politicieni, căci acum s-a născut, în anul de graţie 1850, cel mai strălucitor luceafăr dintre câte stele au luminat pe bolta poeziei româneşti.

Omul providenţial al Culturii Române, vajnicul apărător al Limbii şi Credinţei ortodoxe strămoşeşti, luptătorul fără odihnă pentru Reîntregirea fiinţei naţionale şi reîntoarcerea la sânul Maicii România Mare a fraţilor noştri ardeleni de peste

munţi – MIHAI EMINESCU - a trăit şi a murit ca un martir, jertfindu-şi puţinii ani pentru împlinirea acestor sfinte idealuri.

Pentru toate aceste suferinţe îndurate întru netezirea drumului către fericirea Neamului său, să i ne închinăm cu plecăciune şi pioasă recunoştinţă.

Iar ca Viitorimea să nu-şi uite rădăcinile şi vlăstarele care au rodit câte sunt perene într-ale Artei şi Literaturii noastre, să-l aşezăm pe Eminescu într-un loc public, de vază, unde să poată fi văzut şi omagiat de toţi cei care l-au citit, îl mai citesc şi îl mai preţuiesc, ca şi de cei veniţi din toate zările pentru a afla cine a fost ctitorul şi Domnul Poeziei Româneşti.

Să-i construim aşadar lui Mihai Eminescu, aşa cum se cuvine, un loc special de închinăciune, aflat într-o agora publică, în preajma unor monumente semnificative pentru geniul creator al poporului român, care să atragă milioane de pelerini din lumea întreagă, care să vină şi să se împărtăşească din spiritul său îndumnezeit ca dintr-o apă vie şi fără de moarte.

Iar acest loc, acest aşezământ, care să se numească Memorialul Mihai Eminescu, după cum propune eminentul filozof şi eminescolog Constantin Barbu, poate fi chiar o bisericuţă din vecinătatea Catedralei Neamului. Trupul marelui nostru poet ar trebui exhumat din mormântul de la Cimitirul Bellu, unde nu are expunerea publică necesară, şi aşezat într-o raclă de argint, în vid, precum moaştele sfinţilor, ca să reziste peste secole.

La racla cu osemintele Domnului Eminescu vor veni în pelerinaj nu doar oameni din ţară, veniţi să se închine la Catedrala Neamului, ci şi mii şi mii de turişti din toate colţurile lumii dornici să viziteze Catedrala şi Palatul Parlamentului din apropiere.

Lângă Bisericuţa lui Eminescu ar putea fi pusă şi o cruce de marmură albă, simplă, ca în cimitirele de la ţară, la care să se închine toţi aceia care nu au timp sau nu ajung să treacă prin faţa raclei cu osemintele Poetului.

Toţi aceşti pelerini ar putea să afle astfel de Eminescu, luceafărul literaturii române, să se împărtăşească din Spiritul său Înalt. S-ar crea astfel un spaţiu spiritual deosebit, unic prin frumuseţea şi trăirea sa, un loc de reculegere, închinăciune şi omagiere a Domnului Poeziei Româneşti, un loc sacru, am spune, care ar da şi mai mare strălucire Catedralei Neamului.

Intol Press
15 ian. 2014

Poeţii Vâlcii

Florin Ciriperu şi iluziile unei vieţi trăite ca în cărţi

Florin Ciriperu este astăzi un nume necunoscut vieţii literare vâlcene. Acum 45 de ani părea să fie, însă, unul dintre cei mai promiţători poeţi ai generaţiei "revoluţiilor culturale din 1968". Dinamic, plin de vervă, scânteietor în vorbe şi scris, boem nu doar între confraţii de cenaclu, ci şi în viaţa personală, era nelipsit din "tripleta literară" Poenaru - Cichirdan - Ciriperu. Împreună mergeau, îşi citeau "creaţiile geniale" şi combăteau apoi gălăgios producţiile celorlalţi la cenaclul de la liceul unde

învăţau - “Vasile Roaită”, rebotezat azi “Mircea cel Bătrân”, sau se duceau şi ascultau cuminţi “operele consacraţilor” I.I. Alexandrescu, Doru Moţoc, Traian Lungu la “cenaclul cel mare” de la Casa orăşenească de cultură amplasată în fostul şi actualul Palat de Justiţie.

Se strângeau de pe drumuri seara târziu, singuri sau în compania altor cenaclişti, în subsolul luminat de un bec chior de la “Casa vâlceană”, etalonul restaurantelor vâlcene din acele vremuri demult apuse. Se strecurau cu fereală, ascunzându-şi sau dezlipindu-şi matricola de pe mâneca hainei, căci erau încă liceeni. Aici după câteva libaţii îşi continuau discuţiile critice, furtunoase, abia schiţate la cenaclurile simandicoase şi atent monitorizate de politrucii culturali ca să nu devieze de la “linia culturală” oficială. Aici înjurătura neaoşă devenea pamflet literar, iar micile încăierări fizice (jap, jap, trosc, pleosc, iar apoi “pupat piaţa Endependenţei”) nu erau decât preludiile unor viitoare şi încrâncenate “lupte literare”.

În aceste localuri de “cultură populară” se simţea cel mai în largul său Florin, îşi da drumul neîngrădit la ideile sale teribiliste, raliindu-se cu Felix Sima sau Ilie Tănase, iar între două şpriţuri de vin ieftin “de regiune” scria pe şerveţelele de masă lungi poeme apocaliptice, pe care tot ei le declamau cu voce tare, urcaţi pe scaune ca Maiakovski, şi tot ei se auzeau, dacă se mai auzeau, în vacarmul vocilor aburite iute de “ameţeala literaturii pomiviticole” îngurgitate în loc de cină.

Doar eu şi Ciaky (Cichirdan), mai fricoşi faţă de consecinţele unor asemenea manifestări gălăgioase în public, dar şi veşnic suferinzi de stomac, eram oleacă mai lucizi şi îi chemam la ordine, smulgându-le compunerile ocazionale de pe şerveţele şi dosindu-le prin buzunare, pentru a le face loc mai târziu

în paginile revistelor mele manuscrise, care circulau în liceu pe sub bănci.

Florin venea des şi acasă la gazda mea, la vestita Coana Anica, cumnata lui Kiki frizerul de alături, şi soţia vestitului lăutar Cernea, cunoscut în tinereţe mai ales sub numele de Czerny, fost concert-maestru în cele mai luxoase localuri vieneze de vals. Acolo, în cămăruţa mea burduşită cu cărţi şi mere puse la copt pe plita unei sobe de cărămidă, am înfiinţat împreună – eu, Ciaky, Florin şi fraţii Ciobotaru – "Academia tinerelor talente", am organizat prima expoziţie cu picturile lui Ciaky, la 14 ani, am ţinut interminabile şedinţe de cenaclu, am organizat concursuri de epigrame, dar şi de băut vin din producţia părinţilor mei de la Şirineasa, ne-am încăierat (la propriu) pentru supremaţia unui vers sau a unei poezii, am visat că vom fi cei mai mari literaţi din lume, cântam care cum puteam ca descreieraţii - eu la acordeon, ceilalţi din gură – până venea Coana Anica şi ne tempera cu bastonul ei bătrânesc cu care îl pocnea pe Mişu, motanul, când se lăcomea la peştii pe care îi aducea special de la Hala Mare din Centru.

Răsfoind zilele acestea revistele mele manuscrise din acele vremuri de juneţe, constat cu oarecare surprindere că Florin Ciriperu îmi era nu doar colaborator, publicând mai multe poezii, dar l-am băgat şi în "comitetul de redacţie", cum a fost, de exemplu, la revista "Universul".

Ba încă îl găsesc trecut printre colaboratorii revistei mele manuscrise "Balenele", seria nouă scoasă în noiembrie 1970 la Bucureşti, când eu eram la Şcoala postliceală de comerţ exterior şi stenodactilografie, iar Florin exersa "mersul târâş" prin nu ştiu ce unitate militară şi ne cerea lame pentru ras sau câte un "bălcescu" pentru una mică într-o bodegă de recruţi.

“Pe pustiul peron dintr-o gară/ O fată ţinea subţioară/ O sticlă cu apă de viaţă;/ Prin faţa vagoanelor trece semeaţă,/ Dar umilă, mohorâtă şi gravă”. Aşa vizualiza Florin în vara lui 1968 un crochiu de viaţă, direct, simplu, emoţionant.

Revista mea “Universul”, nr.6 din 28 septembrie 1968, readuce în memorie întrecerile poetice pe care le desfăşuram la Cenaclul literar “Triunghiul”, alcătuit din Florin Ciriperu, Simion-Petre Cichirdan şi subsemnatul Poenaru Constantin. E-rau concursuri nu doar de spontaneitate şi pricepere prozodică, ci şi de măiestrie poetică. Unul din acestea a avut trei manşe, una de “Versuri pe rime date”, alta de “Versuri pe rime şi teme date”, alta pe “Versuri libere cu temă dată” - toate câştigate de prietenul nostru Florin, mereu pe fază cu o metaforă, o poantă hazoasă sau o imagine de neuitat, ca în poezia “Cerneala”, de exemplu.

“Pe masă-i sticla cu cerneală-albastră/ Licoarea fiinţei, confidenta noastră/ Ce se înşiră peste file albe/ Şi scoate – adevărul florilor dalbe/ (…) / Cerneala-i în sine-adevăr şi minciună,/ E sângele care dureri o să spună/ Dureri din profund.”

Dincolo de unele naivităţi impuse de rimele greoaie, se simte fiorul unui poet care trăia viaţa mai presus de arta literară. Şi cum o va trăi şi dincolo de liceu, frust, în profunzime, fără compromisuri, cu luciditate mortală. Arta literară a lui Florin s-a oprit brusc, după Armată, deşi viaţa lui ulterioară a întrecut orice închipuire literară. A experimentat, ca Rimbaud, Baudelaire sau Mallarmé, toate alcoolurile pure, dar şi avatarurile aferente. A fost căsătorit cu cea mai frumoasă şi bogată fată, a avut gospodărie mare şi îmbelşugată, a făcut doi flăcăi zdraveni, a divorţat şi s-a recăsătorit de câteva ori, apoi a alunecat pe toboganul “artei pentru artă”, adică al pierzaniei de sine, al rătăcirilor printr-o viaţă trăită adesea din expediente

sau la marginea ei, găsind mai multă bucurie şi satisfacţie în poezia vieţii paupere autentice decât în poezia vorbelor meşteşugit orânduite pe hârtie.

Nu s-a mai întors niciodată la “primele lui iubiri poetice”, experimentând mai degrabă iluziile unei vieţi trăite ca în cărţi. În nişte cărţi pe care, însă, nu le-a mai scris niciodată pe hârtie. Ci doar cu sânge, oscilând dramatic între o blondă şi o oacheşă, cu oasele frânte de muncile cele mai grele şi mai mizere, cu ochii şi vigorile împăienjenite de prea multele distilării închipuite.

Florin Ciriperu a fost un poet frumos şi la chip şi la simţirea sa artistică, dar zeii literaturii nu l-au mai primit pe “fiul rătăcitor” după ce acesta a părăsit de bunăvoie Raiul cu ziduri de cărţi şi s-a mulţumit, ca Ivan Turbincă, doar cu “haziaica” din Purgatoriul vieţii cotidiene.

Redau alături un poem scris special pentru mine pe o coală ieftină de scrisoare, în ultimele zile de liceu, în loc de “cuvinte de bun rămas”, poem care îi reprezintă întru totul crezul său poetic şi mai ales de viaţă, crezul unui Om care s-a vrut tot timpul “mai liber ca paserile cerului”.

Ultima zi

Am terminat un fel de claustraţie
şi-n ultima zi înnorată şi veselă,
mă dam de-a tiribomba pe caldarâm
cu geanta mea veche şi neagră.

Era ultima zi.

O rândunică a ţipat şi mi-a zguduit fiorul,
mi l-a turnat ca pe vin
prin degete până-n rădăcina părului.

Eram liber.

Sunt liber şi voi fi mai liber
decât singur.

Dacă există o temelie a firii mele,
e cred şi singură şi unică
libertatea.

Intol Press
21 aprilie 2014

Viaţa literară şi artistică la Rm.Vâlcea în 1963

Până la reforma administrativ-teritorială din 1968, Rm. Vâlcea era – alături de Băbeni-Bistriţa, Drăgăşani şi Horezu - unul din raioanele fostei regiuni Piteşti, redenumită în 1956 Argeş, care vor alcătui în mare nou înfiinţatul Judeţ Vâlcea. Toate ştirile, informaţiile şi materialele despre activitatea cultural-artistică a zonei erau publicate în singurul ziar local care apărea la Piteşti – „Secera şi ciocanul". Abia în 1968 va apărea ziarul judeţean „Orizont" la Rm.Vâlcea.

Există, desigur, destule documente scrise ale instituţiilor culturale ale vremii la Arhivele Naţionale din Piteşti şi,

mai ales, Rm.Vâlcea care atestă despre acţiunile şi manifestările organizate de către aceste instituţii - case de cultură, muzee, cenacluri etc. – şi care aşteaptă să fie studiate şi redate spre ştiinţa şi cunoştiinţa celor de astăzi. Mai trăiesc încă activişti şi funcţionari care au lucrat în instituţiile culturale respective, dar care – din motive neînţelese de mine – refuză să-şi amintească despre ce au făcut atunci, în parte şi din cauza unor temeri nejustificate de a fi asimilaţi cumva ca parte a unui sistem ideologic şi partinic revolut, incompatibil cu orientările actuale. Se încearcă acreditarea unui neverosimil „pustiu cultural-artistic", ca şi cum nu s-ar mai fi publicat poezii, fie multe dintre ele şi acuzat partinice în spiritul epocii popular-socialiste, ca şi cum nu ar mai fi existat expoziţii de artă plastică sau formaţii de teatru, fie ele şi de amatori în lipsa unor instituţii profesioniste de profil.

Din fericire, amnezia voită a foştilor politruci culturali sau chiar a simplilor instructori culturali este înlăturată în parte de articolele şi informaţiile publicate în ziarul regional „Secera şi ciocanul", ceea ce confirmă încă o dată rolul deosebit de important al presei ca martor substanţial în istorie.

Recent am avut prilejul de a răsfoi o colecţie a ziarului „Secera şi ciocanul" din 1963, din păcate incompletă. Şi în aceste condiţii am descoperit mai multe date interesante despre o serie de activităţi literar-artistice petrecute în zona Vâlcii sau cu protagonişti vâlceni. În cele ce urmează vă voi prezenta câteva dintre aceste informaţii care fac dovada că nici gând să existe un „hiatus cultural", chiar dacă la Rm.Vâlcea nu funcționau nicio universitate, niciun teatru sau filarmonică de stat, iar creaţiile literare erau încă modeste.

Astfel la „Poşta literară" a ziarului „Secera şi ciocanul" din 3 martie 1963 redactorul Vasile Iosif îl remarca pe poetul

Alexandru Mircescu din Rm.Vâlcea care, „printr-o caldă chemare în versuri, îi îndeamnă pe alegătorii aflaţi în faţa urnei de vot: „De vrei să stăpânim ce-am cucerit/ Şi libertatea-n veci o scumpă lege,/ Fii credincios partidului iubit/ Şi-n obşte azi pe cei mai dragi alege!”

E vorba de alegerile locale pentru Sfaturile Populare. Iar Alexandru Mircescu era un poet care a debutat cu volumul „Noul Adam” în 1946, iar din 1947 a lucrat ca agent de control la Vinalcool Rm.Vâlcea, reluându-şi cu timiditate activitatea literară, numărându-se inclusiv printre cei care au înfiinţat prin anii 1960 Cenaclul literar de pe lângă Casa de cultură raională.

La 4 mai 1963 i se răspunde lui Mitică Jan Udrescu, care lucra pe atunci la Întreprinderea Forestieră Brezoi şi care cocheta cu muza Poeziei, deşi ulterior se va afirma îndeosebi ca un grafician de talent. „Din poeziile trimise – i se comunica prudent – se desprinde deocamdată dorinţa sinceră de a spune în versuri unele lucruri interesante”.

Din 15 mai 1963 încep să i se publice mai multe corespondenţe ale tânărului profesor Traian D. Lungu, venit de curând în Rm.Vâlcea şi implicat fervent în diverse activităţi cultural-artistice, în 16 şi 17 mai, în 6 iunie, sau în 5 decembrie, când a scris despre vizita elevilor şi cadrelor didactice de la Şcoala de 8 ani din Rm.Vâlcea la Hidrocentrala Vidraru de pe Argeş, material reţinut pentru un concurs de publicistică al ziarului. La 2 iulie este anunţată „O nouă premieră teatrală la Casa de cultură din Rm.Vâlcea cu piesa „Nota zero la purtare” de Octavian Sava, pusă în scenă de regizorul amator Traian D. Lungu. Aceasta după ce la 13 iunie se vorbise deja de o altă premieră teatrală la Casa de cultură din Rm.Vâlcea cu piesa „Gaiţele” de Al.Kiriţescu, de data asta însă în regia lui C. Georgescu.

De reţinut că la 28 mai 1963 este publicată şi o primă informaţie de la Gh. Ispăşoiu, de la Uzinele Sodice Govora, cel care va deveni, mai ales după apariţia în februarie 1968 a ziarului „Orizont”, unul dintre cei mai prolifici corespondenţi voluntari.

Pentru divertisment, să amintim că la 4 iunie 1963 s-a publicat rezultatul meciului de fotbal Unirea Rm.Vâlcea-CFR Roşiori 3-1 (3-1), formaţia vâlceană activând în Divizia B şi evoluând în următoarea componenţă: Sanda – Motrescu, Sandu, Matei, Bratu, Ilie Stelian, Mihăilescu, Mateescu, Marin, Gibea, Rădulescu. Nostalgicii acelor vremuri au de ce să se emoţioneze la auzul atâtor fotbalişti îndrăgiţi.

La 9 iunie 1963 se face cunoscut că „la Rm.Vâlcea a avut loc un concert coral simfonic prezentat de corul şi orchestra Casei raionale de cultură”. În program au figurat piese corale de V.Popovici şi I.Chirescu, apoi „Concert pentru vioară” de Bach, „Romanţa” de Marius Vescan, „Cântec senin” de S. Sarkizov, „Serenada în sol major” de Mozart şi altele. Ca solişti au cântat Victoria Gibescu (profesoară de matematică), Magda Ogrezeanu, precum şi Ion Ionescu-Basu, de la Şcoala de muzică, dirijor totodată alături de Marin Giura.

Foarte tânărul student filolog Gh. Anca (născut la 12 aprilie 1944 în satul vâlcean Ruda-Budeşti) şi Constantin Bulacu, care va ajunge după 1968 unul dintre cei mai cunoscuţi şi apreciaţi gazetari de la ziarul judeţean „Orizont”, sunt publicaţi cu două poezii în numărul din 27 iulie 1963. Gh. Anca debutase deja cu un grupaj de patru poezii personale încă din 12 ianuarie 1963 („Drum comun”, „Cântec de macaragiu”, „Zile obişnuite” şi „Reîntâlnire”) şi va „recidiva” cu o poezie („Mărturisire”) şi în 14 septembrie acelaşi an.

Poetului şi folcloristului I. I. Alexandrescu, născut la 1 septembrie 1908 în satul Zmeurăt din comuna Cacova - azi Stoeneşti, judeţul Vâlcea, membru important al Cercului literar „I.L.Caragiale” din capitala de raion Rm.Vâlcea, îi sunt reproduse în ziarul din 31 august 1963 mai multe versuri populare culese din comuna Ştefăneşti, raionul Drăgăşani.

Alţi poeţi publicaţi în „Secera şi ciocanul” sunt: Viorica Irimia, din comuna Călina-Drăgăşani, la 21 septembrie 1963, Nicolae Cochinescu, la 26 octombrie 1963, tânăr procuror, care va debuta mai târziu cu un volum de povestiri, precum şi Nicolae Miron din Oteşani, cunoscut şi ca un împătimit corespondent voluntar. De reţinut că o notă din ziarul din 30 iunie 1963 îl remarca pe Nicolae Cochinescu, alături de poeta Ileana Mălăncioiu, ca membru al Cercului literar „Liviu Rebreanu” din Piteşti şi autor de proză. Era înainte de mutarea sa la Pro-curatura sa din Drăgăşani.

O informaţie culturală importantă este şi cea din 5 octombrie 1963 când se relatează despre o manifestare din cadrul „Săptămânii poeziei” desfăşurată la Casa raională de cultură din Rm.Vâlcea. Atunci a avut loc o întâlnire cu scriitorii Horia Zilieru, Constantin Abăluţă, Liviu Călin, Vasile Iosif, George Cristea Nicolescu şi Octav Pârvulescu. Alte două întâlniri similare au avut loc şi cu cititorii din Călimăneşti şi Drăgăşani.

Din punct de vedere arhitectural-edilitar reţine atenţia fotografia lui A. Pally cu „Noul bloc de locuinţe din centrul oraşului Rm.Vâlcea”, bloc cu patru etaje existent şi astăzi peste drum de fostul magazin „Cozia” şi care a rămas o adevărată emblemă a oraşului care începuse să capete noi înfăţişări urbanistice.

Vom încheia cu un moment cu adevărat istoric în viaţa culturală a oraşului Rm.Vâlcea, şi anume inaugurarea Teatrului popular în data de 21 decembrie 1963 cu piesa „Fiicele” de Sidonia Drăguşanu, moment anunţat în ziarul de Crăciun de I. Ruicu. Evenimentul fusese prefigurat de către V. Iosif într-un articol din 8 decembrie 1963, care scria că apariţia noului Teatru popular pe lângă Casa raională de cultură din Rm.Vâlcea era cel de-al şaselea asemenea teatru din ţară, înfiinţat în baza unei hotărâri a Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă, semn evident al aprecierii şi preţuirii de care se bucurau inimoşii actori amatori de aici. În afara piesei inaugurale cu „Fiicele” de Sidonia Drăguşanu, teatrul mai juca şi piesa „Băiat bun dar cu... lipsuri” de Nicuţă Tănase, în regia lui Traian D. Lungu. În acest context s-au evocat şi alte momente din istoria existenţei unui teatru local, cum ar fi înfiinţarea în 1945 a unui cerc dramatic pe lângă unul din căminele culturale orăşeneşti. De atunci avuseseră loc 257 de spectacole, la care au asistat peste 186.000 de spectatori. Prima piesă pusă în scenă a fost „Generaţia de sacrificiu” de I. Valjan, apoi „Ion al Vădanei” de N. Kiriţescu şi „Patima roşie” de M. Sorbul. Dea lungul anilor până în 1963, acest colectiv teatral a fost distins cu mai multe premii la concursurile dramatice naţionale: în 1954, locul II cu piesa „Gaiţele” de Al. Kiriţescu, în 1958, locul III cu piesa „... escu” de Tudor Muşatescu, iar în 1960, locul II cu piesa „Vlaicu şi feciorii lui” de Lucia Demetrius. Se observă că dincolo de câteva piese de conjunctură, proprii comandamentelor ideologice ale vremii (înscrierea în „întovărăşire” sau „gospodăria colectivă”), se aflau şi piese care se joacă şi astăzi, ceea ce înseamnă că în repertoriul Teatrului popular din Rm. Vâlcea

exista un oarecare echilibru estetic şi valoric, iar actorii amatori, recrutaţi dintre profesori, doctori, funcţionari, muncitori, încercau să-şi arate talentul şi forţa interpretativă indiferent de natura textelor puse în scenă.

Iată doar câteva momente din activitatea literar-artistică şi culturală desfăşurată în principal la Rm. Vâlcea de-a lungul anului 1963, aşa cum au fost ele reflectate în ziarul regional „Secera şi ciocanul” care apărea la Piteşti. Desigur, ele au fost mult mai numeroase şi cercetătorii tineri, mai răbdători şi mai cu putere de muncă decât noi, vor găsi în arhive şi în memoria orală a celor care au trăit acele vremuri mult mai multe evenimente, mai ales dacă vor fi fost chiar şi implicaţi în organizarea şi derularea lor.

Intol Press
21 nov 2016

Europa văzută din car

Am scris şi publicat acum câţiva ani mai multe articole critice cu privire la aderarea României la Uniunea Europeană. Mai exact, nu am fost de acord cu modul în care ne-am abandonat, în mare grabă şi orbeşte, în mâinile noilor stăpâni de la Bruxelles, aşa cum după ultimul război mondial ne-am abandonat în braţele hulpave ale învingătorilor de la Kremlin.

Mi s-a reproşat că sunt prea dur, că nu înţeleg noul context internaţional, noua ordine mondială. Ba că sunt chiar împotriva modernizării şi prosperităţii ţării, a deschiderii sale

către noile orientări privind “satul global” – vorba lui McLuhan.

Susţin şi acum că este o falsă percepţie a articolelor mele. Mai ales că mai toate observaţiile mele critice de atunci sunt valabile şi astăzi. Eu nu sunt împotriva apropierii şi chiar a alăturării ţării noastre de elita ţărilor superdezvoltate din Apusul Europei. Dimpotrivă. Prin poziţia noastră strategică, de poartă între Occidentul bogat şi Orientul sărac, România trebuie să joace un rol extrem de important în păstrarea unui echilibru între cele două regiuni geopolitice atât de diferite nu doar din punct de vedere economic, dar şi cultural. Ceea ce critic eu este zbaterea noastră haotică pentru acceptarea în necunoştinţă de cauză a tuturor regulilor şi normelor impuse de comunitatea statelor europene, fără a ţine seama de semnalele critice tot mai numeroase lansate de oameni şi politicieni din chiar interiorul sistemului în care am acces până la urmă, cu orice preţ.

Iată, de exemplu, opiniile unor fermieri şi reprezentanţi ai unor sindicate ale ţăranilor din Anglia, Belgia, Franţa, Germania şi Italia, dar şi din Polonia sau Ungaria, exprimate cu fermitate şi îngrijorare în mai multe numere ale revistei româneşti “Formula As”. Toţi deplâng la unison politica comunitară în domeniul agriculturii, care are ca scop eliminarea micilor fermieri şi a culturilor ecologice, prin acordarea de subvenţii doar marilor proprietari de pământuri şi combinatelor uriaşe de creştere a păsărilor şi animalelor, pentru obţinerea unor producţii-record, bazate preponderent pe soiuri modificate genetic, pe chimizare şi ierbicidare masivă, pe folosirea aproape inconştientă a medicamentelor şi a hormonilor de creştere. Pentru marile concerne transnaţionale singurul lor Dumnezeu este Sfântul Profit, în numele căruia

merele şi perele au aspect de ceară sau de ipsos, sunt fără miros şi fără gust de fructe naturale, roşiile uriaşe ţin luni de zile căci au pielea groasă de trebuie să o tai cu toporul, iar carnea umflată artificial cu concentrate şi alţi stimulatori nu mai are savoarea puiului sau a viţelului din bătătura bunicilor noştri de la ţară. Totul este subordonat câştigului cu orice preţ, iar directivele Uniunii Europene sunt foarte restrictive: anumite ţări vor produce cereale şi lactate, să zicem, altele se vor ocupa cu creşterea plantelor tehnice şi a animalelor, iar noile venite, după principiul clasic al recruţilor din armată, vor trebui să se supună la corvezile cele mai grele, iar ceea ce este şi mai grav, vor trebui să devină mai ales ţări consumatoare, nemaiavând dreptul să producă ceva fără dezlegare de la Bruxelles.

Vă mai aduceţi aminte de defunctul Plan Valev din 1964 de organizare economică a ţărilor comuniste est-europene? Aceeaşi diviziune sectorială obligatorie a producţiei industriale şi agrare impusă de Uniunea Sovietică se regăseşte şi în actualele directive ale Uniunii Europene. Cum zice românul: “Aceeaşi Mărie cu altă pălărie!”

Un fermier englez se plângea că în satul copilăriei sale nu mai cântă acum aproape nici o pasăre, iar unul francez critica încercarea de eliminare a ţărănimii ca pătură socială şi parte productivă a naţiunii. De altfel, protestele cu tractoare, oi, vaci şi baloţi de cereale pe Champs Élisée sunt tot mai dese!... Toate acestea numai din cauza ordinelor comunitare absurde, tot mai neagreate de ţăranii Europei, care au început să se trezească şi să înţeleagă înspre ce prăpastie se îndreaptă. De altfel, votul negativ dat Constituţiei europene de către francezi şi olandezi, la un moment dat, a fost un vot de blam neaşteptat, dar necesar acordat tendinţelor de înlătu-

rare de pe eşichierul noii Europe a celei mai vechi şi mai tradiţionale comunităţi umane, cea a satelor. Olandezii au început deja să nu mai asculte de “stăpânii de la Bruxelles” şi au revenit la cultivarea tradiţională a pământului, astfel că de pe pajiştile verzi şi grase adie un miros tare de bălegar de vacă, singurul îngrăşământ acceptat de tot mai mulţi fermieri. Şi tot legat de olandezi, o istorioară de acum treizeci de ani, de pe vremea celuilalt regim atât de hulit astăzi. Tatăl meu lucra la un Gostat, adică o întreprinderea agricolă de stat, unde administra o plantaţie de câteva zeci de hectare de meri şi de pruni. Avea contract cu un importator din Amsterdam. În fiecare dimineaţă, olandezul venea când încă nu se luase roua şi începea inspecţia: lua câte un măr şi câte o prună din fiecare pom, şi tot căuta până da de un vierme. Abia atunci pomul respectiv era considerat “bun de cules”, pentru că viermele era “atestatul de calitate ecologică”.

O altă istorioară petrecută prin anii 1982-83, la Budapesta, unde ieşisem într-o excursie prin sindicat. Am intrat într-un supermarket, aşa cum avem şi noi astăzi un număr uriaş, toate importate din străinătate. La sectorul de legume şi fructe, atenţia mi-a căzut pe o lădiţă cu pere galbene, pe eticheta căreia scria că sunt din România. Alături, de cinci ori mai mari şi mai frumoase, nişte pere cu o culoare translucidă, ca pielea de mort, “made în nu ştiu care ţară vest-europeană”. Ei, bine, nu vă puteţi închipui ce mândru m-am simţit când am văzut că mai toate gospodinele unguroaice îşi umpleau coşurile cu fructele româneşti, care nu erau cât o minge de handbal, dar răspândeau până la distanţă un miros proaspăt de livadă. În jurul lor, câteva albine se dădeau de ceasul morţii să guste din ele. Uitaţi-vă în pieţele noastre,

dacă nu mă credeţi, la tarabele cu fructe “din import” de astăzi, nu veţi vedea dând târcoale nici măcar o muscă.

Ce vreau să spun, alăturându-mă fermierilor străini care şi-au exprimat opiniile în revista menţionată anterior: să nu lăsăm să piară agricultura tradiţională românească, să ne luptăm cu cei de la Bruxelles pentru a ne păstra identitatea noastră culturală, inclusiv în domeniul cultivării pământului şi al creşterii animalelor. Să nu ne transformăm doar într-o piaţă de desfacere pentru produsele altor ţări. Să-i sprijinim pe ţărani cu specialişti, cu credite avantajoase, cu reduceri de impozite şi taxe, cu legi înţelepte, nu ca aceea prin care limităm păşunatul oilor pe pajişti. Să nu mai aruncăm mereu cu noroi în tot trecutul nostru agricol, mânaţi de cine ştie ce interese sau snobisme de prost gust. România a fost ani întregi grânarul Europei. O fi el puiul românesc mai aţos, mai puţin umflat ca cel din import, pentru că e crescut cu iarbă, grâu şi porumb, dar sigur nu-ţi va produce dezechilibre ciudate în organism, vor fi ele roşiile noastre mai micuţe şi mai moi, mai repede perisabile, dar ce gust delicios au şi cât de sănătoase sunt.

Iniţial, am fost puţin contrariat de însemnările de călătorie ale scriitorului şi gazetarului Petre Cichirdan prin regiunea Bayonne din Franţa, în care se plângea că nu a văzut un copac sau un pom pe marginea drumurilor, o floare mai ca lumea, iar păsările parcă intraseră în pământ. A trebuit să citesc cuvintele de jale ale unui fermier francez, care se plângea că din cauza excesului de chimicale utilizate în agricultură, a noilor pesticide în special, nici aerul nu mai este de respirat, iar apa, acolo unde mai dai de ea, este, ca peste tot în Occident, de nebăut.

Aici, daţi-mi voie să mai fac o scurtă digresiune memorialistică. Era prin 1983-1984, conduceam un grup de excursionişti români şi ajunsesem, graţie ONT (Oficiul Naţional de Turism), în RDG (Republica Democrată Germană). Ne plimbam prin grădinile de la Potsdam, pe o căldură de vară infernală. Înnebuniţi de sete, câţiva excursionişti de-ai mei - care nu concepeau să cumpere cu puţinii bani de buzunar apă minerală sau plată - s-au repezit şi au început să bea apă de la robinetele chiuvetelor dintr-un WC public, căci pe atunci nu apăruseră încă cutiile astea care se cheamă toalete ecologice. Imediat a ieşit o nemţoaică-îngrijitoare speriată de moarte, care a început să ţipe disperată şi să cheme Poliţia în ajutor, organ vigilent care a şi venit de îndată. Bieţii românaşi nu ştiau că în Germania democrată, ca şi în majoritatea ţărilor europene apa de la robinet este una aşa zisă "industrială" şi nu e potabilă peste tot. Ei rămăseseră cu ideea că în ţărişoara lor amărâtă, condusă de "vampirul dictator Ceauşescu", puteau să bea apă de la orice robinet, din orice fântână publică, din orice izvor şi râu de munte.

Puteau. Căci astăzi, după industrializarea forţată din ultimii ani de ceauşism, ca şi după un sfert de veac de binefaceri ale exploatării capitaliste nemiloase - nu se mai poate nici la noi chiar peste tot, mai ales la ţară.

În faţa acestor realităţi, cum să nu îi crezi pe occidentalii care au lăsat "raiul lor artificial" şi au început să cumpere pământuri în România, ce-i drept mai spre munte, unde n-a pătruns încă poluarea şi la noi. Pentru că, să nu uităm, o industrializare stimulată greşit în ultimele două decenii dinainte de 1989 a pus accentul pe proliferarea combinatelor chimice, puternic poluatoare. De altfel, moda îngrăşămintelor chimice a fost adusă de la ruşi, care, în megalomania lor de a-

i întrece pe americani în toate cele, au căutat tot felul de stimulente artificiale pentru obţinerea unor producţii record, campanie la care s-a înhămat şi Ceauşescu al nostru, la "sfatul înţelept" al Primei Chimiste a ţării, consoarta sa Elena.

Din cauza agriculturii intensive şi a folosirii îngrăşămintelor, ca şi a politicilor de mediu greşite, occidentalii au abuzat de pesticide şi ierbicide, ca să înlăture buruienile de pe marginea drumurilor, asfaltate până în vârful munţilor. În consecinţă, au dispărut totodată şi florile şi insectele, ba chiar şi majoritatea păsărilor şi animalelor sălbatice. Aşa se face că acum câţiva ani a fost mare tevatură prin Germania, Austria, Elveţia, căci se anunţase trecerea dintr-o ţară în alta a ultimului urs din zonă. Speriaţi, nemţii au trimis un batalion de vânători, care l-au şi împuşcat pe singurul urs din ultimii 150 de ani. Elveţia zice că nu mai poate accepta urşi pe teritoriul ei, căci are prea multe staţiuni montane, prea multe crescătorii de vaci în regim de păşunat alpin. Iar Anglia a omorât şi ea ultimul lup acum 200 de ani. Doar în România mai există păduri virgine, pâraie limpezi cu peşti în ele, câmpii întinse cu flori, gâze şi fluturi, livezi cu fructe zemoase şi păsări cântătoare, mii de urşi, lupi, mistreţi, cerbi şi căprioare.

Zilele trecute, un Cineva, cârtitor la prudenţa mea în acceptarea directivelor europene fără o analiză atentă şi prin raportare la cerinţele, mentalitatea, tradiţiile şi specificul poporului nostru, mă chestionează de sus: "Şi ce vrei, domnule, să vezi Europa din car?" Da, i-am răspuns, şi cred că Marin Sorescu, care a descoperit pentru prima dată Craiova tot astfel, nu ar fi avut nimic împotrivă. De altfel, el a cucerit inimile cititorilor europeni, şi nu numai, tocmai din perspectiva ţăranului român mucalit, care poate circula în lumea largă atât cu limuzina, cât şi cu un car tras de boi. De altfel,

“căpşunarii” noştri o demonstrează din plin. Problema este ca aici, în ţară la noi, să nu tăiem pădurile la ras ca să ne facem vile şi să ne umplem conturile bancare, să nu arăm până şi drumurile dintre case, să nu turnăm găleţi de chimicale la rădăcina plantelor, să nu otrăvim râurile şi izvoarele cu gunoaie şi deşeuri industriale.

“Europa văzută din car” este o perspectivă pe care şi-o doresc tot mai mulţi Occidentali, care văd în ţara noastră nu doar o piaţă de desfacere a surplusului lor de produse, dar şi un nou “El Dorado ecologic”, care să pompeze sânge proaspăt în arterele bătrânului nostru continent, artere colmatate de dejecţiile unor societăţi de consum scăpate de sub control. De noi depinde dacă vom infuza sănătate din aerul tare şi curat al munţilor şi câmpiilor noastre sau ne vom infecta şi noi de “bolile” civilizaţiei apusene.

Intol Press
01 03 16

Trăiască clasa muncitoare!

Se apropiau alegerile şi adunătura pestriţă care ocupase Piaţa Universităţii nu dădea semne de oboseală sau de retragere. Oploşiţi în corturile peticite sau direct pe iarba verde din faţa Teatrului Naţional, revoluţionarii de la 1989 revendicau prin cântec şi proză tot felul de nimicuri, de la libertatea de expresie şi a întrunirilor, până la acceptarea de observatori internaţionali la apropiatele turniruri electorale. Pe zidurile de

la Arhitectură cineva scrisese cu vopsea albă „Zona liberă de comunism”, iar un folkist supt la faţă zbiera de la balconul Facultăţii de Geologie un cântec tâmpit, ale cărui versuri spuneau „Mai bine mort decât comunist/ Mai bine golan decât securist”.

Protestatarii de la corturi erau deja împărţiţi în mai multe „bisericuţe”, după cum îi vizitau diverşi politicieni de la multele partide aflate în campanie electorală. Era dulcea lună mai, iar până la Duminica Orbului, ziua primelor voturi democratice după marea Revoluţie eliberatoare din decembrie, mai rămăseseră puţine zile. Guvernanţii, în frunte cu Preşedintele provizoriu, căutau soluţii ca să scape de presiunea străzii. Asaltul poliţiştilor în miez de noapte ca să-i îndepărteze din Piaţa din centrul Capitalei pe ultimii mitingişti, studenţi, folkişti şi multă adunătură de pe stradă, nu a făcut decât să-i întărâte şi mai mult pe tinerii care scandau stereotip: „Noi de-aicea nu plecăm/ Nu plecăm acasă/ Până nu vom câştiga/ Libertatea noastră!” Atunci, unul dintre sfătuitorii cu barbă ai Preşedintelui, semănând nu atât cu Marx sau cu Engels, cât mai ales cu Fidel Castro, îi şopti ceva la ureche prietenului său conspirator. Acesta chemă câţiva „băieţi cu ochi albaştri”, le şopocăi şi el ceva în ureche, iar ei aprobară în poziţie de drepţi: „Aveţi dreptate... Ăştia sunt legionarii lui Coposu... o să chemăm muncitorii de la IMGB să facă ordine... da, da, şi pe mineri... că ei ştiu ce e disciplina... sunt mulţi, uniţi şi fac tot ce li se cere...”

Şi au venit. Şi i-a primit tătucul lor pe linie de partid, nimeni altul decât conducătorul de atunci al ţării, care le-a mulţumit că au răspuns atât de rapid apelului său şi i-a trimis să facă curăţenie în Piaţa Universităţii. În drumul lor de la Palatul Victoria la tabăra de corturi a ultimilor protestatari din

faţa Teatrului Naţional, unii, mai obosiţi, au urcat în nişte basculante uriaşe agitându-şi fioroşi topoarele cu care spărgeau cărbunele în abataje, cei mai mulţi însă au mărşăluit militărește prin mijlocului bulevardului imens, lor alăturându-li-se la fiecare încrucişare de străzi noi şi noi mineri. La un moment dat nu se mai recunoşteau între ei, iar băiatul subţirel şi ţanţoş care se zice că era şeful lor de la sindicat a început să-i întrebe tot mai nedumerit: „Tu de unde eşti, mă?...” Iar acela răspundea la întâmplare: „De la Lonea...” Iar sindicalistul cu pufoaică şi lămpaş în frunte îl repezea imediat: „Cum de la Lonea, mă?! ... Că eu lucrez acolo şi nu te ştiu....” Acela se ducea mai încolo lângă anumiţi ortaci, care se trăgeau mai departe de ochiul subinginerului vigilent.

Deodată a strigat cineva de la un balcon, o bătrânică, pare-mi-se:

„- Ce faceţi, mă, nespălaţilor! Aţi venit să murdăriţi trotoarele Bucureştiului?!...”

Atât le-a trebuit vitejilor care defilau prin mijlocul bulevardului, cu răngile şi toporiştile pe umeri ca nişte arme. Câţiva s-au rupt de coloană şi s-au repezit pe scările înguste ale blocului, cu ochii injectaţi de furie şi de alcoolul consumat în trenul îngheţat care-i adusese din Vale. Au izbit la întâmplare în toate uşile apartamentelor, smulgându-le din ţâţâni acolo unde nu li s-a deschis imediat, îngrozind femei şi copii, doborându-i şi stâlcindu-i în bătaie pe bărbaţi, până au descoperit o bătrânică, într-o cămăruţă la mansardă. S-au repezit asupra ei cinci zdrahoni cu bărbile nerase, duhnind a vodcă şi tutun prost, şi dintr-o lovitură au întins-o pe parchet. Unul dintre ei, cel mai tânăr, care abia dacă îşi terminase armata, a încălecat-o şi-a început să-i tragă la pumni peste faţă, în cap, în burtă, unde nimerea. Ceilalţi au izbit cu răngile în vitrina cu

pahare şi ceşti de cafea, în poliţele cu vase de la bucătărie, au căutat sub pat, în dulapul cu haine, peste tot:

- Spune, căţea, unde se ascund ceilalţi, hai? Unde e Coposu, unde-l ascunzi? Dumnezeii voştri de bandiţi... vreţi să-l aduceţi pe bâlbâit şi pe ştioalfele lui de fete, hai?...

Şi iar au început să-i care la pumni şi picioare, de-acum toţi, deodată. Bătrâna scâncea de durere, chircită pe podea, abia putând să îngaime printre dinţii plini de sânge: „Vă rog, domnilor mineri, vă rog, nu mă omorâţi!”... În cădere, femeii i se desfăcuse capotul într-o parte, dezvelindu-i pulpele groase, cu pielea uşor zbârcită, şi o pereche de chiloţi de bumbac, albăstrii, din cei cărora li se spuneau „cu mânecuţă”, adică mai lungi. Minerului mai tânăr îi sticliră ochii:

- Căţea... faci pe stripteuza cu noi!

Şi zdrang! cu ranga peste picioare, trosc! câteva palme peste gură, de-a podidit-o din nou sângele.

Unul din ei, văzând-o în ce hal au adus-o, îl trase pe tânăr de umăr:

- Lăsaţi-o, bă, c-o luăm în suflet...

Tânărului îi sclipi însă un gând. Aşa că, în timp ce ceilalţi se pregătiră să plece, el se duse la bucătărie şi începu să caute ceva de băut.

- Hai, bă, îl strigară ortacii de pe palier, dă-o dracu de baborniţă...

- Duceţi-vă înainte, că vin şi eu, zise el, umblând cu ranga printre sticlele şi borcanele aşezate într-un colţ. Găsi o sticlă pe care scria Rom, dar nu mai avea decât un deget de băutură. O sorbi lacom, apoi reveni în camera unde o lăsase pe bătrână.

„Căţea!...” scrâşni el înfierbântat, rostogolind vorbele printre dinţi, cum auzise în filmele alea care se dădeau după

miezul nopţii. Cu vârful răngii îi rupse nasturii de sus ai capotului, dezvelind-o dintr-o mişcare. Nu avea decât un combinezon de finet pe ea. Două ţâţe supte atârnau ca nişte pere fleşcăite deasupra unui buric mare, negru şi dizgraţios. Dar minerul cel tânăr nu mai avea timp să aleagă, era prea înfierbântat, apoi trebuia să-i dea o lecţie căţelei ăsteia care vroia să-l aducă pe Rege în ţară şi care precis că era sau fusese amanta boşorogului ăla de Coposu. Cel puţin aşa le spusese domnul acela tuns scurt, care venise să-i aducă la Bucureşti să scape ţara de ţărănişti şi monarhişti.

Aţâţat de perspectiva ce i se deschidea, de a fi salvatorul României, îi rupse chiloţii bătrânei dintr-o zmucitură, apoi se aruncă peste ea. Alcoolul care-l băuse în tren şi în Piaţa Victoriei începuse să i se evapore din creier şi fără el nu prea mai ştia ce să facă, dar o dată ce începuse o treabă trebuia să o termine. Aşa că îi apucă picioarele slabe şi pline de varice ale babei şi i le urcă pe umăr, se strecură între ele, descheindu-se grăbit la şliţ. Căută cu mâna printre firele puţine şi aspre de păr ale pubisului, apoi încercă să-şi îndese penisul neintrat bine în erecţie printre buzele umede şi flasce, dădu de vreo două-trei ori din cur, dar nu era ce se aşteptase.

Nervos peste poate, se ridică şi-şi legă cureaua de la pantaloni, zbierând din toţi bojocii:

- Căţea!... Putoare!... Hoaşcă nenorocită!... De nimic nu eşti bună... Şi mai vrei să-l aduci pe Rege! Ptiu, scuipă el între picioarele rămase răscrăcănate, apoi începu să spargă cu ranga tot ce-i ieşea în cale: vaze, pahare, bibelouri, sticle, tot. Când nu mai rămase nimic întreg, o apucă pe femeie de păr şi o târî pe balcon, o ridică sprijinind-o de marginea acestuia şi, strângând-o cu amândouă mâinile de gât, începu să o înjure şi să o ameninţe fioros:

- Strigă, dumnezeii mă-tii de căţea, strigă să te audă toţi care vor să distrugă scumpa noastră republică, strigă: „Trăiască clasa muncitoare!”, „Trăiască clasa muncitoare în frunte cu detaşamentul ei de avangardă – minerii!” Strigă, putoare!...

Femeia nu mai putea nici să mai respire, dar să mai spună ceva. Înnebunit că nu îi erau ascultate îndemnurile, ceea ce era clar o totală lipsă de respect faţă de reprezentantul celei mai importante categorii de muncitori din ţară, tânărul miner o apucă pe femeie de picioare şi-o aruncă în gol. Nu se auzi decât un vaier scurt, urmat de o bufnitură surdă. Jos, un poliţist împrăştia gurile-cască: „Circulaţi, vă rog, nu e nimic de văzut!... O bătrână a alunecat peste balcon încercând să pună rufele la uscat”.

Satisfăcut că mai scăpase partidul de un duşman de clasă, tânărul alergă să-şi prindă tovarăşii care mărşăluiau voioşi prin mijlocul bulevardului, încrezători în viitorul de aur al României.

Info Puls
04 aprilie 2015

CONSTANTIN POENARU, 60!

Prietenul nostru şi consilierul editorial al Editurii „Intol Press”, C. Poenaru, a împlinit 60 de ani, ocazie cu care colectivul nostru redacţional îi urează „La Mulţi Ani!”. Cu scuzele de rigoare (nu avem acceptul în acest moment) redăm mai jos un CV personal pe care îl deţinem, „ad literam”- nu şi aranjamentul, de mai multă vreme, şi pe care credem, iată, din această rubrică „Ars Mundi”, trebuie să îl cunoască cât mai multă lume...

● Data şi locul naşterii: 4 mai 1951, comuna Mociu, judeţul Cluj

● Naţionalitatea: română

● Adresa: Calea 13 Septembrie nr.81; Bl. 77, Sc. A, Ap. 1; 050713 – Bucureşti, 5; Tel. 021-314.37.31; Fax: 021-414.21.18; C.P. 5-50; 053020 Bucureşti, 5

● Limbi străine cunoscute: franceză, portugheză, spaniolă, italiană (cu certificat de traducător eliberat de Ministerul Culturii), engleză, rusă.

● Studii: 1966-1970: Liceul nr.2 din Rm. Vâlcea (bacalaureat în ştiinţe umaniste). 1970-1971: Şcoala post - liceală de Stenodactilografie şi comerţ exterior, Bucureşti (studii neterminate). 1973-1976: Facultatea de Ziaristică, Bucureşti (lucrarea de diplomă „Contribuţii la definirea regimului juridic al presei române de la începuturi până la 1944”). 1976-1977: Facultatea de Drept, Bucureşti (studii neterminate). 1987-1992: Facultatea de limbi străine (franceză-română), Universitatea Bucureşti. 1992-1993: Curs de formare în domeniul drepturilor omului: “Protecţia refugiaţilor (bărbaţi, femei, copii) şi a persoanelor migrante”. 1993-1994: Curs postuniversitar de Drept

internaţional umanitar la Facultatea de Drept a Universităţii Bucureşti (lucrarea de diplomă „Statutul ziariştilor în zonele de conflict armat”).

● Stagiu de documentare la Institutul Internaţional de Drept Umanitar de la San Remo (Italia), 1994.

● Profesor asociat, cu prelegeri universitare în domeniul Dreptului internaţional umanitar şi Drepturilor omului (inclusiv curs şi seminar privind „Protecţia jurnaliştilor în timp de conflict armat”), la: Cursul postuniversitar de „Drept internaţional umanitar” al Facultăţii de Drept a Universităţii Bucureşti (1994-2004).

● Activitatea profesională: 1968-1970: membru în colectivul de redacţie al revistei şcolare “File vâlcene”. 1971-1977: fotoreporter şi redactor la ziarul “Orizont” din Rm.Vâlcea.

1977-1979: Realizator de programe la Studioul de Radioficare Rm. Vâlcea. 1979-1987: Traducător tehnic (portugheză, spaniolă, franceză) la Institutul de Cercetare Ştiinţifică “Faur” din Bucureşti, colaborator la diverse ziare şi reviste. 1987-1992: Instructor tipărituri şi apoi secretar general la Consiliul Naţional al Societăţii Române de Cruce Roşie, redactor şi editor foi volante cu tematică de sănătate şi Crucea Roşie. 1992-1995: Director executiv al Asociaţiei Române de Drept Umanitar. 1993-1994: Redactor-şef adjunct la “Revista Română de Drept Umanitar”, redactor şef (1995-1996) şi apoi consilier editorial în colegiul redacţional (1996-2004). 1995-prezent: Consilier şi şef de serviciu la Curtea Constituţională, membru în colectivul de redacţie al “Buletinului Curţii Constituţionale”, îngrijitor al unor lucrări de jurisdicţie constituţională. 2005-prezent: Publicist şi membru în colegiul editor al ziarului “Info-Puls” Rm. Vâlcea. 2008-prezent: Redactor la revistele “Povestea vorbei” şi “Cultura vâlceană”.

● Alte activităţi: - Traducător autorizat de Ministerul Culturii (din 1971). - Consilier editorial, atestat de Ministerul Culturii (1993), cu activitate practică la editurile Carmirel, Ghiozdan şi Intol-Press din Rm. Vâlcea. - Redactor de carte (colaborator) la editurile Nemira, Themis şi Europa Nova din Bucureşti, Offset-color, Ghiozdan şi Fortuna din Rm. Vâlcea.

● Contracte de cercetare: - „Protecţia bunurilor culturale şi drepturile omului", realizat împreună cu un colectiv de la Asociaţia Română de Drept Umanitar, pentru Ministerul Culturii, în perioada 1993-1994, finalizat cu lucrarea „La protection des biens culturels en Roumanie", publicată la Ed. Nou Agra, Bucureşti, în 1994. - „Jurisprudenţa Curţii Constituţionale şi Convenţia europeană a drepturilor omului (1994-2003)", realizat de Curtea Constituţională a României, cu sprijinul financiar al Ministerului Regal al Afacerilor Externe al Norvegiei, în perioada 1993-1995, având calitatea de manager de proiect. Au fost organizate seminarii regionale la Bucureşti, Cluj, Timişoara şi Iaşi, o conferinţă naţională la Sinaia şi au fost editate două volume de lucrări.

● Activităţi asociative: - Membru al Uniunii Ziariştilor din România (UZR) şi al Organizaţiei Internaţionale a Ziariştilor (OIZ), între 1975-1989, al Societăţii Ziariştilor Români şi al Federaţiei Internaţionale a Ziariştilor, din 1995. - Membru fondator al Asociaţiei Române de Drept Umanitar (1990). - Membru fondator al Alianţei Române pentru Pace (1990)

- Secretar general al Crucii Roşii Române (1990-1992). - Vicepreşedinte al Comitetului Naţional Român pentru UNICEF (1991-1992). - Membru al Societăţii literar-artistice "Anton Pann" Rm. Vâlcea (din 1993). - Membru al Asociaţiei Ecostar21 Rm. Vâlcea din 2007.

● Participare şi comunicări la diverse reuniuni ştiinţifice (sunt selectate doar cele referitoare la presă):

1. – Cercul ştiinţific studenţesc de etică, Facultatea de Ziaristică, Bucureşti, 1975: „Datoria etică, element definitoriu al deontologiei ziaristice”.

2. - Sesiune de comunicări, Biblioteca Judeţeană Vâlcea, 1977: „Primele ziare tipărite la Rm. Vâlcea”.

3. - Workshop asupra informării şi relaţiilor publice, organizat de CICR şi Liga Societăţilor de Cruce Roşie şi Semilună Roşie, Varna-Bulgaria, 1989: „Mijloace audiovizuale de informare a opiniei publice în caz de dezastre naturale”.

4. - Sesiunea regională europeană a directorilor departamentelor de tineret ale Societăţilor de Cruce Roşie şi Semilună Roşie, Suzdal-U.R.S.S., 1990: „Posibilităţi de îmbunătăţire a difuzării dreptului internaţional umanitar prin mass-media”.

5. - Seminarul internaţional “Către o nouă Europă”, Bruxelles-Belgia, 1991: „Cum influenţează Crucea Roşie mass-media şi cum influenţează mass-media Crucea Roşie”.

6. - Seminarul “Legea presei în România”, organizat de FIEJ şi Consiliul Europei, Bucureşti, 1992: „Suspendarea şi suprimarea presei – două sancţiuni distincte. Privire critică asupra articolului 30 din Constituţia României în vigoare”.

7. - Cea de-a XIX-a Masă Rotundă organizată de Institutul Internaţional de Drept Umanitar de la San Remo (Italia), 1994: „Manipularea opiniei publice prin presă în timpul Revoluţiei române din decembrie 1989”.

8. - Seminarul internaţional “Problèmes humanitaires à la fin du siècle et du millénaire”, Mangalia, 1998: „Protection juridique de l’emblème et du nom de Croix-Rouge. Le rôle de la presse”.

9. - Seminarul omagial “Semicentenarul Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului”, Lugoj, 1998: „Protecţia vieţii private în convenţiile internaţionale de drepturile omului şi deontologia ziaristică”.
10. - Sesiunea ştiinţifică jubiliară “10 ani de la ratificarea de către România a protocoalelor adiţionale la Convenţiile de la Geneva din 1949 şi de la constituirea Asociaţiei Române de Drept Umanitar”, Bucureşti, 2000: „Mass-media şi dreptul umanitar”.
● Activitate publicistică (articole, note, interviuri, anchete, reportaje).
- Orizont (Rm. Vâlcea), Informaţia Bucureştiului, Scânteia, Scânteia tineretului, Opinia, Rebus, Ora, Info-Puls, Cultura vâlceană, Forum V, Opinia naţională, Radio Bucureşti, Radio Craiova etc.
● Colaborări la reviste literare: Luceafărul, Vatra, Ramuri, Astra, Îndrumătorul cultural, Povestea vorbei, Ochean, Telehaz, Ţânţarul, Semn etc.
● Autor a peste 50 de articole şi studii de Istoria şi teoria presei, de Istorie literară şi culturală, de Drept internaţional umanitar şi Drepturile omului, apărute în Presa noastră, Revista Română de Drept Umanitar, Studii vâlcene şi alte publicaţii.

Iată o selecţie din articolele şi studiile privind Istoria presei:

1. - Marginalii cu privire la primele izvoare româneşti asupra dreptului presei, în “Presa noastră”, an. XXIII, nr. 4-5 (263-264), aprilie-mai 1978, p. 48-49.

2. - „Reviste literare ale elevilor (1835-1974)”, în “Presa noastră”, an. XXIII, nr. 8 (267), august 1978, p. 32.

3. - „File din istoria presei româneşti. Contribuţii la cunoaşterea regimului juridic al presei în timpul domniei lui

Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)", în "Presa noastră", an. XXIV, nr. 2 (273), februarie 1979, p. 38-41.

4. - „Mass-media şi dreptul umanitar", în „Revista română de drept umanitar", an.VIII, nr. 3-4 (33-34), mai-septembrie 2000, p. 38-41.

5. - „Umanismul în publicistica istorică. Eminescu, *războiul balcanic* şi dreptul umanitar", în „Revista română de drept umanitar", an. X, nr. 3 (42), iulie-septembrie 2002, p. 28-33.

6. - „Studiu de caz. Ziariştii în războiul din Irak", în „Revista română de drept umanitar", an. XI, nr. 2 (45), aprilie-iunie, 2003, p.17-21.

7. - „Zece ani de publicistică umanitară", în „Revista română de drept umanitar", an. XI, nr. 3 (46), iulie-septembrie 2003, p.10-12.

8. - O nouă publicaţie de cultură, în „Info-Puls de Vâlcea", an. VII, nr. din 20 aprilie 2004, p. 10.

9. - „Ziare vâlcene la Biblioteca Academiei", în „Info-Puls de Vâlcea", an. VII, nr. din 26 aprilie 2004, p.12.

10. - „Falsificarea istoriei presei (I)", în „Info-Puls de Vâlcea", an. VII, nr. 329, 1 iulie 2004, p.16, şi (II) în an. VII, nr. 330, 2 iulie 2004, p. 10.

11. - „Corector la ziar", în „Info-Puls de Vâlcea", an. VIII, nr. din 25-27 martie 2005, p.10.

12. - „Ziarişti în misiuni periculoase", în „Info-Puls de Vâlcea", an. VIII, nr. din 6 aprilie 2005, p.12.

13. - „Libertatea presei în România", în „Info-Puls de Vâlcea", an. VIII, nr. din 4 mai 2005, p.10.

14. - „Şcoala de gazetărie de la *Orizont*" (I), în „Info-Puls de Vâlcea", an. VIII, nr. 560, 1 iunie 2005, p.10, (II) în an. VIII, nr. 565, 9 iunie 2005, p. 10, (III) în an. VIII, nr. 570 din 16

iunie 2005, p. 10, (IV) în an. VIII, nr. 574, 22 iunie 2005, p.10, (V) în an. VIII, nr. 601 din 30 iunie 2005, p. 10.

15. - „Cioclii presei româneşti”, în „Info-Puls de Vâlcea”, an. VIII, nr. 590, 14 iulie 2005, p.10.

16. - „Din trecutul presei vâlcene”, în „Cultura vâlceană”, an.I, nr. 4, iunie 2008, p.6.

17. - „Gazete străine în bibliotecile cărturarilor vâlceni din secolele XVII-XIX”, în “Studii vâlcene”, serie nouă, nr. IV (XI), 2008, p. 262-274.

● Co-autor, co-editor, traducător şi îngrijitor al mai multor lucrări colective de drept internaţional umanitar şi drepturile omului, de drept constituţional, dintre care:

1. – „La protection des biens culturels en Roumanie”, Ed. Nou Agra, 1994.

2. – „Dreptul internaţional umanitar la începutul secolului XXI” (autor al cap.VIII – „Statutul ziariştilor în conflictele umanitare”, cap. XIII – „Protecţia mediului natural în noile situaţii de conflict armat”), Bucureşti, 2003.

● Decorat cu Ordinul naţional Pentru Merit în grad de Cavaler (2004), pentru activitatea desfăşurată ca redactor la “Revista Română de Drept Umanitar”.

Cultura Ars Mundi
02 dec 2013

CUPRINS

Prefața / p. 5
• Leca Morariu și soția sa Octavia / p. 7
• „Înscrisuri dușmănoase” și la Rm. Vâlcea / p. 10
• Ziariști în misiune periculoasă / p. 14
• Apocalipsa apelor / p. 18
• Moartea unui frizer / p. 22
• Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (1) / p. 26
• Școala de gazetărie de la “Orizont” (2) / p. 30
• Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (3) / p. 34
• Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (4) / p. 38
• Școala de gazetărie de la ''Orizont'' (5) / p. 42
• Râsu' plânsu' la români / p. 46
• „Obsedantul deceniu” în România / p. 50
• Gafele și contradicțiile domnului Nicolae Manolescu / p. 54
• Arta și incultura după război / p. 59
• Trafic modern de indulgențe / p. 64
• O povestire a lui Henric Stahl despre Rm Vâlcea / p. 68
• Moartea lui Nicolae Labiș, accident sau asasinat politic? (I) / p. 73
• Moartea lui Nicolae Labiș, accident sau asasinat politic? (II) / p. 77
• Ciobi și ''Metronom''-ul lui Cornel Chiriac / p. 82
• Dragostea în timp de război / p. 86
• Ceardaș-ul românesc / p. 89
• Fiii risipitori ai Vâlcii / p. 93
• Edili fără cultură / p. 98
• Cartea pentru copii / p. 102
• Trecut și prezent în cultura vâlceană / p. 106

• Miorița omorâtă a doua oară / p. 112
• Ultima mineriadă a lui Iliescu / p. 116
• Fenia Driva - bibliotecara scriitoare / p. 121
• De ce nu ne iubim cu francezii / p. 125
• Leca Morariu și Jurnalul său vâlcean / p. 129
• Uniunea Artiştilor Plastici - în colaps! / p. 134
• O cazarmă militară pentru UAP Vâlcea / p. 139
• Gheorghe Bobei – inedit / p. 144
• Istoricii şi istoria Vâlcii / p. 152
• Industrialist sau industriaş? / p. 156
• Artă şi tehnică la metrou / p. 158
• “Nimic” - o replică la revista manuscrisă “balenele” / p. 162
• “Academia de sub pământ” de la Ocnele-Mari / p. 166
• “Noutatea” (1929) – o publicaţie ocazională scoasă de fraţii Arsenie / p. 171
• Cu judecătorul Nicolae Cochinescu, de la Curtea Constituţională, despre viaţa literară vâlceană din anii 1962 - 1973 / p. 178
• Participant la Congresul de Istorie a Presei de la Piteşti / p. 190
• Politică şi cultură în ziarul liberal “Viitorul Vâlcei” (1920 - 1938) / p. 197
• “Vagabonzii” lui Tănase la Călimăneşti / p. 228
• Prezenţe vâlcene la Congresul Naţional de Istorie a Presei de la Constanţa / p. 230
• O Asociaţie a Ziariştilor şi Publiciştilor din Vâlcea la 1936 / p. 232
• George Ţărnea la ziarul „Orizont” / p. 236
• O carte despre Traian Cantemir: “Un portret în filigran de suflet” / p. 243
• Creaţii populare de pe Internet / p. 247

• Două asociaţii ale ziariştilor vâlceni în perioada interbelică / p. 250
• Asociaţia Publiciştilor Vâlceni din 1930 / p. 259
• Câştigătoarele primelor concursuri de Miss / p. 265
• O carte monumentală: „Istoria jurnalismului din România în date” / p. 269
• Statutele Societăţii “Govora - Călimăneşti” / p. 271
• Caliopi Zografos, prima culegătoare de “cântece poporale” / p. 275
• Poeţii Vâlcii / p. 279
• SOS - România în pericol! / p. 281
• Remember Ada Gârţoman / p. 286
• Închinăciune Domnului Poeziei Româneşti MIHAI EMINESCU, Luceafărul născut acum 164 de ani / p. 288
• Florin Ciriperu şi iluziile unei vieţi trăite ca în cărţi / p. 290
• Viaţa literară şi artistică la Rm.Vâlcea în 1963 / p. 295
• Europa văzută din car / 301
• Trăiască clasa muncitoare! / 308